

**DESTINUL UNUI ISTORIC – ISTORIA UNUI DESTIN:
bulgaristul Nicolai Cervencov**

Biobibliografie

**СЪДБАТА НА ЕДИН ИСТОРИК – ИСТОРИЯТА
НА ЕДНА СЪДБА:
българист Николай Червенков**

Биобиблиография

DESTINUL UNUI ISTORIC – ISTORIA UNUI DESTIN:
BULGARISTUL NICOLAI CERVENCOV

BIOBIBLIOGRAFIE

Colecția *Bibliographica*

Colecția *Bibliographica* a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” include cercetări bibliografice fundamentale ca monografii bibliografice, bibliografii tematice sau selective consacrate unor subiecte de interes comunitar sau cultural; de valorificare a colecțiilor BM; de prezență a unui subiect în colecțiile marilor biblioteci din RM; a subiectelor prioritare precum: *Chișinăul, dinastia Hasdeu, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”* (imagine, prezență în presa scrisă și on-line, inovație, colecții, autografe, dedicații) sau biobibliografii despre viața și activitatea unor personalități ale științei, culturii, literaturii și artei bazate pe studii și cercetări realizate de angajații-cercetători ai BM.

Pentru o sistematizare a aparițiilor editoriale, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a constituit și alte colecții prin care se vor pune la dispoziție elaborări, sinteze, descoperiri inteligente și esențiale pentru bibliotecari, precum: *Antologii, BiblioEseu, Chișinăuiana, Colecția de buzunar, Dialoguri, Inedite, Exegeze literare, Professional*.

**BIBLIOTECA
MUNICIPALĂ
B.P. HASDEU**

Calea ta spre cunoaștere!

Biblioteca
HRISTO BOTEV

**DESTINUL UNUI ISTORIC –
ISTORIA UNUI DESTIN:
BULGARISTUL NICOLAI CERVENCOV**
Biobibliografie

**СЪДБАТА НА ЕДИН ИСТОРИК –
ИСТОРИЯТА НА ЕДНА СЪДБА:
БЪЛГАРИСТ НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ**
Биобиблиография

Chișinău
2026

CZU 016:[94(478+497.2)+929]=135.1=163.2

D 34

Lucrarea aprobată de Consiliul științific-editorial al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, proces-verbal nr. 3 din 12 iunie 2026.

Volumul reflectă activitatea de cercetare a doctorului habilitat în istorie Nicolai Cervencov – distins bulgarist care și-a dedicat viața studierii istoriei și culturii comunității bulgare din Republica Moldova și Ucraina.

Biobibliografia a fost elaborată cu participarea activă a dr. hab. Nicolai Cervencov.

Autori-alcătuitori: Angela Olărescu, Larisa Barabaș

Ediție îngrijită de dr. Mariana Harjevschi

Coordonator: conf. univ. dr. Lidia Kulikovski

Redactor științific: dr. hab. Ivan Duminica

Redactare bibliografică: Claudia Tricolici

Coordonare editorială, redactare și pregătire pentru tipar: Ivan Pilchin

Lector pentru limba bulgară: dr. Nadejda Cara

Copertă: Olga Chirița

Tehnoredactare: Ion Vârlan

Editarea cărții este susținută financiar de familia Cervencov

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Destinul unui istoric – istoria unui destin: bulgaristul Nicolai Cervencov : Biobibliografie =

Съдбата на един историк – историята на една съдба: българист Николай Червенков : Биобиблиография / autori-alcătuitori: Angela Olărescu, Larisa Barabaș ; ediție îngrijită de Mariana Harjevschi ; coordonator: Lidia Kulikovski ; redactor științific: Ivan Duminica ; redactare bibliografică: Claudia Tricolici ; Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu", Biblioteca "Hristo Botev". – Chișinău : [S. n.], 2026 (Lexon-Prim). – 275 p. : fot. – (Colecția Bibliographica, ISBN 978-9975-134-81-1).

Text paral.: lb. rom., bulgară. – [300] ex.

ISBN 978-9975-181-77-8.

Text : nemediat.

016:[94(478+497.2)+929]=135.1=163.2

D 34

Prezentul volum este pus la dispoziție prin Licența Atribuire – Necomercial – Distribuie în Condiții Identice 4.0 Internațional (CC BY-NC-SA 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ro>

MD-2049, mun. Chișinău, str. Pan Halippa 6
GSM: 0 699 04 555; 0 795 29 555
fax. 022 28 81 78; www.lexon.md
e-mail: lexonprim2001@gmail.com

© Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2026

© Angela Olărescu, Larisa Barabaș, 2026

CUPRINS / СЪДЪРЖАНИЕ

PREFAȚĂ / ПРЕДГОВОР	7
Mariana HARJEVSKI. <i>Bibliografia ca formă de recunoaștere și continuitate</i>	7
Мариана ХАРЖЕВСКИ. <i>Библиографията като форма на признание и приемственост</i>	9
Angela OLĂRESCU. <i>Către cititor</i>	11
Анжела ОЛЭРЕСКУ. <i>До читателя</i>	15
CRONICA VIEȚII ȘI ACTIVITĂȚII / ХРОНИКА НА ЖИВОТА И РАБОТАТА.	20
STUDII INTRODUCTIVE / УВОДНИ СТАТИИ	39
Lidia KULIKOVSKI. <i>Nicolai Cervencov. Portret bibliografic</i>	39
Лидия КУЛИКОВСКИ. <i>Николай Червенков. Библиографски портрет</i> ..	44
Ivan DUMINICA. <i>Viață dedicată bulgaristicii: contribuția științifică a doctorului habilitat în istorie Nicolai Cervencov (Din partea redactorului științific)</i>	51
Иван ДУМИНИКА. <i>Живот, посветен на българистиката: научният принос на доктор хабилитат на историческите науки Николай Николаевич Червенков (От научния редактор)</i>	55
Elena RAȚEEVA. <i>Între știință și omenie: despre N.N. Cervencov</i>	59
Елена РАЦЕЕВА. <i>Между науката и човечността: за Н. Н. Червенков</i> ..	61
BIBLIOGRAFIE / БИБЛИОГРАФИЯ.	64
CĂRȚI / КНИГИ.	64
Autor, coautor / Автор, съавтор	64
Alcătuitor, coordonator, redactor, recenzent / Съставител, координатор, редактор, рецензент	74
ÎN CULEGERI ȘI PUBLICAȚII PERIODICE / В СБОРНИЦИ И ПЕРИОДИЧНИ ИЗДАНИЯ.	93
Articole științifice / Научни статии	93

Portrete ale personalităților / Портрети на персоналии.	157
Recenzii, prefete, postfețe, cronici / Рецензии, предговори, послеслови, хроники	172
INTERVIURI REALIZATE CU ȘI DE NICOLAI CERVENCOV / ИНТЕРВЮТА С НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ И ОТ НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ	179
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI NICOLAI CERVENCOV / ЖИВОТЪТ И ДЕЙНОСТТА НА НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ	192
APRECIERI ȘI DEDICAȚII ÎN VERSURI / ПРИЗНАТЕЛНОСТ И БЛАГОДАРНОСТ В СТИХОВЕ, ПОСВЕТЕНИ НА НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ	209
INDEXURI AUXILIARE / СПОМАГАТЕЛНИ ИНДЕКСИ	235
Index de nume / Индекс на имената	235
Index de titluri / Индекс на наименованията	242
Index de interviuri / Индекс на интервюта	257
Index geografic / Индекс на географските наименования	260
Index de ediții periodice / Индекс на периодичните издания	262
ALBUM FOTOGRAFIC / ФОТОАЛБУМ	265

PREFAȚĂ / ПРЕДГОВОР

BIBLIOGRAFIA CA FORMĂ DE RECUNOAȘTERE ȘI CONTINUITATE

*Dr. Mariana HARJEVSKI, director general,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Apariția lucrării biobibliografice *Destinul unui istoric – istoria unui destin: bulgaristul Nicolai Cervencov*, realizată de echipa Bibliotecii de cultură și literatură bulgară „Hristo Botev”, se înscrie în mod firesc în misiunea Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” de a cerceta, conserva și valorifica patrimoniul documentar, precum și memoria culturală a comunităților pe care le deservește. Această publicație reflectă nu doar un demers editorial valoros, ci și o responsabilitate asumată față de identitatea culturală și istorică a spațiului nostru multiethnic.

Prin această biobibliografie, Biblioteca „Hristo Botev” aduce un omagiu bine meritat unui savant care și-a dedicat întreaga viață cercetării istoriei și culturii bulgarilor basarabeni, contribuind semnificativ la consolidarea dialogului intercultural și la promovarea patrimoniului etnic. În același timp, lucrarea se afirmă ca un instrument de referință util și necesar pentru cercetători, studenți și pentru toți cei interesați de evoluția comunității bulgare și de relațiile moldo-bulgare.

Importanța unei asemenea lucrări rezidă în capacitatea ei de a sistematiza și facilita accesul la informația despre viața și opera unei personalități – Nicolai Cervencov. Prin rigoarea organizării și amplexarea documentării, biobibliografia oferă un instrument sigur

de orientare în surse, economisind timp și susținând calitatea cercetărilor ulterioare. Mai mult decât atât, ea contribuie la conservarea memoriei culturale și la transmiterea acesteia către noile generații, evidențiind, în același timp, contribuțiile individuale în contextul dezvoltării unui domeniu științific și al unei comunități etnice. În acest sens, lucrarea consolidează și rolul Bibliotecii „Hristo Botev” ca instituție activă în cercetare, documentare și valorificare a patrimoniului cultural.

Publicația se alătură colecției *Bibliographica* a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, întărind demersul nostru instituțional de a dezvolta resurse bibliografice de referință și de a susține cercetarea științifică. Astfel de inițiative confirmă rolul esențial al bibliotecilor în procesul de cunoaștere, documentare și transmitere a valorilor culturale către generațiile viitoare.

Exprim aprecierea pentru efortul susținut de documentare, pentru rigoarea cercetării bibliografice și pentru munca de arhivă care stau la baza acestei lucrări. Cele aproape 800 de înregistrări bibliografice, atent structurate și completate de compartimente analitice relevante, oferă o imagine amplă și coerentă asupra operei și activității științifice a istoricului Nicolai Cervencov – o personalitate marcantă a bulgaristicii din Republica Moldova.

Încurajez continuarea unor asemenea proiecte, care contribuie în mod direct la afirmarea și valorificarea patrimoniului cultural etnic și la consolidarea memoriei noastre colective.

БИБЛИОГРАФИЯТА КАТО ФОРМА НА ПРИЗНАНИЕ И ПРИЕМСТВЕНОСТ

*Др. Мариана ХАРЖЕВСКИ, генерален директор,
Общинска библиотека „Б. П. Хашдеу”*

Публикуването на биобиблиографския труд *Съдбата на един историк – историята на една съдба: български Николай Червенков*, осъществен от екипа на Библиотека за българска култура и литература „Христо Ботев”, е естествена част от мисията на Общинска библиотека „Б. П. Хашдеу” да изследва, съхранява и валоризира документалното наследство, както и културната памет на общностите, на които служи. Тази публикация отразява не само ценния издателско-редакционен подход от страната на специалистите на библиотеката, но и поетата отговорност и уважение към културната и историческа идентичност на нашето мултиетническо пространство.

Чрез тази биобиблиография Библиотека „Христо Ботев” отдава заслужена почит на учения, посветил целия си живот на изследването на историята и културата на бесарабските българи, допринасяйки значително за укрепването на межкултурния диалог и популяризирането на етническото наследство. Същевременно трудът се утвърждава като полезен и необходим справочник за изследователи, специалисти, студенти и всички, които се интересуват от развитието на българската общност и молдовско-българските отношения.

Значението на подобно произведение се състои в способността му да систематизира и улесни достъпа до информация за живота и делото на личността – Николай Червенков. Чрез строгостта на организацията и широтата на документацията, биобиблиографията предлага надежден инструмент за ориентирание в източниците, спестявайки време на изследователите и подпомагайки качеството на последващите изследвания. Освен това, тя допринася за запазването на културната памет и нейното предаване на новите поколения, като същевременно подчертава индивидуалните приноси в контекста на развитието на научна област, свързана с проучването на етническата общност. В

този смисъл произведението засилва и ролята на Библиотеката „Христо Ботев“ като институция, активна в областта на изследването, документирането и оползотворяването на културното наследство на българите от Молдова и не само.

Изданието се присъединява към колекцията *Bibliographica* на Общинска библиотека „Б. П. Хашдеу“, укрепявайки институционалния ни подход към разработването на справочни библиографски ресурси и към подкрепата на научните изследвания. Подобни инициативи потвърждават съществената роля на библиотеките в процеса на познание, документиране и предаване на културни ценности на бъдещите поколения.

Изразявам своята благодарност за упоритост и усилия в документирането, за прецизността в библиографското проучване и за архивната работа, която е в основата на това начинание. Близко 800 библиографски записа, внимателно структурирани и допълнени от съответните аналитични раздели, предлагат широка и последователна картина на работата и научната дейност на историка Николай Червенков – видна личност в българистиката в Република Молдова.

Насърчавам продължаването на подобни проекти, които пряко допринасят за утвърждаването и валоризирането на етническото културно наследство и за консолидирането на нашата колективна памет.

(Превод от румынски: д-р Надежда КАРА)

CĂTRE CITITOR

Angela OLĂRESCU, autor-alcătuitor,
șefa Bibliotecii „Hristo Botev”

Biobibliografia *Destinul unui istoric – istoria unui destin: bulgaristul Nicolai Cervencov* este consacrată vieții și activității științifice a cercetătorului, conferențiarului universitar, doctorului habilitat în istorie Nicolai Cervencov – personalitate marcantă a comunității științifice și culturale din Republica Moldova. Prin întreaga sa activitate, savantul a contribuit substanțial la cercetarea, valorificarea și promovarea istoriei și culturii bulgarilor basarabeni, precum și la dezvoltarea relațiilor culturale și științifice moldo-bulgare.

Încă din anii tinereții, influențat de profesorul și mentorul său Constantin Poglubco, Nicolai Cervencov și-a dedicat activitatea studierii trecutului istoric al bulgarilor din Basarabia. De-a lungul deceniilor, acesta a elaborat monografii, articole științifice, culegeri documentare și studii istorice, devenind unul dintre cei mai importanți cercetători ai domeniului bulgaristicii din Republica Moldova. Prin lucrările sale, istoricul a scos în evidență personalități, evenimente și aspecte mai puțin cunoscute ale istoriei bulgarilor basarabeni, contribuind la păstrarea memoriei istorice și la consolidarea identității culturale a acestei comunități.

Nicolai Cervencov a desfășurat o amplă activitate publicistică și științifică, publicând articole în ediții periodice din Republica Moldova și de peste hotare, semnând atât cu numele său propriu, cât și cu pseudonimele Nicolov și Tanev. A colaborat constant cu diverse publicații periodice, printre care ziarele *Молдова и мир*, *Свет* și *Роден край*. În cadrul publicației *Роден край*, cercetătorul a susținut rubrica permanentă „Знай свой род и език” („Cunoaște-ți neamul și limba”), orientată spre promovarea identității etnoculturale și lingvistice a bulgarilor basarabeni.

În anul 1994, Nicolai Cervencov a fondat Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova, exercitând funcția de președinte al acesteia. Totodată, a activat în calitate de șef al Secției de bulgaristică din cadrul Institutului Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei, contribuind semnificativ la dezvoltarea

cercetărilor în domeniul bulgaristicii și la consolidarea relațiilor științifice moldo-bulgare.

Savantul Nicolai Cervencov se înscrie în galeria personalităților marcante de origine bulgară din Chișinău și este recunoscut în mediul academic din Republica Moldova pentru contribuțiile sale remarcabile în domeniul cercetării istoriei bulgarilor basarabeni. Întreaga sa activitate științifică a fost consacrată investigării proceselor istorice, culturale și identitare ale comunității bulgare, materializându-se în numeroase lucrări, culegeri și monografii științifice. De asemenea, a participat în calitate de coautor la elaborarea unor importante monografii cu tematică bulgară.

Prin cercetările sale, Nicolai Cervencov a urmărit valorificarea și promovarea unor date istorice relevante, precum și evidențierea activității unor personalități reprezentative din istoria bulgarilor basarabeni, insuficient cunoscute în spațiul public și științific. Activitatea sa publicistică și editorială reflectă preocuparea constantă pentru conservarea memoriei istorice și promovarea patrimoniului cultural al comunității bulgare.

Nicolai Cervencov este autor și coautor a zece monografii și volume științifice, precum și al unui număr impresionant de articole dedicate istoriei bulgarilor, publicate în monografii și culegeri și ediții periodice editate în Republica Moldova, Bulgaria, Ucraina și în alte țări. Sunt evidențiate, în mod special, revistele și ziarele reprezentative în activitatea sa științifică și publicistică, printre care: *Славянская газета* (1991-1995), *Български хоризонти* (2001-2007), *Dunărea – Nistru: Omul și societatea = Дунав – Днестър: човек и общество* (2007-2014) și *ТУК: Вестник на Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак”* (2013-2015).

Biobibliografia *Destinul unui istoric – istoria unui destin: bulgaristul Nicolai Cervencov* reflectă complexitatea activității sale științifice, editoriale și publicistice. Bibliografia include cărți, monografii, articole științifice, interviuri, recenzii, prefețe, materiale publicistice și alte surse ce ilustrează contribuția lui Nicolai Cervencov la dezvoltarea cercetării istorice. Sunt prezentate, de asemenea, informații despre activitatea sa în calitate de redactor, coordonator și participant la numeroase manifestări științifice și culturale.

Materialele bibliografice au fost selectate din *Cronica presei a RSSM* (1972-1998), *Bibliografia Națională a Moldovei* (1999-2023), cataloagele și colecțiile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, ale Bibliotecii de cultură și literatură bulgară „Hristo Botev”, precum și din presa periodică și resurse electronice din Republica Moldova, Bulgaria și Ucraina. Au fost valorificate materiale din arhiva personală a lui Nicolai Cervencov, precum și surse din arhiva presei periodice bulgare, inclusiv publicațiile *Роден край* (Odesa, Ucraina), *Родно слово* (Chișinău, Republica Moldova), *Свет*, *Български глас* și *Български горизонти* (Taraclia, Republica Moldova), consultate în cadrul arhivei Bibliotecii Universității de Stat „Grigorii Țamblak” din Taraclia. De asemenea, în procesul cercetării au fost investigate și arhivele publicațiilor periodice editate la Odesa (Ucraina), disponibile în colecțiile documentare din Taraclia. Cercetarea bibliografică acoperă perioada anilor 1972-2023.

Biobibliografia este structurată sistematic și conține compartimente dedicate operei științifice, activității publicistice și vieții savantului, fiind completată de indexuri auxiliare și materiale ilustrative. Cele 796 de surse bibliografice incluse oferă o imagine amplă asupra activității și moștenirii intelectuale a lui Nicolai Cervencov. Procesul de selectare a materialului bibliografic a fost finalizat în ianuarie 2024.

Criteriul de aranjare a materialului este direct cronologic, iar în cadrul anului descrierile sunt prezentate în ordine alfabetică. La lucrările elaborate în calitate de autor și coautor, imediat după descrierea bibliografică, este redat cuprinsul cărților bibliografiate. Recenzii, prefețe, postfețe, cronici la aceste cărți sunt indicate imediat după cuprinsul volumului respectiv, fiind aranjate în ordinea alfabetică a apariției lor. În fiecare compartiment, la început, sunt indicate sursele în ordinea alfabetică a articolelor cu caractere latine, urmate de articolele cu caractere chirilice.

Biobibliografia *Destinul unui istoric – istoria unui destin: bulgaristul Nicolai Cervencov* este structurată în următoarele compartimente: *Prefață* semnată de dr. Mariana Harjevschi și Angela Olărescu; *Studii introductive*, elaborate de dr. Lidia Kulikovski, dr. hab. Ivan Duminica și dr. Elena Rațeeva; *Cronica vieții și activității*;

Bibliografie, structurată în următoarele subcapitole: *Cărți: Autor, coautor; Alcătuitor, coordonator, redactor, recenzent; Articole în cu-legeri și publicații periodice* (cuprinde *Articole științifice, Portrete ale personalităților, Recenzii, prefețe, postfețe, cronici, Interviuuri realizate cu și de Nicolai Cervencov*). Capitolul *Viața și activitatea lui Nicolai Cervencov* include informații relevante despre parcursul său profesio-nal și activitatea de cercetător științific. Compartimentul *Aprecieri și dedicații în versuri* reunesc opinii și mărturii ale colegilor de breas-lă și ale prietenilor, evidențiind personalitatea, competența profesio-nală și verticalitatea morală a istoricului bulgarist Nicolai Cervencov.

În vederea facilitării utilizării eficiente a biobibliografiei, au fost elaborate următoarele indexuri auxiliare: *Index de nume*, care cuprin-de lista alfabetică a numelor menționate în lucrare; *Index de titluri*, ce include titlurile publicate de savant în calitate de autor și coautor; *Index de interviuri realizate cu și de Nicolai Cervencov*; *Index geogra-fic*, ce cuprinde denumiri ale localităților din Republica Moldova și din alte state, menționate în conținutul lucrării; *Index de publicații periodice*, ce include lista alfabetică a revistelor și ziarelor consultate.

Lucrarea se încheie cu compartimentul *Album fotografic*, care ilustrează, prin imagini documentare, parcursul vieții și activitatea științifică a savantului Nicolai Cervencov de-a lungul anilor.

Descrierile bibliografice au fost realizate în conformitate cu stan-dardul SM 356:2023 *Informare și documentare. Înregistrarea biblio-grafică. Descrierea bibliografică. Cerințe și reguli de aplicare*, iar abrevierile au fost efectuate potrivit prevederilor SM SR ISO 832:2005 *Reguli pentru abrevierea termenilor bibliografici*. Materialele publi-cate în grafie chirilică în limba română (până în anul 1989) au fost transcrise în grafie latină.

Biobibliografia *Destinul unui istoric – istoria unui destin: bulgaris-tul Nicolai Cervencov* este destinată cadrelor didactice, bibliotecari-lor, studenților și elevilor, precum și tuturor celor interesați de istoria și cultura bulgarilor basarabeni – comunitate etnică de dimensiuni reduse, dar cu o identitate culturală distinctă, care și-a păstrat de-a lungul generațiilor rădăcinile naționale, traversând numeroase încercări istorice.

ДО ЧИТАТЕЛЯ

*Анжела ОЛАРЕСКУ, автор-съставител,
директор на Библиотека „Христо Ботев“*

Биобиблиографията *Съдбата на един историк – историята на една съдба: българистът Николай Червенков* е посветена на живота и научната дейност на изследователя, университетския преподавател, доктор-хабилитиран по история Николай Червенков – видна личност в научната и културната общност на Република Молдова. Чрез цялостната си дейност ученият е допринесъл съществено за изследването, популяризирането и популяризирането на историята и културата на бесарабските българи, както и за развитието на молдовско-българските културни и научни отношения.

Още от младостта си, повлиян от своя учител и наставник Константин Поглубко, Николай Червенков посвещава дейността си на изучаване на историческото минало на българите от Бесарабия. През десетилетията той разработва монографии, научни статии, документални сборници и исторически изследвания, като става един от най-важните изследователи в областта на българистиката в Република Молдова. Чрез своите трудове историкът откроява по-малко известни личности, събития и аспекти от историята на българите от Бесарабия, допринасяйки за запазването на историческата памет и укрепването на културната идентичност на тази общност.

Николай Червенков осъществява обширна журналистическа и научна дейност, публикувайки статии в периодични издания в Република Молдова и в чужбина, подписвайки се както със собственото си име, така и с псевдоними – Николов и Танев. Той постоянно сътруднича с различни периодични издания, включително вестниците *Молдова и мир*, *Свет* и *Роден край*. В рамките на изданието *Роден край* изследователят подкрепя постоянната рубрика „Знай свой род и език“, ориентирана към популяризиране на етнокултурната и езикова идентичност на бесарабските българи.

През 1994 г. Николай Червенков основава Научното дружество на българистите на Република Молдова и е негов президент. Едновременно с това работи като ръководител на секцията за българистика в Института за културно наследство към Академията на науките на Молдова, като допринася значително за развитието на изследванията в областта на българистиката и за укрепването на молдовско-българските научни връзки.

Ученият Николай Червенков е включен в галерията на видни личности от български произход в Кишинев и е признат в академичната среда на Република Молдова за забележителния си принос в областта на изследването на историята на бесарабските българи. Цялата му научна дейност е посветена на изследването на историческите, културните и идентичностните процеси на българската общност, материализирайки се в множество трудове, сборници и научни монографии. Той е участвал и като съавтор в разработването на важни монографии по българска тема.

Чрез своите изследвания Николай Червенков се е стремил да използва и популяризира релевантни исторически данни, както и да открие дейността на представителни личности от историята на бесарабските българи, недостатъчно познати в общественото и научното пространство. Неговите журналистическа и редакционна дейност отразяват постоянната грижа за опазването на историческата памет и популяризирането на културното наследство на българската общност.

Николай Червенков е автор и съавтор на десет научни монографии, както и на внушителен брой статии, посветени на историята на българите, публикувани в колективни монографии и сборници и периодични издания в Република Молдова, България, Украйна и други държави. Особено се открояват представителните за неговата научна и публицистична дейност списания и вестници, сред които: *Славянская газета* (1991-1995), *Български хоризонти* (2001-2007), *Дунареа – Нистру: Омул и общество = Дунав – Днестър: човек и общество* (2007-2014) и *ТУК: Вестник на Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак“* (2013-2015).

Биобиблиографията *Съдбата на един историк – историята на една съдба: българският Николай Червенков* отразява сложността на неговата научна, редакторска и журналистическа дейност. Библиографията включва книги, монографии, научни статии, интервюта, рецензии, предговори, журналистически материали и други източници, илюстриращи приноса на Николай Червенков за развитието на историческите изследвания. Представена е и информация за дейността му като редактор, координатор и участник в множество научни и културни събития.

Библиографските материали са подбрани от *Хроника на печата на МССР (1972-1998)*, *Националната библиография на Молдова (1999-2023)*, каталозите и колекциите на Общинската библиотека „Б. П. Хашдеу”, Националната библиотека на Република Молдова, Българската библиотека за култура и литература „Христо Ботев”, както и от периодичния печат и електронните ресурси на Република Молдова, България и Украйна. Използвани са материали от личния архив на Николай Червенков, както и източници от архива на българския периодичен печат, включително изданията *Роден край* (Одеса, Украйна), *Родно слово* (Кишинев, Република Молдова), *Свет*, *Български глас* и *Български хоризонти* (Тараклия, Република Молдова), консултирани в архива на библиотеката на Държавния университет „Григорий Цамблак” в Тараклия. В процеса на изследване са проучени и архивите на периодични издания, издавани в Одеса (Украйна), налични в документалните колекции в Тараклия. Библиографското проучване обхваща периода 1972-2023 г.

Биобиблиографията е системно структурирана и съдържа раздели, посветени на научната работа, журналистическата дейност и живота на учения, допълнени от помощни индекси и илюстративни материали. Включените 796 библиографски източника предлагат широка картина на дейността и интелектуалното наследство на Николай Червенков. Процесът на подбор на библиографския материал е завършен през януари 2024 г.

Критерият за подреждане на материала е директно хронологичен, като в рамките на годината описанията са представени по азбучен ред. В трудовете, разработени от Н. Червенков като автор и съавтор, веднага след библиографското описание е дадено съдържанието на библиографските книги. Рецензиите, предговорите, послесловите и рецензиите, публикувани в тези книги, са посочени непосредствено след съдържанието на съответния том, като са подредени по азбучен ред на тяхното появяване. Във всеки раздел, в началото, източниците са посочени по азбучен ред на статиите на латиница, следвани от статиите на кирилица.

Биобиблиографията *Съдбата на един историк – историята на една съдба: българинът Николай Червенков* е структурирана в следните раздели: *Предговор*, подписан от д-р Мариана Харжевски и Анджела Олареску; *Уводни думи*, подготвени от д-р Лидия Куликовски, д-р хаб. Иван Думиница и д-р Елена Рацеева; *Хроника на живота и работата*; *Библиография*, структурирана в следните подглави: *Книги: Автор, съавтор; Съставител, координатор, редактор, рецензент; Статии в сборници и публикации* (включва научни статии, портрети на личности, рецензии, предговори, послеслови, хроники, интервюта, проведени с и от Николай Червенков). Главата *Животът и делото на Николай Червенков* включва релевантна информация за неговата професионална кариера и дейност като научен изследовател. Също така, разделите *Признателности и посвещения в стихове* събират мнения и свидетелства на колеги и приятели, подчертавайки личността, професионалната компетентност и моралната праведност на българския историк Николай Червенков.

За да се улесни ефективното използване на биобиблиографията, са разработени следните помощни индекси: *Индекс на имената*, който включва азбучен списък на имената, споменати в произведението; *Индекс на заглавията*, който включва заглавията, публикувани като автор и съавтор; *Индекс на интервюта*, проведени с и от Николай Червенков; *Географски индекс*, който включва имената на местности в Република Молдова и други държави, споменати в съдържанието на произведението;

Индекс на периодичните издания, който включва азбучен списък на консултираните списания и вестници.

Работата завършва с раздела *Албумен файл*, който илюстрира чрез документални изображения живота и научната дейност на професор Николай Червенков през годините.

Библиографските описания са направени в съответствие със стандарта SM 356:2023 *Информация и документация. Библиографски запис. Библиографско описание. Изисквания и правила за приложение*, а съкращенията са направени съгласно разпоредбите на SM SR ISO 832:2005 *Правила за съкращаване на библиографски термини*. Материали, публикувани на кирилица на румънски език (до 1989 г.), са транскрибирани на латиница.

Биобиблиографията *Съдбата на един историк – историята на една съдба: българският Николай Червенков* е предназначена за учители, библиотекари, студенти и ученици, както и за всички, които се интересуват от историята и културата на бесарабските българи – малка етническа общност, но със самостоятелна културна идентичност, съхранила националните си корени през поколенията, преминавайки през множество исторически изпитания.

(Превод от румынски: д-р Надежда КАРА)

CRONICA VIEȚII ȘI ACTIVITĂȚII

Nicolai Cervencov
(1948-2025)

- 1948, 2 ianuarie** Nicolai Cervencov s-a născut în satul Ciișia / Ogorodnoe (astăzi Gorodnee, raionul Bolgrad, regiunea Odesa, Ucraina), în familia lui Nicolai Cervencov, născut în 1926, și a Zinaidei Cervencova, născută în 1925. A fost al doilea fiu al familiei. Fratele său mai mare este Stepan Cervencov, născut în 1944, iar sora mai mică – Elena Cervencova, născută în 1951.
- 1948, 11 septembrie** Familia lui Nicolai Cervencov a părăsit satul pentru a evita deportarea. Împreună cu bunica Stepanida Cervencova (născută în anul 1890), s-a stabilit la rudele din satul Albota de Jos, raionul Cahul, RSS Moldovenească.
- 1949** Primăvara, familia s-a mutat în satul Podgornoe, raionul Bolgrad, regiunea Odesa (Ucraina), unde s-a reunit cu cealaltă parte a familiei: bunicul Nicolai Cervencov, născut în 1893, mama Zinaida Cervencova și fratele Stepan Cervencov.
- 1953** Împreună cu familia, s-a întors în satul natal, Ciișia.

- 1954, 1 septembrie** A mers în clasa întâi la școala medie din satul natal.
- 1962** În timpul studiilor, a manifestat un interes deosebit pentru disciplina Istorie. Devine responsabil al cercului de istorie din școală, activitate pe care o desfășoară până în anul 1965. Membru al comitetului pentru organizarea evenimentului dedicat aniversării a 150 de ani de la fondarea satului (în anul 1963).
- 1964** Împreună cu profesorul său K. K. Poglubko, a lucrat timp de două săptămâni la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Ilia Mecinikov” din Odesa, adunând materiale despre istoria satului său natal, Ciișia.
- 1966** A absolvit școala medie din satul natal. Ulterior, și-a început activitatea profesională ca muncitor la macara-turn la Uzina de Reparații Auto nr. 2 din Chișinău.
- 1967** Devine student în anul I la Facultatea de Istorie a Universității de Stat „Ilia Mecinikov” din Odesa.
- 1968-1970** A activat ca ghid pe linia organizației de tineret „Sputnik” în Odesa și în alte orașe ale Uniunii Sovietice.
- 1969** A fost vicepreședinte al Biroului facultății al Societății Științifice Studențești.
- 1970** În luna iulie, a lucrat timp de trei săptămâni la Arhiva de Stat din Melitopol, pe tema „Emigrația politică bulgară în sudul Ucrainei”.
A devenit câștigător al concursului de lucrări științifice studențești la Universitatea de Stat „Ilia Mecinikov” din Odesa, cu tema „Comuna bulgară Dimităr Blagoev din regiunea Poltava”.
- 1971** A fost premiat la concursul regional al lucrărilor studențești pentru studiul cu tema „Participarea bulgarilor basarabeni la eliberarea Bulgariei”.
- 1972** A absolvit Universitatea de Stat „Ilia Mecinikov” din Odesa. În urma concursului, a fost angajat în funcția de cercetător științific inferior la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, unde a activat până în anul 1991.
- 1974** A fost admis la doctorat fără frecvență, cu tema „Participarea bulgarilor din România la mișcarea națională de eliberare a

- Bulgariei”, avându-l drept conducător științific pe prof. Vasili Konobeev, Moscova.
- 1978** Din noiembrie până în februarie 1979, a efectuat un stagiul de specializare la Institutul de Slavistică și Balcanistică al Academiei de Științe a URSS.
- 1980** La Editura „Știința”, apare volumul *Минувшее и прошлое села Кирютня* (coautor – Savelii Novakov).
- 1981** Și-a susținut teza de doctorat la Institutul de Slavistică și Balcanistică al Academiei de Științe a URSS, cu tema „Participarea bulgarilor din România la mișcarea națională de eliberare a Bulgariei”. Conducător științific: prof. Vladislav Grosul, Moscova.
A fost distins cu Medalia „Marin Drinov” a Academiei Bulgare de Științe.
- 1982** La Editura „Știința” apare volumul *Политические организации болгарского национально-освободительного движения во второй половине 50-х – 60-е гг. XIX в* (redactor responsabil – Vladislav Grosul).
- 1983** Obține titlul de cercetător științific superior / conferențiar.
- 1986** Obține titlul și funcția de cercetător științific coordonator.
Este numit în funcția de șef interimar al Secției de istorie a statelor din Europa de Sud-Est.
Participă cu o comunicare la cel de-al II-lea Congres al bulgariștilor, desfășurat la Sofia.
- 1987** În urma unui concurs, ocupă funcția de șef al Secției de istorie a statelor din Europa de Sud-Est.
Este distins cu Insigna de Onoare a Universității din Sofia „Kliment Ohridski”.
Efectuează un stagiul de specializare la Institutul de Slavistică și Balcanistică. Lucrează la identificarea, în Arhiva de Politică Externă a Rusiei, a documentelor pentru seria sovieto-bulgară *Rusia și mișcarea națională de eliberare a Bulgariei*.
Este conducătorul delegației istoricilor sovietici la manifestările consacrate aniversării a 100 de ani de la crearea Rezistenței Bulgare, la Stara Zagora, Bulgaria.

1990 Devine vicepreședinte al Asociației Bulgariștilor din Uniunea Sovietică, Harkov.

Este numit cercetător științific coordonator la Institutul pentru Minorități Naționale al Academiei de Științe a Moldovei.

Este primit de președintele Bulgariei, Jeliu Jeleu, căruia îi prezintă propuneri de colaborare a Bulgariei cu Moldova și Ucraina în sprijinul bulgarilor din aceste state.

Se numără printre inițiatorii constituirii în Bulgaria a Societății pentru legături cu bulgarii basarabeni și tavrici „Rodoliubeț”, Sofia.

Împreună cu dr. Ivan Grek, propune crearea în Bulgaria a unei instituții de stat pentru relațiile cu bulgarii de peste hotare, instituție înființată în anul 1992.

1991 Susține, pe 3 martie 1991, o comunicare la conferința științifico-practică devenită ulterior conferință fondatoare pentru convocarea Congresului Bulgarilor din URSS. Este membru al comitetului de organizare.

Este delegat la Primul Congres al Bulgarilor din URSS, 19 mai 1991, autor al raportului programatic și ales membru al Consiliului de conducere al Asociației Bulgarilor din Uniunea Sovietică.

Îl vizitează pe președintele Parlamentului Republicii Moldova, prof. Alexandru Moșanu, căruia îi prezintă problemele cu care se confruntau bulgarii din Republica Moldova.

1992 Împreună cu Alexandr Milanov și Mihail Ivanov, o vizitează pe ministra educației din Bulgaria, prof. Elka Konstantinova, căreia îi prezintă problemele bulgarilor de peste hotare.

1993 Apare volumul *Васил Левский* (redactor responsabil – Ivan Grek).

Apare volumul *Българиите от Украйна и Молдова. Минало и настояще*, în colaborare cu Ivan Grek.

Este ales membru al Comitetului de inițiativă pentru reînființarea Gimnaziului Bulgar din Bolgrad.

Începe colaborarea cu Asociația Bulgară a Sociologilor; împreună cu președintele acesteia, P. E. Mitev, vizitează mai multe sate bulgărești din Republica Moldova și Ucraina.

Este distins cu Medalia „Vasil Levski” a Comitetului Panbulgar „Vasil Levski”, Bulgaria.

- 1994** Este unul dintre inițiatorii și fondatorii Societății Științifice a Bulgaristilor (SȘB) din Republica Moldova, în continuare, fiind ales președinte al acesteia. Va deține această funcție până în anul 2018.

Este ales șef al Secției de Bulgaristică din cadrul Institutului pentru Minorități Naționale al Academiei de Științe a Moldovei. Participă la întâlnirea cu președintele Republicii Bulgaria, prof. Jeliu Jelev, aflat în vizită în Republica Moldova.

În calitate de președinte al organizației, până în anul 2018, este membru al Consiliului Coordonator al Minorităților Naționale de pe lângă Departamentul pentru Minorități Naționale al Guvernului Republicii Moldova.

Participă la conferința științifică dedicată aniversării a 80 de ani de la fondarea Societății Bulgarilor din Ungaria.

- 1995** Este inițiator și sponsor al Premiului „Cel mai creativ răspuns”, acordat în cadrul olimpiadei republicane anuale la limba bulgară, până în anul 2018.

Este distins cu Insigna de Onoare „Paisie Hilendarski” a Ministerului Educației și Științei al Republicii Bulgaria.

În diferiți ani, a fost referent oficial / oponent la susținerea tezelor de doctorat ale lui I. M. Grigoriev, Maria Zabunova, Marina Marin, Elizaveta Kvilinkova, Vitali Kazanji, Serghei Zaharia, Andrei Borșevski, Ludmila Moraru și ale altora.

- 1996** Apare culegerea *Бесарабските българи за себе си*, alcătuitori P. E. Mitev și N. Cervencov.

Este consultant al filmului documentar despre istoricul bulgarist Konstantin Poglubko, autor Ivan Kovalov.

În componența delegației Departamentului pentru Minorități Naționale, vizitează România pentru a se familiariza cu activitatea organizațiilor etnice din țară.

- 1997** Este coordonator al inaugurării bustului lui Vasil Levski în orașul Tvardița. Monumentul a fost ridicat la inițiativa lui N. Cervencov.

Este membru al Comitetului Național pentru celebrarea a 120 de ani de la Eliberarea Bulgariei și a 160 de ani de la nașterea lui Vasil Levski.

Este distins cu Insigna de Onoare a Academiei Bulgare de Științe „Prof. Marin Drinov”.

Este numit director adjunct al Institutului pentru Minorități Naționale al Academiei de Științe a Moldovei.

- 1998** Are loc ședința festivă a Consiliului Științific al Institutului pentru Minorități Naționale al Academiei de Științe a Moldovei și a Consiliului de conducere al Societății Științifice a Bulgariștilor, dedicată jubileului de 50 de ani al lui N. Cervencov și celor 25 de ani de activitate științifică și organizatorică.

Participă, în Bulgaria, la conferința dedicată aniversării a 150 de ani de la nașterea lui Hristo Botev.

Semnează, în numele Societății Științifice a Bulgariștilor din Republica Moldova, Acordul de colaborare dintre Asociația Bulgară a Sociologilor și SȘB.

Este distins cu Medalia „Ivan Vazov” a Agenției pentru Bulgarii de peste Hotare.

Participă la Conferința internațională „Ucraina și Bulgaria: etape ale prieteniei istorice”, Odesa.

Participă la conferința „Comunitățile bulgare din lume: stare actuală, posibilități și perspective”, Sofia.

- 1999** Este ales membru al Consiliului de conducere al Comunității Bulgare din Republica Moldova.

- 2000** Face parte din delegația Republicii Moldova la Festivalul Național de Folclor „Rojen”, Republica Bulgaria.

Face parte din grupul reprezentanților organizațiilor naționale bulgare din Moldova care se întâlnesc cu președintele Bulgariei, Petăr Stoianov.

Este conducător și co-conducător al unor proiecte științifice republicane și internaționale.

- 2003** Susține teza de doctor habilitat în istorie cu tema „Formarea ideilor statalității bulgare (mijlocul sec. XIII – anii ’70 ai sec. XIX)”.

Apare volumul *Чийишия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии* (redactor responsabil – N. Stanko), la care este coautor și redactor științific.

Este distins cu Insigna de Onoare „Recunoaștere” a Academiei de Științe a Moldovei.

2004, 5 mai Guvernul Republicii Moldova îl confirmă pe N. Cervencov în calitate de rector interimar al Universității de Stat din Taraclia.

Participă la Sofia la elaborarea acordului de colaborare dintre Moldova și Bulgaria privind Universitatea de Stat „Grigorii Țanblac” din Taraclia.

Participă cu raportul „Bulgarii din Moldova” la o reuniune desfășurată în cadrul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova, organizată de Ministerul Învățământului al Republicii Moldova.

2005 Apare culegerea *По пути национальной духовности болгар Молдовы*, alcătuitori I. Grek, N. și E. Celak, N. Cervencov, T. Șikirliiskaia.

Este distins cu Insigna de Onoare a Agenției de Stat pentru Bulgarii de peste Hotare.

La inițiativa Agenției pentru Bulgarii de peste Hotare, prezintă la muzeu comunicarea „Pământ și oameni”, despre dezvoltarea bulgaristicii în Moldova.

Participă la reuniunea mondială a mass-mediei bulgare la Sofia, iar în 2006 – la Chicago.

Este primit de președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, căruia îi prezintă problemele Universității de Stat „Gr. Țanblac” din Taraclia.

2006 Este distins cu Insigna de Onoare a Președintelui Republicii Bulgaria.

Este decorat cu Ordinul „Gloria Muncii”, Republica Moldova.

Începe participarea la emisiunea prof. Plamen Pavlov „Ora Bulgariei”, difuzată de postul SKAT, Bulgaria.

2007 Participă la cea de-a Treia Reuniune Mondială a mass-mediei bulgare, la Roma, Italia.

Este editat primul volum al Anuarului Universității de Stat din Taraclia *Dunărea – Nistru*, al cărui redactor-șef este.

Împreună cu președintele raionului Taraclia, S. Țolov, vizitează Sofia și Varna, unde discută, în Parlament, la Ministerul Educației și Științei și în alte instituții de stat, chestiuni privind dezvoltarea Universității de Stat din Taraclia. Sunt primiți de vicepreședintele Bulgariei, Angel Marin.

În calitate de invitat, participă și adresează un mesaj de salut la festivitățile dedicate aniversării a 60 de ani ai Universității din Ruse „Angel Kanchev”.

În componența delegației moldovenești conduse de președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, participă la inaugurarea, în orașul Plevna, Bulgaria, a plăcii comemorative în cinstea participanților moldoveni la Războiul Ruso-Turc din 1877-1878.

Este președinte al comisiilor de examene de stat la universitățile din Comrat și Tiraspol.

2010 La cerere personală, părăsește funcția de rector al Universității de Stat „Gr. Țamblak” din Taraclia. Rămâne până în anul 2015 profesor al universității, șef al Catedrei de Istorie și Științe Sociale, membru al Consiliului Științific.

2013 Apar volumele *Петро-Павловская церковь села Чийиния (Городнее) și Тараклии – 200 лет. Том I (1813-1940)*, redactor științific K. Kalcev, în colaborare cu I. Duminica.

Este consultant la pregătirea monumentului dedicat voluntarilor bulgari din Bolgrad și rostește un discurs la inaugurarea acestuia, la 21 octombrie 2013.

Primește titlul de Cetățean de Onoare al orașului Taraclia și este distins cu Medalia „200 de ani ai Taracliei”.

Participă cu o comunicare la cel de-al III-lea Congres al Bulgariștilor din Bulgaria.

2014 Guvernul Republicii Moldova îi conferă titlul „Om Emerit”.

Este numit director al Școlii Bulgare de Duminică de pe lângă Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova, funcție pe care o îndeplinește până în anul 2018.

2015 Devine redactor-șef al site-ului Societății Științifice a Bulgariștilor din Republica Moldova.

2016 Este decorat de Mitropolitul Republicii Moldova cu Ordinul „Meritul bisericesc”.

Devine membru al Consiliului de conducere al societății „Rodoliubeț”, Sofia.

La cea de-a VIII-a ediție a „Lecturilor Drinov” de la Harkov, dedicate aniversării a 100 de ani de la nașterea savantului bulgarist din Harkov Stepan Sidelnikov, susține în ședința plenară comunicarea „S. I. Sidelnikov – cercetător al activității revoluționare a lui Vasil Levski”.

Comisia de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii Moldova aprobă drapelul și stema Societății Științifice a Bulgariștilor, elaborate de S. Tabak, I. Duminica și N. Cervencov. Participă la conferința „Genealogia – trecut, prezent și viitor”, Sofia.

2017 Vizitează Brazilia, pentru stabilirea legăturilor cu urmașii coloniștilor bulgari din Basarabia și pentru colectarea materialelor privind istoria acestora.

Este distins cu trofeul Asociației Bulgarilor din Brazilia, înmănat de președintele acesteia, Nelson Grekov.

Participă la Lublin, Polonia, la Conferința Chiril și Metodiu cu tema „Chiril și Metodiu în limba și cultura slavilor”.

2018, 5 mai La Academia de Științe a Moldovei are loc omagierea sa cu prilejul aniversării a 70-a de la naștere.

Este decorat cu Ordinul „Sfinții Chiril și Metodiu”, clasa I, de către Rumen Radev, președintele Bulgariei, pentru merite deosebite în domeniul bulgaristicii istorice și în dezvoltarea culturii bulgare.

Este ales președinte de onoare al Societății Științifice a Bulgariștilor din Republica Moldova.

Este distins de raionul Taraclia, prin intermediul președintelui Ivan Paslar, cu Insigna de Onoare „Ivan Inzov”, pentru suportul acordat la crearea și instalarea monumentului generalului Ivan Inzov în Taraclia.

Se stabilește cu traiul permanent în Bulgaria.

- Participă cu o comunicare la masa rotundă cu genericul „Bulgaristica în Europa: realizări, probleme, perspective”, Sofia.
- 2023, 27 mai** Participă la inaugurarea solemnă a plăcii comemorative de la Mănăstirea Căpriană, Republica Moldova, dedicată aflării în acest locaş, în anii 1860-1870, a lui Gheorghe Rakovski şi Hristo Botev.
- Este decorat de Mitropolitul Vladimir al Republicii Moldova cu Ordinul „Sf. Ierarh Bănulescu-Bodoni”, gradul III.
- Este distins cu Insigna de Onoare a Ministerului Educaţiei şi Ştiinţei din Bulgaria.
- 2025, 1 iulie** Nicolai Cervencov se stinge din viaţă.

(Traducere din limba bulgară de Angela OLĂRESCU)

ХРОНИКА НА ЖИВОТА И РАБОТАТА

1948, 2 януари Николай Червенков е роден в село Чийшия / Огородное (сега Городнее, Болградски район, Одеска област, Украйна), в семейството на Николай (род. 1926) и Зинаида (род. 1925) Червенкови, вторият им син, по-големият брат на Николай, е Степан Червенков (род. 1944) и по-малката му сестра е Елена Червенкова (1951).

На 11 септември семейството на Николай напуска селото, за да избегне депортацията. С баба му се заселват при роднините в село Нижна Албата, Кахулски район, Молдовска ССР.

1949 През пролетта се преселват в село Подгорное, където се съединяват с другата част на семейството – дядото Николай Червенков (1893), майка Зинаида Червенкова, брат Степан Червенков.

1953 Със семейството се връща в родното си село Чийшия.

1954, 1 септември Тръгва в първи клас в средно училище в родното село.

1962 В процеса на ученето особен интерес проявява към предмет история. Става отговорник на историческия кръжок в училището, до 1965 година.

1964 Заедно с преподавателя си К.К. Поглубко в продължение на две седмици работи в Научната библиотека на Националния университет „И. Мечников” в град Одеса, събира материали за историята на родното си село Чийшия.

1966 – Завършва средното училище в родното си село.

След това започва трудовата си дейност като работник на кулокран в Кишиневския авторемонтен завод № 2.

- 1967 Студент в първи курс в Одеския национален университет „Илия Мечников“, на историческия факултет.
- 1968-1970 Екскурзовод по линия на младежката организация „Спътник“ в Одеса и по градовете на Съветския Съюз.
- 1969 Заместник-председател на факултетското Бюро на Студенското научно дружество.
- 1970 През юли работи три седмици в Мелитополския държавен архив по тема „Българската политемиграция на юга в Украйна“.
Победител в конкурса на студенски научни работи в Националния одески университет „Илия Мечников“, с тема „Българска комуна „Димитър Благоев“ в Полтавска област“.
- 1971 Получава награда в Областния конкурс на студентски работи по тема „Участие на бесарабските българи в освободението на България“.
- 1972 Завършва Одеския национален университет им. „Илия Мечников“.
След конкурса е приет на длъжност „младши научен сътрудник“ в Института по история на Молдавската Академия на Науките, където работи до 1991 г.
- 1974 Приет в задочна докторантура с тема „Участие на българите в Румъния в българското национално-овоободително движение“, науч. ръководител проф. Василий Конобеев, Москва.
- 1978 От ноември до февруари 1979 година – на специализация в Институт по славяноведение и балканистика в АН СССР.
- 1980 Излезе от печат книгата *Минуващо и прошлое села Кирютня*, съавторът е Савелий Новаков.
- 1981 Защита в Института по славяноведение и балканистика в АН ССР на дисертацията по тема „Участие на българите в Румъния в българското национално-овоободително движение“, ръководител – проф. Владислав Гросул (Москва).
Награден с Медал „Марин Дринов“ от Българската академия на науките.

- 1982** Излиза от печат книгата, *„Политическите организации българското национално-освободително движение во второй половине 50-х – 60-е гг. XIX в.* (ответств. ред. В. Я. Гросул).
- 1983** Придобива звание старши научен сътрудник / доцент.
- 1986** Получава звание и длъжност водещ научен сътрудник.
Назначен като изпълняващ длъжност зав. Отдел история на държавите от Юго-Източна Европа.
Участие с доклад на II Конгрес на българистите в гр. София.
- 1987** По конкурс минава на длъжност завеждащ Отдел история на държавите от Юго-Източна Европа. Награден с Почетен знак на Софийския университет „Климент Охридски”.
Специализация в Института по славяноведение и българистика. Работи по издирване в АВПР документи за съветско-българска поредица „Русия и българското национално-освободително движение”.
Ръководител на делегацията на съветските историци за участие в честването 100-годишнината на Българското опълчение, Стара Загора, България.
- 1990** Заместник председател на Асоциацията на българистите в Съветския Съюз, Харков.
Назначен на длъжност водещ научен сътрудник в Института за национални малцинства към Академия на Науките Република Молдова.
Приет от президента на България Желю Желев, на когото представи предложения за сътрудничество на България с Молдова и Украйна спрямо българите от тези държави.
Сред инициаторите за създаване в България на Дружество за връзки с бесарабските и таврийските българи – „Родолубец”, София.
Заедно с д-р Иван Грек излиза с предложение в България да бъде създадена държавна институция за връзки с българите в чужбина, която беше създадена през 1992 година.
В края на годината подкрепя идеята на Иван Грек за създаване на общосъюзна организация на българите. Избран

в оркомитет за създаване на Асоциацията на българите в СССР.

1991, 3 март Изнася доклад на научно-практическата конференция, която се превърна в учредителна за свикване Конгреса на българите в СССР. Член на оргкомитета.

Делегат на „Първи Конгрес на българите в СССР” (19.05.1991 г.), съставител на програмния доклад, избран за член на Управителния съвет на Асоциация на българите в Съветския Съюз.

Посети Председателя парламента на Република Молдова проф. Александър Мошану, на когото бяха изложени проблемите, стоящи пред българите в републиката.

1992 Заедно с Александър Миланов, Михаил Иванов посещава министъра на просвещението на България проф. Елка Константинова, на която представиха проблемите на българите в чужбина.

1993 Излезе от печат книгата *Васил Левский* (ответственный редактор Иван Грек).

Излезе от печат книгата *Българите от Украйна и Молдова. Минало и настояще* (съавтор Иван Грек).

Избран за член на Инициативния комитет за възстановяване на Болградската българска гимназия. Започва сътрудничеството с Българската асоциация на социолозите, заедно с нейния председател П. Е. Митев посещават редица български села в Молдова и Украйна.

Награден с Медал „Васил Левски” на Общобългарския комитет „Васил Левски” (България).

1994 Един от инициаторите и създателите на Научното дружество на българистите в Република Молдова (нататък – НДБ), избран за негов председател, като заема тази длъжност до 2018 година.

Избран на длъжност зав. Секция Българистика към Института за националните малцинства на Молдовската Академия на Науките. Участва в срещата с Президента на Република България проф. Ж. Желев в Молдова.

Като председател на НОБ до 2018 година е член на Координационния съвет на националните малцинства към Департамента на националните малцинства към правителството на Република Молдова.

Участва в научната конференция, посветена на 80-годишнината на Дружеството на българите в Унгария.

- 1995** Инициатор и спонсор на Наградата „Най-творческият отговор” на Републиканска всякогодишна олимпиада по български език до 2018 года.

Награден с Почетен знак „Паисий Хилендарски” от Министерството на образованието и науката на Р. България.

Официален рецензент (опонент) в различни години на дисертациите на И. М. Григориев, Мария Забунова, Марина Марин, Елизавета Квилинкова, Виталий Казанжи, Сергей Захария, Андрей Боршевский, Людмила Морару и други.

- 1996** Излиза от печат сборникът *Бесарабските българи за себе си* (съставители – П. Е. Митев и Н. Червенков).

Консултант на документалния филм за историка българиста Константин Поглубко (автор – Иван Ковалов).

В състава на делегацията на Департамента на националните малцинства посети Румъния за запознаване с дейността на етническите организации в страната.

Координатор на откриването паметник-бюст на Васил Левски в гр. Твърдица. Паметникът беше издигнат по инициатива на Н. Червенков.

Член на Националния комитет за честване на 120 години от Освобождението на България и 160 години от рождението на Васил Левски.

Награден с Почетен знак БАН „Проф. Марин Дринов”.

Назначен за заместник-директор на Института за националните малцинства на АНМ.

- 1998** Провежда се тържествено заседание на Учения съвет на Института за национални малцинства към АНМ и Управителния съвет на НОБ, посветено на 50-годишния

юбилей на Н. Червенков и на 25 години на научната му и организационна дейност.

Участие в България в конференцията, посветена на 150-годишнината от рождението на Христо Ботев.

Подписва от името на НДБ (Република Молдова) „Договор за сътрудничество между Българската асоциация на социолозите и НДБ”.

Награден с медал „Иван Вазов” от Агенцията за българите в чужбина.

Участва в Международна конференция „Украйна и България: етапи на историческата дружба”, Одеса.

Участие в конференцията „Българските общности по света: състояние, възможности и перспективи”, София.

1999 Избран за член на Управителния Съвет на Българската община в РМ.

2000 Влиза в състава на делегацията от Молдова за участие в Националния фолклорен събор „Рожен” (Република България).

Влиза в състава на група дейци на българските национални организации от Молдова за среща с президента на България Петър Стоянов.

Ръководител, съръководител на републикански, международни научни проекти.

2003 Излиза от печат книгата *Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии* (гл. ред. – Н. Станко) (колективна, съавтор и научен редактор).

Награден с Почетен знак на Молдовската академия на науките „Признание”.

2004, 5 май Правителството на Република Молдова утвърждава Н. Червенков за временно изпълняващ длъжността ректор на Тараклийския държавен университет.

Участие в София в изработване договора за сътрудничество между Молдова и България спрямо Тараклийския държавен университет.

Участва с доклад „Българи в Молдова” на среща по програма развитие на ООН в Молдова, организирана от Министерството на просветата на Молдова.

2005 Излиза от печат сборникът *По пути национальной духовности болгар Молдовы* (составители И. Грек, Н., Е Челака, Н. Червенков, Т. Шикирлийская).

Награден с Почетен знак на Държавната агенция за българите в чужбина.

По инициатива на Агенцията за българите в чужбина представя в музея доклад „Земя и хора” за развитието на българистика в Молдова.

Участие в световната среща на българските медии в София, а също в 2006 – в Чикаго.

Приет от президента на Република Молдова, на когото изложи проблемите на Тараклийския държавен Университет „Гр. Цамблак”.

2006 Награден с Почетен знак на Президента на Република България.

Награден с Орден „Глория мунций”, Република Молдова.

Начало на участието в предаването на проф. Пламен Павлов „Час по България” в програмата СКАТ, България.

2007 Участие в Третата световна среща на българските медии в Рим, Италия.

Издаден е първият том Годишник на Тараклийския държавен университет *Дунав – Днестър*, на който е главен редактор.

С председателя на район Тараклия С. Цолов посети София и Варна, където обсъждаха в Парламента, МОН и други държавни институции въпроси за развитието на Тараклийския държавен университет. Бяха приети от вицепрезидента на България Ангел Марин.

Като гост участва и приветства тържествата, посветени на 60-годишнината на Русенския университет „Ангел Кънчев”.

В състава на молдовската делегация начело с Президента на Република Молдова В. Воронин участва в откриването

в гр. Плевен (България), на мемориалната плоча в чест на молдовските участници в Руско-турската война през 1877-1878 г.

Председател на държавните изпитни комисии в Комратския и Приднестровския университети.

2010 По лична молба напусна длъжността Ректор на Тараклийския държавен университет „Гр. Цамблак“, остава до 2015 да изпълнява длъжността професор на университета, зав. катедра „История и обществени науки“, член на Учения съвет.

2013 Излизат от печат книгите *Петро-Павловская църковъ села Чийшия (Городнее), Тараклии – 200 лет. Том I (1813 – 1940)* (науч. ред. – К. Калчев) (съавтор – И. Думиника).

Консултант по подготовка паметника на Българските опълченци в Болград, а също се изказва по време на неговото откритие – 21 октомври 2013.

Получи звание Почетен гражданин на гр. Тараклия, награден с Медал „200 лет Тараклии“.

Участие с доклад на III Конгрес на българистите в България.

2014 Присвоено от правителството на Молдова звание „*Om meriti*“ (заслужен деятел).

Назначен като директор на Българското неделно училище към Научното дружество на българистите в Р. Молдова и изпълнява длъжността до 2018 година.

2015 Става главен редактор на сайта на Научното дружество на Българистите.

2016 Награден от Митрополита на Р. Молдова с Орден „*Meritul bisericesc*“ (заслуга пред църквата).

Става член на Управителния съвет на дружеството „Родолубец“ (София).

На VIII „Дриновски четения“ в Харков, посветени на 100-годишнината от рождението на харковския учен-българист Степан Сиделников, изнесе на пленарното заседание доклад „С. И. Сиделников – изследовател на революционната дейност на Васил Левски“.

Комисия по гералдика при Президента на Република Молдова утвърди флаг и герб на НДБ, съставлени от С. Табак, И. Думиника, Н. Червенков.

Участва в конференцията „Генеалогия – минало, настояще и бъдеще” (София).

2017 Посещение на Бразилия, за установяване връзки с наследниците на българските преселници от Бесарабия и събиране на материали за тяхната история.

Награден е с плакет от Асоциацията на българите в Бразилия, връчен от нейния председател Нелсон Греков.

Участие в Люблин (Полша) в Кирило-Методиевската конференция на тема „Кирил и Методий в езика и културата на славяните”.

2018 В Молдовската академия на науките се състоя честването по повод 70-годишния му юбилей.

Награден с Орден „Св. св. Кирил и Методий” I степен (България).

Избран за Почетен председател на Научното дружество на българистите в Р. Молдова.

Награден от Тараклийския район, връчен от председателя Иван Паслар, с Почетен знак „Иван Инзов”.

Преминава на постоянно жителство в България.

Участва с доклад в кръгла маса под надслов „Българистиката в Европа: постижения, проблеми, перспективи”, София.

2023, 24 май Участва в тържественото откриване на мемориалната плоча в Каприанския манастир, Република Молдова, посветена на пребиваването на манастира на Георги Раковски и Христо Ботев.

Награден от митрополита на Р. Молдова Владимир с Орден „Sf. Ierarh Banulescu Bodoni”.

Награден с Почетен знак на Министерството на образованието и науката на България.

2025, 1 юли Почина Николай Червенков.

STUDII INTRODUCTIVE / УВОДНИ СТАТИИ

NICOLAI CERVENCOV. PORTRET BIBLIOGRAFIC

Dr., conf.univ. Lidia KULIKOVSKI

Istoricul nu este un filosof ca să reflecteze asupra subiectelor pe care le abordează, nici când li se cere să facă așa ceva. Istoricul face cercetare ca să descopere sau să demonstreze ceva, să valorifice, să restituie ceva prezentului sau să ofere exemple, lecții pentru viitor.

În cazul omului de știință Nicolai Cervencov cercetarea tematicii „Bulgaristica” este efortul său de a face față unui set coerent de probleme. În primul rând, l-a preocupat uzul corect al istoriei în societate și în politică, precum și înțelegerea și remodelarea corectă a istoriei. Cărțile, articolele, comunicările lui N. Cervencov la tematica bulgaristicii poartă marca sa care reflectă educația, convingerile, cunoașterea și experiența sa de viață. Fiecare articol, publicație sunt relevante pentru tematica bulgară. Se vede clar (citate, surse, calitatea autorilor citați, comentarii) în antologia consacrată cercetătorului – *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* (Chișinău, 2018). Este de apreciat rigoarea, observația obiectivă care nu ia partea cuiva, ci pur și simplu înțelege un fenomen uman și expune cheile acestuia.

Trecutul pe care-l cercetăm este un construct al minților oamenilor din trecut, al strămoșilor noștri care au făcut alegeri ori s-au conformat circumstanțelor. Fiind construct, el este apriori valid, indiferent dacă poate fi susținut de logică și evidență sau nu. Nicolai Cervencov era convins că fără distincția dintre ceea ce este și ceea ce nu este, nu există istorie. De aceea el are felul său de asamblare, împachetare și de interpretare a eșantionului de date verificabile (care

includ nu numai ceea ce s-a întâmplat în trecut, dar și ce gândesc oamenii despre trecut). E tot un fel de marcă Cervencov.

Felul în care ne poziționăm față de trecut, felul în care privim sau abordăm relațiile dintre trecut, prezent și viitor, constituie nu doar chestiuni de interes vital pentru toți, ci sunt chiar indispensabile. N. Cervencov nu a făcut cercetare științifică de dragul cercetării, el a avut motivele sale. Faptul că voia să-și cunoască rădăcinile, să-și cunoască țara rădăcinilor sale, să cunoască interferența istorică a Republicii Moldova și a Bulgariei în sensul unei mai bune înțelegeri a trecutului și situației comunității bulgare. Și nu e tot. Omul de știință era, mai întâi de toate, cetățean, era interesat de coeziunea socială a grupurilor umane (în cazul său, bulgarii), cele care întruchipează sentimentul comunității. Așa se vorbește la Biblioteca „Hristo Botev” – ea servește comunității bulgare din Chișinău, asta este misiunea ei. Îl mai motiva pe istoricul N. Cervencov sentimentul de apartenență etnică. Sentiment definitoriu pentru existență. Dar și aspirația de uniune cu comunitatea și cu țara.

Nu a făcut-o doar pentru sine... Trecutul nu poate fi restaurat, reprodus exact cum a fost. N. Cervencov l-a cercetat, valorificat și promovat prin toate metodele și căile: a publicat în cărți și periodici, a prezentat la radio și TV, la conferințe locale și internaționale, la cursurile pe care le ținea la universitate, la întâlnirile de la Biblioteca „Hristo Botev”. Valoarea cercetării istorice a trecutului, prezentului și viitorului (pentru că nu poți trata prezentul și nici aborda viitorul dacă nu cercetezi trecutul) realizat de N. Cervencov, a dat un suflu nou unor activități istorice științifice, educaționale și sociale – scopul său a fost să le stimuleze. Omul are nevoie de istorie și o folosește chiar dacă nu știe de ce.

N. Cervencov a colaborat fructuos cu Biblioteca „Hristo Botev”, participând la diverse activități culturale, moderând conferințe, evenimente științifice și susținând activitatea bibliotecii, aducând cărți din Bulgaria pentru a îmbunătăți colecția. E destul să răsfoim volumul omagial *Bulgaristica istorică din Republica Moldova*, ca să ne convingem de urmele sale la biblioteca comunității bulgare. Ca omagiu și elogiu, Biblioteca „Hristo Botev” a elaborat acest volum bibliografic – *Destinul unui istoric – istoria unui destin: bulgaristul*

Nicolai Cervencov = Съдбата на един историк – историята на една съдба: българист Николай Червенков (2026).

O cercetare bibliografică nu se face ușor. Amploarea sarcinii bibliografului e colosală, mai ales dacă autoarea, Angela Olărescu, are și alte sarcini de realizat, precum să conducă o bibliotecă. Dar le dovedește pe toate cu ajutorul echipei.

E de menționat cât de responsabil a tratat angajamentul său individual de a elabora acest volum de referință, începând de la procesul de documentare până la aranjat în pagină, învățând în acest răstimp și noul *Standard de descriere bibliografică* care a reținut apariția lucrării...

Spațiul informațional în care a navigat autoarea lucrării nu este unul ordonat, ci unul dispersat lingvistic, tematic, tipologic, geografic, în funcție de format, de purtător de informație ș.a. Autoarea a împerecheat, a unit, a reunit informația regăsită în acel ocean informațional (în cronologie, tematică, limbă) și le-a desperecheat tipologii, genuri, spații, punct, virgulă, cratimă, două puncte, punct și virgulă, paranteze pătrate, rotunde, semne cu aldine, italice, numere. La fiecare tipologie, gen de informație, tematică, format, limbă se cer spații și semne diferite!

Actul bibliografic este un exercițiu de căutare de ordine identitară, valorică, contextuală și de interpretare din varii perspective. Autoarea s-a isprăvit foarte bine cu sarcina și angajamentul său individual de a bibliografia viața și activitatea istoricului bulgarist Nicolai Cervencov. Prezentul studiu bibliografic este unul dintre fiarele care străbat istoria noastră și totodată interconectează toate fiarele pe care le-a țesut cu pricepere și dragoste Nicolai Cervencov în cărțile, articolele sale, interviurile publicate sau televizate, în activitatea educațională, lucrarea devenind astfel un ghem de fire secundare care readuce în fața publicului cititor (fizic sau online) tot ce a creat protagonistul biobibliografiei.

Bibliografia reprezintă un portret adevărat al protagonistului acestui volum. E mai mult – o capsulă de memorie „Nicolai Cervencov” și, totodată, o oglindă care scoate în lumină tot ce a realizat N. Cervencov în viață sa. Scriitorul Tamim Ansary, autorul volumului *Inventarea trecutului* scria: „Pentru a ne da seama încotro ne

duce drumul care se așterne în fața noastră, trebuie să privim drumul care se așterne în urma noastră”. Cervencov, primul, a înțeles acest lucru – a cercetat, a scris pentru a ne descifra acest drum din urma noastră, ca să ne spună care au fost temele și punctele-cheie, punctele de cotitură ale istoriei (bulgaristicii) în cadrul istoriei Basarabiei și a Bulgariei în mijlocul cărora se afla comunitatea etnică bulgară din Republica Moldova. Să mai cităm și din Karl Marx: „Oamenii își făuresc ei înșiși istoria (...), dar și-o făuresc nu după bunul lor plac și în împrejurări care există independent de ei, împrejurări date și moștenite din trecut”. E cazul istoriei noastre și a etniei bulgare din Republica Moldova.

Așa cum principiul bibliografic este că orice manifestare a expresiei trebuie evaluată, implicăm și cifrele (număr de înregistrări bibliografice pe diverse componente ale lucrării). Indexul de titluri a înregistrat 796 de titluri publicate în reviste, ziare și antologii. Dintre care 261 în limba bulgară; aproape egal cu titlurile publicate în limba rusă.

Bibliografia, conform Indexului de ediții periodice, raportează: au fost înregistrate 491 de articole științifice publicate în 101 reviste științifice și ziare literare, istorice, tematice din Republica Moldova, Bulgaria, Rusia, Franța. Dintre acestea, în limba bulgară – 159 de articole; în limba rusă – 121; în limba română – 41; în limba găgăuză – 2; în limba ucraineană – 2; în engleză – 2 și 1 sursă în limba franceză.

Indexul geografic deschide cititorilor o vastă hartă – 79 de entități: continente, țări, orașe, sate despre care Nicolai Cervencov a scris sau pe care le-a vizitat pentru cercetare sau pentru călătorii de lucru.

Indexul de nume conține 453 de personalități care, într-un fel sau altul, s-au intersectat în relațiile de muncă, în viață, cu Nicolai Cervencov. Cu unii a colaborat la cercetare, cu cineva a fost coautor, cu alții a realizat evenimente științifice și culturale, pe alții i-a descoperit cercetând istoria bulgarilor din Basarabia și i-a valorificat, i-a adus în realitate spre a-i cunoaște de mult mai mulți oameni, să le cunoască contribuțiile la dezvoltarea științei, artei, literaturi, ziaristicii ș.a. Despre unele personalități a scris cu unele ocazii frumoase: la aniversare, la apariția sau recenzarea unei cărți, la coordonarea unui volum, cunoașterea unor noi personalități în călătoriile sale. Scria mai ales despre colegii săi de muncă: *Моят колега Сава*

(Савелий) Новаков, Моят учител: българистът Константин Поглубко, Музъкантът и родолюбецът Стефан Стоянов, Неуморният изследовател [Иван Грек], Никола Караиванов на 70 години, „Одески вестник” за четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа, Отбелязване юбилея на професор Петър Недов, Още млад, но вече изтъкнат учен [д-р Ив. Думиника], П. С. Боканчо – агроном Чадыр-Лунгской волости Бессарабии, Павел Калянджи: имена, които трябва да знаем, Паусий [Хилендарски] и българското Възраждане ș.a. Titlurile la articolele despre personalități sunt foarte scurte, cu profund sens, și emană empatie și căldură (deși nu cunosc limba bulgară, simt); se vede din titlu, din sens cât de mult apreciază oamenii N. Cervencov.

Lucrarea a înregistrat 72 de interviuri, 38 de recenzii, prefețe, postfețe care arată (la fel ca și în cazul articolelor despre personalități) partea generoasă a protagonistului de susținere și promovare a lucrărilor colegilor săi, a unor oameni de știință etc. E specific istoricilor? Sau e specific doar lui Nicolai Cervencov? Mai mult cântărește a doua opțiune! E caracteristică personală. Se spune că „omul e făuritor de istorie” (Karl Marx). Adăugam că și istoria este făuritor de Om. Nicolai Cervencov e în ambele ipostaze. Bibliografia spune încă multe prin expresie și atitudine pe care le regăsiți în titlurile protagonistului cu preocupări plurivalente de istorie.

Biobibliografia semnalează și două volume special consacrate cercetătorului N. Cervencov, și 98 de articole despre viața și activitatea lui.

Materia primă a istoriei este reprezentată de fapte, la fel bibliografia se bazează pe faptele protagonistului. Sunt multe și diverse – CV-ul său e doldora de fapte. Poetul Iurie Colesnic vorbește într-o poezie despre fapte – e universală și se pretează oricui care lasă fapte în urma sa: „Pe urmele noastre calcă/ Nu umbra,/ Ținându-se de mâini, umblă/ Faptele noastre”. Lucrarea de față prezintă opera sa în totalitate, amintind și actualizând urmele făuritorului de istorie Nicolai Cervencov.

Orice bibliografie are și caracter educațional, pedagogic, alături de funcția informațională, servind ca lucrare de referință pentru

цercetători – în primul rând, pentru profesori, studenți, interesați de istorie și de personalitatea omului de știință Nicolai Cervencov.

Biobibliografia are un scop intrinsec de a conserva informația despre protagonistul nostru și totodată este și un instrument de comunicare, care se concretizează, voluntar sau involuntar, în raport cu formele și destinația acestea. Lucrarea oferă o succesiune de ordonare, armonizare a înregistrărilor bibliografice prin care bibliografia se îmbracă în sensuri și însușiri, prin care devine comunicabilă, asimilabilă, reflexivă și acțională din punct de vedere al conținuturilor.

Biobibliografia este instrumentul prin care împărtășim munca științifică, creativă și educațională a protagonistului altora ca s-o cunoască, ca să-l cunoască.

НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ. БИБЛИОГРАФСКИ ПОРТРЕТ

Д-р, доц. Лидия КУЛИКОВСКИ

Историкът не е философ, за да разсъждава върху темите, към които се обръща, дори когато го молят да го направи. Историкът прави изследвания, за да открие или демонстрира нещо, да оцени, да върне нещо в настоящето или да даде примери, поуки за бъдещето.

В случая с учения Николай Червенков, изследванията по темата „българистика” са негово усилие да се справи с последователен набор от проблеми. На първо място, той се е занимавал с правилното използване на историята в обществото и политиката, както и с правилното разбиране и преобразуване на историята. Книгите, статиите, съобщенията на Н. Червенков по темата за българистиката носят отпечатък, който отразява образованието му, убежденията, знанията и житейския му опит. Всяка статия, публикация е свързана с българската тема. Това ясно се вижда (цитати, източници, качество на цитираните автори, коментари) в антологията, посветена на историка-изследовател *Исторически български изследвания на Република Молдова* (Кишинев, 2018). Строгостта, обективното наблюдение, което

не фаворизира никого, а просто разбира човешкия феномен и разкрива неговите ключове, е за оценяване.

Миналото, което изследваме, е конструкт на съзнанието на хората от миналото, на нашите предци, които са правили избор или са се съобразявали с обстоятелствата. Като конструкт, то е априори валидно, независимо дали може да бъде подкрепено с логика и доказателства или не. Николай Червенков е бил убеден, че без разграничението между това, което е, и това, което не е, няма история. Ето защо той има свой собствен начин за сглобяване, опаковане и интерпретиране на извадката от проверими данни (която включва не само случилото се в миналото, но и това, което хората мислят за миналото). Това е и вид *марка* Червенков.

Начинът, по който се позиционираме спрямо миналото, начинът, по който гледаме или подхождаме към връзките между миналото, настоящето и бъдещето, не само са въпроси от жизненоважен интерес за всички, но дори са незаменими. Н. Червенков не е правил научни изследвания заради самите изследвания, той е имал и своите причини и мотиви. Фактът, че е искал да опознае корените си, да опознае страната на корените си, да опознае историческата намеса на Република Молдова и България в смисъл на по-добро разбиране на миналото и положението на българската общност. И това не е всичко, ученият е бил преди всичко гражданин, интересувал се е от социалната сплотеност на човешките групи (в неговия случай на българите), тези, които възплащават чувството за общност. Така казват в Библиотека „Христо Ботев“ – тя служи на българската общност в Кишинев, това е нейната мисия. Историкът Н. Червенков е бил мотивиран и от чувството за етническа принадлежност. Определящо чувство за съществуване. Но и стремежът за единение с общността и страната.

Той не го е правил само за себе си... Миналото не може да бъде възстановено, възпроизведено точно такова, каквото е било. Н. Червенков го е изследвал, ценял и популяризирил чрез всички методи и пътища: публикувано в книги, периодични издания, представяно по радиото и телевизията, на местни и

международни конференции, на курсовете, които е водил в университета, на срещите в Библиотека „Христо Ботев“. Стойността на историческите изследвания на миналото, настоящето и бъдещето – защото не можеш да се справиш с настоящето, нито да се доближиш до бъдещето, ако не изследваш миналото – осъществени от Н. Червенков, дадоха нов дъх на научните, образователните и социално-историческите дейности – неговата цел беше да ги стимулира. Човекът се нуждае от история и я използва, дори и да не знае защо.

Н. Червенков е сътрудничил плодотворно с Библиотеката „Христо Ботев“, участвайки в различни културни дейности, модерирайки конференции, научни събития и подкрепяйки дейността на библиотеката, като е донасял книги от България за подобряване на колекцията. Достатъчно е да разгледате солидния том *Историческа българистика в Република Молдова*, за да се убедите в следите му в библиотеката на българската общност. В знак на почит и похвала Библиотека „Христо Ботев“ подготви този биобиблиографски том *Съдбата на един историк – историята на една съдба: българският Николай Червенков* (2026).

Библиографското проучване не е лесно. Обхватът на задачата на библиографа е колосален, особено ако авторката, Анджела Олареску, има и други задачи за изпълнение, като например управление на библиотеката, общуване с читателите, организиране на различни мероприятия, контакти с библиотеките от Българи, а другите български библиотеки в Р. Молдова. Но тя достойно решава всички задачи с помощта на екипа на българската библиотека в гр. Кишинев.

Струва се да се спомене колко отговорно се е отнесла тя към индивидуалния си ангажимент за разработване на този справочен том, започвайки от процеса на документиране до оформлението, като през това време е изучавала новия стандарт за библиографско описание, който е запазил публикуването на произведението...

Информационното пространство, в което авторката на произведението се е ориентирала, не е подредено, а е разпръснато езиково, тематично, типологично, географски, в зависимост от

формата, носителя на информация и т.н. Авторката е удвоила, обединила и събрала информацията, която открила в този океан от информация – в хронология, тема, език и несдвоени типологии, жанрове, интервали, точка, запетая, тире, двоеточие, точка и запетая, квадратни скоби, кръгли скоби, удебелен шрифт, курсив, числа. Всяка типология, вид информация, тема, формат, език изисква различни интервали и знаци!

Библиографският акт е упражнение в търсене на идентичност, ценност, контекстуален ред и интерпретация от различни гледни точки. Авторката е изпълнила много добре своята индивидуална задача и ангажимент да библиографизира живота и делото на българския историк Николай Червенков. Това библиографско изследване е една от нишките, които преминават през нашата история и същевременно свързва помежду си всички нишки, които Николай Червенков умело и с любов е вплитал в своите книги, статии, публикувани или телевизионни интервюта, в образователната си дейност, като по този начин произведението се превръща в кълбо от вторични нишки, което връща на четящата публика (физическа или онлайн) всичко, което главният герой на биобиблиографията е създал.

Библиографията представлява истински портрет на главния герой на този том. Тя е повече от това – тя е капсула на паметта „Николай Червенков” и същевременно е огледало, което изважда наяве всичко, което Н. Червенков е постигнал в живота си. Писателят Тамим Ансари, автор на тома *Изобретяване на миналото*, пише: „За да разберем накъде води пътят, който е пред нас, трябва да погледнем пътя, който е зад нас”. Червенков, първият, който разбира това – той изследва, пише, за да разшифрова този път зад нас, за да ни каже какви са темите и ключовите моменти, повратните точки на историята (българистиката) в историята на Бесарабия и България, в чиято среда се е намирала българската етническа общност на Република Молдова. Нека цитираме и Карл Маркс: „Хората правят своята история (...), но я правят не по собствена воля и при обстоятелства, които съществуват независимо от тях, при обстоятелства, наследени от миналото”. Такъв е случаят с нашата история и с българския

етнос в Република Молдова. Тъй като библиографският принцип е, че всяка форма на изразяване трябва да бъде оценена, ние включваме и числа (брой библиографски записи за различни компоненти на произведението). Индексът на заглавията регистрира 796 заглавия, публикувани в списания, вестници и антологии. От които 261 на български език; почти колкото заглавията, публикувани на руски език.

Библиографията, според Индекса на периодичните издания, отчита: регистрирани са 491 научни статии, публикувани в 101 научни списания и литературни, исторически, тематични вестници от Република Молдова, България, Русия, Франция. От тях 159 статии са публикувани на български; 121 – на руски; 41 – на румънски; 2 – на гагаузки; 2 – на украински; 2 – на английски и 1 източник – на френски.

Географският индекс открива пред читателите обширна карта – 79 обекта: континенти, държави, градове, села, за които Николай Червенков е писал или които е посещавал с цел изследователска или с делова цел.

Именният индекс съдържа 453 личности, които по един или друг начин са се пресичали в работните отношения, в живота, с Николай Червенков. С някои е сътрудничал в изследвания, с други е бил съавтор, с други е организиран научни и културни събития, с трети е откривал, докато е изследвал историята на българите в Бесарабия и ги е използвал, превръщал ги в реалност, за да могат много повече хора да ги опознаят, да научат за приноса им в развитието на науката, изкуството, литературата, журналистиката и др. Писал е за някои личности по красиви поводи: за рождението им дни, за появата или рецензията на книга, за съгласуването на том, за срещи с нови личности по време на пътуванията си. Писал е особено за своите колеги по работа: *Моят приятел Сава (Савелий) Новаков, Моят учител: българинът Константин Поглубко, Музикантът и патриот Стефан Стоянов, Неуморният изследовател [Иван Грек], Никола Караиванов на 70 години, „Одески вестник“ за групата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа, Честване на годишнината на професор Петър Недов, Още млад, но вече изтъкнат ученик*

[д-р Ив. Думиника], П. С. Боканчо – агроном на Чадър-Лунгской волост на Бесарабия, Павел Калянджи: имена, които трябва да знаем, Паисий [Хилендарски] и българското Възраждане и др. Заглавията на статиите за личности са много кратки, с дълбок смисъл и лъхат съпричастност и топлота – въпреки че не знам български език, усещам – но от заглавието, от смисъла се вижда колко много хората ценят Н. Червенков.

Трудът съдържа 72 интервюта, 38 рецензии, предговори, послеслови, които, както в случая със статиите за личности, показват щедрата подкрепа и популяризиране от страна на главния герой на трудовете на неговите колеги, учени и др. Специфично ли е това за историците? Или е специфично само за Николай Червенков? Вторият вариант тежи повече! Това е лична характеристика. Казват, че „Човекът е създателят на историята” (Карл Маркс). Бих добавил, че историята е и създател на Човека. Николай Червенков е и в двата облика. Библиографията все още казва много чрез израза и отношението, които откривате в заглавията на главния герой с разнообразни интереси към историята.

Биобиблиографията посочва също два тома, специално посветени на изследователя Н. Червенков, и 98 статии за неговия живот и дело.

Суровият материал на историята е представен от факти, точно както библиографията се основава на фактите на главния герой, а те са много и разнообразни – неговата специална статия е потоп от факти. Поетът Юрие Колесник говори в стихотворение за фактите – то е универсално и подходящо за всеки, който оставя факти зад гърба си: „Той следва нашите стъпки/ Не сянката,/ Държейки се за ръце, той върви/ Нашите дела”. Това произведение представя неговото творчество в неговата цялост, като помни и актуализира следите на твореца на историята Николай Червенков.

Всяка библиография има и образователен, педагогически характер, наред с информационната функция, служейки като справочник за изследователи, предимно за учители, студенти,

интересуващи се от историята и личността на учения Николай Червенков.

Биобиблиографията има присъща цел да съхранява информация за нашия герой и същевременно е и комуникационен инструмент, който се материализира, доброволно или неволно, във връзка с тези форми и дестинации. Произведението предлага последователност от подреждане, хармонизиране на библиографски записи, чрез които библиографията се облича в значения и атрибути, чрез които тя става комуникативна, усвоима, рефлексивна и приложима по отношение на съдържанието.

Биобиблиографията е инструментът, чрез който споделяме научната, творческата и образователната работа на главния герой, за да могат другите да я познават, за да могат и те да го опознаят.

(Превод от румынски: д-р Надежда КАРА)

VIAȚĂ DEDICATĂ BULGARISTICII: CONTRIBUȚIA ȘTIINȚIFICĂ A DOCTORULUI HABILITAT ÎN ISTORIE NICOLAI CERVENCOV

(Din partea redactorului științific)

*Ivan DUMINICA, doctor habilitat în istorie,
Președinte al Societății Științifice a Bulgariștilor
din Republica Moldova*

Lucrarea biobibliografică dedicată dr. hab. Nicolai Cervencov prezintă viața și activitatea științifică a uneia dintre cele mai importante personalități ale bulgaristicii contemporane din Republica Moldova. Născut la 2 ianuarie 1948, în satul Ciișia (astăzi Gorodne, regiunea Odesa, Ucraina), Nicolai Cervencov și-a consacrat întreaga activitate profesională cercetării istoriei, culturii și patrimoniului spiritual al bulgarilor basarabeni.

Încă din anii de școală, a manifestat un interes deosebit pentru istorie, iar sub influența profesorului și mentorului său științific Constantin Poglubco a început să colecteze materiale privind istoria satului natal. După absolvirea Universității de Stat „Ilia Mecinikov” din Odesa, în anul 1972, și-a început activitatea la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, unde și-a dezvoltat cariera științifică timp de mai multe decenii.

Activitatea științifică a lui Nicolai Cervencov se întinde pe parcursul a peste patru decenii. Este autor și coautor al zeci de lucrări științifice consacrate istoriei coloniilor bulgare din Basarabia, mișcării de eliberare națională a bulgarilor, relațiilor moldo-bulgare, precum și istoriei culturii și învățământului bulgar din regiune. O importanță aparte o au cercetările sale privind formarea ideilor de statalitate bulgară și memoria istorică a bulgarilor basarabeni.

În anul 1994, Nicolai Cervencov devine unul dintre fondatorii Societății Științifice a Bulgariștilor din Republica Moldova, pe care a condus-o timp de peste două decenii. Sub conducerea sa au fost organizate conferințe științifice internaționale, au fost editate volume și publicații științifice, iar bulgaristica din Republica Moldova a dobândit o prezență academică solidă.

Pe lângă vasta sa activitate științifică și publică, Nicolai Cervencov rămâne în istorie și ca primul rector al Universității de Stat „Grigorii Țamblac” din Taraclia. La 5 mai 2004, Guvernul Republicii Moldova l-a confirmat în funcția de rector al universității, într-o perioadă în care instituția de învățământ superior își construia autoritatea academică și stabilitatea instituțională.

În calitate de rector, Nicolai Cervencov a depus eforturi considerabile pentru dezvoltarea universității ca important centru educațional și cultural al bulgarilor basarabeni. El a participat activ la elaborarea acordului de colaborare dintre Republica Moldova și Republica Bulgaria privind activitatea și susținerea Universității de Stat din Taraclia. Datorită poziției sale active, universitatea și-a consolidat relațiile cu instituțiile științifice și educaționale din Bulgaria, iar învățământul în limba bulgară a beneficiat de un sprijin internațional mai amplu.

În perioada conducerii sale, universitatea s-a afirmat drept principal centru de formare a cadrelor pentru comunitatea bulgară din Republica Moldova. Nicolai Cervencov a apărut constant necesitatea existenței și dezvoltării învățământului superior în limba bulgară la Taraclia, adresând în repetate rânduri problemele universității conducerii de stat din Moldova și Bulgaria.

Chiar și după ce, în anul 2010, a părăsit din proprie inițiativă funcția de rector, el a continuat să activeze în cadrul universității până în anul 2015 în calitate de profesor universitar, șef al Catedrei „Istorie și științe sociale” și membru al Consiliului Academic. Astfel, Nicolai Cervencov a rămas profund legat de viața academică a Universității din Taraclia și a continuat să contribuie la dezvoltarea bulgaristicii și a științelor umanistice în rândul noii generații de cercetători.

Din păcate, la 1 iulie 2025, Nicolai Nicolaevici Cervencov a trecut fulgerător în neființă. Dispariția sa reprezintă o mare pierdere pentru comunitatea științifică, pentru bulgarii basarabeni și pentru toți cei care au apreciat contribuția sa la știința istorică și cultura bulgară. Cu toate acestea, el a lăsat în urma sa o moștenire științifică și bibliografică deosebit de bogată – zeci de monografii, sute de articole științifice, volume, recenzii și publicații, care vor continua să servească drept

sursă valoroasă pentru cercetătorii istoriei și culturii bulgarilor din Republica Moldova și Ucraina.

*

Volumul biobibliografic prezentat are o importanță științifică și documentară deosebită. Acesta conține în total 796 de unități bibliografice, care reflectă lucrările științifice, activitatea publicistică, interviurile, activitatea editorială și implicarea publică a lui Nicolai Cervencov. Materialele sunt sistematizate cronologic și tematic, ceea ce permite urmărirea clară a evoluției activității sale științifice.

Deosebit de impresionant este volumul materialului bibliografic. În lucrare sunt incluse: monografii și cărți științifice publicate în Republica Moldova, Bulgaria, Ucraina și alte state; articole științifice în volume și publicații periodice de specialitate; recenzii, prefețe, postfețe și cronici; interviuri cu și despre Nicolai Cervencov; materiale care reflectă activitatea sa în calitate de redactor, coordonator și recenzent.

Un avantaj esențial al lucrării îl constituie amplă bază documentară. Autorii au utilizat materiale din *Bibliografia Națională a Moldovei*, presa periodică, arhivele Bibliotecii „Hristo Botev” din Chișinău, ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, arhivele Universității de Stat din Taraclia, precum și arhiva personală a lui Nicolai Cervencov. Aceasta conferă lucrării un înalt grad de credibilitate științifică și plenitudine bibliografică.

Trebuie remarcat în mod special faptul că activitatea de elaborare a volumului biobibliografic a început încă în timpul vieții lui Nicolai Cervencov și cu participarea sa activă. Acesta a sprijinit personal procesul de colectare, verificare și sistematizare a materialelor bibliografice, a oferit documente valoroase din arhiva sa personală și a contribuit la clarificarea unui șir de publicații și fapte legate de activitatea sa științifică și publică. Tocmai acest lucru conferă lucrării o autenticitate suplimentară și o importantă valoare memorială, transformând-o nu doar într-un instrument științific și bibliografic, ci și într-un veritabil document al epocii și o mărturie a parcursului de viață și științific al unuia dintre cei mai importanți bulgariști basarabeni.

Structura volumului este realizată profesionist și include prefață, studii introductive, tabel cronologic, compartiment bibliografic principal, indexuri auxiliare și secțiunea „File de album”, care conține un bogat material ilustrativ. Existența indexurilor de nume, geografic și tematic facilitează considerabil activitatea cercetătorilor și transformă lucrarea într-un valoros instrument științifico-documentar.

Deosebit de valoroase sunt studiile introductive, care prezintă nu doar activitatea științifică a lui Nicolai Cervencov, ci și contribuția sa la dezvoltarea identității culturale bulgare din Republica Moldova și Ucraina. În aceste studii, Nicolai Cervencov este prezentat ca savant, om public și păstrător al memoriei istorice a comunității bulgare.

Din punct de vedere științific, volumul are nu doar valoare bibliografică, ci și istoriografică. El permite urmărirea evoluției bulgaristicii în Republica Moldova în ultimele decenii, precum și a rolului lui Nicolai Cervencov în edificarea punților științifice și culturale dintre Republica Moldova, Bulgaria și Ucraina.

În concluzie, se poate sublinia că biobibliografia *Destinul unui istoric – istoria unui destin: bulgaristul Nicolai Cervencov* reprezintă o lucrare fundamentală, de mare valoare științifică și culturală. Publicația îmbină o muncă bibliografică riguroasă, o bază documentară solidă și o abordare analitică, transformându-se într-o contribuție valoroasă la istoria bulgarilor basarabeni și la dezvoltarea bulgaristicii contemporane.

Chișinău, 13 mai 2026

**ЖИВОТ, ПОСВЕТЕН НА БЪЛГАРИСТИКАТА:
НАУЧНИЯТ ПРИНОС НА ДОКТОР ХАБИЛИТАТ
НА ИСТОРИЧЕСКИТЕ НАУКИ НИКОЛАЙ
НИКОЛАЕВИЧ ЧЕРВЕНКОВ**
(От научния редактор)

*Иван ДУМИНИКА, доктор хабилитат на историческите науки,
Председател на Научното дружество
на българистите в Република Молдова*

Биобиблиографският труд, посветен на д-р хаб. Николай Червенков, представя живота и научната дейност на една от най-значимите личности в съвременната бесарабска българистика. Роден на 2 януари 1948 г. в село Чийшия (днес Городнее, Одеска област, Украйна), Николай Червенков посвещава целия си професионален път на изучаването на историята, културата и духовното наследство на бесарабските българи.

Още в ученическите си години проявява подчертан интерес към историята, а под влиянието на своя учител и научен наставник Константин Поглубко започва да събира материали за историята на родното си село. След завършването на Одеския държавен университет „Илия Мечников“ през 1972 г., той започва работа в Института по история към Академията на науките на Молдова, където развива своята научна кариера в продължение на десетилетия.

Научната дейност на Николай Червенков обхваща повече от четири десетилетия. Той е автор и съавтор на десетки научни трудове, посветени на историята на българските колонии в Бесарабия, националноосвободителното движение на българите, българо-молдовските отношения, както и на историята на българската култура и просвета в региона. Особено значими са неговите изследвания върху формирането на идеите за българска държавност и върху историческата памет на бесарабските българи.

През 1994 г. Николай Червенков става един от основателите на Научното дружество на българистите в Република Молдова, което ръководи повече от две десетилетия. Под негово ръководство се организират международни научни конференции, издават

се сборници и научни издания, а българистиката в Република Молдова придобива стабилно академично присъствие.

Освен своята мащабна научна и обществена дейност, Николай Червенков остава в историята и като първия ректор на Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак”. На 5 май 2004 г. правителството на Република Молдова го утвърждава на длъжността ректор на университета, в период, когато висшето учебно заведение тепърва изгражда своя академичен авторитет и институционална стабилност.

В качеството си на ректор Николай Червенков полага значителни усилия за развитието на университета като важен образователен и културен център на бесарабските българи. Той активно участва в изработването на споразумението за сътрудничество между Република Молдова и Република България относно дейността и подкрепата за Тараклийския държавен университет. Благодарение на неговата активна позиция университетът укрепва връзките си с научни и образователни институции в България, а обучението на български език получава по-широка международна подкрепа.

По време на неговото ръководство университетът се утвърждава като основен център за подготовка на кадри за българската общност в Република Молдова. Николай Червенков последователно защитава необходимостта от съществуването и развитието на висше образование на български език в Тараклия, като нееднократно поставя проблемите на университета пред държавното ръководство на Молдова и България.

Дори след като през 2010 г. по собствено желание напуска ректорската длъжност, той продължава да работи в университета до 2015 г. като професор, ръководител на катедра „История и обществени науки” и член на Академичния съвет. По този начин Николай Червенков остава тясно свързан с академичния живот на Тараклийския университет и продължава да допринася за развитието на българистиката и хуманитарните науки сред младото поколение изследователи.

За съжаление, на 1 юли 2025 г. Николай Николаевич Червенков скоропостижно напуска този свят. Неговата кончина

представлява голяма загуба за научната общност, за бесарабските българи и за всички, които ценяха неговия принос към историческата наука и българската култура. Въпреки това, той оставя след себе си изключително богато научно и библиографско наследство – десетки монографии, стотици научни статии, сборници, рецензии и публикации, които и занапред ще служат като ценен източник за изследователите на историята и културата на българите в Република Молдова и Украйна.

*

Представеният биобиблиографски сборник има изключително важно научно и документално значение. Той съдържа общо 796 библиографски единици, обхващащи научните трудове, публицистичната дейност, интервюта, редакторската работа и обществената активност на Николай Червенков. Материалите са систематизирани хронологично и тематично, което позволява ясно проследяване на развитието на неговата научна дейност.

Особено впечатляващ е обхватът на библиографския материал. В сборника са включени: монографии и научни книги, публикувани в Република Молдова, България, Украйна и други държави; научни статии в специализирани сборници и периодични издания; рецензии, предговори, послеслови и хроники; интервюта с и за Николай Червенков; материали, отразяващи неговата дейност като редактор, координатор и рецензент.

Съществено предимство на труда е широката изворова база. Авторите са използвали материали от *Националната библиография на Молдова*, периодичния печат, архивите на Библиотека „Христо Ботев” в Кишинев, Националната библиотека на Република Молдова, архивите на Тараклийския държавен университет, както и личния архив на Николай Червенков. Това придава на изданието висока степен на научна достоверност и библиографска пълнота.

Особено трябва да се отбележи, че работата по подготовката на биобиблиографския сборник започва още приживе и с активното участие на самия Николай Николаевич Червенков. Той лично подпомага процеса по събирането, уточняването и

систематизирането на библиографските материали, предоставя ценни документи от своя личен архив и съдейства за уточняването на редица публикации и факти, свързани с неговата научна и обществена дейност. Именно това придава на изданието допълнителна автентичност и мемориална стойност, превръщайки го не само в научно-справочен труд, но и в своеобразен документ на епохата и свидетелство за житейския и научен път на един от най-значимите бесарабски българи.

Структурата на сборника е изградена професионално и включва предговор, уводни студии, хронологична таблица, основен библиографски раздел, помощни указатели и раздел „Албумни страници”, съдържащ богат илюстративен материал. Наличието на именен, географски и предметен указател значително улеснява работата на изследователите и превръща книгата в ценен научно-справочен инструмент.

Особено ценни са уводните студии, които представят не само научната дейност на Николай Червенков, но и неговия принос към развитието на българската културна идентичност в Молдова и Украйна. В тях Николай Червенков е представен като учен, обществен деец и пазител на историческата памет на българската общност.

В научно отношение сборникът има не само библиографска, но и историографска стойност. Той позволява да бъде проследено развитието на българистиката в Република Молдова през последните десетилетия, както и ролята на Николай Червенков в изграждането на научни и културни мостове между Молдова, България и Украйна.

В заключение може да се подчертае, че биобиблиографията *Съдбата на един историк – историята на една съдба: българист Николай Червенков* представлява фундаментален труд с висока научна и културна стойност. Изданието съчетава прецизна библиографска работа, сериозна документална основа и аналитичен подход, превръщайки се в ценен принос към историята на бесарабските българи и към развитието на съвременната българистика.

Кишинев, 13 май 2026 г.

ÎNTRE ȘTIINȚĂ ȘI OMENIE: DESPRE N.N. CERVENCOV

Elena RAȚEEVA, doctor în filologie, conferențiar universitar

Această carte conturează un portret complex al remarcabilului savant moldovean, om de cultură și personalitate de o mare generozitate sufletească – Nicolai Nicolaevici Cervencov. Ea nu doar reunește studii științifice, amintiri ale colegilor și prietenilor, repere bibliografice, ci reînvie atmosfera epocii în care bulgaristica din Republica Moldova și-a dobândit propria voce – riguroasă, dar și caldă, fundamentală, dar și pătrunsă de dragoste pentru limba maternă și pentru poporul de origine. În aceste pagini ne întâlnim nu doar cu savantul ale cărui cercetări despre etnogeneza, istoria și cultura bulgarilor basarabeni au devenit repere clasice ale istoriografiei naționale, ci și cu omul care și-a dedicat viața slujirii adevărului și oamenilor.

Parcursul științific al lui N.N. Cervencov cuprinde peste patru decenii de activitate intensă – de la primele publicații din anii '80 ai secolului al XX-lea până la monografiile și lucrările colective din anii '20 ai secolului al XXI-lea. El este autorul unor lucrări fundamentale privind istoria coloniilor bulgare din Basarabia în secolele XVIII-XIX, formarea ideilor de statalitate la bulgari, relațiile ruso-bulgare și moldo-bulgare. O valoare aparte au edițiile consacrate perioadei 1813-1940, precum și cercetările dedicate istoriei bulgaristicii în Republica Moldova, domeniu în care a fost nu doar autor, ci și redactor, coordonator și recenzent al zeci de culegeri și reviste. Teza sa de doctorat, „Formarea ideilor de statalitate la bulgari de la mijlocul secolului al XVIII-lea până în anii '70 ai secolului al XIX-lea” (2003), precum și lucrările care au urmat au devenit puncte de reper pentru o întreagă generație de cercetători.

Nicolai Cervencov nu a fost un savant izolat în cabinetul său. El s-a aflat în fruntea Societății Științifice a Bulgariștilor din Republica Moldova, pe care a condus-o mai bine de 20 de ani, devenind ulterior președintele ei de onoare. Sub îndrumarea sa au văzut lumina tiparului zeci de culegeri – de la *Coloniile bulgare din Basarabia* până la volumele ample consacrate *Relațiilor moldo-bulgare în istorie și cultură*. A organizat conferințe internaționale, simpozioane, mese rotunde,

a invitat specialiști de prestigiu, a format și a dezvoltat parteneriate. Contribuția sa la editarea almanahului *Dunăre – Nistru* și a unor reviste precum *Revista de Etnologie și Culturologie*, *Revista de istorie a Moldovei* a transformat aceste publicații în platforme de dialog între istorici, etnologi, lingviști și cercetători literari.

Dar importanța lui Nicolai Nicolaevici depășește realizările academice. Colegii și-l amintesc ca pe un om de o bunătate, modestie și deschidere excepționale. „El știa să îmbine rigoarea științifică cu căldura umană”, notează Ivan Duminica în amintirile sale. Emilia Taraburca subliniază rolul său de mentor: Cervencov îi ajută pe tinerii cercetători cu teze, traduceri, recomandări pentru studii în Bulgaria. Chiar și după stabilirea sa în Bulgaria, nu a pierdut legătura cu știința din Republica Moldova, revenind la Chișinău cu idei și proiecte noi. Energia, umorul, fidelitatea față de prieteni și principii au lăsat urme în inimile multora – de la studenții Universității din Taraclia, al cărei prim-rector a fost, până la academicieni și numeroși bulgari basarabeni.

Cartea este structurată ca un mozaic ce reflectă numeroasele forme ale contribuției sale la dezvoltarea bulgaristicii în Republica Moldova și nu numai. Prima parte este consacrată direct moștenirii sale științifice: monografii, articole, recenzii. Aici cititorul va găsi lucrări cu analize profunde ale colonizării din anii 1770 până în anii 1870, ale Războiului de Eliberare din 1877-1878, ale legăturilor culturale în epoca modernă. A doua parte cuprinde amintirile contemporanilor: cuvinte calde semnate de Angela Olărescu, dedicații poetice, relatări despre rolul său în viața culturală a bulgarilor basarabeni. A treia parte este bibliografia, însoțită de indici care permit orientarea în vastul corpus de publicații. În final, un album de fotografii și o cronologie completează portretul, transformând cartea nu doar într-un document științific, ci și într-un document personal al epocii.

Această ediție apare în anul 2026 – an în care bulgaristica din Republica Moldova marchează importante aniversări legate de moștenirea lui Cervencov. Ea se adresează nu doar specialiștilor – istorici, etnologi, filologi –, ci și tuturor celor interesați de destinul bulgarilor din Moldova și Ucraina, de contribuția lor la cultura multinațională a regiunii. Pentru urmașii bulgarilor basarabeni,

aceasta este o carte despre memoria celor care au păstrat limba, credința și tradițiile în vremuri dificile. Pentru cercetători, este o sursă de ipoteze și documente.

Fie ca paginile acestei cărți să transmită căldura mâinilor lui Nicolai Nicolaevici, интересul său nestins pentru аdevăr și pentru oameni. El a plecat dintre noi, dar lucrările sale trăйesc, inspirând noіle generații să cercетеze trecutul în numele viitorului. În această armonie dintre știінță și оmenie се афлă cea mai ънaltă valoare а vietіi și opereі sale.

МЕЖДУ НАУКАТА И ЧОВЕЧНОСТТА: ЗА Н. Н. ЧЕРВЕНКОВ

Елена РАЦЕЕВА, доктор по филология, доцент

Тази книга представя многопластов портрет на изключителния молдавски учен, обществен деятел и човек с голяма душевна щедрост – Николай Николаевич Червенков. Тя не просто събира научни трудове, спомени на колеги и приятели, библиографски указатели, а оживява атмосферата на епохата, в която болгаристиката в Република Молдова придоби своя особен глас – строг, но и топъл, фундаментален, но и проникнат с любов към родната дума и родния народ. На тези страници ние се срещаме не само с учения, чиито изследвания върху етногенезата, историята и културата на бесарабските българи станаха класика на отечествената историография, но и с човека, посветил живота си на служението на истината и на хората.

Научният път на Н. Н. Червенков обхваща над четири десетилетия интензивна дейност – от първите публикации през 80-те години на XX век до монографии и колективни трудове от 20-те години на XXI век. Той е автор на ключови работи по историята на българските колонии в Бесарабия (XVIII-XIX в.), по формирането на идеи за държавност у българите, по руско-българските и молдо-българските отношения. Особена стойност имат изданията, посветени на периода 1813-1940 г., както и изследванията по историята на българистиката в Молдова, където той е не само автор, но и редактор, координатор, рецензент на

десетки сборници и списания. Неговата докторска дисертация „Формиране на идеи за държавност у българите от средата на XVIII в. до 70-те години на XIX в.” (2003) и последвалите трудове станаха ориентир за цяло поколение изследователи.

Николай Червенков не беше кабинетен учен. Той застава начело на Научното дружество на българистите от Република Молдова, което ръководеше над 20 години, а след това стана неговият почетен президент. Под негово ръководство видяха светлината десетки сборници – от *Българските колонии в Бесарабия* до многотомните *Молдо-българските отношения в историята и културата*. Той организира международни конференции, симпозиуми, кръгли маси, кани водещи специалисти, формира и развива партньорства. Неговият принос към издаването на алманаха *Дунав – Днестър* и списанията като *Revista de Etnologie și Culturologie*, *Revista de istorie a Moldovei* направи тези издания платформи за диалог между историци, етнологии, лингвисти и литературоведи.

Но значението на Николай Николаевич надхвърля академичните постижения. Колегите го помнят като човек с изключителна доброта, скромност и откритост. „Той умееше да съчетава научната строгост с човешката топлина”, отбелязва Иван Думиника в своите спомени. Емилия Тарабурка подчертава ролята му на наставник: Червенков помагаше на младите учени с дисертации, преводи, препоръки за обучение в България. Дори след преместването си в България, той не губи връзка с молдовската наука, идвайки в Кишинев с нови идеи и проекти. Неговата енергия, хумор, вяност към приятели и принципи оставиха следа в сърцата на мнозина – от студентите в Тараклийския университет, където беше първият ректор, до академици и мнозина обикновени бесарабски българи.

Книгата е структурирана като мозайка, отразяваща различните многобройни видове на неговия принос в делото на българистиката в Молдова и не само. Първата част е посветена директно на научното наследство: монографии, статии, рецензии. Тук читателят ще намери трудове с дълбок анализ на колонизацията от 1770-те до 1870-те години, Освободителната война

1877-1878 г., културните връзки в епохата на модерна. Втората част са спомените на съвременници: топли думи от Анжела Олареску, поетични посвещения, разкази за ролята му в културния живот на бесарабските българи. Третата част е библиографията с индекси, които позволяват ориентиране в огромния корпус от публикации. Накрая своеобразен албум с фотографии и хронология завършва портрета, правейки книгата не само научен, но и личен документ на епохата.

Това издание излиза през 2026 г. – година, когато молдавската болгаристика отбелязва важни юбилеи, свързани с наследството на Червенков. То е адресирано не само към специалисти – историци, етнологзи, филолози – но и към всички, които се интересуват от съдбата на българите от Молдова и Украйна, техния принос към многонационалната култура на региона. За потомците на бесарабските българи това е книга за паметта към онези, които запазиха език, вяра и традиции в трудни времена. За учените – източник на хипотези и документи.

Нека страниците на тази книга предадат топлината на ръцете на Николай Николаевич, неговия неугасващ интерес към истината и хората. Той си отиде, но трудовете му живеят, вдъхновявайки нови поколения да изследват миналото заради бъдещето. В тази хармония между науката и човечността е най-високата стойност на живота и делото му.

BIBLIOGRAFIE / БИБЛИОГРАФИЯ

CĂRȚI / КНИГИ

AUTOR, COAUTOR / Автор, съавтор

1980

1. Новаков, Савелий. Прошлое и настоящее села Кирютня / Савелий Новаков, Николай Червенков ; под редакцией Л. С. Бульмаги. – Кишинев : Штиинца, 1980. – 95 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

Содержание: В буджакской степи. – С. 3-22 ; На пути к новой жизни. – С. 23-37 ; Ленинским путем. – С. 38-73 ; Приложение. – С. 74-87 ; Примечания. – С. 88-93.

Recenzii:

2. *Samoilov, A. Istoria de ieri de azi....* – Text : nemediat // *Viața satului*. – 1981. – 13 ian. – P. 5.
3. *Тонузлу, Григорий. Есть такое село – Кирютня.* – Text : nemediat // *Штиинца*. – 1980. – 18 нояб. – С. 18-19. – În lb. rusă.

1981

4. Болгарская эмиграция в Румынии и национально-освободительное движение в Болгарии (вторая половина 50-х – 60-е гг. XIX в.) : Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук / Николай Червенков. – Москва : [Б. и.], 1981. – 20 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

1982

5. Политические организации болгарского национально-освободительного движения во второй половине 50-х – 60-е гг. XIX в. / Николай Червенков ; ответственный редактор: В. Я. Просул. – Кишинев : Штиинца, 1982. – 132 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

Содержание: Введение. – С. 3-11 ; Бухарестский комитет и национально-церковная борьба болгарского народа. – С. 12-25 ; Создание национально-просветительных организации в среде болгарской эмиграции в дунайских княжествах на рубеже 50-60-х гг. XIX в. – С. 25-39 ; Начало размежевания в среде эмиграции по вопросам национально-освободительного движения. Создание «Добродетельной дружины». – С. 39-51 ; Организационное становление «молодых». – С. 51-70 ; Место национально-церковной и национально-культурной борьбы в программах «старых» и «молодых». – С. 70-77 ; Внешнеполитическая ориентация «Добродетельной дружины» и ТЦБК. – С. 77-89 ; Революционная деятельность болгарских политических организаций в Румынии во второй половине 60-х годов XIX в. – С. 89-100 ; Заключение. – С. 101-102 ; Примечания. – С. 103-131.

Recenzii:

6. *Grec, Ivan. Temeinicia unei valorificări. – Text : nemediat // Moldova Socialistă. – 1983. – 18 mai. – P. 2.*

1986

7. Формирование национальных независимых государств на Балканах: конец XVIII – 70-е годы XIX в. / Николай Червенков ; ответственный редактор: И. С. Достян. – Москва : Наука, 1986. – 430 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

1993

8. Васил Левский / Николай Червенков ; ответственный редактор: Иван Грек ; Министерство науки и образования Республики Молдова. – Cimişlia : [S. n.], 1993. – 134 с. – În lb. rusă. – ISBN 5-86892-379-0. – Text : nemediat.

Содержание: Предисловие. – С. 3 ; «Я, Васил Левский, в Карлово рожден...». – С. 5-17 ; Первые шаги патриота-борца. – С. 18-

28 ; Школа борьбы. – С. 28-42 ; Начало перелома. – С. 42-58 ; Центр действия в Болгарии. – С. 58-82 ; Сплочение сил. – С. 82-101 ; На пути к бессмертию. – С. 101-116 ; Послесловие. – С. 117-120 ; Из документального наследия В. Левского. – С. 121-133.

9. **Грек, Иван.** Българите от Украйна и Молдова: Минало и настояще / Иван Грек, Николай Червенков ; превод от руски език: Калина Канева. – София : Издателска къща „Христо Ботев“, 1993. – 296 с. – În lb. bulg.. – ISBN 954-445-088-2. – Text : nemediat.

Съдържание: Предговор. – С. 7-8. **Глава I. Преселване, устройство, социално-правно положение.** Миграция на населението от българските земи до средата на XVIII век. – С. 9-10 ; Преселване и устройство през втората половина на XVIII и началото на XIX век. – С. 11-13 ; Първо масово преселване 1806-1812 година. Административно устройство на преселниците. – С. 13-19 ; Второ масово преселване 1828-1830 година и устройване на новите преселници в Бесарабия. – С. 19-27 ; Преселване през 1854-1856 година. – С. 27-29 ; Преселване през 1860-1862 година и настаняване в Приазовието. – С. 29-38 ; Реформата от 1871 и 1874 г. в Русия и Румъния и преустройство на българските колонии в края на XIX и началото на XX век. – С. 39-42. **Глава II. Социално-икономическо развитие до 1918 година.** Селско стопанство. – С. 43-53 ; Занаяти. Промисленост. – С. 54-57 ; Търговия. – С. 58-62 ; Търговски връзки с България. – С. 63-66. **Глава III. Културен живот.** Църква. – С. 67-74 ; Училище и просвета. – С. 74-95 ; Печат. – С. 95-100 ; Народни обичаи, традиции и фолклор. – С. 100-111 ; Духовни връзки с България. – С. 111-124. **Глава IV. Обществен живот.** Участие в българското освободително движение. – С. 125-144 ; Селско движение. – С. 144-151 ; Участие в общодемократичното движение. Издигане на национални искания. – С. 151-160. **Глава V. Българите в Молдова и Украйна през 1918-1944 г.** Бесарабските българи в състава на Румъния през 1918-1940 г. – С. 161-181 ; Българите от Украйна. – С. 181-200 ; Българите в Молдова и Украйна през годините на Втората световна война. – С. 200-206. **Глава VI. Българите в Молдова и Украйна през периода 1945-1991 г.** Брой на населението и териториално разпределение. – С. 207-215 ; Социално-икономическо положение. – С. 215-224 ; Просвета и култура. – С. 224-232 ; Национално-духовно положение. – С. 232-257 ; Връзките с България. – С. 257-272 ; Послеслов. – С. 273-286 ; Библиография. – С. 287-296.

Recenzii:

10. **Dimitrov, S.** *A valuable book about the bulgaroan in the Ukraine and Moldavia.* – Text : *nemediat* // *Etudes Balkaniques.* – 1994. – Nr 3. – P. 121-125. – În lb. engl.
11. **Иванов, П.** *Обобщающий труд.* – Text : *nemediat* // *Независимая Молдова.* – 1994. – 20 июля. – С. 5-6. – În lb. rusă.
12. **Книга за бесарабските българи.** – Text : *nemediat* // *Родолюбец : Алманах.* – 2020. – № 10. – С. 110-112. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.
13. **Миланов, Александър.** *Българите от Украйна и Молдова: минало и настояще.* – Text : *nemediat* // *Роден край.* – 1994. – 24 юни. – С. 1. – În lb. bulg.
14. **Миланов, Александър.** *Драматичната и достойна участ на прокудените сънародници.* – Text : *nemediat* // *Славянски вестник.* – 1994. – № 5/6. – С. 5-7. – În lb. bulg.
15. **Николов, Г.** *Бесарабските Българи някога и сега.* – Text : *nemediat* // *Дума.* – 1994. – 21 апр. – С. 6. – În lb. bulg.
16. **Попов, Ж.** *Българите от Украйна и Молдова: Минало и настояще.* – Text : *nemediat* // *Bulgarian Historical Review.* – 1995. – № 4. – С. 131-134. – În lb. bulg.
17. **Попов, Ж.** *Книга за сънародниците ни в Украйна и Молдова.* – Text : *nemediat* // *Пауталя.* – 1994. – 24 май. – С. 6. – În lb. bulg.
18. **Хаджиниколова, Елена.** *Българите от Украйна и Молдова.* – Text : *nemediat* // *Население.* – 1994. – № 3. – С. 98-101. – În lb. bulg.

Cronici:

19. **Иванов, П.** *Презентация в Софии / П. Иванов.* – Text : *nemediat* // *Молдова и мир.* – 1994. – № 5/6. – С. 21. – În lb. rusă.
20. **Канева, К.** *Едно родолюбиво дело / К. Канева.* – Text : *nemediat* // *Антени.* – 1994. – 6 апр. – С. 15-16. – În lb. bulg.
21. **Миланов, Александър.** *Давно ожидаемая книга / Александър Миланов.* – Text : *nemediat* // *Славянская газета.* – 1994. – № 7/8. – În lb. rusă.

22. **Танасова, Татяна.** *За българите от Украйна и Молдова / Татяна Танасова. – Text : nemediat // Българин. – 1994. – № 2. – С. 7-8. – În lb. bulg.*

2003

23. **Formarea ideilor de statalitate la bulgari (mijlocul sec. al XVIII-lea – anii 70 ai sec. al XIX-lea) : Specialitatea: 07.00.03 – Istoria Universală : Autoreferat al tezei de doctor habilitat în științe istorice / Nicolai Cervencov ; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Facultatea de Istorie și Etnopedagogie. – Chișinău : [S. n.], 2003. – 40 p. – Text : nemediat.**

Cuprins: Considerații generale. – P. 3-20 ; Conținutul lucrării. – P. 21-37 ; Creation of ideas duet o conception of Bulgarian state (middle of XVIII c. – years of 70 of XIX c.) : Summary = Формирование идей болгарской государственности (середина XVIII – 70-е гг. XIX вв.) : Резюме. – P. 38-39.

24. **Формирование идей Болгарской государственности (середина XVIII – 70-е гг. XIX вв.) : Диссертация (07.00.03) / Николай Червенков ; Институт межэтнических исследований АН РМ. – Кишинев : [Б. и.], 2003. – 334 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.**

2013

25. **Петро-Павловская церковь села Чийшия (Городнее) / Николай Червенков ; Научное общество болгаристов Республики Молдова. – Кишинев : SŞB ; Cu drag, 2013. – 240 с. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9577-3-1 (Societatea Științifică de Bulgaristică din Republica Moldova). – ISBN 978-9975-4468-9-1 (Cu drag). – Text : nemediat.**

Содержание: Предисловие. – С. 7-15 ; I. **Образование села и народонаселение.** – С. 16-35. II. **Царский период.** Постройка храма. – С. 36-50 ; Клировый состав церкви. – С. 50-73 ; Служба, совершение таинств и треб. – С. 74-82 ; Экономическое состояние. – С. 83-88 ; Просветительская деятельность. – С. 89-100. III. **Межвоенный период.** – С. 101-135. IV. **В годы гонений и подъема.** Регистрация церкви. – С. 136-143 ; Клировый состав. – С. 143-162 ; Таинства и требы. – С. 162-179 ; Ремонт. – С. 179-187 ; Финансы.

- С. 187-199 ; Общественная деятельность. – С. 199-210 ; Заключение. – С. 211-213 ; Библиография. – С. 214-221 ; Приложения. – С. 222-238 ; Список сокращений. – С. 239.
26. **Тараклии – 200 лет** / Николай Червенков, Иван Думиника ; научный редактор: Калчо К. Калчев. – Chişinău : Cu drag. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-4412-9-2. – Text : nemediat.

Т. 1 : (1813-1940). – 2013. – 608 с.

Съдържание: Вступление. – С. 5-12. Глава 1. В Российской империи (1813-1918 гг.). Предыстория Тараклии. – С. 14-39 ; Образование колонии Тараклия. – С. 40-49 ; Устройство и управление. – С. 50 ; Попечительное управление. – С. 50-59 ; Территориально-административное место Тараклии. – С. 59-67 ; Сельское управление. – С. 67-72 ; Жилищное устройство. – С. 72-74 ; Микропонимия Тараклии. – С. 75-78 ; Население Тараклии. – С. 79-104 ; Сельскохозяйственные занятия. – С. 105-133 ; Ремесла. Торговля. Транспорт. – С. 134-149 ; Духовно-церковная и просветительская жизнь. – С. 150 ; Церковь. – 150-184 ; Школа. – С. 184-196 ; Участие в общественном движении. – С. 197-234 ; Миграция населения. – С. 235-250. Глава 2. Тараклия в межвоенный период (1918-1940 гг.). Социально-политическое положение. – С. 252 ; Административно-территориальное устройство. – С. 252-262 ; Участие в выборах. – С. 262-265 ; Общественное движение. – С. 265-270 ; Динамика населения. – С. 271-277 ; Хозяйственное развитие. – С. 278 ; Аграрная реформа и ее последствия. – С. 278-288 ; Переселение в Бразилию. – С. 288-303 ; Сельскохозяйственное производство. – С. 303-311 ; Промышленность и торговля. – С. 311-333 ; Религия и просвещение. – С. 334 ; Церковь. – С. 334-349 ; Школа. – С. 349-356 ; Заключение. – С. 357-361 ; Библиография. – С. 362-370 ; Список сокращений. – С. 371 ; Приложения. – С. 372-604 ; Резюме = Rezumat. – С. 605-608.

Recenzii:

27. **Хаджиниколова, Елена.** «Тараклии – 200 лет». – Text : nemediat // Роден край. – 2013. – 14 дек. – С. 2. – În lb. rusă.
28. **Челак, Екатерина.** Червенков Николай, Думиника Иван. Тараклии – 200 лет. Том I (1813-1940). Кишинев: SŞB, 2013. 608 с. – Text : nemediat // Relațiile moldo-bulgare: istorie și cultură = Молдовско-български връзки: история и култура / Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova,

Universitatea de Stat „Grigorii Țamblac” din Taraclia, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei ; coordonatori: Nicolai Cervencov, Ivan Duminica. – Chișinău : SȘB, 2016. – P. 542-546. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9577-5-5.

2018

- 29. Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = Bulgaristica istorică din Republica Moldova / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – 688 с. – Titlu paral.: lb. bulg., rom. – Text: lb. rom., bulg., rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2. – Text : nemediat.**

Съдържание: Българин по рождение, българист по призвание / Иван Думиника. – С. 8-20 ; Bulgar de la naștere, bulgarist prin vocație / Ivan Duminica. – С. 21-32. I. Историографски проучвания. Изучение истории болгар Молдовы и Украины: основные этапы. – С. 33-62 ; Изучение проблем национальных меньшинств как фактор интеграции народа Республики Молдова. – С. 63-68 ; Българистика в институте межэтнических исследований: состояние и перспективы. – С. 69-74 ; Научни българистични центрове в Молдова. – С. 75-83 ; Освобождение Болгарии в молдавской историографии. – С. 84-92 ; Деятельность Научного общества болгаристов как фактор развития национального образования болгар республики. – С. 93-97 ; Болгары Молдовы и Украины в библиографии: 250 лет достижений и проблем. – С. 98-111 ; Историческата българистика в Молдова днес (2001-2005). – С. 112-124 ; Перспективы болгаристики в Молдове и задачи Тараклийского государственного университета. – С. 125-132 ; Българистични прояви. – С. 133-150 ; П. С. Боканчо – агроном Чадыр-Лунгской волости Бессарабии. – С. 151-154 ; Пантелеймон Семенович Боканчо: «Гагаузы – редкий и своеобразный народ Бессарабии». – С. 155-165 ; Проучвания на български родове в Република Молдова. – С. 166-176 ; Коллекция документов И. Анцупова – важный источник по изучению Буджака. – С. 177-185 ; Научно дружество на българистите в Република Молдова – двадесет години. – С. 186-205 ; Юбилей молдавских болгаристов. – С. 206-212 ; Историческая болгаристика в Республике Молдова (2006-2011). – С. 213-222 ; Историческая

болгаристика в Република Молдова. – С. 223-236 ; Бесарабските българи в Бразилия: състояние и проучванията. – С. 237-249 ; Етнологички занимания на Николай Кирмикчи. – С. 250-261. II. За колегите. Неуморният изследовател (Иван Грек на 50 години). – С. 262-263 ; Ботеведът Константин Поглубко. – С. 264-266 ; Константин Поглубко: човек и учен. – С. 267-290 ; Демографические аспекты в работах И. И. Мещерюка. – С. 291-298 ; Известный молдавский ученый (И. И. Мещерюк). – С. 299-301 ; Музикантът и родолюбецът Стефан Стоянов. – С. 302-305 ; Muzician și patriot Ștefan Stoianov : (la 80 de ani de la naștere). – С. 306-307 ; Носитель научной традиции (И. А. Анцупов). – С. 308-311 ; С. И. Сидельников – исследователь болгарского Возрождения. – С. 312-318 ; Вехи совместной работы: об Изяславе Левите. – С. 319-323 ; Таким я знал профессора Владимира Станко. – С. 324-326 ; Молдовската българистка Надежда Кара на 65 години. – С. 327-334 ; Размисли за професор Михаил Дихан (по случай 90-годишнината от рождението му). – С. 335-349 ; Обсуждение рукописей трудов И. И. Мещерюка (по материалам архива Тараклийского государственного университета им. Гр. Цамблака). – С. 350-372 ; Petru Stoianov – cercetător al folclorului muzical moldovenesc și bulgar. – С. 373-384 ; Бесарабският българин професор Петър Стоянов – изследовател на молдовската и българската музикална фолклористика. – С. 385-397 ; Изяслав Левит – организатор академической науки в Республике Молдова. – С. 398-403 ; Gheorghe Gonța (1948-2015). – С. 404 ; Георге Гонца (1948-2015) / превод на български език Зоя Касапова. – С. 405-406 ; Лазарь Львович Полевой. – С. 407-409 ; С благодарностью к Вадиму Сергеевичу Алексееву-Попову. – С. 410-415 ; Професор Петър Недов – световно-известен учен, общопризнат лидер на бесарабските българи. – С. 416-418 ; Моят колега Сава (Савелий) Новаков. – С. 419-421 ; Таким он для меня остался (Владимир Иванов). – С. 422-427 ; Елена Валева – незабравима колежка и приятелка. – С. 428-434. Глава. Предговори от научен редактор и консултант. Исторически преглед (Бесарабските българи за себе си). – С. 435-438 ; Летопись поколений Тараклии (Петр Кайряк. Родословные древа Тараклии). – С. 439-445 ; От научного редактора (Петр Кайряк. Родословные древа Тараклии [Книга вторая]). – С. 446-448 ; Увод към сборника „Език, литература и култура на българите в Молдова” (Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали. Том осми). – С. 449-452 ; От научного редактора (Иван Пасков. Колибабовка. Болгарское

село на севере Буджака). – С. 453-455 ; От научного редактора (Иван Думиника. Храм Успения Божией Матери села Кирсово. Исторические аспекты). – С. 456-459 ; От научните редактори (Иван Думиника. Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX век в историографията). – С. 460-465 ; От съставителите (Петър Кайряк. Тараклия и тараклийци). – С. 465-478 ; От составителей (Петър Кайряк. Тараклия и тараклийци). – С. 479-492 ; Животоописание на българите в Бразилия (Жорже Косиков. Имиграцията в Бразилия. Бесарабски българи и гагаузи). – С. 493-503 ; Познавач и приятел на бесарабските българи (Емил Миланов. Да не угасват българските огнища извън България). – С. 504-507 ; От научных консультантов (Георги Танов. Восстановление собора Святого Великомученика Георгия Победоносца города Тараклия [Краеведческие заметки]). – С. 508-510 ; Din partea redactorilor științifici (Ivan Duminica. Coloniile bulgarilor în Basarabia [1774-1856]). – С. 511-515 ; От научните редактори (Ivan Duminica. Coloniile bulgarilor în Basarabia [1774-1856]) / превод на български език Любомира Жакоте. – С. 516-520. IV. Рецензии. Soldat al trei revoluții (Михаил Дыхан, Антонина Богоева. Солдат трех революций [А. В. Христов]. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1972. 130 с.). – С. 521-523 ; Войник на три революции (Михаил Дыхан, Антонина Богоева. Солдат трех революций [А. В. Христов]. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1972. 130 с.) / превод на български език Любомира Жакоте. – С. 524-526 ; Монографическое исследование о болгарском революционере Г. Раковском (Веселин Трайков, Георги Стойков Раковски. Биография. София: БАН, 1974. 408 с.). – С. 527-530 ; Un valoros aport la istoriografia relațiilor ruso-bulgare (Лилия Степанова. Вклад России в подготовку болгарской интеллигенции в 50-70-е гг. XIX в. Под ред. Е. М. Русева. Кишинев: Штиинца, 1981. 214 с.). – С. 531-539 ; Един ценен принос в историографията на руско-българските връзки (Лилия Степанова. Вклад России в подготовку болгарской интеллигенции в 50-70-е гг. XIX в. Под ред. Е. М. Русева. Кишинев: Штиинца, 1981. 214 с.) / превод на български език Любомира Жакоте. – С. 540-549 ; Христо Глушков. Христо и Евлоги Георгиеви. Живот и дейност. София: Наука и изкуство, 1982. 220 с. – С. 550-553 ; О русско-молдавском боевом братстве (Demir Dragnev. Rusia și lupta poporului moldovenesc împotriva jugului otoman. Chișinău: Lumina, 1986. 72 p.). – С. 554-555 ; Елена Хаджиниколова. Българските преселници в южните области на Русия. 1856-1877. София: Наука и

изкуство, 1987. 176 с. – С. 556-558 ; Книга за българистиката (Стоян Радев. Българистика, българознание, наука за България (Опит за теория на българистиката). София: БАН. 1989. 271 с.). – С. 559-560 ; Российско-болгарские связи в новое и новейшее время: новые аспекты и подходы исследователей (Россия – Болгария: векторы взаимопонимания. XVIII-XXI вв.: Российско-болгарские научные дискуссии. Отв. ред. З. П. Гришина. Москва: Ин-т славяноведения РАН, 2010. 636 с.). – С. 561-564 ; Воспоминания Геннадия Коева (Геннадий Коев. Моя родня. Воспоминания. Одесса: Печатный дом, 2012. 432 с.). – С. 565-568 ; Монография о профессоре Степане Сидельникове (Алла Сайпанова. Историк-българист С. И. Сидельников: научная и педагогическая деятельность. Науч. ред. С. Ю. Страшнюк. Харьков: ХНУ им. В. Н. Каразина, 2016. 232 с.). – С. 569-574 ; Михаил Станчев. Болгары в Российской империи, СССР, странах Балтии и СНГ. Том 1 (1711-2006). Статистический сборник. София: Академическое издательство им. проф. М. Дринова, 2009. 619 с. – С. 575-584 ; Светлана Капанжи. Гагаузы и Болгары Бессарабии в Первой мировой войне 1914-1918 гг. Кишинев: Б. и., 2017. 636 с. – С. 585-591. V. Становища и отзиви за дисертационни работи. Мария Билга. България и българите от Молдова и Украйна (60-те – началото на 90-те години на XX век). София, 2007. – С. 592-598 ; Елизавета Квилинкова. Региональные особенности традиционной духовной культуры гагаузов. Кишинев, 2008. – С. 599-605 ; Иван Думиника. Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX век в историографията. Велико Търново, 2014. – С. 606-610. VI. Научни конференции. Congresul al VI-lea Internațional pentru studierea Țărilor Sud-Est Europene. – С. 611-613 ; VI Международен конгрес по изучаване на страните от Югоизточна Европа / превод на български език Любомира Жакоте. – С. 614-616 ; Конференция на българистите (Втора всесъзна конференция на българистите, гр. Харьков). – С. 617-619 ; Среци, концерти, богослужения (Първи конгоес на славянската култура, гр. Москва). – С. 620-621 ; Полезна научна среща (Симпозиум, посветен на международните отношения и културните процеси в Югоизточна Европа през XIX-XX век, гр. Букурещ). – С. 622-624 ; Поредна среща на българистите (XII Международна конференция „Българите в Северното Причерноморие”, гр. Судак). – С. 625-626. VII. Научна и обществена дейност в снимки. – С. 627-688.

Recenzii:

30. **Никогло, Диана.** Николай Червенков. Историческа българистика в Република Молдова = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova*. Сборник. Съставител Иван Думиника. Кишинев: Lexon-Prim, 2018. – 688 с. – Text : nemediat // *Revista de Etnologie și Culturologie*. – 2018. – Vol. 24. – P. 127-128. – În lb. rusă. – ISSN 1857-2049.

Cronici:

31. **Olărescu, Angela.** O enciclopedie a bulgaristicii istorice din Republica Moldova / Angela Olărescu. – Text : nemediat // *Revista de Etnologie și Culturologie*. – 2019. – Vol. 25. – P. 136-137. – ISSN 1857-2049.

**ALCĂTUITOR, COORDONATOR, REDACTOR, RECENZENT /
Съставител, координатор, редактор, рецензент**

1984

32. Памятники советско-българской дружбы в Молдавии = *Monumente ale prieteniei sovieto- bulgare din Moldova* = Паметници на съветско-българска дружба в Молдавия / автор- составитель: Н. А. Орлов ; перевод на молдавский язык: Е. И. Гоможа, на болгарский: Ф. М. Сорочану ; рецензенты: К. А. Поглубко, Н. Н. Червенков. – Кишинев : [Б. и.], 1984. – 72 с. – Titlu, text paral.: lb. rusă, rom, bulg. – Text : nemediat.
33. **Россия и Юго-Восточная Европа** / ответственный редактор: А. А. Нарочницкий ; секретарь редколлегии: Николай Червенков. – Кишинев : Штиинца, 1984. – 180 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

1986

34. **Болгаро-российские общественно-политические связи: 50-70-е гг. XIX в.** / ответственный редактор: Б. Н. Билунов ; члены редколлегии: Николай Червенков и др.. – Кишинев : Штиинца, 1986. – 268 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

1989

35. **Гонца, Г.В.** Борбата на молдавския народ против агресията на Османската империя / Г. В. Гонца ; редактор на превода:

- Николай Червенков. – Кишинев : Картя молдовеняскэ, 1989. – 120 с. – În lb. bulg. – Text : nemediat.
36. **Държавна комплексна програма за осигуряване на функционирането на езиците на територията на Молдавската ССР** / редактор и превод на български език: Николай Червенков. – Кишинев : [Б. и.], 1989. – 70 с. – În lb. bulg. – Text : nemediat.
37. **Проблемы истории стран Юго-Восточной Европы. Политика. Культура. Историография** / ответственный редактор: И. Э. Левит ; член редколлегии: Николай Червенков, А. К. Мошану. – Кишинев : Штиинца, 1989. – 288 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

1990

38. **Revista de istorie a Moldovei** : publicație științifică / fondator: Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei ; redactor-șef: Gheorghe Cojocar ; secretar responsabil: Silvia Corlăteanu-Granciuc ; redactori: Nicolai Cervencov (1990-1991) [et al.]. – 1990. – Chișinău, 1990. – ISSN 1857-2022. – Text : nemediat.
39. **Русия и българското национално-освободително движение** / съставители: З. Марсова, К. Възвъзова, Н. Жечев, Н. Червенков и др.. – София : [Б. и.]. – În lb. bulg. – Text : nemediat.
- Т. 1, Част 2. – 1990. – 191 с.

1991

40. **Болгаристика в системе общественных наук: опыт, уроки, перспективы** : Тезисы докладов и сообщений / член редколлегии: Николай Червенков. – Харьков : [Б. и.], 1991. – 187 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.
41. **Славянская газета** : Периодическое издание / Фонд Славянской Письменности и Культуры в Молдове ; член редколлегии: Николай Червенков (1991-1995). – 1989-1996. – Оргеев, 1991. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

1993

42. **Проблемы языка, истории и культуры болгарской диаспоры в Молдове и на Украине** : Сборник статей / члены редколлегии:

С. З. Новаков (ответственный редактор), Николай Червенков, Г. А. Гайдаржи, П. Ф. Стоянов. – Кишинев : Штиинца, 1993. – 187 с. – În lb. rusă. – ISBN 5-376-01705-2. – Text : nemediat.

1994

43. **Болгаристика в системе общественных наук: опыт, уроки, перспективы** : Тезисы докладов и сообщений / член редколлегии: Николай Червенков. – Харьков : [Б. и.], 1994. – 215 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.
44. **Болгарский ежегодник** / член редколлегии: Николай Червенков. – Харьков : [Б. и.]. – În lb. rusă. – Text : nemediat.
Т. 1. – 1994. – 288 с.

1995

45. **Страницы истории и этнографии болгар Молдовы и Украины** : Сборник статей / члены редколлегии: С. З. Новаков (ответственный редактор), Николай Червенков и др.. – Кишинев : Штиинца, 1995. – 108 с. – În lb. rusă. – ISBN 5-376-01961-6. – Text : nemediat.

1996

46. **Бесарабските българи за себе си** / съставители: Петър-Емил Митев, Николай Червенков. – София : Международен център по проблемите на малцинствата и културните взаимодействия, 1996. – 317 с. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8872-05-6. – Text : nemediat.
- Съдържание:** Вместо предговор / Петър-Емил Митев. – С. 5-6 ; Исторически поглед / Николай Червенков. – С. 7-19 ; Социологическо измерение / Петър-Емил Митев. – С. 11-26 ; Животоописания на българи от Молдова / Вера Стойчева. – С. 27 ; Спомен за българския рай / Евтия Пейкова. – С. 29-55 ; Залудо работи, залудо не стой / Борис Долинский. – С. 56-60 ; Пиша новели на български... / Иван Вълков. – С. 61-71 ; Родители и деца се оказахме в различни държави / Фьодор Златов. – С. 72-80 ; Не би имало настояще без минало / Ирина Криштафор. – С. 81-88 ; Гладът / Домникия Ганчева. – С. 89-124 ; По пътя за Сибир... / Илия Деде. – С. 125-130 ; Неизлечима следа в нашата памет / Марина Караджова. – С. 131-138 ; Сухите степи се превърнаха в плодородна земя

/ Юрий Кишкилев. – С. 139-146 ; Аз съм българка и това изчерпва всичко / Мария Дуйловская. – С. 147-152 ; Споделихме участта на всички кримски българи / Алексей Майстанов. – С. 153-158 ; Нашият дом сега е тук, в Буджак... / Афанасий Стоянов. – С. 159-168 ; Песните бяха май все тъжни / Анна Барбарова. – С. 169-183 ; Събитията подгониха приазовските българи... / Владимир Костов. – С. 184-189 ; Българинът без земя е като птица без криле... / Фьодор Бодур. – С. 190-203 ; От Петропавловската крепост до мините на Кавказ / Дмитрий Димов. – С. 204-210 ; Където и да ме хвърля съдбата, все си оставах българин / Василий Бондар. – С. 211-217 ; Защо не си знаеш кровния, майчин език? / Галина Стоянова. – С. 218-222 ; Молба за помилване / Георгий Топал. – С. 223-233 ; Два пъти в месеца се разписвахме в спецкомендатурата / Василий Пиронко. – С. 234-243 ; Да сръбна малко вино, да попея български песни и да потанцувам... / Дмитрий Плачков. – С. 244-248 ; Върти се кълбото на нашия живот... / Федор Буруков. – С. 249-254 ; Спиш ли, Геню, спиш ли? Спи ли ти сърцето?... / Мария Маломен-Русева. – С. 255-262 ; Националното възраждане върви много мъчително / Михаил Дихан. – С. 263-268 ; Кратка история на рода Хаджи-Минчеви от фамилията Кайряк / Петър Кайряк. – С. 269-276 ; Птиците замръзваха като леляха... / Зинаида Ключинская. – С. 277-280 ; Украинци и българи заживяха заедно / Николай Погорелски. – С. 281-288 ; Дано съхраним българщината! / Иван Кавалов. – С. 289-310.

Recenzii:

47. *Митев, Петър-Емил. Животоописание на българи от Молдова и Украйна. – Text : nemediat // Роден край. – 1997. – 1 фев. – С. 4. – În lb. bulg.*
48. **България в сърцето ми...** : Сборник, посветен на 60-годишнината от рождението на Константин Поглубко / Научно дружество на българите в Република Молдова, Българско генеаложко дружество „Родознание“, София ; редколегия: Лазар Георгиев, Сташимир Димитров, Стефан Дойнов, Екатерина Челака, Николай Червенков (отговорен редактор). – София : [Б. и.], 1996. – 237 с. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8927-02-0. – Text : nemediat.

Сборникът състои от две части. В първата са представени 6 материала от историци (Николай Червенков, проф. Трайков), пу-

блицисти (Лазар Георгиев и Тодор Гигов) и журналисти (Калина Канева и Лидия), в които са разкрити различни аспекти от живота и дейността на българиста от Кишинев Константин Поглубко. Тук е включена библиографията на трудовете на този учен, съставена от Николай Червенков. Във втората част са публикувани статии на молдовски (Иван Грек и Екатерина Челак), български (Веселин Трайков, Елена Хаджиниколова), руски (Акоп Улунян) и украински (Игор Пушков) учени.

49. Улунян, А. Деятели болгарского национально-освободительного движения : Библиографический словарь / А. Улунян ; ответственный редактор: Николай Червенков. – Москва : [Б. и.], 1996. – 110 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

1998

50. **Relațiile moldo-bulgare în epoca medie și modernă** : Comunicări la conferința științifică internațională (Chișinău, 21-23 octombrie, 1996) = **Молдо-български отношения през средновековието и новото време** : Доклади на международна научна конференция (Кишинев, 21-23 октомври 1996 г.) = **Молдавско-болгарские отношения в средние века и новое время** : Доклады международной научной конференции (Кишинев, 21-23 октября 1996 г.) / coordonatori: Nicolai Cervencov, Gheorghe Gonța, Nicolai Rusev ; Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova, Ministerul Educației și Științei al Republicii Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”. – Chișinău : [S. n.], 1998. – 254 p. – Text : nemediat.
51. **Болгарский ежегодник = Болгарський щорічник = Български годишник** / члены редколлегии: Николай Червенков и др.. – Киев : [Б. и.]. – În lb. rusă, ucr., bulg.. – Text : nemediat.
- Т. 3. – 1998. – 308 с.

1999

52. **История и культура болгар и гагаузов Молдовы и Украины** : (Сборник статей к 100- летию со дня рождения И. И. Мещерюка) / Институт межэтнических исследований АНМ, Научное общество болгаристов Республики Молдова ; научный

- редактор: Иван Грек ; редакционная коллегия: Иван Грек, Татьяна Зайковская, Екатерина Челак, Николай Червенков, Л. Чимпоеш. – Кишинев : [Б. и.], 1999. – 276 с. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9568-0-7. – Text : nemediat.
53. **Кайряк, Петър.** Родословные древа Тараклии / Петър Кайряк ; научный редактор: Николай Червенков ; редактор: Татьяна Викторова. – Кишинев : [Б. и.], 1999. – 140 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.
54. **Международные отношения на Балканах, 1830-1856** / ответственный редактор: В. Н. Виноградов ; коллективная редколлегия: Николай Червенков (автор гл. III, § 5; гл. V, § 5, 6) и др.. – Москва : [Б. и.], 1999. – 326 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

2001

55. **Български хоризонти** : Алманах / Издава Научно дружество на българистите в Република Молдова ; отговорен редактор: Николай Червенков (2001-2007). – Кишинев, 2001. – În lb. bulg. – Text : nemediat.

2002

56. **Кайряк, Петър.** Родословные древа Тараклии / Петър Кайряк ; научный редактор: Николай Червенков ; редактор: Татьяна Викторова. – Кишинев : SŞB. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9568-1-5. – Text : nemediat.

Книга 2. – 2002. – 136 с.

57. **Русия и българското национално-освободително движение, 1856-1876** : Документи и материали / Главно управление на архивите при министерския съвет на Република България, Българска Академия на науките Институт по история ; отговорен редактор: Галина Пиндикова ; съставители: М. А. Бирман, Н. В. Зуева, Н. Н. Червенков, Л. И. Степанова и др. – София : [S. n.], – În lb. bulg.. – ISBN 954-9800-26-1. – Text : nemediat.

Т. 3 : май 1867-декември 1969. – 2002. – 587 с.

58. **Скворцова, А. Ю.** Русские Бессарабии: опыт жизни в диаспоре (1918-1940 гг.) / А. Ю. Скворцова ; рецензенты: Я. М. Копанский,

Н. Н. Червенков и др. ; Академия Наук Молдовы, Институт межэтнических исследований. – Chişinău : Pontos, 2002. – 280 с. – În lb. rusă. – ISBN 9975-902-14-6. – Text : nemediat.

2003

59. Грек, Иван. Болгары Молдовы и Украины: Вторая половина XVIII в. – 1995 г. : (Библиографический указатель литературы) / Иван Грек ; составители: Иван Грек, Екатерина Челац, Николай Червенков, И. Шпак ; научный редактор: Николай Червенков ; библиографический редактор: Л. М. Коробко. – Кишинев : SŞB, 2003. – 667 с. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9578-4-x. – Text : nemediat.
60. Косева, И. История, культура и традиции на българския народ : Курикулум I-IV клас / И. Косева, Е. Дериволкова ; научен редактор: Николай Червенков. – Кишинев : [Б. и.], 2003. – 24 с. – În lb. bulg. – Text : nemediat.
61. Русско-турецкой войне 1877-1878 гг. – 125 лет / ответственный редактор: Николай Червенков ; редакционная коллегия: Ю. Кишкилев, Ю. Савельев, Николай Червенков. – Кишинев : SŞB, 2003. – 132 с. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9568-3-1. – Text : nemediat.
62. Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии : 190-летию основания села посвящается / Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова, Одесский археологический музей НАН Украины, Научное общество болгаристов Республики Молдова ; редакционная коллегия: А. Шабашов, Николай Червенков, Г. Алавацкий и др.. – Одесса : Астропринт, 2003. – 792 с. – (Серия *Материалы и исследования по этнографии балканских общностей Украины*). – În lb. rusă. – ISBN 966-549-993-9. – Text : nemediat.

2004

63. Бессарабия и освобождение Болгарии / Институт Межэтнических исследований, Научное общество Болгаристов Республики Молдова ; ответственный редактор: Николай Червенков. – Chişinău : SŞB, 2004. – 128 с. – Text: lb. rom., bulg., rusă. – ISBN 9975-9568-5-8. – Text : nemediat.

Содержание: Предисловие. – С. 5 ; Cuvânt de deschidere / Ion Bodrug. – С. 6 ; Приветствие президента Республики Молдова Владимира Воронина. – С. 7-8 ; Приветствие президента Республики Болгария Георги Пырванова. – С. 9 ; Доклады и сообщения: Освобождение Болгарии в молдавской историографии / Н. Червенков. – С. 10-18 ; Constatări privind nivelul procesului de modernizare în Bulgaria până la eliberarea de sub dominația otomană / D. Dragnev. – С. 19-23 ; Русско-турецкие войны и судьба болгар-переселенцев / И. Грек. – С. 24-30 ; Activitatea lui M. I. Kutuzov pentru atragerea în hotarele Imperiului Rus a coloniștilor străini (1811-1812) / A. Agache. – С. 31-35 ; Формирование болгарской дружины в Кишиневе накануне русско-турецкой войны 1877-1878 гг. / И. Забунов. – С. 36-46 ; Благотворительное общество в Бессарабской болгарской колонии Шикирли-Китай (1876-1877 гг.) / Н. Руссев. – С. 47-51 ; Русско-турецкая война 1877-1878 гг. (ключевые вопросы военного противоборства) / Д. Хайдарлы. – С. 52-67 ; Бессарабские болгары в русско-турецкой войне 1877-1878 гг. / С. Новаков. – С. 68-76 ; Българин от Бесарабия Данаил Николаев – офицер в българското опълчение / К. Калчев (България). – 77-87 ; Балканские походы запорожских казаков (конец XVI – начало XVII вв.) / В. Дамьян. – С. 88-94 ; Отражение русско-турецкой войны 1877-1878 гг. в устном и письменном творчестве гагаузов / В. Сырф. – 95-99 ; Иван Вазов за „Вътрешната душа” на историята (върху „Опълченците на Шипка”) / Е. Рацеева. – С. 100-108 ; Болгария и болгары Молдовы и Украины в контексте геополитического процесса в юго-восточной Европе на рубеже XX и XXI столетий / И. Грек. – С. 109-117 ; Приложение: Студенческая научная конференция «125 лет возрождения болгарской государственности» / Л. Заболотная. – С. 118-119 ; Молдо-болгарские отношения на рубеже XX-XXI веков / Г. Дубинина, А. Млявая. – С. 120-121 ; Пребывание президента Болгарии Георги Пырванова в Молдове / Е. Рябкова. – С. 122-123 ; Бесарабският българин Александър Малинов като борец за българската държавност / И. Яковенко. – С. 124-125 ; Болгарское ополчение в Бессарабии / Л. Маринова. – С. 126-127.

- 64. Българите в Северното Причерноморие :** Изследвания и материали / отговорни редактори: Пламен Павлов, Петър Тодоров, Николай Червенков, Надежда Кара ; Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Велико Търново :

Университетско издателство „Св. Св. Кирил и Методий”. – În lb. bulg. – Text : nemediat.

Т. 8. – 2004. – 439 с. – ISBN 954-524-394-5.

2005

- 65. По пути национальной духовности болгар Молдовы :** Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов РМ, Тараклийский государственный университет ; составители: И. Грек, Николай Червенков, Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Кишинев : SŞB, 2005. – 600 с. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9588-6-6. – Text : nemediat.

2006

- 66. Българите в Северното Причерноморие :** Изследвания и материали / редакционна колегия: Пламен Павлов, Николай Червенков, Иван Грек, Николай Руссев, Валентина Колесник, Михаил Станчев и др. ; Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Одеса ; Велико-Търново : Университетско издателство „Св. Св. Кирил и Методий”. – În lb. bulg. – Text : nemediat.

Т. 9. – 2006. – 500 с. – ISBN 966-2907-13-0.

- 67. Грек, Иван.** Гюлмян-Дюльмен-Яровое : (Очерки истории болгарского села в Бессарабии) / Иван Грек ; научный редактор: Николай Червенков ; редактор: Татьяна Зайковская. – Кишинев : SŞB, 2006. – 264 с. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9568-7-1. – Text : nemediat.

2007

- 68. Dunărea – Nistru: Omul şi societatea :** Anuar = Дунав – Днестър: **човек и общество :** Годишник / Universitatea de Stat Taraclia ; colegiul de redacţie: Nicolai Cervencov (redactor principal), Gheorghe Gonța, Plamen Pavlov, Nicolai Russev, Rusi Rusev, Maria Paslar

(secretar responsabil). – Chişinău : SŞB, 2007. – ISBN 978-9975-9568-8-8. – ISSN 1857-2758. – Text : nemediat.

Vol. 1. – 2007. – 286 p. – Titlu paral.: lb. rom., bulg. – Text: lb. rom., bulg., rusă. – ISBN 978-9975-9568-9-5.

- 69. Relațiile moldo-bulgare: probleme de cercetare** / Universitatea de Stat Taraclia, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova ; redactor responsabil: Nicolai Cervencov. – Chişinău : SŞB, 2007. – 177 p. – ISBN 978-9975-9568-4-0. – Text : nemediat.

- 70. Маринов, Димитър.** Село Викторовка, Република Молдова: (история, бит и култура) / Димитър Маринов ; научен редактор: Николай Червенков ; Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Chişinău : SŞB, 2007. – 90 с. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9568-2-6. – Text : nemediat.

2008

- 71. Безсмъртието на Васил Левски** : (Сборник с доклади от Международната научна конференция, проведена на 12 юни 2007 г. в ТДУ по случай 170-годишнината от рождението на Апостола) / Тараклийски държавен университет общобългарски комитет „Васил Левски”, Научно Дружество на българистите в Република Молдова ; редколегия: Иван Забунов, Стоян Джавезов, Иван Симеонов, Иван Стоянов, Николай Червенков (отговорен редактор). – Chişinău : SŞB, 2008. – 168 p. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9569-6-3. – Text : nemediat.

Съдържание: Предговор / Н. Червенков. – С. 5 ; Васил Левски и неговото гениално творение – Вътрешната революционна организация / Иван Стоянов. – С. 7-16 ; Идеите на Васил Левски за бъдещата българска държава и управление / Петко Петков. – С. 17-24 ; За родното място и семейството на Васил Левски / Дора Чаушева. – С. 25-34 ; Васил Левски и югозападните български земи / Георги Тренчев. – С. 35-42 ; Васил Левски: връзките му с бесарабски българи / Николай Червенков. – С. 43-50 ; Картината на турската тирания в епистоларното наследство на Васил Левски / Никола Караиванов. – С. 51-58 ; Комитетите „Васил Левски” – необходимост и традиция / Стоян Джавезов. – С. 59-68 ; Национално-духовните завети на Васил Левски във връзка с възрожден-

ския процес сред българите в Молдова / Иван Грек. – С. 69-80 ; В навечеритето на Освобождението / Иван Забунов. – С. 81-90 ; Некоторые тенденции в общественной жизни болгарской колонии Шикирли-Китай 1856-1878 гг. : (Опыт исторической индукции) / Николай Руссев. – С. 91-104 ; Культурный герой Васил Левски в этнокультурной системе координат подрастающего поколения болгар Молдовы / Елена Рацеева. – С. 105-118 ; Образът на Васил Левски в творчеството на Христо Ботев и Иван Вазов / Иван Симеонов. – С. 119-128 ; Проблеми на (етно) културната идентификация на учениците в процеса на възприемане на историческата личност като художествен образ : (Въз основа на литературни творби, посветени на Васил Левски) / Кирилка Демирева. – С. 129-140 ; Личността на Левски в предмета история, култура и традиции на българския народ / Петър Машков. – С. 141-146 ; Две „неочаквани“ форми в писмата на Апостола : (Бележки върху езика на Васил Левски) / Васил Кондов. – С. 147-152 ; Защо Левски не е светец / Александър Александров. – С. 153-156 ; С името на Васил Левски / Васил Стоянов. – С. 157-160 ; Българският възрожденец от Болград Петър Фитов : (Ръкопис на книга за него от Соня Краева-Кикименова) / Николай Червенков. – С. 161-167.

72. **Дриновски сборник = Дриновський збірник** / члени на редколегии: С. Ю. Страшнюк (главен редактор), Николай Червенков. – Харків-София : [Б. и.]. – Titlu, text paral.: lb. bulg., ucr. – Text : nemediat.

Т. 2. – 2008. – 340 с.

2009

73. **Българите в Северното Причерноморие** : Изследвания и материали / редакционна колегия: Атанас Дерменджиев, Пламен Павлов, Николай Червенков и др. ; Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Велико Търново : Университетско издателство „Св. Св. Кирил и Методий“. – În lb. bulg. – Text : nemediat.

Т. 10. – 2009. – 675 с. – ISBN 978-954-400-183-4.

74. **Българите от Молдова и Украйна – език, литература, история, култура и образование** : Международна научно-практическа конференция, 26-27 септември 2008 : Материали научовой конференції / съставител: Татяна Караиванова ; редакционна колегия: Румяна Кушева, Олена Бачинская, Николай Червенков. – Одеса : Фенікс, 2009. – 308 с. – În lb. bulg.. – ISBN 978-966-438-176-2. – Text : nemediat.
75. **Кодекс чести [студента Тараклийского государственного университета] = Cod de onoare [al studentului Universității de Stat din Taraclia] = Code of honor** / составители: Николай Червенков, Я. Касым и др. – Кишинев : [Б. и.], 2009. – 40 с. – Titlu paral.: lb. rusă, rom., engl. – Text: lb. rusă. – Text : nemediat.
76. **Манолов, Иван. Родословные древа с. Кайраклия** / Иван Манолов ; научный редактор: Николай Червенков. – Кишинев : SȘB, 2009. – 160 с. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9569-9-4. – Text : nemediat.
77. **Образование и коррупция** : Международная научно-практическая конференция, 16 сентября 2009, Тараклия / член на редколегии: Николай Червенков. – Chișinău : [S. n.], 2009. – 196 с. – În lb. rusă. – Text : nemediat.

2010

78. **Dunărea – Nistru: Științe sociale. Lingvistica. Pedagogia** : Anuar = Дунав–Днестър: Обществознание. Езикознание. Педагогика : Годишник / Universitatea de Stat din Taraclia „Grigorii Țamblac” ; colegiul de redacție: Nicolai Cervencov (redactor principal), Gheorghe Gonța, Petru Derescu, Vasil Condov, Maria Paslar, Nicolai Russev, Ivan Simeonov (redactor responsabil). – Cahul : SȘB. – Titlu paral.: lb. rom., bulg. – Text: lb. rom., bulg., rusă. – ISBN 978-9975-9568-8-8. – ISSN 1857-2758. – Text : nemediat.

Vol. 2. – 2010. – 329 p. – ISBN 978-9975-9568-9-5.

2011

79. **Relațiile moldo-bulgare: Personalități marcante. Învățământ și știință = Молдавско-български връзки: Бележити личности. Образование и наука** / Universitatea de Stat Taraclia „Grigorii

Тамблаци, Университетската Педагогика на Стат „Ион Креанга”, Сoциетатeа Штиинтifica a Булгариштилор дин Република Молдова ; колегиул де редацtie: Николай Червенков (редатор респонсaбил), Гхеорге Гонца, Иван Симеонов. – Сахул : СШБ, 2011. – 316 п. – Титлу парал.: лб. ром., булг. – Тeст: лб. ром., булг., руса. – ISBN 978-9975-4051-9-5. – Тeст : немeдиат.

80. Пасков, Иван. Колибабовка – болгарское село на севере Буджака / Иван Пасков ; научный редактор: Николай Червенков ; Научное общество болгаристов. – Кишинев : Сu drag, 2011. – 456 с. – În лб. руса. – ISBN 978-9975-4194-4-4. – Тeст : немeдиат.

2012

81. Бележити българи : Илюстрована Енциклопедия / отговорен редактор: Пламен Павлов ; член на редакционната колегия: Николай Червенков. – София : Издателство Световна Библиотека, [2012]. – În лб. булг. – Тeст : немeдиат.

Т. 5 : Българското възраждане – от Паисиевата история до Кримската война. – 160 с. – ISBN 978-954-574-085-5.

82. Т. 6 : Българското възраждане – пътят към свобода. – 160 с. – ISBN 978-954-574-086-2.

83. Българите в Северното Причерноморие : Изследвания и материали / редакционната колегия: Пламен Павлов, Николай Червенков, Иван Грек, Николай Русев, Валентина Колесник, Михаил Станчев и др. ; Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Одеса; Велико-Търново: Университетско издателство „Св. Св. Кирил и Методий”. – În лб. булг. – Тeст : немeдиат.

Т. 11. – 2012. – 440 с. – ISBN 978-966-389-225-2.

84. Думиника, Иван. Храм Успения Божией Матери села Кирсово : Исторические аспекты / Иван Думиника ; научный редактор: Николай Червенков. – Кишинэу : СШБ, 2012. – 276 с. – În лб. руса. – ISBN 978-9975-9577-1-7. – Тeст : немeдиат.

2013

- 85. Българите в Северното Причерноморие** : Изследвания и материали / редакционна колегия: Пламен Павлов, Николай Червенков, Иван Грек, Николай Русев, Валентина Колесник, Михаил Станчев и др. ; Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Одеса; Велико-Търново: Университетско издателство „Св. Св. Кирил и Методий”. – În lb. bulg. – Text : nemediat.

T. 12. – 2013. – 418 с. – ISBN 978-966-2601-27-5.

- 86. Евреи Молдовы и их вклад в развитие молдавского государства** : Республиканская конференция (2012, Кишинев) / редакционная колегия: В. Аникин, Н. Дарадур, Г. Костаки, С. Кустрябова, Б. Сосна, В. Степанов, Николай Червенков. – Кишинев : [Б. и.], 2013. – 184 с. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-66-318-2. – Text : nemediat.

2014

- 87. Dunărea-Nistru** : Anuar = Дунав-Днестър : Годишник / Universitatea de Stat Taraclia „Grigorii Țamblac” ; colegiul de redacție: Nicolai Cervencov (redactor principal), Gheorghe Gonța, Vasil Kondov, Maria Paslar, Nicolai Russev, Petru Derescu, Maria Calceva. – Chișinău : [S. n.]. – Titlu paral.: lb. rom., bulg. – Text: lb. rom., bulg., rusă. – ISBN 978-9975-9568-8-8. – ISSN 1857-2758. – Text : nemediat.

Vol. 3. – 2014. – 286 p. – ISBN 978-9975-9943-4-7.

- 88. Бесарабските българи: история, култура и език** : (25-годишнина на групата „Етнология на българите” в Центъра по етнология на Института за културно наследство, АНМ и 20-годишнина на Научното дружество на българистите в Република Молдова) / редакционна колегия: Николай Червенков (научен редактор), Иван Думиника (съставител), Емилия Банкова, Надежда Кара, Савелий Новаков, Екатерина Челак. – Кишинев :

- SȘB, 2014. – 420 c. – Text: lb. rom., bulg., rusă. – ISBN 978-9975-4476-9-0. – Text : nemediat.
- 89. Десет години :** Тараклийски държавен университет „Григорий Цамблак” / съставители: Мария Паслар, Николай Червенков. – Тараклия : [Б. и.], 2014. – 320 с. – În lb. bulg. – Text : nemediat.
- 90. Кайряк, Петър.** Тараклия и тараклийци / Петър Кайряк ; съставители: Николай Червенков, Иван Думиника. – Кишинев : SȘB, 2014. – 256 p. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-4388-1-0. – Text : nemediat.

Сборникът включва публикации, които са излезли от перото на известния краевед от Тараклия Петър Кайряк. Това са 43 статии, две от интервютата с него и 32 различни материала, посветени на живота и творчеството му.

2015

- 91. Revista de Etnologie și Culturologie /** colegiul de redacție: Nadejda Cara, Victor Damian, Ia. Derlițki [et al.] ; redactori științifici: Nadejda Cara, Nicolai Cervencov, Ivan Duminica. – Chișinău : [S. n.]. – Text: lb. rom., engl., rusă. – ISSN 1857-2049.

Vol. 17. – 2015. – 160 c.

Numărul este dedicat memoriei cercetătorilor istoriei și folclorului bulgarilor din Moldova și Ucraina – Saveli Novakov și Petar Stoyanov.

- 92. Думиника, Иван.** Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX в. в историографията / Иван Думиника ; научен редактор: Николай Червенков. – Кишинев : SȘB, 2015. – 440 с. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9577-4-8. – Text : nemediat.

2016

- 93. Relațiile moldo-bulgare: istorie și cultură = Молдовско-български връзки: история и култура /** Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova, Universitatea de Stat „Grigori Țamblac” din Taraclia, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei ; coordonatori: Nicolai Cervencov, Ivan Duminica. – Chișinău : SȘB, 2016. – 548 p. – Titlu paral.: lb.

rom., bulg. – Text: lb. rom., bulg., rusă. – ISBN 978-9975-9577-5-5.
– Text : nemediat.

Содержание: Cuvânt introductiv = Предговор / Nicolai Cervencov, Ivan Duminica. – P. 10-11. I. Istorie / История. Женщины в истории царских династий средневековой Болгарии (XII-XIII вв.): общее и особенное / Лилия Заболотная. – С. 12-29 ; Эсхатологические сочинения в рукописях Румынских княжеств (XV-XVI вв.). Среднеболгарские, сербские и румынские переводы / Андрей Прохин. – С. 30-48 ; Colonizările bulgărești în Țara Moldovei în perioada secolelor XIV-XVII / Valentin Constantinov. – P. 49-63 ; Паисиевото „Отечество болгарское” е вечно „Наше всичко”! / Иван Забунов. – С. 64-73 ; Паисий Хилендарский и Михаил Чакир: общее и особенное / Иван Грек. – С. 74-93 ; Списки жителей Буджакского округа по переписи 1817 г. в Бессарабии / Лиана Репулец. – С. 94-105 ; Coloniști transdanubieni în statistica rusă din 1844 / Valentin Tomuleț. – P. 106-126 ; Ключевые условия формирования идеи создания болгарского музея в Болграде / Елена Водинчар. – С. 127-134 ; Crâmpete din istoria bisericii Sf. Gheorghe din Chișinău / Dinu Poștarencu. – P. 135-144 ; Киприянский манастир в Бесарабия и църковно-просветните борби на македонские българи (30-50-те години на XIX в.) / Елена Хаджиниколова. – С. 145-159 ; Православные приходы «Болгарского водворения» в Бессарабии в 1856 г. / Игорь Пушкин. – С. 160-183 ; „Цариградски вестник” за съдбата на българите в Бесарабия през 50-те и началото на 60-те години на XIX в. / Венцислав Мучинов. – С. 184-194 ; Problema interferențelor moldo-bulgare în domeniul artei metalelor în secolele XIX-XX / Liliana Condricova. – P. 195-209 ; Noi documente referitoare la neamul Glavce / Sergiu Bacalov. – P. 210-232 ; Из опыта исследования болгарского рода Варванов-Варвановых-Варбанских / Альберт Варбанский. – С. 233-239 ; Известни пътни бележки на един български офицер в Бесарабия през 1918 г. / Иван Думиника ; Размисли за професор Михаил Дихан (по случай 90-годишнината от рождението му) / Николай Червенков. – С. 267-281 ; Българската общност в Република Молдова днес / Ежи Хатлас. – С. 282-289. II. Etnologie / Етнология. „Прощаването на младоженците” – важен духовно-нравствен акт на брака (по материали от българските села Чийшия, нови Троян, Калчево в Одеска област) / Олга Неделчева-Водинчар. – С. 290-304 ; На пресечении молдавской и болгарской культуры: этномозаичность обрядности Нижнедунайского погра-

ничья (на примере рождественских ритуальных обходов «Moşul» и «Moşul cu baba») / Анна Лесникова. – С. 305-323 ; Лазаруване – Lazari – Lăzărelul (болгарско-гагаузско-молдавские параллели) / Евдокия Сорочяну. – С. 324-337 ; Архаичные формы празднования дня Св. Георгия у бессарабских болгар и гагаузов / Елизавета Квилинкова. – С. 338-360 ; Животноводство в комплексе традиций бессарабских болгар и гагаузов до 1944 г. / Виталий Казанжи. – С. 361-368 ; Абитуриентските балове в съвременна България: стереотипи и реалност / Вероника Рацеева. – С. 369-387 ; Отражение истории и культуры гагаузов Республики Молдова в прессе (на примере районных газет «Ленинское слово», «Комратские вести» за 1989-1994 гг.) / Диана Никогло. – С. 387-396 ; Обществениите медии и развитието на културните процеси на българската общност в Република Молдова / Евелина Швидченко. – С. 397-410 ; Приобщаването на подрастващото поколение на бесарабските българи към култура и традициите в часовете по технологическо възпитание / Мария Сухинина. – С. 411-414. III. Literatură şi lingvistică / Литература и лингвистика. Индивидуальные и общественные измерения ритуального и повседневного в произведениях Мишо Хаджийски / Елена Рацеева. – С. 415-422 ; Homo duplex: filosofie, religie şi politică în opera lui Emilian Stanev / Emilia Taraburca. – P. 423-436 ; Съвременна българска бесарабска проза. Предварителни бележки / Елена Налбантова. – С. 437-447 ; Към въпроса за езика на българите от град Тараклия, Република Молдова : (Преглед на изследванията) / Васил Кондов, Мария Сухинина, Мария Паслар. – С. 448-461 ; Аксиологическият аспект фразеологии българского, русского и румынского языков / Татьяна Зайковская. – С. 462-479. IV. Folclor / Фолклор. Представление о внешности женщины (образ-концепт «женская красота») в песенном фольклоре болгар Молдовы и Украины / Надежда Кара. – С. 480-491 ; Битуване на народната песен в Тараклийско, Република Молдова / Вероника Гоженко. – С. 492-502 ; Български ансамбъл на песента и танца „Родолюбие” от Тараклия / Виталий Тодоров. – С. 503-509 ; Българские и молдавские пословицы о семье (сравнительный анализ) / Светлана Докина. – С. 510-514 ; Представата за женска красота в българските народни песни и в поемата „Изворът на белоногата” / Любомира Жакоте. – С. 515-524. V. Recenzii / Рецензии. Станчев Михаил. Болгары в Российской империи, СССР, странах Балтии и СНГ. Том I (1711-2006). Статистический сборник. София: «АИ проф. Марин Дринов», 2009. 619 с. / Николай Червенков, Иван Ду-

миника. – С. 525-532 ; Пасков Иван. Колибабовка. Болгарское село на севере Буджака. Кишинев: SŞB, 2011. 456 с. / Иван Думиника. – С. 533-541 ; Червенков Николай, Думиника Иван. Тараклии – 200 лет. Том I (1813-1940). Кишинев: SŞB, 2013. 608 с. / Екатерина Челак. – С. 542-546.

Recenzii:

94. **Казанжи, Виталий.** *Relațiile moldo-bulgare: istorie și cultură / Молдовско-български връзки: история и култура. Сост.: Николай Червенков, Иван Думиника. Кишинев: SŞB, 2016. 548 с. – Text : nemediat // Revista de Etnologie și Culturologie. – 2017. – Vol. 21. – P. 137-139. – În lb. rusă. – ISSN 1857-2049.*

Cronici:

95. **Барабау, Ларуса.** Премьера книги «*Relațiile moldo-bulgare: istoria și cultura*» / Ларуса Барабау. – Text : electronic // BiblioCity : buletin electronic al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. – 2016. – 19mar. – În lb. rusă. – URL: <https://bibliocitybm.wordpress.com/2016/03/19/%d0%bf%d1%80%d0%b5%d0%bc%d1%8c%d0%b5%d1%80%d0%b0-%d0%ba%d0%bd%d0%b8%d0%b3%d0%b8-relatiile-moldo-bulgare-istoria-si-cultura/> (accesat : 19.01.2024).

2017

96. **Duminica, Ivan.** *Coloniile bulgarilor în Basarabia (1774-1856)* / Ivan Duminica ; redactori științifici: Ion Gumenăi, Nicolai Cervencov ; Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei, Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2017. – 384 p. – ISBN 978-9975-139-27-4. – Text : nemediat.
97. **Преподаване на българския език в Република Молдова: опит и перспективи** : Сборник от статии / съставители: Николай Червенков, Иван Думиника, Надежда Димитрова. – Кишинев : Lexon-Prim, 2017. – 204 с. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-34-2. – Text : nemediat.
98. **Танов, Георгий.** Восстановление собора Святого Великомученика Георгия Победоносца города Тараклия : (Краеведческие заметки) / Георгий Танов ; научные консультанты: Иван

Думиника, Николай Червенков ; Научное общество болгаристов Республики Молдова. – Тараклия : [Б. и.], 2017. – 120 с. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-17-5. – Text : nemediat.

2019

99. **Водинчар, Елена.** Календарна обредност и идентичност у българите в Бесарабия / Елена Водинчар / [редактор и коректор: Яница Радева] ; рецензенти: Николай Червенков, Рачко Попов. – София : Издателство „Парадигма”, 2019. – 383 с. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-326-408-7. – Text : nemediat.

2021

100. **Şalari, Marin.** Mănăstirile şi viaţa monahală din Basarabia (1813-1918) : 611.02. Istoria Românilor : Rezumatul tezei de doctor în istorie / Marin Şalari ; recenzenţi: Igor Cereteu, Andrei Eşanu, Nicolai Cervencov, Lilia Zabolotnaia, Victor Țvircun (conducător de doctorat). – Chişinău : [S. n.], 2021. – 35 p. – Text : nemediat.
101. **Инзов, Иван.** Инструкция об обязанностях сельских приказов, 1821 = Инструкция за задълженията на селските кметства, 1821 / Иван Инзов ; съставители: Иван Думиника, Николай Червенков. – Сливен : [Б. и.], 2021. – 74 с. – Фототипное издание. – Titlu, text paral: lb. rusă, bulg. – ISBN 978-619-176-196-8. – Text : nemediat.

2023

102. **Miron, Marina.** Omul în casă – casa în viaţa omului : Casa tradiţională a bulgarilor din Republica Moldova ca parte a patrimoniuului cultural / Marina Miron ; redactor ştiinţific: Diana Nicoglo ; recenzenţi ştiinţifici: Nicolai Cervencov, Ivan Duminica. – Chişinău : [S. n.], 2023. – 331 p. : fot., tab. – ISBN 978-5-36241-064-3. – Text : nemediat.
103. **Археолого-историко-этнографические описания Буджака: статьи 1884 года с комментариями и иллюстрациями /** Институт културного наследия Министерства культуры Республики Молдова, Национална спілка краєзнавців України Миколаївська обласна організація ; ответственные редакторы

и авторы-составители: И. В. Сапожников, Иван Думиника ; рецензенты: Н. Н. Червенков, А. П. Тригуб. – Одесса : Кишинев : Издательство Бондаренко М. А., 2023. – 240 с. – În lb. rusă. – ISBN 978-617-8327-02-6. – Text : nemediat.

- 104. Думиника, Иван.** Църковният живот на българите в Бесарабия (1812-1918) / Иван Думиника ; научни редактори: Николай Червенков, Милко Палангурски ; Институт за културно наследство към Министерството на културата на Република Молдова, Научно Дружество на Българите в Република Молдова. – Кишинэу : Lexon-Prim, 2023. – 456 p. : fot., tab. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-172-11-0. – Text : nemediat.

ÎN CULEGERI ȘI PUBLICAȚII PERIODICE / В СБОРНИЦИ И ПЕРИОДИЧНИ ИЗДАНИЯ

ARTICOLE ȘTIINȚIFICE / Научни статии¹

1973

- 105. Връзки на българи, учещи се в Русия, с руското революционно движение (50-70-те години на XX в.)** / Николай Червенков, Константин Поглубко. – Text : nemediat // Исторически преглед. – 1973. – № 2. – С. 74-76. – În lb. bulg.
- 106. Колев, С.** Встреча через тридцать лет : [гостя из Болгарии – Вера Павлова посетила Кишинев в связи с I-ым Всесоюзным съездом историков медицины] / С. Колев, Николай Червенков. – Text : nemediat // Вечерний Кишинев. – 1973. – 6 нояб. – În lb. rusă.

1974

- 107. Большой праздник :** [День болгарского просвещения и культуры, славянской письменности и печати] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Молодежь Молдавии. – 1974. – 23 мая. – С. 3. – În lb. rusă.

¹ Capitolul include articole despre limba, literatura, cultura și istoria poporului bulgar, inclusiv a bulgarilor stabiliți în Republica Moldova.

1975

- 108. Paisii din Hilendar** [ieromonah] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Enciclopedia Sovietică Moldovenească / redactor-șef: Ia. S. Grosul. – Chișinău : AȘ RSSM, 1975. – Vol. 5. – P. 110-111.

1976

- 109. Centenar slăvit: 100 de ani de la Răscoala din aprilie în Bulgaria :** [despre marcarea Răscoalei din aprilie 1876, lupta poporului bulgar contra otomanilor] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Moldova Socialistă. – 1976. – 18 mai. – P. 4.
- 110. Асен Христов : Очерк** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Антени. – 1976. – 10 май. – С. 5-6. – În lb. bulg.
- 111. Бесарабия го помни... Селяните от Чийшия паят „На прощаване” :** [пребиваването на Христо Ботев в село Задунаевка (Бесарабия) през 1872 г.] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дружба. – 1976. – 29 май. – С. 1-2. – În lb. bulg.
- 112. Болград и Апрельское восстание :** [о Болграде как центре подготовки к Апрельскому восстанию 1876 года] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дружба. – 1976. – 10 июля. – În lb. rusă.
- 113. О создании болгарского училища в Галаце (40-50 гг. XIX в.)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Известия Академии наук МССР. Серия общественных наук. – 1976. – № 2. – С. 47-54. – În lb. rusă.

1977

- 114. Внешнеполитическая ориентация Тайного центрального болгарского комитета :** [национально-освободительно движение в Болгарии во второй половине XIX века] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Балканские страны в новое и новейшее время : Сборник статей. – Кишинев : [Б. и.], 1977. – С. 41-54. – În lb. rusă.
- 115. Монографическое исследование о болгарском революционере Г. Раковском** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Известия АН МССР. Серия общественных наук. – 1977. – № 1. – С. 81-82. – În lb. rusă.

116. **Съветски историци за Димитър Паничков** : [една страница в историята на българо-руските революционни връзки] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дунавско дело. – 1977. – 9 дек.. – С. 2. – În lb. bulg.

1978

117. **Luptători pentru o cauză nemuritoare** : [107 ani de la proclamarea Comunei din Paris] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Tinerimea Moldovei. – 1978. – 19 mar. – P. 3.
118. **Prietenie de veacuri** : [cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la eliberarea Bulgariei de sub jugul otoman] / Nicolai Nicolov. – Text : nemediat // Tinerimea Moldovei. – 1978. – 3 mar. – P. 4. – Nicolai Nicolov: Pseudonimul autorului Nicolai Cervencov.
119. **Recunoștință eternă: Centenarul eliberării Bulgariei de sub jugul otoman** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Moldova Socialistă. – 1978. – 3 mar. – P. 3.
120. **Пример на патриотизъм и мъжество** : [приносят на жителите на Болград в Освободителната война] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Отечествен фронт. – 1978. – 15 февр.. – În lb. bulg.

1980

121. **Еще одна страница** : [о сотрудничестве социал-демократических партий Болгарии и России в начале XX века] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Вечерний Кишинев. – 1980. – 22 апр. – С. 6. – În lb. rusă.
122. **Из кореспонденцията на българския просветител Христо Златев с руския консул в Букурещ Н. Гирс** : [дейността на българско училище в Александрия, Румъния] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Векове. – 1980. – № 1. – С. 15-20. – În lb. bulg.
123. **Об организационном становлении течения «молодых» в болгарском национально-освободительном движении во второй половине 60-х гг. XIX в.** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Известия Академии наук МССР. Серия общественных наук. – 1980. – № 2. – С. 18-25. – În lb. rusă.

1981

124. **Prietenie cu literă mare** : [prietenia dintre Moldova și Bulgaria în desfășurarea multor evenimente istorice] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Femeia Moldovei. – 1981. – Nr 7. – P. 18.
125. **Ботев в нашето село** : [Христо Ботев в Задунаевка, Одеска област] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Антени. – 1981. – 7 ян. – С. 5. – În lb. bulg.
126. **«Добродетельная дружина» и национально-церковная борьба болгарского народа** / Николай Червенков. – Text : nemediat // История и культура Болгарии : к 1300-летию образования Болгарского государства / ответственный редактор: А. А. Улунян. – Москва : [Б. и.], 1981. – С. 117-128. – În lb. rusă.
127. **Дружба, проверенная веками** : [болгаро-советские исторические связи] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Штиинца. – 1981. – 16 сент. – С. 23-25. – În lb. rusă.

1983

128. **Болгарский революционный комитет в Болграде** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Народно-демократические революции. – Харьков : [Б. и.], 1983. – С. 89-90. – În lb. rusă.
129. **В братском содружестве** : [о деятельности Общества советско-болгарской дружбы в Молдавии] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Вечерний Кишинев. – 1983. – 9 марта. – С. 3. – În lb. rusă.
130. **...И загудел набат гнева** : [к 60-й годовщине сентябрьского антифашистского восстания в Болгарии] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Вечерний Кишинев. – 1983. – 23 сент. – În lb. rusă.
131. **Четническое движение 1866-1868 гг. и болгарские политические организации** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Исследования по истории стран Юго-Восточной Европы в новое и новейшее время / ответственный редактор: Я. М. Копанский. – Кишинев : [Б. и.], 1983. – С. 73-89. – În lb. rusă.

1984

132. **Pe cale nouă** : [succesele Bulgariei] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // *Comunistul Moldovei*. – 1984. – Nr 8. – P. 87-92.
133. **Идеи будущего государственного устройства Болгарии в эпоху Болгарского национального Возрождения** / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Россия и Юго-Восточная Европа* / ответственный редактор: А. А. Нарочницкий. – Кишинев : [Б. и.], 1984. – С. 48-51. – În lb. rusă.
134. **По новому пути** : [о развитии Болгарии после Второй мировой войны] / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Коммунист*. – 1984. – № 8. – С. 87-92. – În lb. rusă.
135. **По следам партизанского отряда** : [о герое-антифашисте, участнике движения сопротивления в Болгарии – Славчо Трынском] / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Советская Молдавия*. – 1984. – 11 сент. – С. 5 ; *Штиинца*. – 1984. – 13 сент. – С. 9. – În lb. rusă.

1985

136. **Botev Hristo** : [poet și publicist] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // *Literatura și Arta : Enciclopedie* / redactor responsabil: acad. Alexandru Jucenco. – Chișinău : [S. n.], 1985. – Vol. 1. – P. 105-106.
137. **Bulgarii din RSSM** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // *Literatura și Arta : Enciclopedie* / redactor responsabil: acad. Alexandru Jucenco. – Chișinău : [S. n.], 1985. – Vol. 1. – P. 113-114.
138. **Vulpe Ivan Nicolaevici** : [cântăreț și pedagog bulgar] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // *Literatura și Arta : Enciclopedie* / redactor responsabil: acad. Alexandru Jucenco. – Chișinău : [S. n.], 1985. – Vol. 1. – P. 142.
139. **Вокруг смеха... и габровцев** / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Штиинца*. – 1985. – 28 марта. – С. 4. – În lb. rusă.
140. **Към историята на въоръженото въстание в България през първата половина на 30-те години на XIX в.** / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // *Векове*. – 1985. – № 1. – С. 41-49. – În lb. bulg.

1986

141. Болградский революционный комитет в период Апрельского восстания в Болгарии 1876 г. / Николай Червенков. – Text : nemediat // Известия АН МССР. Серия общественных наук. – 1986. – № 3. – С. 38-42. – În lb. rusă.
142. Развитие на идеите за възраждане на българската държава през първата половина на XIX в. / Николай Червенков. – Text : nemediat // Втори международен конгрес по българистика (София, 23 май – 3 юни 1986) / съставители: Михаил Бъчваров, Олег Младенов. – София : Българска Академия на науките, 1986. – С. 49. – În lb. bulg.

1987

143. Frăția de arme ruso-moldovenească / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Învățământul public. – 1987. – 6 mai. – P. 21-24.
144. Апостолът и Русия : [Васил Левски и българско-руските връзки в последната четвърт на XIX век] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Работническо дело. – 1987. – 8 юли. – С. 3. – În lb. bulg.
145. Выдающийся болгарский революционер Васил Левский / Николай Червенков. – Text : nemediat // Новая и новейшая история. – 1987. – № 6. – С. 156-173. – În lb. rusă.
146. О русско-молдавском боевом братстве : [к 175-летию присоединения Бессарабии к России] / Никоай Червенков. – Text : nemediat // Народное образование. – 1987. – 6 мая. – С. 21-24. – În lb. rusă.
147. Участие в коментирането на материалите за национално-освободително движение / Николай Червенков. – Text : nemediat // Русия и българското национално-освободително движение 1856-1876 : Документа и материали. – София : [Б. и.], 1987. – Т. 1, Част 1. – С. 545. – În lb. bulg.
148. Център действия – Болгария : [о революционной деятельности и тактике Васила Левского в борьбе за свободу Болгарии] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Вечерний Кишинев. – 1987. – 10 авг. – С. 5 ; Штиинца. – 1987. – 20 июля. – С. 16. – În lb. rusă.

1988

149. „Да се биеш не на живот, а на смърт”: 120 години от героичния поход на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа : [за героите и будителите на българския народ] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дружба. – 1988. – 2 юли. – În lb. bulg.
150. Интересът към българското минало : [различни аспекти във въпросите на българската история] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Шипка. – 1988. – 2 март. – С. 7. – În lb. bulg.
151. Навечно в памяти народной : [ко дню Освобождения Болгарии от турецкого рабства] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Советская Молдавия. – 1988. – 4 марта. – С. 5-6. – În lb. rusă.
152. Неуморният просветител : [за Павел Калянджи, чиято обширна педагогическа, просветна и обществена дейност имала голям принос в българското възрожденско дело в Бесарабия] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1988. – 27 ноем. – С. 5. – În lb. bulg.
153. „Одески вестник” за четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа / Николай Червенков. – Text : nemediat // Исторически преглед. – 1988. – № 12. – С. 52-56. – În lb. bulg.
154. Поддръжка на народите на Русия в Освободителната война / Николай Червенков, Л. Степанова. – Text : nemediat // Исторически преглед. – 1988. – № 3. – С. 13-26. – În lb. bulg.
155. Семь раз отмерь... : [дискуссия о важности роли, которую имела в прошлом и имеет в настоящем кириллица в развитии культур многих народов мира] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Советская Молдавия. – 1988. – 23 дек. – С. 4. – În lb. rusă.
156. Формирование идей болгарской государственности (середина XVIII – 70-е гг. XIX вв.) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Великий Октябрь и зарубежные славянские страны : XI Всесоюзная научная конференция историков-славистов, 27-29 января 1988 г. : Тезисы докладов и сообщений / редакторы: Э. М. Загорюльский, Д. Б. Мельцер. – Минск : [Б. и.], 1988. – С. 185-186. – În lb. rusă.

1989

157. **Българите в някогашна Бесарабия** : [историческият очерк за преселването на българите в Бесарабия през XIX в. и живота им в новата родина] / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // Дружба. – 1989. – 13 май. – С. 3. – În lb. bulg.
158. **Българските преселници в Русия** : [причини и етапи за преселването на българите в Русия] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дружба. – 1989. – 24 юни. – С. 6. – În lb. bulg.
159. **В поисках правды** : [о развитии болгаристики в МССР] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Трибуна. – 1989. – № 13. – С. 20-21. – În lb. rusă.
160. **Грек, Иван**. Болгары и гагаузы в Бессарабии: страницы истории : [история массового переселения болгар и гагаузов в Прутско-Днестровское междуречье в XIX веке] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Советская Молдавия. – 1989. – 27 янв. – С. 3. – În lb. rusă.
161. **Идеи турецко-болгарского дуализма в болгарском национально-освободительном движении** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Sixième congrès international d'études du Sud-Est Européen: Sofia, 30. VIII. – 5. IX. 1989 : Résumés des communications: Histoire. – Sofia : Edition de l'Academie Bulgare des Science, 1989. – Т. 1. – Р. 76-80. – În lb. rusă.
162. **Наравно с богатирите. Участието на руските жени в Освободителната война 1877-1878 г.** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дружба. – 1989. – 3 март. – С. 9. – În lb. bulg.
163. **Общественно-политическая деятельность Александра Экзарха (40-50-е гг. XIX в.)** / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // Проблемы истории стран Юго-Восточной Европы. Политика. Культура. Историография / ответственный редактор: И. Э. Левит. – Кишинев : Штиинца, 1989. – С. 155-186. – În lb. rusă.
164. **Пътят към истина** : [за участието в Международният конгрес по балканистика] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1989. – 22 окт. – С. 7. – În lb. bulg.
165. **Развитие идей болгарской государственности в первой половине XIX века** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Втори

- международен конгрес по българистика, 23 май – 3 юни 1986 г. България през XV-XIX век : Доклади. – София : [Б. и.], 1989. – Т. 7. – С. 597-605. – În lb. rusă.
166. **С един въпрос сред участниците** : [за участие на Н. Червенков в Шестия международен конгрес по балканистика в София] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Работническо дело. – 1989. – 1 септ. – С. 2. – În lb. bulg.
167. **Стремеж към духовно сближаване** : [за приноса на Н. Червенков на Шестия конгрес по балканистика] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Работническо дело. – 1989. – 1 септ. – С. 9. – În lb. bulg.

1990

168. **Congresul al VI-lea Internațional pentru studierea Țărilor Sud-Est Europene** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Revista de istorie a Moldovei. – 1990. – Nr 1. – P. 66-67.
169. **Бесарабска българка – първа българска лекарка** : [биографията на Анастасия Головина] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1990. – 14 дек. – С. 2. – În lb. bulg.
170. **Болгарские политические программы накануне Освобождения** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Всесоюзная конференция историков-славистов: основные направления историко-славистических исследований и преподавание университетского курса по истории южных и западных славян на современном этапе: 25-27 января 1990 г. : тезисы докладов и сообщений / ответственный редактор: В. Г. Карасев. – Москва : Институт славяноведения и балканистики, АН СССР, 1990. – С. 100-101. – În lb. rusă.
171. **Валева, Елена. Трудный путь к рыночной экономике** : [демократические перемены в социально-экономической жизни Болгарии начала 90-х годов] / Елена Валева, Николай Червенков. – Text : nemediat // Аргументы и факты. – 1990. – 5-11 мая. – С. 2. – În lb. rusă.
172. **Възпитаник на Одеската и Кишиневската семинария: 170 години от рождението на Натанаил Охридски и Пловдивски** /

- Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1990. – 30 ноем. – С. 4. – În lb. bulg.
173. Грек, Иван. Колко са българите в Съветския Съюз? : [статистически и демографични данни] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1990. – 5 окт. – С. 2. – În lb. bulg.
174. Грек, Иван. Преселването на българите в Русия: опит за обобщение на събития и факти : [историческа тематика за преселването на българите в Русия още е недостатъчно изучена] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1990. – 12 окт. – С. 2. – În lb. bulg.
175. Грек, Иван. С поуките от миналото, да вървим към бъдещето : [някои бележки върху процесите на възраждането на съветските българи] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1990. – 19 окт. – С. 1-2. – În lb. bulg.
176. „Кърджалията е бил българин...” : [за връзките на руския поет Пушкин с българи в Кишинев] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1990. – 23 ноем. – С. 3. – În lb. bulg.
177. Международный съезд по изучению стран Юго-Восточной Европы / Николай Червенков. – Text : nemediat // Revista de istorie a Moldovei. – 1990. – Nr 1. – P. 66-67. – În lb. rusă.
178. „Одески вестник” за четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа : [разкрива се дейността на българската чета през 1867] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1990. – 7 дек. – С. 3-4. – În lb. bulg.
179. Прототип Инсарова : [о болгарском возрожденце середины XIX в. Николае Катранове, прототипе героя Инсарова в романе И. С. Тургенева «Накануне»] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1990. – 8 окт. – С. 3. – În lb. rusă.
180. Славянские просветители в России : [почитание памяти творцов славянской азбуки Кирилла и Мефодия в России] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянский вестник. – 1990. – № 8. – С. 2. – În lb. rusă.
181. Съветските българи : Част първа : [исторически очерк за бесарабските българи, живеещи в Украйна и Молдова] / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // Антени. – 1990. – 5 дек. – С. 7. – În lb. bulg.

182. **Съветските българи** : Част втора : [исторически очерк за бесарабските българи, живеещи в Украйна и Молдова] / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // Антени. – 1990. – 12 дек. – С. 7. – În lb. bulg.
183. **Уроженка Кишинева – первая болгарская женщина-врач** : [краткая биография Анастасии Головиной, родившейся в 1850 г. в Кишиневе в семье болгарских переселенцев] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1990. – № 17. – С. 6 ; Роден край. – 1990. – 14 дек. – С. 8. – În lb. rusă.

1991

184. **Бесарабия – федеративна самостоятелна държава** : [исторически очерк за бесарабските земи] / Николай Танев. – Text : nemediat // Родно слово. – 1991. – 12 февр. – С. 1. – În lb. bulg. – Николай Танев: Pseudonimul autorului Николай Червенков (Nicolai Cervencov).
185. **Библиотека имени Христо Ботева** : [о значении открытия болгарской библиотеки в Кишиневе для диаспоры бессарабских болгар Молдовы] / Николай Николов. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1991. – № 4. – С. 5. – În lb. rusă. – Николай Николов: Pseudonimul autorului Николай Червенков (Nicolai Cervencov).
186. **Болгарская Ясная Поляна** : [о болгарском селе под Бургасом, основанном в 1906 г. как колонии последователей толстовского учения о всеобщем равенстве и братстве] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1991. – № 9. – С. 4. – În lb. rusă.
187. **Болградският комитет и Априлското въстание в България** : Часть 1 : [отзвукът на българското въстание през 1876 в Болград] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Земя. – 1991. – 22 апр. – С. 3 ; Роден край. – 1991. – 17 окт. – С. 2. – În lb. bulg.
188. **Болградският комитет и Априлското въстание в България** : Часть 2 : [отзвукът на българското въстание през 1876 в Болград] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Земя. – 1991. – 23 апр. – С. 3 ; Роден край. – 1991. – 24 окт. – С. 2. – În lb. bulg.

189. **Болградският комитет и Априлското въстание в България :** Часть 3 : [история на подготовка за освобождаването на България от турско иго в Болград през 70-те години на XIX век] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Земя. – 1991. – 24 апр. – С. 3 ; Роден край. – 1991. – 31 окт. – С. 3. – În lb. bulg.
190. **Българите живеят с надежда и тревога :** [Република България в края на XX век] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Земя. – 1991. – 12 дек. – С. 34-38. – În lb. bulg.
191. **В зората на българско Възраждане :** [XIII-XIX в. в историята на България] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 23 авг. – С. 2. – În lb. bulg.
192. **„Вторият златен век” :** [България през XIV век] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 9 май. – С. 3. – În lb. bulg.
193. **Г. С. Раковски и подготовка на Втория браилски бунт 1841-1842 г. /** Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // Известия на държавните архиви. – София : Централно управление на архивите, 1991. – Т. 62. – С. 283-305. – În lb. bulg.
194. **Гибелта на Българската държава :** [упадък и гибелта на Българската държава през XIV век] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 12 юли. – С. 2. – În lb. bulg.
195. **Грек, Иван. Преселението на българи в Русия :** [исторически очерк за преселването на българите в Бесарабия през XIX в. и животът им в новата родина] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 29 март. – С. 3-4. – În lb. bulg.
196. **Грек, Иван. Так сколько же болгар в Советском Союзе? :** [о численности данных переписи населения болгарского происхождения от начала массового переселения до конца 80-х гг. XX века] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1991. – № 2. – С. 3. – În lb. rusă.
197. **Делото на славянските първоучители :** [за Св. св. Кирил и Методи] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 8 март. – С. 3. – În lb. bulg.

198. **Достигане на предишното могъщество** : [България през XIII век] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 26 апр. – С. 2. – În lb. bulg.
199. **Заре – 160 лет** : [история села Камчик-Заря] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Советская новь. – 1991. – 23 мая. – С. 2-4. – În lb. rusă.
200. **Земя на древни култури** : [за България] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 11 ян. – С. 2. – În lb. bulg.
201. **Идем от древността, отиваме в бъдещето** : [за историята на бесарабските българи: миналото и настояще] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – № 20. – С. 14-17. – În lb. bulg.
202. **Камчия, Камчик, Заря** : 160 години от основаването на село Заря, Саратовски район] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 17 май. – С. 3. – În lb. bulg.
203. **Конференцията на българистите** : [Втора всесъюзна конференция на българистите, град Харков] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1991. – 17 февр. – În lb. bulg. – С. 6-7.
204. **Люлка на средновековна славянска култура** : [България през X век, за Преслав – столица на България от времето на Първото българско царство, като център на славянската книжнина и култура] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 15 март. – С. 3. – În lb. bulg.
205. **Нашата прародина – България** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 11 ян. – С. 6. – În lb. bulg.
206. **Незавършената история на Камчик** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 17 май. – С. 3. – În lb. bulg.
207. **Паисий и българското Възраждане** : [Паисий Хилендарски в историята на България] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 3 авг. – С. 2. – În lb. bulg.
208. **Покана за разговор** : [разказва за националната ситуация в Молдова в края на XX в.] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1991. – 12 февр. – С. 2. – În lb. bulg.
209. **Празднование в г. Кишиневе тысячелетия со дня блаженной кончины св. Мефодия, 6 апреля 1885 года** : [мероприятия,

- посвященные творцам кириллицы Святым Кириллу и Мефодию] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1991. – № 4. – С. 1-2. – În lb. rusă.
210. **Проблемы болгар СССР** : [доклад на Первом съезде болгар в Болграде] / Николай Червенков, Иван Грек, Михаил Дыхан, Петр Недов. – Text : nemediat // Родно слово. – 1991. – 18 апр. – С. 4-6. – În lb. rusă.
211. **Програма за средните общообразователни училища по история на българския народ** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1991. – 24 дек. – С. 3. – În lb. bulg.
212. **Първите три века на Османското иго** : [България през XIV-XVII век] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 19 юли. – С. 3. – În lb. bulg.
213. **Рядом с удивительной Вангой** : [личные впечатления о болгарской пророчице Ванге] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1991. – № 4. – С. 5. – În lb. rusă.
214. **Сестры милосердия** : [об участии русских женщин-врачей и сестер милосердия в Освободительной войне 1877-1878 гг. против турецкого ига] / Николай Танев. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1991. – № 3. – С. 5. – În lb. rusă. – Николай Танев: Pseudonimul autorului Николай Червенков (Nicolai Cervencov).
215. **Създаването на Българската държава** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 18 ян. – С. 3. – În lb. bulg.
216. **Укрепването на българската държава** : [историята на Българската държава от VI-IX век] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 25 ян. – С. 3. – În lb. bulg.
217. **Упадък на Българската държава** : [X-XII век в България] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1991. – 5 апр. – С. 2. – În lb. bulg.
218. **Формирование республиканских идей на заключительном этапе болгарского национального освободительного движения (70-е годы XIX в.)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Болгаристика в системе общественных наук: опыт, уроки, перспективы : Тезисы докладов и сообщений Второй всесоюзной

конференции по болгаристике (II-х Дриновских чтений), 5-7 февраля 1991 г. – Харьков : [Б. и.], 1991. – С. 63-65. – În lb. rusă.

1992

219. **Opțiunea s-a produs, opoziția continuă** : [despre lupta între candidați în perioada preelectorală la postul de președinte al Bulgariei] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Moldova și lumea. – 1992. – Nr 5. – P. 16-17.
220. **Априлската епопея** : [за Априлското въстание от 1876 г.] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 17 май. – С. 1. – În lb. bulg.
221. **Българите в Приднестровието живеят с надежда за мир и гледат към България** : [политически анализ] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Знаме. – 1992. – 16 юли. – С. 7-8. – În lb. bulg.
222. **В чьих руках судьба реформ в Болгарии** : [внутриполитическое положение Республики Болгария конца XX века] / Николай Червенков, Е. Валева. – Text : nemediat // Молдова и мир. – 1992. – № 6/7. – С. 17-19. – În lb. rusă.
223. **Выбор сделан, противоборство продолжается** : [о результатах выборов в Народное собрание Болгарии] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Молдова и мир. – 1992. – № 5. – С. 15. – În lb. rusă.
224. **Георги Бусилин – автор на московския „Български буквар”** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 12 сент. – С. 5. – În lb. rusă.
225. **Изводът е направен, противостоянието продължава** : [относно резултатите на изборите в Народно събрание на България] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 28 авг. – С. 7-8. – În lb. bulg.
226. **Кръстопътно време за българите в Молдова и Украйна** : [политически анализ] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Земя. – 1992. – 15 май. – С. 8-9. – În lb. bulg.
227. **Одесское болгарское настоятельство после освобождения Болгарии** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Болгарская культура в веках : Тезисы докладов научной конференции,

- Москва, 26-27 мая 1992 / ответственный редактор: Е. И. Демина. – Москва : [Б. и.], 1992. – С. 95-97. – În lb. rusă.
- 228. Он просвещал болгар :** [об общественных, педагогических и просветительских заслугах Павла Калянджи в истории Бессарабии] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1992. – № 3. – С. 6. – În lb. rusă.
- 229. Памятники Кириллу и Мефодию :** [об истории увековечения памяти славянских первоучителей в монументах] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1992. – № 5. – С. 1-2. – În lb. rusă.
- 230. Полезна научна среща :** (Симпозиум, посветен на международните отношения и културните процеси в Югоизточна Европа през XIX-XX век, гр. Букурещ) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 30 ноем. – În lb. bulg. – С. 8-10.
- 231. Срещи, концерти, богослужения :** (Първи конгрес на славянската култура, гр. Москва) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 30 авг. – С. 3-4. – În lb. bulg.
- 232. Стремежът към родния език се третираше като национализъм :** [възраждане на българския език в Молдова] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 11 май. – С. 8-9. – În lb. bulg.

1993

- 233. Важнейшая дата болгарской истории :** [3-е марта – день Освобождения Болгарии] / Николай Николов. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1993. – № 3. – С. 3. – În lb. rusă. – Николай Николов: Pseudonimul autorului Николай Червенков (Nicolai Cervencov).
- 234. Генерал любил и тонко понимал русскую литературу :** [о бесарабском болгарине – Димитре Митителове, внесшем большой вклад в развитие государственности Болгарии после Освобождения в 1878 г.] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1993. – № 10/11. – С. 6. – În lb. rusă.
- 235. Мой национальный и семейный праздник :** [Дни славянской письменности и культуры – символ духовной ценности болгар

- Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1993. – № 5/6. – С. 2. – În lb. rusă.
236. **Националните искания на българите от Украйна и Молдова (в края на 50-те – 60-те години)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българската гимназия : Сборник по случай 135 години от основаването ѝ ; научен редактор: проф. Н. Жечев. – София : [Б. и.], 1993. – С. 140-150 ; Ще бъде ли българска Болградската гимназия : (материали и документи) / съставител: И. Пушков ; редактор: Н. Тодоров. – Болград : [Б. и.], 1995. – С. 46-55. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9548-528-01-6.
237. **Обръщение към участниците в създаването на живоотописание на бесарабските българи: знай свой род и език** : [за важността на спомените от бесарабските българи в историята на родовете] / Николай Червенков, Петър-Емил Митев. – Text : nemediat // Роден край. – 1993. – 16 ян. – С. 3. – În lb. bulg.
238. **Одеското българско настоятелство – защо престава да съществува?** : (документален източник) : [роля на Одеското българско настоятелство в националното Възраждане на българския народ през XIX в.] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българите в Северното Причерноморие : Изследвания и материали / Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Велико Търново : Издателска къща АСТА, 1993. – Т. 2. – С. 186-192. – În lb. bulg.. – ISBN 954-524-088-1.
239. **Пора вспомнить. Просветитель Павел Калянджи** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Словесник Молдовы. – 1993. – № 7. – С. 27-28. – În lb. rusă.

1994

240. **Бесарабските българи: история, проблеми, перспективи** / Николай Червенков, Иван Грек, Н. Руссев. – Text : nemediat // Епохи. – 1994. – № 2. – С. 5-15. – În lb. bulg.
241. **Бесарабските българи откриват Васил Левски** : [за откриването в Кишинев на българския лицей, който носи името на Васил Левски] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дума. – 1994. – 18 февр. – С. 16-18. – În lb. bulg.

242. **Болгаристика: интерес всеобщий** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1994. – 24 апр. – С. 5. – În lb. rusă.
243. **Болгаристика Молдовы: традициям жить** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1994. – 7 марта. – С. 5-6. – În lb. rusă.
244. **Българите от Украйна и Молдова. Минало и настояще** : [книга за живота на бесарабските българи] / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // Роден край. – 1994. – 24 юни. – С. 1. – În lb. bulg.
245. **Грек, Иван. Нужна община** : [о стремлении объединения болгар Молдовы в национальную организацию] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1994. – 7 июня. – С. 2-3. – În lb. rusă.
246. **Как я ездил к болгарам-соотечественникам в Венгрию** : [о научной конференции «Болгары Центральной и Восточной Европы», состоявшейся в Будапеште (Венгрия), в 1994 году] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1994. – № 11/12. – С. 4-5. – În lb. rusă.
247. **Кой спечели, кой загуби?** : [парламентарните избори в България] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1994. – 31 дек. – С. 8-9. – În lb. bulg.
248. **Не столько победа социалистов, сколько поражение демократов** : [политический анализ] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Телеграф. – 1994. – 21 дек. – С. 12-13. – În lb. rusă.
249. **Нужно духовное общение** : [о научной конференции, прошедшей в декабре 1994 г. к 160-летию со дня рождения Любена Каравелова в с. Кортен, Тараклия] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1994. – № 11/12. – С. 2. – În lb. rusă.
250. **Общественный деятель, писатель и публицист** : [о научной конференции, посвященной 160-летию со дня рождения Любена Каравелова] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1994. – 10 дек. – С. 3. – În lb. rusă.

251. **Политическое противостояние продолжается** : [политический анализ] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Молдова и мир. – 1994. – № 7/8. – С. 15-16. – În lb. rusă.

1995

252. **А. С. Пушкин и бессарабские болгары** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Бессарабская весна : Вторая международная пушкинская конференция, посвященная 175-летию приезда А. С. Пушкина в Кишинев. – Кишинев : [Б. и.], 1995. – С. 40-41. – În lb. rusă.
253. **Архиепископ Павел: «Привет вам со славным миром...»** : [участие бессарабской общественности в деле Освобождения Болгарии от османского ига] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1995. – № 1/3. – С. 9. – În lb. rusă.
254. **Все о Любене Каравелове** : [болгарский писатель XIX века] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Педагогический журнал. – 1995. – № 1/2. – С. 19-20. – În lb. rusă.
255. **Динамика на развитието на българското население в Молдова и Украйна** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българите в Средна и Източна Европа : Научна конференция, посветена на 80-годишнината на дружеството на българите в Унгария, 20-21 октомври 1994 г., Будапеща. – София : [Б. и.], 1995. – С. 62-71. – În lb. bulg.
256. **Изучение истории болгар Молдовы и Украины: основные этапы** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Страницы истории и этнографии болгар Молдовы и Украины / ответственный редактор: Савелий Новаков. – Кишинев : [Б. и.], 1995. – С. 5-32. – În lb. rusă. – ISBN 5-376-01961-6.
257. **Мир и култура на българите** : [културно достояние на България] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1995. – 3 март. – С. 5. – În lb. bulg.
258. **«Нам есть о чем рассказать»** : [о материалах, представленных на конкурс «Творчество бессарабских болгар»] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Земля и люди. – 1995. – 18 нояб. – С. 5. – În lb. rusă.

259. **Националните искания на българите от Украйна и Молдова** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Военноисторически сборник. – 1995. – № 4. – С. 90-96. – În lb. bulg.
260. **«Неизгладимое усердие, ваша любовь к общему делу...»** : [об участии бессарабских болгар в Освобождении Болгарии от османского ига] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1995. – 1 марта. – С. 4. – În lb. rusă.
261. **Създаване на черквите в българските колонии в Бесарабия през първата половина на XIX в.** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българите в Северното Причерноморие : Изследвания и материали / Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Велико Търново : Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий”, 1995. – Т. 4. – С. 169-180. – În lb. bulg.. – ISBN 954-524-127-6.
262. **Церкви в болгарских колониях Бессарабии первой половины XIX века** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянские культуры в инонациональной среде : Материалы международной научно-практической конференции, май 1995 года, г. Кишинев. – Кишинев : [Б. и.], 1995. – С. 116-119. – În lb. rusă.

1996

263. **International Seminar in Moldova** / Nicolay Cervencov. – Text : nemediat // Europe. The young. The Balkans. – Sofia, 1996. – P. 129-132. – În lb. engl.
264. **Априлското въстание и бесарабските българи** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 1996. – № 2. – С. 51-55. – În lb. bulg.
265. **Бондар, Василий. Където да ме хвърля съдбата, все си оставах българин** / Василий Бондар ; записал: Николай Червенков. – Text : nemediat // Бесарабските българи за себе си / съставители: Петър-Емил Митев, Николай Червенков. – София : Международен център по проблемите на малцинствата и културните взаимодействия, 1996. – С. 211-217. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8872-05-6.

266. **Буруков, Федор.** Върти се кълбото на нация живот... / Федор Буруков ; записал: Николай Червенков. – Text : nemediat // Бесарабските българи за себе си / съставители: Петър-Емил Митев, Николай Червенков. – София : Международен център по проблемите на малцинствата и културните взаимодействия, 1996. – С. 249-254. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8872-05-6.
267. **Голяма морална подкрепа :** [вестник „Антиена“ беше един от първите вестници, който разказваше за живота на бесарабските българи в България] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Антиени. – 1996. – 31 янв. – С. 17. – În lb. bulg.
268. **Денъ величия и надежды Болгарии :** [национальный празник Освобождения Болгарии] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1996. – 1 марта. – С. 5. – În lb. rusă.
269. **Исторически поглед :** [за сложен път на бесарабските българи в процеса на преселването през XIX век] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Бесарабските българи за себе си / съставители: Петър-Емил Митев, Николай Червенков. – София : Международен център по проблемите на малцинствата и културните взаимодействия, 1996. – С. 7-10. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8872-05-6.
270. **Майсторов, Алексей.** Споделяхме участта на всички кримски българи / Алексей Майсторов ; записал: Николай Червенков ; превод: Л. Мандаджиева. – Text : nemediat // Бесарабските българи за себе си / съставители: Петър-Емил Митев, Николай Червенков. – София : Международен център по проблемите на малцинствата и културните взаимодействия, 1996. – С. 153-158. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8872-05-6.
271. **Ние търсим своето място :** [българите като етнос в Молдова] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1996. – 5 май. – С. 4. – În lb. bulg.
272. **Плачков, Дмитрий.** Да сръбна малко вино, да попея български песни и да потанцувам... / Дмитрий Плачков ; записал: Николай Червенков. – Text : nemediat // Бесарабските българи за себе си / съставители: Петър-Емил Митев, Николай Червенков. – София : Международен център по проблемите

на малцинствата и културните взаимодействия, 1996. – С. 244-248. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8872-05-6.

273. **Приятелите на „Антени”** : [голям приятел на бесарабските българи разказва за живота на сънародниците си в Молдова и Украйна] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Антени. – 1996. – 31 ян. – С. 17. – În lb. bulg.

1997

274. **Бесарабските българи откриват Васил Левски** : [откриване на лица с името на героя на България в гр. Кишинев] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1997. – 17 май. – С. 4. – În lb. bulg.
275. **Болгария: Выборы состоялись, проблемы остаются: к итогам парламентских выборов** : [политический очерк о сложной ситуации в правительстве Болгарии в конце XX века] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1997. – 9 мая. – С. 5-6. – În lb. rusă.
276. **Год прошел, и хотя он был нелегким, хочется вспомнить о хорошем** : [о работе Института национальных меньшинств Академии Наук Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1997. – 3 янв. – С. 4. – În lb. rusă.
277. **...И взяли Балканы** : [об участии населения Бессарабии в освобождении балканских народов от турецкого ига] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1997. – 28 февр. – С. 7. – În lb. rusă.
278. **Исторически поглед** : [за книгата „Бесарабските българи за себе си”] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1997. – 1 февр. – С. 5. – În lb. bulg.
279. **С името на Левски** : [името на Апостола на България носи училището в гр. Кишинев от 19 юни 1997 г.] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1997. – 7 юли. – С. 1. – În lb. bulg.

1998

280. **Връзките на Васил Левски с българите в Молдова и Украйна** : [герой на България и неговите връзки с бесарабските българи]

- в освободителната борба] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Националната революция, делото на Васил Левски и освобождението на България : Сборник с материали от национална конференция (Карлово, юли 1997 г.), посветена на 160 г. от рождението на Васил Левски / научен редактор: О. Маждракова-Чавдарова. – София : [Б. и.], 1998. – С. 84-90. – În lb. bulg.
281. **Деятели болгарского национально-освободительного движения в Бессарабии** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Relațiile moldo-bulgare în epoca medie și modernă : Comunicări la conferința științifică internațională (Chișinău, 21-23 octombrie, 1996) = Молдо-български отношения през средновековието и новото време : Доклади на международна научна конференция (Кишинев, 21-23 октомври 1996 г.) = Молдавско-болгарские отношения в средние века и новое время : Доклады международной научной конференции (Кишинев, 21-23 октября 1996 г.) / coordonatori: Nicolai Cervencov, Gheorghe Gonța, Nicolai Russev. – Chișinău : [S. n.], 1998. – P. 107-116. – În lb. rusă.
282. **Идеи дуализма в болгарском национально-освободительном движении** : [различные направления политического развития Болгарии в XIX веке] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Sixième congrès international d'études du sud-est européen : Resume des communications: Histoire. – Sofia : [S. n.], 1998. – P. 76-80. – În lb. rusă.
283. **«...Находили приют и возможность помочь народу своему»** : [о национально-освободительной борьбе болгар в Бессарабии за освобождение Болгарии от турецкого ига] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1998. – 3 марта. – С. 4. – În lb. rusă.
284. **«Посетил Кишинев... Наши дела идут хорошо»** : [о пребывании Христо Ботева в Кишиневе] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1998. – 6 янв. – С. 5. – În lb. rusă.
285. **Святая и чистая республика** : [к 125-летию со дня трагической гибели Апостола свободы Болгарии – Василя Левского] /

Николай Червенков. – Text : nemediat // Наш выбор. – 1998. – 17 февр. – С. 10. – În lb. rusă.

1999

286. **Болградский болгарский революционный комитет / Николай Червенков.** – Text : nemediat // Україна и Болгарія: віхи історичної дружби : (матеріали міжнародної конференції, присвяченої 120-річчю визволення Болгарії від османського іґа) / ответственный редактор: В. Н. Станко. – Одеса : [Б. и.], 1999. – С. 54-64. – În lb. rusă.
287. **Грек, Иван.** Иван Мещерюк: к 100-летию со дня рождения : [круглый стол, посвященный известному молдавскому ученому] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 1999. – 27 марта. – С. 3. – În lb. rusă.
288. **Демографические аспекты в работах И. И. Мещерюка / Николай Червенков.** – Text : nemediat // История и культура болгар и гагаузов Молдовы и Украины : Сборник статей к 100-летию со дня рождения И. И. Мещерюка / Институт межэтнических исследований АНМ, Научное общество болгаристов Республики Молдова ; научный редактор: Иван Грек ; редакционная коллегия: И. Грек, Т. Зайковская, Е. Челак, Н. Червенков, Л. Чимпоеш. – Кишинев : SŞB, 1999. – С. 41-47. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9568-0-7.
289. **Изучение проблем болгарского населения Молдовы как фактор их национального возрождения / Николай Червенков.** – Text : nemediat // Этническая мобилизация и межэтническая интеграция: истоки, факторы, горизонты : Доклады и сообщения. – Кишинев : [Б. и.], 1999. – С. 41-47. – În lb. rusă.
290. **Кунев, Валентин.** Мы солидарны с тараклийцами : [заявление творческих деятелей Молдовы о необходимости сохранения Тараклийского района] / Валентин Кунев, Иван Забунов, Николай Червенков. – Text : nemediat // Кишиневские новости. – 2009. – 22 янв. – С. 5-6. – În lb. rusă.
291. **Летопись поколений Тараклии (Петр Кайряк. Родословные древа Тараклии) / Николай Червенков.** – Text : nemediat // Родословные древа Тараклии / Петр Кайряк ; научный

- редактор: Николай Червенков. – Кишинев : [Б. и.], 1999. – С. 4-6. – În lb. rusă.
292. Тема «О пребывании Христо Ботева в Одессе и Бессарабии в трудах болгариста К. А. Поглубко» / Николай Червенков. – Text : nemediat // Наша школа. – 1999. – № 2/3. – С. 26-31. – În lb. rusă.

2000

293. *Young Bulgarians in Moldova: Value Attitudes* / Nikolai Chervenkov, Ecaterina Celak. – Text : nemediat // *Balkan Youth and Perception of the Other* / edited by: P.E. Mitev. – Sofia : [S. n.], 2000. – P. 71-86. – În lb. engl.
294. **Болгарские подданные в Бессарабии** : [о судьбах болгар – граждан Болгарии, прибывших в Бессарабию в конце XIX – начале XX века в поисках работы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Българиите в Северното Причерноморие : Изследвания и материали* / Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Велико Търново : Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, 2000. – Т. 7. – С. 335-342. – ISBN 954-524-242-6 ; Ежегодник Института межэтнических исследований. – Кишинэу : [S. n.], 2000. – Т. 1. – С. 47-51. – În lb. rusă. – ISBN 9975-75-140-7.
295. **Изучение проблем национальных меньшинств как фактор интеграции народа Республики Молдова** / Николай Червенков, Вячеслав Степанов. – Text : nemediat // *Рамочная конвенция о защите национальных меньшинств: механизм реализации* : По материалам международного семинара, Кишинэу – Комрат – Бэлць, 9-11 ноября 1999 г. – Кишинев, 2000. – С. 106-112. – În lb. rusă.
296. **Исторически поглед** : [за съдбите на бесарабските българии-преселници] / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Роден край*. – 2000. – 28 окт. – С. 4. – În lb. bulg.
297. **Летопись поколений Тараклии** : [о жизни и деятельности краеведа-болгариста П. Кайряка] / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Роден край*. – 2000. – 11 марта. – С. 3. – În lb. rusă.

- 298. Национально-культурные ценности болгар Молдовы на современном этапе** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Единство народа Республики Молдова и проблемы идентификации этносов : Материалы конференции, доклады и сообщения 4-5 мая 1999 г. – Кишинев : [Б. и.], 2000. – С. 76-79. – În lb. rusă.

2001

- 299. Актуальный вопрос** : [о социальных, духовных и материальных проблемах в нашем социуме] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Моя Молдова. – 2001. – 6 июня. – С. 2. – În lb. rusă.
- 300. Болгаристика в Институте межэтнических исследований: состояние и перспективы** : [о деятельности историков-болгаристов при АНМ] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Anuarul Institutului de Cercetări Interetnice = Ежегодник Института межэтнических исследований Академии Наук Молдовы. – Кишинев : [Б. и.], 2001. – Т. 2. – С. 23-28. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9775-0-2.
- 301. Болгары Молдовы: идентичность и интеграция** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Moldova între Est și Vest: identitatea națională și orientarea europeană. – Chișinău : [S. n.], 2001. – P. 28-33. – În lb. rusă. – ISBN 9975-70-089-6.
- 302. Българите в Молдова: национално-културни тенденции и прояви** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Етнокултурен диалог на Балканите. – София : [Б. и.], 2001. – С. 14-28. – În lb. bulg.
- 303. ...Известно больше как Кишиневское общество** : [130-летие со дня основания Кишиневского болгарского общества] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 2001. – 2 марта. – С. 6. – În lb. rusă.
- 304. Научни българистични центрове в Молдова** : [проучване българистични проблеми в държавните и обществените институции в републиката] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българистика. – 2001. – № 2. – С. 69-80. – În lb. bulg.

2002

305. **Bulgarii basarabeni în mișcarea de eliberare a grecilor** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Raporturile moldo-grece în contextul relațiilor internaționale : Probleme și perspective : Conferința Științifică Internațională, Chișinău, 14-18 februarie 2001 / comitetul organizatoric: Nicolae Chicuş [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2002. – P. 74-76.
306. **National Minority Youth of Republic of Moldova** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Culture of Peace and the Balkan Youth. – Sofia : [S. n.], 2002. – P. 95-106. – În lb. engl.
307. **The bessarabian Bulgarians in the liberation movement of the Greeks** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Raporturile moldo-grece în contextul relațiilor internaționale : Probleme și perspective : Conferința Științifică Internațională, Chișinău, 14-18 februarie 2001 / comitetul organizatoric: Nicolae Chicuş [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2002. – P. 184-185. – În lb. engl.
308. **Болгары Молдовы: Взаимоотношения с Болгарией** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Minoritățile naționale și relațiile interetnice: tradiții europene și experiența noilor democrații pentru Moldova. – Iași : [S. n.], 2002. – Vol. 1. – P. 45-56. – În lb. rusă.
309. **Български национални организации в Молдова** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Български хоризонти. – 2002. – № 2. – С. 11. – În lb. bulg.
310. **Български просветителски прояви в Комрат** : (60-те години на XIX в.) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българският език в Молдова : Материали от Първата международна научна Конференция на тема „Функционирането на българския и други езици и literaturi в контекста на езиковата ситуация в Република Молдова”. – Комрат : [Б. и.], 2002. – С. 7-12. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8709-58-9.
311. **Националният празник на България 3 Март в Молдова** / Николай Танев. – Text : nemediat // Български хоризонти. – 2002. – № 2. – С. 5. – În lb. bulg. – Николай Танев: Pseudonimul autorului Николай Червенков (Nicolai Cervencov).
312. **Национално-духовно развитие на бесарабските българи** / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // Сборник на

- българска бесарабска проза (XIX-XX век) / съставител: Нико Стоянов. – Одеса : [Б. и.], 2002. – С. 42-46. – În lb. bulg.
313. **Необходима е модернизация на връзките с българите в емиграция** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Бесарабските българи в Молдова : Опит за портрет. – София : [Б. и.], 2002. – С. 64-69. – În lb. bulg.
314. **От научного редактора** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родословные древа Тараклии. Книга 2 / Петр Кайряк ; научный редактор: Николай Червенков. – Кишинев : SŞB, 2002. – С. 4-5. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9568-1-5.
315. **Праздник, который подарили нам болгары** : [Дни славянской письменности в Молдове] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 2002. – 23 мая. – С. 3. – În lb. rusă.
316. **Просветната дейност на Кишиневските българи** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българско училище „Васил Левски” – гр. Кишинев : (юбилеен сборник) / съставители: Васил Стоянов, Нико Стоянов ; редактор: Нико Стоянов. – Шумен : Издателска къща „Славчо Николов и сие”, 2002. – С. 24-34. – În lb. bulg.. – ISBN 954-25-0006-8.
317. **Секция „Българистика” при Молдовската академия на науките в Кишинев** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Български хоризонти. – 2002. – № 3. – С. 11. – În lb. bulg.

2003

318. **Iniţiativele noastre sunt susţinute** : [despre problemele stringente din viaţa diasporei bulgare din Moldova] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Departamentul Relaţii interetnice al Republicii Moldova : Documente, fapte, comentarii / responsabil de ediţie: Tatiana Mlecico ; coordonator-alcătuitor: Tatiana Levandovskaia. – Chişinău : [S. n.], 2003. – P. 105.
319. **Interethnic relationships in Republic of Moldova** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Democracy and multiculturalism in South Eastern Europe. – Belgrad : [S. n.], 2003. – P. 67-76. – În lb. engl.

320. **Балканские войны** / Николай Червенков, Г. Д. Шкундин. – Text : nemediat // Болгария в XX веке : Очерки политической истории / Институт славяноведения ; ответственный редактор: Е. Л. Валева. – Москва : Наука, 2003. – С. 35-52. – În lb. rusă. – ISBN 5-02-008858-7.
321. **Болгарское общество на рубеже веков. Политическая система** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Болгария в XX веке : Очерки политической истории / Институт славяноведения ; ответственный редактор: Е. Л. Валева. – Москва : Наука, 2003. – С. 11-22. – În lb. rusă. – ISBN 5-02-008858-7.
322. **Болгары Молдовы и Украины в библиографии: 250 лет достижений и проблем** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Болгары Молдовы и Украины: вторая половина XVIII в. – 1995 г. : Библиографический указатель литературы / составители: Иван Грек, Екатерина Челака, Николай Червенков, И. Шпак ; научный редактор: Николай Червенков. – Кишинев : SŞB, 2003. – С. 13-20. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9578-4-х.
323. **Български градинари в Бесарабия** : [за българските поданици в XIX – началото на XX в. в Бесарабия] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Български хоризонти. – 2003. – № 4. – С. 17. – În lb. bulg.
324. **В границах Российской империи: Образование села и народонаселение ; Устройство и управление ; Социально-экономическое развитие ; Церковь ; Школа ; Общественная жизнь** : [исторические вехи развития села Чийшия] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии : 190-летию основания села посвящается / Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова, Одесский археологический музей НАН Украины, Научное общество болгаристов Республики Молдова ; редакционная коллегия: А. Шабашов, Николай Червенков, Г. Алавацкий и др.. – Одесса : Астропринт, 2003. – С. 118-155. – În lb. rusă. – ISBN 966-549-993-9.
325. **В составе Советского Союза: Социалистические преобразования ; Чийшия в годы Второй мировой войны ; Социалистическое становление ; Колхоз «8 Марта» ; Школа.**

- Культурное и духовное развитие ; Предприятия и учреждения ; В независимой Украине (вместо заключения) : [история села Чийшия] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии : 190-летию основания села посвящается / Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова, Одесский археологический музей НАН Украины, Научное общество болгаристов Республики Молдова ; редакционная коллегия: А. Шабашов, Николай Червенков, Г. Алавацкий и др.. – Одесса : Астропринт, 2003. – С. 161-189. – În lb. rusă. – ISBN 966-549-993-9.
326. Введение : [к монографии *Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии : 190-летию основания села посвящается*] / Николай Червенков, А. Шабашов. – Text : nemediat // Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии : 190-летию основания села посвящается / Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова, Одесский археологический музей НАН Украины, Научное общество болгаристов Республики Молдова ; редакционная коллегия: А. Шабашов, Николай Червенков, Г. Алавацкий и др.. – Одесса : Астропринт, 2003. – С. 4-12. – În lb. rusă. – ISBN 966-549-993-9.
327. Воспоминания и документы о русско-турецкой войне 1877-1878 гг. / Николай Червенков. – Text : nemediat // Русско-турецкой войне – 125 лет / редакционная коллегия: Ю. Кишкилев, Ю. Савельев ; ответственный редактор: Николай Червенков. – Кишинев : SŞB, 2003. – С. 75-86. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9568-3-1.
328. Грек, Иван. Преселване, устройство, социално-правно положение : [миграция на населението от българските земи] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Всеукраїнської болгарської асоціації – 10 лет. – Одеса : [Б. и.], 2003. – С. 8-33. – În lb. bulg.
329. Заключение : [к монографии *Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии : 190-летию основания села посвящается*] / Николай Червенков,

- А. Шабашов. – Text : nemediat // Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии : 190-летию основания села посвящается / Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова, Одесский археологический музей НАН Украины, Научное общество болгаристов Республики Молдова ; редакционная коллегия: А. Шабашов, Николай Червенков, Г. Алавацкий и др.. – Одесса : Астропринт, 2003. – С. 627-637. – În lb. rusă. – ISBN 966-549-993-9.
330. **Из истории Комрата периода 50-х – 70-х гг. XIX в.** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Материалы Международной научно-практической конференции, посвященной 7-й годовщине Гагауз-Ери (Гагаузии) «О развитии научных исследований в области истории гагаузского народа и проблем экономического становления современной Гагаузии», 21-23 декабря 2001 г. – Комрат : [Б. и.], 2003. – Т. 3. – С. 37-44. – În lb. rusă.
331. **Освобождение Болгарии: вклад Бессарабии** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Русско-турецкой войне – 125 лет / редакционная коллегия : Ю. Кишкилев, Ю. Савельев ; ответственный редактор: Николай Червенков. – Кишинев : SŞB, 2003. – С. 38-52. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9568-3-1.
332. **Под властью Королевства Румынии : [история села Чийшия]** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии : 190-летию основания села посвящается / Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова, Одесский археологический музей НАН Украины, Научное общество болгаристов Республики Молдова ; редакционная коллегия: А. Шабашов, Николай Червенков, Г. Алавацкий и др.. – Одесса : Астропринт, 2003. – С. 156-160. – În lb. rusă. – ISBN 966-549-993-9.
333. **Приветствие председателя Научного общества болгаристов Республики Молдова Н. Червенкова** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Русско-турецкой войне – 125 лет / редакционная коллегия: Ю. Кишкилев, Ю. Савельев ; ответственный редактор: Николай Червенков. – Кишинев : SŞB, 2003. – С. 8-9. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9568-3-1.

- 334. Провозглашение независимости и объявление Болгарии царством** / Николай Червенков, Г. Д. Шкундин. – Text : nemediat // Болгария в XX веке : Очерки политической истории / Институт славяноведения ; ответственный редактор: Е. Л. Валева. – Москва : Наука, 2003. – С. 29-34. – În lb. rusă. – ISBN 5-02-008858-7.
- 335. Тараклии – 190 лет** : [исторические вехи административного центра и национально культурной столицы болгар Республики Молдовы] / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 2003. – 7 нояб. – С. 5-6. – În lb. rusă.

2004

- 336. Ethnic dialogue in Moldova: the place of the younger generation** / Nikolay Chervenkov. – Text : nemediat // Towards Non-violence and Dialogue Culture in South East Europe. – Sofia : [S. n.], 2004. – P. 211-218. – În lb. engl.
- 337. Киприянският манастир и българите** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българският език в Молдова : Материали от Третата и от Четвъртата международни научни конференции на тема „Функционирането на българския и другите езици и литератури в контекста на езиковата ситуация в Република Молдова”, 16-17 май 2003 г. : Посещава се на колегата и приятеля Атанас Стоев / Катедра по българска филология при Комратския държавен университет, Република Молдова. – Комрат : ИК „Знак '94”, 2004. – № 3/4. – С. 15-16. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8709-61-8.
- 338. Освобождение Болгарии в молдавской историографии** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Бессарабия и освобождение Болгарии / Институт Межэтнических исследований, Научное общество Болгаристов Республики Молдова ; ответственный редактор: Николай Червенков. – Chişinău : [S. n.], 2004. – С. 10-18. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9568-5-8.
- 339. Первая страница биографии** : [официальное открытие Тараклийского государственного университета 1 октября 2004 года] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2004. – 30 сент. – С. 1-2. – În lb. rusă.

340. Увод към сборника „Език, литература и култура на българите в Молдова” / Николай Червенков, Надежда Кара. – Text : nemediat // Българите в Северното Причерноморие : Изследвания и материали / Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова ; отговорни редактори: Пламен Павлов, Петър Тодоров, Николай Червенков, Надежда Кара. – Велико Търново : Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий” Велико Търново, 2004. – Т. 8. – С. 27-36. – În lb. bulg.. – ISBN 954-524-394-5.

2005

341. Главные критерии – дружба, сотрудничество и взаимопонимание : [о поездке в Болгарию] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2005. – 17 марта. – С. 1-2. – În lb. rusă.
342. Грек, Иван. Нужна община : [о создании общины болгар Молдовы: задачи и проблемы] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы : Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов Республики Молдова, Тараклийский государственный университет ; составитель: Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Chişinău : SŞB, 2005. – С. 181-185. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9588-6-6.
343. Грек, Иван. Писмо от Н. Червенков и И. Грек до академик Илчо Димитров : [излагат проблемите, свързани с обучението на българи от Молдова и Украйна във висшите учебни заведения на Република България] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы : Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов Республики Молдова, Тараклийский государственный университет ; составители: Иван Грек, Николай Червенков, Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Кишинев : SŞB, 2005. – С. 399-402. – În lb. bulg.. – ISBN 9975-9588-6-6.

344. **Грек, Иван.** С поуките от миналото да вървим към бъдещето (някои бележки върху процесите на възраждането на съветските българи) : [за нов етап в процеса на възраждането на българското население в Молдова през началото на 90-те години] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы : Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов Республики Молдова, Тараклийский государственный университет ; составители: Иван Грек, Николай Червенков, Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Chişinău : SŞB, 2005. – С. 78-81. – În lb. bulg.. – ISBN 9975-9588-6-6.
345. **Да опазим историческа си памет** : [за важноста да запазим родния си езика и да възстановим историческата си памет] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 2005. – 17 ян. – С. 3. – În lb. bulg.
346. **Деятельность Научного общества Болгаристов как фактор развития национального образования болгар республики** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Educația multiculturală ca mijloc de management al diversității și de integrare în societatea polietnică : Materialele Conferinței Internaționale, 16-17 decembrie 2004, Chişinău / redactor coordonator: Tatiana Stoianova. – Chişinău : Vector, 2005. – P. 240-244. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9870-4-4.
347. **За плодотворное сотрудничество** : [о сотрудничестве Научного общества болгаристов РМ с Болгарской общиной Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2005. – 18 нояб. – С. 2. – În lb. rusă.
348. **Обращение от Н. Червенков и И. Грек до държавни и обществени институции на Република България** : [предложение да бъде създаден научен съвет, на който да бъде възложена цялата научно-организационна, координационна и финансова дейност на съвместните изследвания, свързани с проучването на българската диаспора от Украйна и Молдова] / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы : Документы и материалы

- (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / составители: Иван Грек, Николай Червенков, Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Николай Червенков, Иван Грек. – Кишинев : SŞB, 2005. – С. 398-399. – În lb. bulg.. – ISBN 9975-9588-6-6.
349. **Проблемы болгар СССР** / Николай Червенков, Иван Грек, Михаил Дыхан, Петр Недов. – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы : Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов Республики Молдова, Тараклийский государственный университет ; составители: Иван Грек, Николай Червенков, Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Chişinău : SŞB, 2005. – С. 347-364. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9588-6-6.
350. **„Роден край” – летописец на съвременния живот на българите в Украйна** / Николай Червенков. – Text : nemediat // 15 години вестник „Роден край” – огнище и трибуна на българското национално възраждане в Украйна. – Одеса : [Б. и.]. – 2005. – С. 30. – În lb. bulg.
351. **Создание церквей в болгарских колониях в Бессарабии в первой половине XIX в.** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Православные храмы в болгарских и гагаузских селениях юга Украины и Молдовы / ответственный редактор: И. Пушков. – Болград : [Б. и.], 2005. – Вып. I. – С. 146-160. – În lb. rusă.
352. **Сохранять и развивать духовное наследство** : [о развитии национальной культуры болгарского населения РМ] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2005. – 16 дек. – С. 5. – În lb. rusă.
353. **Церковь во имя Святых Петра и Павла в селе Чийшия** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Православные храмы в болгарских и гагаузских селениях юга Украины и Молдовы. – Болград : [Б. и.], 2005. – С. 214-225. – În lb. rusă.

2006

354. **Болгары Молдовы: состояние и проблемы** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Republica Moldova – casa noastră comună = Республика Молдова – наш общий дом : Materialele

- conferinței republicane științifico-practice, Chișinău, 21 august 2006 : Culegere de articole. – Chișinău : [S. n.], 2006. – P. 68-75. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9519-0-6.
355. «Иди, народ возрожденный...» : [слова из гимна Болгарии, который обычно звучит в День Славянской письменности и культуры, празднуемый и в Болгарии, и в Молдове 24 мая] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2006. – 18 мая. – С. 1. – În lb. rusă.
356. Историческата българистика в Молдова днес (2001-2005) : [за дейността на Научното дружество на българистите в Република Молдова] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българите в Северното Причерноморие : Изследвания и материали / Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова ; редакционна колегия: Пламен Павлов, В. Станко, Николай Червенков и др.. – Одеса : Друк, 2006. – Т. 9. – С. 117-128. – În lb. bulg.. – ISBN 966-2907-13-0.
357. Освобождение Болгарии в молдавской историографии / Николай Червенков. – Text : nemediat // Синергетика образования. – 2006. – №. 6. – С. 103-111. – În lb. rusă.
358. Университет вступает в новую фазу : [о Тараклийском университете] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2006. – 8 сент. – С. 1-2. – În lb. rusă.

2007

359. Болгары Молдовы: связь с метрополией – Болгарией / Николай Червенков. – Text : nemediat // Человек в истории и культуре : Сборник научных работ в честь 70-летия лауреата государственной премии Украины, академика РАЕН, профессора, доктора исторических наук В.Н. Станко ; ответственный редактор: А. А. Пригарин. – Одесса ; Терновка : [Б. и.], 2007. – С. 490-498. – În lb. rusă.
360. Българите в Молдова: историческа памет и идентичност (постановка на въпроса) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Dunărea – Nistru: Omul și societatea : Anuar = Дунав – Днестър: човек и общество : Годишник / Universitatea de Stat

- Taraclia ; colegiul de redacție: Nicolai Cervencov (redactor principal), Gheorghe Gonța, Plamen Pavlov, Nicolai Russev, Rusi Rusev, Maria Paslar (secretar responsabil). – Chișinău : SȘB, 2007. – T. 1. – С. 251-255. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9568-9-5. – ISSN 1857-2758.
- 361. България ще загуби бесарабските българи :** [за числеността на българското население в Бессарабия] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Електронно списание LiterNet. – 2007. – № 8. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-2282.
- 362. Връзките на Левски с Българите от Молдова и Украйна /** Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 2007. – 18 юли. – С. 4. – În lb. bulg.
- 363. Записки Васи́ла Апри́лова М. С. Воронцову :** [выдающийся болгарский просветитель В. Априлов жил в г. Одесса с 1811 до 1847 г. и поддерживал тесную связь с губернатором города в вопросах духовного и культурного развития края] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Одесские чтения памяти М. С. Воронцова : Материалы докладов и сообщений международной научной-практической конференции. – Одесса : [Б. и.], 2007. – С. 77-78. – În lb. rusă.
- 364. Кръвта вода не става /** Николай Червенков. – Text : nemediat // Мозайка на споделеното: Диалози за миналото, за да имаме бъдеще / Христо Цеков ; съставител: Спиридон Спиридонов. – София : Златен Змей, 2007. – Книга 2. – С. 316-319. – În lb. bulg.
- 365. Перспективы болгаристики в Молдове и задачи Тараклийского государственного университета /** Николай Червенков. – Text : nemediat // Relațiile moldo-bulgare: problemele de cercetare = Молдовско-български връзки: проблеми на изследвания / Universitatea de Stat Taraclia, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Societatea Științifică de Bulgaristică din Republica Moldova ; redactor responsabil: Nicolai Cervencov. – Chișinău : SȘB, 2007. – P. 21-30. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9568-4-0.
- 366. С готовностью к сотрудничеству :** [встреча Николая Червенкова, ректора Тараклийского университета им. Гр. Цамблака с Правлением Болгарской общины] / Николай

Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2007. – 12 апр. – С. 3. – În lb. rusă.

367. **Тараклийският държавен университет – нов център на българщината в Молдова** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Български хоризонти. – 2007. – № 2. – С. 41-50 ; Свет. – 2007. – 24 май. – С. 2-4. – În lb. bulg.

2008

368. **Universitatea din Taraclia – important focar al învățământului bulgar în Moldova** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Cartea Europeană a limbilor – instrument de protecție al diversității lingvistice și de întărire a dialogului intercultural în Moldova : Comrat – Taraclia – Briceni – Chișinău : Materialele seminarelor = Европейския хартия языков – инструмент защиты языкового многообразия и укрепления межкультурного диалога в Молдове: Комрат – Тараклия – Бриченъ – Кишинэу : Материалы семинаров / Centrul pentru problemele minorităților OO ; redacția generală: Tatiana Stoianova. – Chișinău : Vector, 2008. – P. 84-87. – ISBN 978-9975-9811-2-5.
369. **Българският възрожденец от Болград Петър Фитов** : (Ръкописна книга за него от Соня Краева-Кикименова) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Безсмъртието на Васил Левски. – Chișinău : SȘB, 2008. – С. 161-167. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9569-6-3.
370. **В Тараклийском университете** : [о пятилетнем функционировании высшего учебного заведения в г. Тараклия] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2008. – 2 окт. – С. 2. – În lb. rusă.
371. **Васил Левски: връзките му с бесарабските българи** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Безсмъртието на Васил Левски. – Chișinău : SȘB, 2008. – С. 43-50. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9569-6-3.
372. **Дипломатическия гамбит** : [22 септември България отбелязва 100-летието на независимостта] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Analytique неделя. – 2008. – 20 септ. – С. 19. – În lb. rusă.

373. **Идеи дуализма в болгарском национально-освободительном движении** : [различные направления политического развития Болгарии в XIX веке] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Țara Moldovei în contextul civilizației europene : Materialele Simpozionului Internațional, noiembrie 2008: În onorem Gheorghe Gonța ; redactor: D. Dragnev. – Chișinău : [S. n.], 2008. – P. 654-668. – În lb. rusă.
374. **Киприяновският манастир и Българското възраждане** : [място на манастира в национално-културно и духовно възраждане на българите] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Арnaudов сборник : Доклади и съобщения. – Русе : [Б. и.], 2008. – Т. 5. – С. 96-101. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-8190-57-2.
375. **Молдавско-болгарские связи. Основные этапы развития** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Мысль. – 2008. – № 1. – С. 135-140. – În lb. rusă.
376. **Тараклийский университет – очаг болгарского просвещения в Молдове** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Cartea Europeană a limbilor – instrument de protecție al diversității lingvistice și de întărire a dialogului intercultural în Moldova : Comrat – Taraclia – Briceni – Chișinău : Materialele seminarelor = Европейския хартия языков – инструмент защиты языкового многообразия и укрепления межкультурного диалога в Молдове: Комрат – Тараклия – Бричень – Кишинэу : Материалы семинаров / Centrul pentru problemele minorităților OO ; redacția generală: Tatiana Stoianova. – Chișinău : Vector, 2008. – P. 191-195. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9811-2-5.

2009

377. **Место Тараклийского университета в развитии просвещения болгар** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2009. – 29 янв. – С. 5. – În lb. rusă.
378. **Молдовската българистика днес: 2001-2005 година** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българистиката по света / Българска Академия на науките съвет за чуждестранна българистика централна библиотека. – София : АИ „Проф. Марин Дринов”. – С. 118-130. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-322-361-9.

- 379. Противоборство корупции в системе образования Молдовы: опыт Тараклийского госуниверситета** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Образование и коррупция : Международная научно-практическая конференция, 16 септември 2009, Тараклия-Кишинев. – Chişinău : [S. n.], 2009. – С. 14-18. – În lb. rusă.
- 380. Първите пет години на университета: постижения и проблеми** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 2009. – 31 окт. – С. 5-6. – În lb. bulg.
- 381. Тараклийски държавен университет: състояние и перспективи** : [разкрива се петгодишната дейност на учебното заведение] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българите от Молдова и Украйна – език, литература, история, култура и образование : Материали научной конференции / съставител: Татьяна Караиванова. – Одеса : Феникс, 2009. – С. 221-226. – În lb. bulg.. – ISBN 978-966-438-176-2.

2010

- 382. Мой национален и семеен празник** : [за мястото на празника Кирил и Методий] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2010. – 20 май. – С. 2. – În lb. bulg.
- 383. О политических целях восставших болгар в 1850 г.** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Синергетика образования. – 2010. – № 2. – С. 153-155. – În lb. rusă.
- 384. Тараклийският държавен университет „Григорий Цамблак” : състояние и перспективи** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Dunărea – Nistru: Ştiinţe sociale. Lingvistica. Pedagogia : Anuar = Дунав – Днестър: Обществознание. Езикознание. Педагогика : Годишник / Univtrsiteata de Stat din Taraclia „Grigorii Țamblac” ; colegiul de redacție: Nicolai Cervencov (redactor principal), Gheorghe Gonța, Petru Derescu, Vasil Condov, Maria Paslar, Nicolai Russev, Ivan Simeonov (redactor responsabil). – Cahul : SŞB, 2010. – Vol. 2. – С. 198-204. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9568-9-5. – ISSN 1857-2758.

2011

385. **Априлското въстание в България през 1876 г. и бесарабските българи** / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Relațiile moldo-bulgare: Personalități marcante. Învățământ și știință = Молдавско-български връзки: Бележити личности. Образование и наука* / Universitatea de Stat Taraclia „Grigorii Țamblac”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova ; colegiul de redacție: Nicolai Cervencov (redactor responsabil), Gheorghe Gonța, Ivan Simeonov. – Cahul : SȘB, 2011. – С. 70-75. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-4051-9-5.
386. **Болгары в русско-турецкой войне 1806-1812 гг.: политические идеи** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Русин. – 2011. – № 1. – С. 75-80. – În lb. rusă.
387. **Българистични прояви** : [за дейността на Научното дружество на българистите] / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Българите в Република Молдова : организационна дейност* / Иван Забунов ; Държавна Агенция за българите в чужбина. – София : [Б. и.], 2011. – С. 124-132. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-90130-8-5.
388. **За българите в Молдова е важно да съхранят институциите, които имат – Тараклийския район, университета, училищата** / Николай Червенков. – Text : electronic // Фокус: Информационна агенция : [site]. – 2011. – 10 юни. – În lb. bulg.. – URL: <http://www.focus-news.net/?id=f20378/> (accesat : 06.09.2023).
389. **„Избухна въстание и в нашата осиротела България”** : [априлското въстание 1876 г. и бесарабските българи] / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Роден край*. – 2011. – 16 апр. – С. 3. – În lb. bulg.
390. **Историческите традиции на Кирило-Методиевото дело в Бесарабия** / Николай Червенков. – Text : electronic // *Българската община Републики Молдова* : [site]. – 2011. – 20 май. – În lb. bulg.. – URL: <http://www.borm-md.org/note/428/> (accesat : 05.09.2023).
391. **Отнаучного редактора (Иван Пасков. Колибабовка. Болгарское село на севере Буджака)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // *Колибабовка – Болгарское село на севере Буджака* / Иван

- Пасков ; научный редактор: Николай Червенков. – Кишинев : SŞB, 2011. – С. 4-6. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-4194-4-4.
- 392. Поредна среща на българистите :** (XII Международна конференция „Българите в Северното Причерноморие”, гр. Судак) / Николай Червенков. – Text : nemediat // ТУК. – 2011. – 12 дек. – С. 7-8. – În lb. bulg.

2012

- 393. Болгары Бессарабии в русско-турецких войнах XIX в. /** Николай Червенков. – Text : nemediat // Международная научная конференция «Присоединение Бессарабии к России в свете многовекового молдо-российско-украинского сотрудничества», Кишинев, 1-5 апреля 2012. – Chişinău : [S. n.], 2012. – С. 84-93. – În lb. rusă.
- 394. Болгары Республики Молдова: состояние и проблемы /** Николай Червенков. – Text : nemediat // Этнические меньшинства Молдовы : Республиканская конференция, 14 марта 2012 / редакционная коллегия: Е. Балан и др.. – Кишинев : [Б. и.], 2012. – С. 20-29. – În lb. rusă.
- 395. Българските опълченци /** Николай Червенков. – Text : nemediat // Бележити българи ; отговорен редактор: Пламен Павлов. – София : Издателство Световна Библиотека, 2012. – Т. 6 : Българското Възраждане – пътят към свободата. – С. 122-131. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-574-086-2.
- 396. Българския език, история и култура в образованието на българите в Молдова /** Николай Червенков. – Text : nemediat // Бесарабските българи в постсъветското пространство. Култура, политика, идентичност / Институт за етнология и фолклористика с етнографски музей – БАН ; съставител: Женья Пимпирева ; редактор: Николай Мандажиев. – София : ИК „Логис”, 2012. – С. 67-94. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-8289-08-5.
- 397. Васил Априлов /** Николай Червенков. – Text : nemediat // Бележити българи ; отговорен редактор: Пламен Павлов. – София : Издателство Световна Библиотека, 2012. – Т. 5 : Българското Възраждане – от Паисиевата история до Кримската война. – С. 76-82. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-574-085-5.

398. **Васил Хадживълков – организатор на Браилските бунтове** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Бележити българи ; отговорен редактор: Пламен Павлов. – София : Издателство Световна Библиотека, 2012. – Т. 5 : Българското Възраждане – от Паисиевата история до Кримската война. – С. 52-55. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-574-085-5.
399. **Историческая болгаристика в Республике Молдова (2006-2011)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българите в Северното Причерномори : Изследвания и материали / Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова. – Одеса ; Велико Търново : [Б. и.], 2012. – Т. 11. – С. 9-19. – În lb. rusă. – ISBN 978-966-389-225-2.
400. **Капитан Георги Мамарчев** / Николай Червенков, П. Ст. Петков. – Text : nemediat // Бележити българи ; отговорен редактор: Пламен Павлов. – София : Издателство Световна Библиотека, 2012. – Т. 5 : Българското Възраждане – от Паисиевата история до Кримската война. – С. 38-45. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-574-085-5.
401. **От научного редактора (Иван Думиника. Храм Успения Божией Матери села Кирсово. Исторические аспекты)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Храм Успения Божией Матери села Кирсово : Исторические аспекты / Иван Думиника ; научный редактор: Николай Червенков ; Научное общество болгаристов Республики Молдова. – Кишинэу : SŞB, 2012. – С. 5-7. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9577-1-7.
402. **Проучвания на български родове в Република Молдова** : [за българските родове, отразени в трудовете на молдовските историци] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родознание. – 2012. – № 1/2. – С. 187-199. – În lb. bulg.
403. **Списък на българи-опълченци от Бесарабия, взели участие в Руско-турската Освободителна война 1877-1878 г.** / Николай Червенков, Калчо Калчев. – Text : nemediat // Роден край. – 2012. – 3 ноем. – С. 3. – În lb. bulg.

2013

404. Движение в защиту евреев Болгарии во время Второй мировой войны / Николай Червенков // Актуальные проблемы истории, этнологии, филологии и права евреев : Международная научная конференция (Кишинев, 2012) : Сборник статей. – Кишинев : [Б. и.], 2013. – С. 35-40. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-66-312-0.
405. Каприянский монастырь в процессе болгарского возрождения : [помощь священнослужителей монастыря национально-освободительному движению болгар в XIX веке] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Русин. – 2013. – № 4. – С. 65-74. – În lb. rusă.
406. Коллекция документов И. Анцупова – важный источник по изучению Буджака / Николай Червенков. – Text : nemediat + Text : electronic // Русин. – 2013. – № 3. – С. 12-20. – În lb. rusă ; Cyberleninka : [site]. – 2013. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kollektsiya-dokumentov-i-antsupova-vazhnyy-istochnik-po-izucheniyu-budzhaka> (accesat : 31.01.2024).
407. Меморандумы Ивана Добровского к российскому императору Николаю I (1835) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Politica marilor puteri în Balcani și Europa Centrală : Materialele Simpozionului Internațional, 10-13 octombrie, 2013: În onorem Gheorghe Gonța / Academia de Științe a Moldovei, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. – Chișinău : Garamond-Studio, 2013. – P. 281-291. – În lb. rusă.

2014

408. Административно-териториално устройство на българските преселници в Бесарабия / Николай Червенков. – Text : nemediat // Известия на института за исторически изследвания. – София : АИ „Проф. Марин Дринов”, 2014. – Т. 31 : Сборник в чест на проф. д.и.н. Стефан Дойнов. – С. 455-466. – În lb. bulg.
409. Болградския филиал на БРЦК и БЦБО : [българския революционен централен комитет и Българското централно благотворително общество в освободителната борба на българите през XIX в.] / Николай Червенков. – Text : nemediat

- // Dunărea – Nistru : Anuar = Дунав – Днестър : Годишник / Universitatea de Stat din Taraclia „Grigorii Țamblak” ; colegiul de redacție: Nicolai Cervencov (redactor principal), Gheorghe Gonța, Vasil Kondov, Maria Paslar, Nicolai Russev [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2014. – Vol. 3. – P. 53-64. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9943-4-7. – ISSN 1857-2758.
410. **Думиника, Иван.** Первая мировая война в судьбе бессарабских болгар: [влияние событий Первой мировой войны на различные стороны жизни болгар Бессарабии] / Иван Думиника, Николай Червенков. – Text : nemediat + Text : electronic // Русин. – 2014. – № 3. – С. 142-151 ; Cyberleninka : [site]. – 2015. – 21 ian. – În lb. rusă. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pervaya-mirovaya-voyna-v-sudbe-bessarabskih-bolgar/viewer> (accesat : 04.01.2024).
411. **Животоописание на българите в Бразилия** : [предговор към книгата на Жорже Косиков и за голямо значението на тази книга] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Имиграцията в Бразилия: бесарабски българи и гагаузи / Жорже Косиков ; превод от португалски език: Мая Даскалова ; Държавна Агенция за българите в чужбина. – София : [Б. и.], 2014. – С. 9-16. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-92896-3-3.
412. **Летопись поколений Тараклии** : [о книге краеведа Петра Кайряка «Тараклия и тараклийцы»] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Тараклия и тараклийцы / Петр Кайряк ; съставители: Николай Червенков, Иван Думиника ; Научно дружество на българистите в Република Молдова, Тараклийски държавен университет „Григорий Цамблак”. – Кишинев : Cu drag, 2014. – С. 154-160. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-4388-1-0.
413. **Научно дружество на българистите в Република Молдова – двадесет години** : [дейността на Научно дружество на българистите в Република Молдова за 20 години] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Бесарабските българи: история, култура и език / Институт за културно наследство към Академия на науките на Република Молдова, Научно Дружество на българистите в Република Молдова ; редакция колегия: Николай Червенков, Иван Думиника [и др.]. – Кишинев : Lexon-Plus, 2014. – С. 23-38. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-4476-9-0.

414. **От научного редактора / Николай Червенков.** – Text : nemediat // **Тараклия и тараклийцы / Петр Кайряк ; съставители:** Николай Червенков, Иван Думиника ; Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинев : Cu drag, 2014. – С. 161-163. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-4388-1-0.
415. **От составителей (Петр Кайряк. Тараклия и тараклийцы) / Николай Червенков, Иван Думиника.** – Text : nemediat // **Тараклия и тараклийцы / Петр Кайряк ; съставители:** Николай Червенков, Иван Думиника ; Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинев : Cu drag, 2014. – С. 20-33. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-4388-1-0.
416. **От съставителите (Петър Кайряк. Тараклия и тараклийци) / Николай Червенков, Иван Думиника.** – Text : nemediat // **Тараклия и тараклийцы / Петър Кайряк ; съставители:** Николай Червенков, Иван Думиника ; Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинев : Cu drag, 2014. – С. 5-19. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-4388-1-0.
417. **Проучвания на български родове в Република Молдова : [за родовите изследвания от краеведа Петър Кайряк] / Николай Червенков, Иван Думиника.** – Text : nemediat // **Тараклия и тараклийцы / Петр Кайряк ; съставители:** Николай Червенков, Иван Думиника ; Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинев : Cu drag, 2014. – С. 163-165. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-4388-1-0.
418. **Първи незабравими крачки : [за началото на дейността на Тараклийския университет в Молдова] / Николай Червенков.** – Text : nemediat // **Десет години : Тараклийски държавен университет „Григорий Цамблак” / съставители:** Мария Паслар, Николай Червенков. – Тараклия : [Б. и.], 2014. – С. 71-92. – În lb. bulg.
419. **Центр болгарской культуры Приднестровского госуниверситета пополнился новой литературой / Николай Червенков.** – Text : electronic // **Новости Приднестровья : [site].** – 2014. – 26 февр. – În lb. rusă. – URL: <https://novostipmr.com/ru/content/centr-bolgarskoy-kultury-pridnestrovskogo-gosuniversiteta-popolnilsya> (accesat : 03.01.2024).

2015

420. От научните редактори (Иван Думиника. *Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX в. в историографията*) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX в. в историографията / Иван Думиника ; научни редактори: Калчо Калчев, Николай Червенков. – Кишинев : Lexon-Prim, 2015. – С. 4-9. – În lb. bulg. – ISBN 978-9975-9577-4-8.
421. Юбилеи молдавских болгаристов : [о Научном обществе болгаристов-историков при Академии Наук Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дриновски сборник = Дриновський збірник. – София ; Харьков : [Б. и.], 2015. – Т. 8. – С. 435-438. – În lb. rusă.

2016

422. Бесарабският българин проф. Петър Стоянов – изследовател на молдовската и българската музикална фолклористика / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българският език и ние : Сборник статии в чест на 65-годишнината на др. Руси Русев. – Русе : [Б. и.], 2016. – С. 513-531. – În lb. bulg.
423. Историческая болгаристика в Республике Молдова / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческая болгаристика : (К 100-летию со дня рождения профессора Л. Б. Валева) / ответственный редактор: Е. Л. Валева. – Москва : Наука, 2016. – С. 27-36. – În lb. rusă. – ISBN 978-5-7576-0360-5.
424. Обсуждение рукописей трудов И. И. Мещерюка : (по материалам архива Тараклийского государственного университета им. Гр. Цамблака) / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Dunărea – Nistru : Anuar = Дунав – Днестър : Годишник / Universitatea de Stat „Grigorii Țamblac” din Taraclia ; colegiul de redacție: Vasil Condov (redactor principal), Maria Paslar, Nicolai Russev, Maria Calceva, Valentina Dimitrova. – Taraclia : [S. n.], 2016. – Vol. 4. – С. 56-71. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-3132-1-6. – ISSN 1857-2758.

425. **Познавач и приятел на бесарабските българи (Емил Миланов. *Да не угасват българските огнища извън България*)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Да не угасват българските огнища извън България / Емил Миланов ; Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинев : „Cu drag”, 2016. – С. 5-7. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9577-6-2.
426. **Публикации на Научното дружество на българистите в Молдова** : [за издадените работи на молдовските българисти] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2016. – № 8. – С. 40-44. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.

2017

427. **Din partea redactorilor științifici (Ivan Duminica. *Coloniile bulgarilor în Basarabia [1774-1856]*)** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Coloniile bulgarilor în Basarabia (1774-1856) / Ivan Duminica ; redactori științifici: Ion Gumenăi, Nicolai Cervencov ; Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei, Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 7-10. – ISBN 978-9975-139-27-4.
428. **Вклад России в формирование болгарского ополчения в Кишиневе и Брэиле** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Patrimoniul spiritual și istorico-cultural al rușilor din Moldova = Духовное и историко-культурное наследие русских Молдовы : Culegere de articole ale conferinței științifice cu participare internațională dedicată aniversării a 25-a de la fondarea sectorului „Etnologia rușilor” al Centrului de Etnologie din cadrul Institutului Cultural al AȘM (Chișinău, 23 martie 2016) / redactor științific: Tatiana Zaicovschi. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 46-51. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-84-050-7.
429. **Обучение на български език в Република Молдова: исторически предпоставки** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Преподаване на българския език в Република Молдова: опит и перспективи : Материали на научната конференция, посветена на 30 години от началото на изучаване на българския език в училищата с ученици от български произход в Република Молдова (Кишинев, 4-5 ноември 2016 г.) / съставители: Николай

- Червенков, Иван Думиника, Надежда Димитрова. – Кишинев : [Б. и.], 2017. – С. 7-14. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-34-2.
430. **От научных консультантов** / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Восстановление собора Святого Великомученика Георгия Победоносца города Тараклия : (Краеведческие заметки) / Георгий Танов ; научные консультанты: Иван Думиника, Николай Червенков ; Научное общество болгаристов Республики Молдова. – Тараклия : [Б. и.], 2017. – С. 4-6. – În lb. rusă.
431. **Посещение при сънародниците в Бразилия** : [пътуване в Южна Америка] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Светлина. – 2017. – 13 юли. – С. 3. – În lb. bulg.
432. **При бесарабските българи в Бразилия** : [за емигранти от Бесарабия с български произход] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българите в чужбина „толкова близо, толкова далече...”. – София : [Б. и.], 2017. – С. 161-167. – În lb. bulg.
433. **При сънародниците ни в Бразилия** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 2017. – 14 юли. – С. 5. – În lb. bulg.
434. **Тараклия в годы первой мировой войны** / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Гагаузы и болгары Бессарабии в Первой мировой войне 1914-1918 гг. / Светлана Капанжи. – Кишинев : [Б. и.], 2017. – С. 608-613. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-18-2.

2018

435. **Congresul al VI-lea Internațional pentru studierea Țărilor Sud-Est Europene** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = Bulgaristica istorică din Republica Moldova / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 611-613. – ISBN 978-9975-139-47-2.
436. **Din partea redactorilor științifici (Ivan Duminica. *Coloniile bulgarilor în Basarabia [1774-1856]*)** / Nicolai Cervencov. – Text :

- nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 511-515. – ISBN 978-9975-139-47-2.
437. VI Международен конгрес по изучаване на страните от югоизточна Европа / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 614-616. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
438. Бесарабските българи в Бразилия: състояние на проучванията / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 237-249. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
439. Бесарабските българи в освободителната война на българския народ : [участието на българите от Бесарабия в Руско-турската война през 1877-1878 г.] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Балканските народи и Европа в Източна криза 1875-1881 г. – София : УИ „Св. Климент Охридски”, 2018. – С. 87-96. – În lb. bulg.
440. Болгаристика в Институте межэтнических исследований: состояние и перспективы : [о деятельности историков болгаристов при АН Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно

- дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 69-74. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
441. **Болгары Молдовы и Украины в библиографии: 250 лет достижений и проблем** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 98-111. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
442. **Българистични прояви** : [за дейността на Научното дружество на българистите] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 133-150. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
443. **Връзките на Левски с българите от Молдова и Украйна** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Форум = *Forum*. – 2018. – № 3. – С. 12. – În lb. bulg.. – ISSN 2367-9271.
444. **Демографические аспекты в работах И. И. Мещерюка** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 291-298. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
445. **Деятельность Научного общества Болгаристов как фактор развития национального образования болгар республики** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на

- българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 93-97. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
- 446. Елизавета Квилинкова. Региональные особенности традиционной духовной культуры гагаузов. Кишинев, 2008 / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = Bulgaristica istorică din Republica Moldova / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 599-605. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.**
- 447. Животоописание на българите в Бразилия : [предговор към книгата на Жорже Косиков и за голямо значението на тази книга] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = Bulgaristica istorică din Republica Moldova / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 493-503. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.**
- 448. Иван Думиника. Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX в. в историографията. Велико Търново, 2014 / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = Bulgaristica istorică din Republica Moldova / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 606-610. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.**
- 449. Изучение истории болгар Молдовы и Украины: основные этапы / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = Bulgaristica istorică din Republica Moldova / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на**

- българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 33-62. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
450. Изучение проблем национальных меньшинств как фактор интеграции народа Республики Молдова / Николай Червенков, Вячеслав Степанов. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 63-68. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
451. Историческата българистика в Молдова днес (2001-2005) : [за дейността на Научното дружество на българистите в Република Молдова] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 112-124. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
452. Историческая болгаристика в Республике Молдова (2006-2011) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 213-222. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
453. Историческая болгаристика в Республике Молдова : [о состоянии исторической болгаристики в Республике Молдова] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на

- българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 223-236. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
454. **Исторически преглед** : (Бесарабските българи за себе си) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 435-438. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
455. **Коллекция документов И. Анцупова – важный источник по изучению Буджака** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 177-185. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
456. **Конференцията на българистите** : [Втора всесъюзна конференция на българистите, град Харков] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 617-619. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
457. **Летопись поколений Тараклии (Петр Кайряк. Родословные древа Тараклии)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 439-445. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.

458. Мария Билга. България и българите от Молдова и Украйна (60-те – началото на 90-те години на XX век). София, 2007 / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 592-598. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
459. Научни българистични центрове в Молдова : [проучване българистични проблеми в държавните и обществените институции в републиката] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 75-83. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
460. Научно дружество на българистите в Република Молдова – двадесет години : [дейността на Научно дружество на българистите в Република Молдова за 20 години] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 186-205. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
461. Освобождение Болгарии в молдавской историографии / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 84-92. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.

462. От научните редактори (Ivan Duminica. *Coloniile bulgarilor în Basarabia [1774-1856]*) / Николай Червенков; превод: Любомира Жакоте. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 516-520. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
463. От научните редактори (Иван Думиника. *Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX в. в историографията*) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 460-464. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
464. От научного редактора (Иван Думиника. *Храм Успения Божией Матери села Кирсово. Исторические аспекты*) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 456-459. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
465. От научного редактора (Иван Пасков. *Колибабовка. Болгарское село на севере Буджака*) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 453-455. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.

466. От научного редактора (Петр Кайряк. *Родословные древа Тараклии [Книга вторая]*) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 446-448. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
467. От научных консультантов (Георгий Танов. *Восстановление собора Святого Великомученика Георгия Победоносца города Тараклия [Краеведческие заметки]*) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 508-510. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
468. От составителей (Петр Кайряк. *Тараклия и тараклийци*) / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 479-492. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
469. От съставителите (Петър Кайряк. *Тараклия и тараклийци*) / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 465-478. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
470. ПерспективывболгаристикивМолдовеизадачиТараклийского государственного университета / Николай Червенков. – Text :

- nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 125-132. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
471. **Познавач и приятел на бесарабските българи (Емил Миланов. *Да не угасват българските огнища извън България*)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 504-507. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
472. **Полезна научна среща : (Симпозиум, посветен на международните отношения и културните процеси в Югоизточна Европа през XIX-XX век, гр. Букурещ)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 622-624. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
473. **Поредна среща на българистите : (XII Международна конференция „Българите в Северното Причерноморие”, гр. Судак)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 625-626. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
474. **При бесарабските българи в Бразилия : [за емигранти-българи от Бесарабия, живеещи в Бразилия]** / Николай Червенков.

- Text : nemediat // Форум = Forum. – 2018. – № 3. – С. 5-8. – În lb. bulg.. – ISSN 2367-9271.
475. Проучвания на български родове в Република Молдова : [за българските родове, отразени в трудовете на молдовските историци] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 166-176. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
476. Среца със сънародниците в Бразилия / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2018. – № 9. – С. 271-276. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.
477. Среци, концерти, богослужения : (Първи конгрес на славянската култура, гр. Москва) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 620-621. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
478. Увод към сборника „Език, литература и култура на българите в Молдова” (*Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали. Том осми*) / Николай Червенков, Надежда Кара. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 449-452. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
479. Юбилеи молдавских болгаристов : [о Научном обществе болгаристов-историков при Академии Наук Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din*

Republica Moldova / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 206-212. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.

2019

480. **Бесарабски българи в Бразилия: състояние на проучванията** / Николай Червенков. – Text : nemediat // България и българите в ново и най-ново време : Сборник с научни изследвания в чест на 70-годишнината на професора, доктора исторических наук Калчо Калчев. – Велико Търново : УИ „Св.св. Кирил и Методий”, 2019. – С. 192-202. – În lb. bulg.
481. **Болгары – музыкальные деятели Республики Молдова** : [о вкладе бессарабских болгар в музыкальную культуру Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дриновски сборни = Дриновський збірник. – София ; Харков : [Б. и.], 2019. – Т. 12. – С. 100-107. – În lb. rusă.
482. **Основането на Българската академия на науките и бесарабските българи** : [за приноса на бесарабските учени в България след Освобождението] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 2019. – 26 окт. – С. 4. – În lb. bulg.
483. **Състояние на историческата българистика в Република Молдова** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българистика в Европа: настояще и бъдеще. – София : Издателство „Изток-Запад”, 2019. – С. 179-197. – În lb. bulg.
484. **Формирование академического подразделения болгаристики в Республике Молдова: предпосылки и задачи** : [о создании Научного Общества болгаристов-историков при Академии Наук Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare, ediția a 11-a: De la cunoaștere spre salvagardare și conservare : Conferință științifică internațională = Cultural heritage: research, valorization, promotion : international scientific conference : Programul și rezumatele comunicărilor, Chișinău, 29-31 octombrie 2019 / comitet

ştiinţific: Victor Ghilaş [et al.]. – Chişinău : [S. n.], 2019. – P. 110-111. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-84-104-7.

2020

485. 110 лет со дня основания Тараклийской волости / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 16 янв. – С. 3. – În lb. rusă.
486. Воспоминания болгарского переселенца в Бразилии о родном селе в Бессарабии : [представлена рукопись Саввы Генчева, переселенца в Бразилию из бесарабского болгарского села Бановка] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Firul viu ce leagă timpuri : Culegere de articole = Времен связующая нить = Ad honorem Victor Țvircun / coordonator ştiinţific: Lilia Zabolotnaia. – Chişinău : Cartdidact, 2020. – P. 708-721. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-3469-1-7.
487. Документални извори за бесарабските българи в Бразилия / Николай Червенков. – Text : nemediat // Dunărea – Nistru: Istoria. Filosofia. Culturologia. Genealogia. Ecologia. Lingvistica. Folclor. Literatura. Pedagogia. Cultura muzicală. Audit. Recenzii şi avizuri : Anuar = Дунав – Днестър: История. Философия. Културология. Родознание. Екология. Езикознание. Фолклор. Литературознание. Педагогика. Музикална култура и педагогика. Одит. Рецензии и отзиви : Годишник / Universitatea de Stat Taraclia „Grigorii Țamblak” ; научен комитет : Мария Паслар [и др.]. – Тараклия : [Б. и.], 2020. – Vol. 7. – С. 210-217. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-3312-8-9. – ISSN 1857-2758.
488. Заедно с „Родолубец” : [сътрудничество на Научното дружество на българистите с „Родолубец”] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2020. – № 10. – С. 97-99. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.
489. Книга за бесарабските българи : [за запознаване бесарабските българи с тяхното минало, за приноса на книгата И. Грек, Н. Червенков *Българите от Украйна и Молдова. Минало и настояще* (София, 1993)] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2020. – № 10. – С. 27-29. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.

490. **С нами празник Кирила и Мефодия** : 24 мая – День славянской письменности и культуры / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 21 мая. – С. 2. – În lb. rusă.
491. **Шести международен форум „Българско наследство” в Балчик** : [о интересни дискусии и материали се проведеха на научното конференцията] / Николай Червенков. – Text : electronic // Научно Дружество на Българистите в Републике Молдова : [site]. – 2020. – 29 авг. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/yezhhfc7e> (accesat : 22.09.2023).

2021

492. **Eliberarea Bulgariei: contribuția Basarabiei** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Societatea medievală și modernă a românilor : în onoarea lui Demir Dragnev la 85 de ani / coordonatori: Gheorghe Cojocaru, Igor Cereteu. – București : Editura Academiei Române ; Brăila : Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, 2021. – P. 127-138. – ISBN 978-973-27-3430-8. – ISBN 978-606-654-452-8.
493. **«Виновник их благоденствия...»** : [о конференции посвященной памяти генерала Инзова, в Тараклии (29-30 октября 2021 г.)] / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2021. – 22 окт. – С. 2. – În lb. rusă.
494. **Георги Раковски и сънародниците в Бесарабия** : [сътрудничество на Георги Раковски с бесарабските българи] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Будител. – 2021. – № 3. – С. 63-72. – În lb. bulg.
495. **Георги Раковски разчита на живеещите в Бесарабия сънародници** : [за сътрудничество на Георги Раковски с бесарабските българи през 1841-1842 гг.] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Форум = Forum. – 2021. – № 6. – С. 22-25. – În lb. bulg.. – ISSN 2367-9271.
496. **Думиника, Иван. День бессарабских болгар и 200-летие «Инструкции» Инзова** / Иван Думиника, Николай Червенков. – Text : electronic // Научно Дружество на Българистите в Републике Молдова : [site]. – 2021. – 29 окт. – În lb. rusă. – URL: <https://tinyurl.com/2svv9v3e> (accesat : 22.09.2023).

497. **Думиника, Иван.** «Инструкция» Инзова для болгарских колонистов в Бессарабии = „Инструкция” на Инзов за българските колонисти в Бесарабия : [о важном значении документа для болгар-переселенцев в южные губернии России] / Иван Думиника, Николай Червенков. – Text : nemediat // Инструкция об обязанностях сельских приказов, 1821 = Инструкция за задълженията на селските кметства, 1821 / Иван Инзов ; съставители: Иван Думиника, Николай Червенков. – Сливен : [Б. и.], 2021. – С. 5-30. – Text paral: lb. rusă, bulg. – ISBN 978-619-176-196-8.
498. **Незавършената история на Камчик** / Николай Червенков. – Text : electronic // Научно Дружество на Българистите в Републике Молдова : [site]. – 2021. – 12 юли. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/yc6t8n8j> (accesat : 22.09.2023).
499. **Первая страница биографии: (из воспоминаний Николая Червенкова)** : [об открытии высшего учебного заведения в гр. Тараклия] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2021. – 8 окт. – С. 3. – În lb. rusă.
500. **Поредна книга на Жорже Косиков за бесарабската имиграция в Бразилия и Уругвай на български език** : [предговор] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Имиграцията в Бразилия и Уругвай. Бесарабските българи и гагаузи / Жорже Косиков. – София : [Б. и.], 2021. – С. 13-20. – În lb. bulg.. – ISBN 978-619-72-61-94-3.

2022

501. **Бесарабските българи в освободителната борба на българския народ** : [участието на българските преселници от Бесарабия в национално-освободителната борба на българския народ] / Николай Червенков. – Text : nemediat + Text : electronic // Глас прес. – 2022. – 3 март. – С. 5-6 ; Свет. – 2022. – 4 март. – С. 4-5 ; Научно Дружество на Българистите в Републике Молдова : [site]. – 2022. – 2 март. – URL: <https://tinyurl.com/mpa6v9zd> (accesat : 07.02.2022). – În lb. bulg.
502. **Бесарабският българин Димитър Стефанов – борец за освобождението на Македония** / Николай Червенков. – Text :

- electronic // Научно Дружество на Българистите в Републике Молдова : [site]. – 2022. – 15 авг. – În lb. bulg.. – URL: <http://tinyurl.com/bdda5ss7> (accesat : 21.01.2024).
503. **Връзките на Георги Раковски с бесарабските българи** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Георги Стойков Раковски – 200 години безсмъртие : Сборник доклади от научна конференция с международно участие 12-13 април 2021 г. София. – София : [Б. и.], 2022. – С. 161-167. – În lb. bulg.. – ISBN 978-619-7478-66-2.
504. **Запознаване с Ботев** : [интерес към Христо Ботев от ученически години до сега] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Форум = Forum. – 2022. – № 7. – С. 5-8. – În lb. bulg.. – ISSN 2367-9271.
505. **Издаден е нов труд за българите и гагаузи в Бразилия** : [за книгата на Жорже Косиков *Имиграцията в Бразилия и Уругвай. Бесарабските българи и гагаузи*] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2022. – 11 март. – С. 6. – În lb. bulg.
506. **Хората от Бесарабия, Таврия, Приднестровието... навлязоха трайно в сърцето и ума ми** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Традиции, памет, идентичност на българите в Украйна и Молдова: Динамика на културата в диаспората / Галин Георгиев ; Българска Академия на науките, Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей. – София : Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов”, 2022. – С. 7-9. – În lb. bulg.. – ISBN 978-619-245-171-4.

2023

507. **Бесарабският българин Димитър Стефанов – борец за освобождението на Македония** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Dunărea – Nistru: Istorie. Etnologie. Lingvistică. Folclor. Știința literaturii. Pedagogie. Recenzii = Дунав – Днестър: История, Етнология, Езикознание, Фолклор, Литературознание, Педагогика, Рецензии : Годишник / Тараклийски държавен университет „Григорий Цамблак” ; научен комитет: Мария Паслар [и др.] ; редколегия: Васил Кондов [и др.]. – Тараклия :

- [Б. и.], 2023. – Т. 9. – С. 61-66. – ISBN 978-9975-3526-6-6. – ISSN 1857-2758. – Text: lb. bulg.
508. В Западном филиале РАНХиГС прошла научно-практическая конференция с международным участием : [о работе научной конференции] / Николай Червенков. – Text : electronic // Президентская академия : [site]. – 2023. – 25 мая. – În lb. rusă. – URL: https://zf.ranepa.ru/news/?ELEMENT_ID=861986&utm_source=google.com&utm_medium=organic&utm_campaign=google.com&utm_referrer=google.com (accesat : 03.01.2024, la momentul redactării informația nu se deschide).
509. От научните редактори / Николай Червенков, Милко Палангурски. – Text : nemediat // Църковният живот на българите в Бесарабия (1812-1918) / Иван Думиника ; научни редактори: Николай Червенков, Милко Палангурски ; Институт за културно наследство [и др.]. – Кишинэу : Lexon-Prim, 2023. – С. 7-9. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-172-11-0.

PORTRETE ALE PERSONALITĂȚILOR / Портрети на персоналии

1989

510. Неуморният изследовател : (Иван Грек на 50 години) / Николай Червенков, Сава Новаков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1989. – 22 окт. – С. 2. – În lb. bulg.

1991

511. Учител и фолклорист : [за известен български писател, учител, фолклорист и обществен деец Цани Гинчев] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1991. – 28 ян. – С. 1-2. – În lb. bulg.

1992

512. Борис Рубашкин – знакомый и незнакомый : [о знаменитом певце] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1992. – № 2. – С.1-2. – În lb. rusă.

1996

513. **Константин Поглубко: човек и учен** : [към 60-годишнината от рождението на К. Поглубко, историк-българист] / Николай Червенков. – Text : nemediat // България в сърцето ми... / Константин Поглубко ; ответствен редактор: Николай Червенков. – София : [Б. и.], 1996. – С. 9-35. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8927-02-0.

1999

514. **Известный молдавский ученый (И. И. Мещерюк)** : [историк, исследователь] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Кишиневский обозреватель. – 1999. – 30 апр. – С. 6-7. – În lb. rusă.
515. **Известный молдавский ученый (С. Новаков)** : [историк, исследователь] / Николай Червенков, Иван Грек, К. Попович. – Text : nemediat // Кишиневский обозреватель. – 1999. – 30 апр. – С. 7-8. – În lb. rusă.

2000

516. **Музикантът и родолюбецът Стефан Стоянов** : [за виден музикален деец от Молдова] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолюбец : Алманах. – 2000. – № 4. – С. 164-166. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.

2001

517. **Павел Калянджи: имена, които трябва да знаем** : [за български просветител (1838-1890)] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Български хоризонти. – 2001. – № 1. – С. 14-15. – În lb. bulg.

2003

518. **Стоянов Петр Федорович** : [музыкальный деятель Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии ; редакционная коллегия: А. В. Шабашов, Н. Н. Червенков, Г. Г.

Алавацкий, И. Д. Генов и др.. – Одесса : [Б. и.], 2003. – С. 743-744. – În lb. rusă. – ISBN 966-549-993-9.

519. **Стоянов Степан (Стефан) Федорович** : [музыкальный деятель Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии ; редакционная коллегия: А. В. Шабашов, Н. Н. Червенков, Г. Г. Алавацкий, И. Д. Генов и др.. – Одесса : [Б. и.], 2003. – С. 744-746. – În lb. rusă. – ISBN 966-549-993-9.

2004

520. **Петър Тодоров Стоянов – на 70 години** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Български хоризонти. – 2004. – № 5. – С. 8. – În lb. bulg.

2007

521. **Грек, Иван**. Биография Петра Ганчева: неизвестные страницы : [об одном из лидеров народно-освободительного движения болгар XIX в.] / Иван Грек, Николай Червенков. – Text : nemediat // Dunărea – Nistru: Omul și societatea : Anuar = Дунав – Днестър: човек и общество : Годишник / Universitatea de Stat Taraclia ; colegiul de redacție: Nicolai Cervencov (redactor principal), Gheorghe Gonța, Plamen Pavlov, Nicolai Russev, Rusi Russev, Maria Paslar (secretar responsabil). – Chișinău : SȘB, 2007. – Т. 1. – С. 48-56. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9568-9-5. – ISSN 1857-2758.
522. **Носитель научной традиции (И. А. Анцупов)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Русин. – 2007. – № 1. – С. 6-9. – În lb. rusă.

2008

523. **Ботеведът Константин Поглубко** : [за известния историк-българист] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 2008. – 2 юни. – С. 9. – În lb. bulg.
524. **П. С. Боканчо – агроном Чадыр-Лунгской волости Бессарабии** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Русин. – 2008. – № 1/2. – С. 160-163. – În lb. rusă.

525. Профессор Г. Гонца: содействие молдавской болгаристике / Николай Червенков. – Text : nemediat // Țara Moldovei în contextul civilizației europene : Materialele Simpozionului Internațional, noiembrie, 2008: În onorem Gheorghe Gonța / colegiul de redacție: Demir Dragnev, Nicolae Chicuş, Pavel Parasca [et al.]. – Chişinău : Cartdidact, 2008. – P. 654-668. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-940-73-3.
526. С. И. Сидельников – исследователь болгарского Возрождения / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дриновский збірник = Дриновский сборник. – Софія ; Харків : [Б. и.], 2008. – Т. 2. – С. 288-291. – În lb. rusă.

2011

527. Вехи совместной работы: об Изяславе Левите : [известный молдавский историк] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Великая Отечественная война 1941-1945 гг. в исторической памяти Приднестровья. – Тирасполь : [Б. и.], 2011. – С. 274-279. – În lb. rusă.
528. Георги Шопов: политическая деятельность в 1867 г. / Николай Червенков. – Text : nemediat // Relațiile moldo-bulgare: Personalități marcante. Învățământ și știință = Молдавско-български връзки: Бележити личности. Образование и наука / Universitatea de Stat Taraclia „Grigorii Țamblac”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova ; colegiul de redacție: Nicolai Cervencov (redactor responsabil), Gheorghe Gonța, Ivan Simeonov. – Cahul : SȘB, 2011. – С. 60-63. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-4051-9-5.
529. Изтъкнат учен-българист : [към 75-годишнината от рождението на Константин Поглубко] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 2011. – 21 ноем. – С. 4. – În lb. bulg.
530. Константин Поглубко – выдающийся ученый-болгарист / Николай Червенков. – Text : electronic // Българска Община в Република Молдова : [site]. – 2011. – 11 мая. – În lb. rusă. – URL: <http://www.borm-md.org/node/411> (accesat : 11.09.2023).

531. **Константин Поглубко – изтъкнат учен-българист** : [75-години от рождението му] / Николай Червенков. – Text : nemediat // ТУК : Вестникът на Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак”. – 2011. – 18 дек. – С. 14-15. – În lb. bulg.
532. **Пантелеймон Семенович Боканчо: „Гагаузы – редкий и своеобразный народ Бессарабии”** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Stratum Plus. Археология и культурная антропология. – 2011. – № 6. – С. 307-314. – În lb. rusă. – ISSN 1608-9057.
533. **Проф. Петър Недов – 85 години от раждането** / Николай Червенков. – Text : electronic // Българска община в Република Молдова : [site]. – 2011. – 11 oct. – În lb. bulg.. – URL: <http://www.borm-md.org/node/702> (accesat : 11.09.2023).

2012

534. **С името и делото на Петър Недов можем и трябва да се гордеем** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 2012. – 7 ян. – С. 4. – În lb. bulg.
535. **Таким я знал профессора Владимира Станко** : [историк, этнолог и археолог Владимир Станко] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Человек в истории и культуре : Мемориальный сборник материалов и исследований в память В. Н. Станко / ответственный редактор: А. А. Пригарин. – Одесса : [Б. и.], 2012. – Вып. 2. – С. 82-83. – În lb. rusă. – ISBN 978-966-1606-66-0.

2013

536. **Изяслав Левит – организатор академической науки в Республике Молдова** : [известный молдавский историк] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Евреи Молдовы и их вклад в развитие молдавского государства : Республиканская конференция (2012, Кишинев) / редакционная коллегия: В. Аникин, Н. Дарадур, Г. Костаки, С. Кустрябова, Б. Сосна, В. Степанов, Николай Червенков. – Кишинев : [Б. и.], 2013. – С. 40-46. – În lb. rusă. – SBN 978-9975-66-318-2.

2015

537. **Gheorghe Gonța (1948-2015)** : [istoric] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Revista de Etnologie și Culturologie. – 2015. – Vol. 17. – P. 155. – ISSN 1857-2049.
538. **Petru Stoianov – cercetător al folclorului muzical moldovenesc și bulgar** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Revista de Etnologie și Culturologie. – 2015. – Vol. 17. – P. 12-17. – ISSN 1857-2049.
539. **Stepan Stoianov – muzician și patriot** : (la 80 de ani de la naștere) / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Revista de Etnologie și Culturologie. – 2015. – Vol. 17. – P. 156. – ISSN 1857-2049.
540. **Молдовската българистка Надежда Кара на 65 години** / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Български език. – 2015. – № 3. – С. 131-138. – În lb. bulg.

2016

541. **Бесарабският българин професор Петър Стоянов – изследовател на молдовската и българската музикална фолклористика** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Българският език и ние : Сборник статии в чест на 65-годишнина на доц. Руси Русев. – Русе : Университетско издателство „Ангел Кънчев”, 2016. – С. 515-531. – În lb. bulg.. – ISBN 978-954-712-696-1.
542. **Размисли за професор Михаил Дихан** : [към 90-годишнината от рождението му] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Relațiile moldo-bulgare: istorie și cultură = Молдовско-български връзки: история и култура / Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova, Universitatea de Stat „Grigorii Țamblac” din Taraclia, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei ; coordonator: Nicolai Cervencov, Ivan Duminica. – Chișinău : SȘB, 2016. – С. 267-281. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9577-5-5.

2017

543. **Отбелязване юбилея на професор Петър Недов** / Николай Червенков. – Text : electronic // Научно Дружество на Българистите в Република Молдова : [site]. – 2017. – 29 ян. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/3acsp293> (accesat : 11.09.2023).

544. **Познавач и приятел на бесарабските българи** : [за учен-филолог от България Емил Миланов] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 2017. – 3 юни. – С. 4. – În lb. bulg.
545. **Професор Петър Недов** : [за бесарабския българин – учен-биолог] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Роден край. – 2017. – 11 февр. – С. 2. – În lb. bulg.

2018

546. **Gheorghe Gonța (1948-2015)** : [istoric] / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 404. – ISBN 978-9975-139-47-2.
547. **Muzician și patriot – Stepan Stoianov** : (la 80 de ani de la naștere) / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 306-307. – ISBN 978-9975-139-47-2.
548. **Petru Stoianov – cercetător al folclorului muzical moldovenesc și bulgar** / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 373-384. – ISBN 978-9975-139-47-2.
549. **Ботеведът Константин Поглубко** : [за известния историк-българист] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство

- към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 264-266. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
550. **Верен приятел на българите в чужбина** : [Емил Миланов] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2018. – № 9. – С. 210-212. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.
551. **Вехи совместной работы: об Изяславе Левите** : [известный молдавский историк] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 319-323. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
552. **Всеотдайна на българската кауза** – Елена Рацеева : [за Елена Рацеева – филолог-българист] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2018. – № 9. – С. 205-207. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.
553. **Георге Гонца (1948-2015)** : [молдовският историк] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 405-406. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
554. **Елена Валева – незабравима колежка и приятелка** : [историк-българист] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 428-434. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
555. **Етнологски занимания на Николай Кирмикчи** : [за бесарабския българин – учен-етнолог] / Николай Червенков.

- Text : nemediat + Text : electronic // Българите в Северното Причерноморие : Изследвания и материали / Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Научно Дружество на Българистите в Република Молдова ; редакционна колегия: Пламен Павлов, Николай Червенков, Иван Грек и др. – Одеса : Симекс-принт, 2018. – Т. 13. – С. 81-92. – ISBN 978-966-2601-86-2 ; Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 250-261. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2 ; All Journals БГ : [site]. – 2019. – 26 февр. – URL: <https://journals.uni-vt.bg/bnbs/bul/vol13/iss1/art9> (accesat : 03.01.2024).
556. Известный молдавский ученый (И. И. Мещерюк) : [историк, исследователь] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 299-301. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
557. Илияс Левит – организатор академической науки в Република Молдова : [известный молдавский историк] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 398-403. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
558. Константин Поглубко: човек и учен : [към 60-годишнината от рождението на К. Поглубко, историк-българист] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван

Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 267-290. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.

559. **Лазарь Львович Полевой** : [историк, археолог из Молдовы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 407-409. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
560. **Молдовската българистка Надежда Кара на 65 години** / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 327-334. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
561. **Моят колега Сава (Савелий) Новаков** : [молдовски историк-българист] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 419-421. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
562. **Музикантът и родолюбецът Стефан Стоянов** : [за виден музикален деец от Молдова] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 302-305. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.

- 563. Неуморният изследовател :** (Иван Грек на 50 години) / Николай Червенков, Сава Новаков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 262-263. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
- 564. Никола Караиванов на 70 години :** [за виден историк, българист, етнограф и краевед д.и.н. Н. Караиванов] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2018. – № 9. – С. 194-196. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.
- 565. Носитель научной традиции (И. А. Анцупов)** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 308-311. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
- 566. Още млад, но вече изтъкнат учен :** [за историка-българиста от Молдова д-р Ив. Думиника] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2018. – № 9. – С. 217-219. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.
- 567. Пантелеймон Семенович Боканчо: «Гагаузы – редкий и своеобразный народ Бессарабии»** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 155-165. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
- 568. Поетът Михаил Бъчваров завинаги остава в България :** [in memoriam на бесарабския поет М. Бъчваров] / Николай

- Червенков. – Text : nemediat // Родолюбец : Алманах. – 2018. – № 9. – С. 331-332. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.
- 569. Професор Петър Недов – световно известен учен, общопризнат лидер на бесарабските българи** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 416-418. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
- 570. П. С. Боканчо – агроном Чадыр-Лунгской волости Бессарабии** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 151-154. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
- 571. С благодарностью к Вадиму Сергеевичу Алексееву-Попову** : [доцент Национального университета им. И. Мечникова города Одессы] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 410-415. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
- 572. С. И. Сидельников – исследователь болгарского Возрождения** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 312-318. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.

573. **Таким он для меня остался (Владимир Иванов)** : [историк-болгарист] / Николай Червенков. – Text : nemediat // «Есть только миг...» : Владимир Иванов (1954-2016) : Книга памяти / Государственный Университет Молдовы, Факультет Истории и Философии, Centrul de Excelență Institutul de Istorie Socială „ProMemoria” ; ответственный за выпуск: Анатолий Петренку. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 73-79. – ISBN 978-9975-139-74-8 ; Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 422-427. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.
574. **Таким я знал профессора Владимира Станко** : [историк, этнолог и археолог Владимир Станко] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 324-326. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2.

2019

575. **Иван Грек – изследовател на Българското възраждане** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Буджак: от прошлого к настоящему : (Сборник статей к 80-летию Ивана Федоровича Грека) / Институт културного наследия Министерства образования, культуры и исследования Республики Молдова ; редколлегия: Иван Думиника, Виталий Сырф [и др.]. – Кишинев : [Б. и.], 2019. – С. 21-41. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-3344-2-6.
576. **Константин Поглубко – изследовател и популяризатор на живота и делото на Христо Ботев** / Николай Червенков. – Text : electronic // Научно общество българистов Республики Молдова : [site]. – 2019. – 17 май. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/3e7cy4am> (accesat : 22.09.2023).

577. Поздравителен адрес до професор Калчо Калчев / Николай Червенков. – Text : nemediat // България и българите в ново и най-ново време : Сборник с научни изследвания в чест на 70-годишнината на проф. д.и.н. Калчо Калчев. – Велико Търново : УИ „Св.св. Кирил и Методий”. – 2019. – С. 31. – În lb. bulg.

2020

578. Бразилские потомки Тараклийского рода Некит : [о судьбе бессарабского рода болгар -эмигрантов в Бразилии] / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 7 мая. – С. 7. – În lb. rusă.
579. Българистът Александър Ганчев от Одеса – нов доктор на историческите науки / Николай Червенков. – Text : electronic // Научно Дружество на Българистите в Република Молдова : [site]. – 2020. – 18 дек. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/3p3drc4b> (accesat : 22.09.2023).
580. Иван Петрович Беров – первый старшина Тараклийской волости / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 30 янв. – С. 3. – În lb. rusă.
581. Към изучаването на роден език от бесарабските българи през XX век : [честване на учителя Елена Сюпюр във връзка с нейната 80-годишнина] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Spre pământul făgăduinței, între Balcani și Bugeac. – Brăila : [S. n.], 2020. – С. 267-285. – În lb. bulg.
582. Музыкант и родолюбец Степан Стоянов / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 2 юли. – С. 2. – În lb. rusă.
583. Олимпий Панов: уточнения к биографии : [об уроженце г. Тараклия, герое Освободительной войны Болгарии] / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 18 юни. – С. 2. – În lb. rusă.
584. Петр Петрович Дериволков – педагог и организатор / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 11 юния. – С. 2. – În lb. rusă.
585. По следам родственников волостного старшины Тараклии : Часть 1 : [о судьбах бессарабского рода болгар Беровых] /

- Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 13 февр. – С. 2. – În lb. rusă.
586. По следам родственников волостного старшины Тараклии : Часть 2 : [о судьбах бессарабского рода болгар Беровых] / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 26 марта. – С. 1-2. – În lb. rusă.
587. Становление исследователя-краеведа: к 85-летию Савелия Новакова (1935-2013) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Revista de Etnologie și Culturologie. – 2020. – Vol. 27. – P. 152-154. – În lb. rusă. – ISSN 1857-2049.
588. Стефан Рунтов – уроженец Тараклии, железнодорожник в трех государствах / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 28 мая. – С. 2. – În lb. rusă.
589. Тайна одного захоронения : [о жизни и деятельности священника Алексея Солярского, сыгравшего большую роль в религиозно-нравственном воспитании прихода Тараклии] / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2020. – 16 апр. – С. 2. – În lb. rusă.

2021

590. Годишнина на проф. Петър Недов (1926-2009) : [In memoriam] / Николай Червенков. – Text : electronic // Научно общество българистов Републики Молдова : [site]. – 2021. – 25 дек. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/w3wc2wpp> (accesat : 22.09.2023).
591. Мой учитель: болгарист Константин Поглубко : [In memoriam] / Николай Червенков. – Text : nemediat // Revista de Etnologie și Culturologie. – 2021. – Vol. 29. – P. 140-142. – În lb. rusă. – ISSN 1857-2049.
592. Моят учител: българистът Константин Поглубко : [In memoriam] / Николай Червенков. – Text : electronic // Научно общество българистов Републики Молдова : [site]. – 2021. – 17 май. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/y4t79ay6> (accesat : 22.09.2023).

2022

593. Български историк Жеко Попов – интересът му към бесарабски българи / Николай Червенков. – Text : electronic

// Научно общество българистов Републики Молдова : [site]. – 2022. – 19 юли. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/e3bm9mav> (accesat : 22.09.2023).

594. Български политик и държавник Александър Малинов / Николай Червенков. – Text : nemediat // Свет. – 2022. – 15 апр. – С. 6. – În lb. bulg.
595. Доцент д-р Благовест Нягулов – изследовател на бесарабските българи / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолюбец : Алманах. – 2022. – № 11. – С. 163-166. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.

RECENZII, PREFEȚE, POSTFEȚE, CRONICI / Рецензии, предговори, послеслови, хроники

1973

596. Soldat al trei revoluții / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Moldova Socialistă. – 1973. – 20 apr. – P. 5-6. – Recenzie la cartea: Солдат трех революций [А. В. Христов] / Михаил Дыхан, Антонина Боева. Кишинев : Картя Молдовеняскэ, 1972. 130 с.

1974

597. Монографическое исследование о болгарском революционере Г. Раковском / Николай Червенков. – Text : nemediat // Известия Академии наук МССР. Серия общественных наук. – 1974. – № 3. – С. 92-93. – În lb. rusă.

1981

598. Un valoros aport la istoriografia relațiilor ruso-bulgare / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Nistru. – 1981. – Nr 12. – P. 140-145. – Recenzie la cartea: Вклад России в подготовку болгарской интеллигенции в 50-70-е гг. XIX в. / Лилия Степанова ; под редакцией Е. М. Русева. Кишинев : Штиинца, 1981. 214 с.

1983

599. Христо Глушков. Христо и Евлоги Георгиеви. Живот и дейност / Николай Червенков. – Text : nemediat // Известия

Академии наук МССР. Серия общественных наук. – 1983. – № 3. – С. 77-79. – În lb. bulg. – Рецензия на книгу: Христо и Евлоги Георгиеви. Живот и дейност / Христо Глушков. София : Наука и изкуство, 1982. 220 с.

1985

600. În familia unită / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Chişinău. Gazeta de seară. – 1985. – 7 febr. – P. 3-4. – Recenzie la cartea: В семье советской / А. Д. Бачинский. Кишинев : [Б. и.], 1984. 170 с.
601. В семье единой: книжная полка ученого / Николай Червенков. – Text : nemediat // Вечерний Кишинев. – 1985. – 7 февр. – С. 3-4. – În lb. rusă. – Рецензия на книгу: В семье советской / А. Д. Бачинский. Кишинев : [Б. и.], 1984. 170 с.

1986

602. О русско-молдавском боевом братстве / Николай Червенков. – Text : nemediat // Народное образование. – 1986. – 5 февр. – С. 12. – În lb. rusă. – Рецензия на книгу: Rusia şi lupta poporului moldovenesc împotriva jugului otoman / Demir Dragnev. Chişinău : Lumina, 1986. 72 p.

1988

603. Винаги с народа си / Н. Червенков. – Text : nemediat // Антени. – 1989. – 13 септ. – С. 5. – În lb. bulg. – Рецензия на книгата: Общественное движение и классовая борьба болгар и гагаузов юга России (конец 20-х – середина 50-х гг. XX в.) / Иван Грек ; ответствен редактор: И. А. Анцупов. Кишинев : Штиинца, 1988. 137 с.

1989

604. Елена Хаджиниколова. Българските преселници в южните области на Русия. 1856-1877 / Николай Червенков. – Text : nemediat // Советское славяноведение. – 1989. – № 2. – С. 124-125. – În lb. bulg. – Рецензия на книгу: Българските преселници в южните области на Русия, 1856-1877 / Елена Хаджиниколова. София : Наука и Изкуство, 1987. 176 с.

- 605. Митро Янков. Революция – Диалектика – Социализъм (Октоврийската революция и съвременната идейно-философска борба) / Николай Червенков. – Text : nemediat // Известия Академии наук МССР. Серия общественных наук. – 1989. – № 2. – С. 57-58. – În lb. bulg. – Рецензия на книгу: Революция – Диалектика – Социализъм (Октоврийската революция и съвременната идейно-философска борба) / Митро Янков. София : Наука и Изкуство, 1987. 249 с.**

1990

- 606. Книга за българистиката / Николай Червенков, Иван Грек. – Text : nemediat // Родно слово. – 1990. – 14 окт. – С. 5-6. – În lb. bulg. – Рецензия на книгата: Българистика, българознание, наука за България : (Опит за теория на българистиката) / Стоян Радев. София : БАН, 1989. 271 с.**

1993

- 607. Становление и развитие просвещения / Николай Николов. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1993. – 2 дек. – С. 4. – În lb. rusă. – Николай Николов: Pseudonimul autorului Николай Червенков (Nicolai Cervencov). – Рецензия на книгу: Школа в болгарских и гагаузских поселениях юга Российской империи в первой половине XX века ; ответственные редакторы: И. А. Анцупов, Г. А. Гайдаржи, Иван Грек. Кишинев : Штиинца, 1993. 106 с.**

2008

- 608. Предговор / Николай Червенков. – Text : nemediat // Безсмъртието на Васил Левски : (Сборник с доклади от Международната научна конференция, проведена на 12 юни 2007 г. в ТДУ по случай 170-годишнината от рождението на Апостола) / Тараклийски Държавен Университет, Общобългарски комитет „Васил Левски”, Научно Дружество на българистите в Република Молдова ; редколегия: Иван Забунов, Стоян Джавезов и др. ; ответствен редактор: Николай**

Червенков. – Chișinău : SȘB, 2008. – С. 5. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9569-6-3.

2011

- 609. Российско-болгарские связи в новое и новейшее время: новые аспекты и подходы исследователей / Николай Червенков. – Text : nemediat // Relațiile moldo-bulgare: Personalități marcante. Învățământ și știință = Молдавско-български връзки: Бележити личности. Образование и наука / Universitatea de Stat Taraclia „Grigorii Țamblac”, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova ; colegiul de redacție: Nicolai Cervencov (redactor responsabil), Gheorghe Gonța, Ivan Simeonov. – Cahul : SȘB, 2011. – С. 310-313. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-4051-9-5. – Рецензия на книгу: Россия – България: векторы взаимопонимания XVIII-XXI вв. Русско-болгарские научные дискуссии / ответственный редактор: Р. П. Гришина. Москва : Институт славяноведения РАН, 2010. 636 с.**

2012

- 610. Вехи истории Успенской церкви / Николай Червенков. – Text : nemediat // Вести Гагаузии. – 2012. – 28 сент. – С. 3. – În lb. rusă. – Рецензия на книгу: Храм Успения Божией Матери села Кирсово: Исторические аспекты / Иван Думиника ; научный редактор: Николай Червенков ; Научное общество болгаристов Республики Молдова. Кишинэу : SȘB, 2012. 276 p. – ISBN 978-9975-9577-1-7.**

2013

- 611. Воспоминания Геннадия Коева / Николай Червенков. – Text : nemediat // Болгарское обозрение. – 2013. – 27 февр. – С. 12-15. – În lb. rusă. – Рецензия на книгу: Моя родня. Воспоминания / Геннадий Коев. Одесса : Печатный дом, 2012. 432 с.**

2014

- 612. Prefață / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Бесарабските българи: История, култура и език / Институт за културно**

наследство към Академия на науките на Република Молдова, Научно Дружество на българистите в Република Молдова ; редакция колекция: Николай Червенков, Иван Думиника [и др.]. – Кишинев : Lexon-Plus, 2014. – С. 9-10. – ISBN 978-9975-4476-9-0.

- 613. Предговор** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Бесарабските българи: История, култура и език / Институт за културно наследство към Академия на науките на Република Молдова, Научно Дружество на българистите в Република Молдова ; редакция колекция: Николай Червенков, Иван Думиника [и др.]. – Кишинев : Lexon-Plus, 2014. – С. 7-8. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-4476-9-0.

2016

- 614. Монография о профессоре Степане Сидельникове** / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дриновський збірник = Дриновски сборник. – 2016. – Т. 9. – С. 447-449. – În lb. rusă. – Рецензия на книгу: Историк-българист С. И. Сидельников: научная и педагогическая деятельность / Алла Сайпанова ; научный редактор: С. Ю. Страшнюк. Харьков : ХНУ им. В. Н. Карамзина, 2016. 232 с.
- 615. Станчев Михаил. Българи в Российской империи, СССР, странах Балтии и СНГ. Т. 1 (1711-2006). Статистически сборник.** София: „АИ проф. Марин Дринов”, 2009. 619 с. / Николай Червенков, Иван Думиника. – Text : nemediat // Relațiile moldo-bulgare: istorie și cultură = Молдовско-български връзки: история и култура / Societatea Științifică a Bulgariștilor din Republica Moldova, Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei ; coordonatori: Nicolai Cervencov, Ivan Duminica. – Chișinău : SȘB, 2016 (Tipogr. „Lexon-Prim”). – С. 525-532. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9577-5-5. – Рецензия на книгу: Българи в Российской империи, СССР, странах Балтии и СНГ. Т. 1 (1711-2006) : Статистически сборник / Михаил Станчев. София : „Академическое издательство им. проф. Марина Дринова”, 2009. 619 с.

2018

- 616. Войник на три революции** / Николай Червенков ; пре-вод: Любомира Жакоте. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 524-526. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2. – Рецензия на книгата: Солдат трех революций [А. В. Христов] / Михаил Дыхан, Антонина Богоева. Кишинев : Картя Молдовеняскэ, 1972. 130 с.
- 617. Един ценен принос в историографията на руско-българските връзки** / Николай Червенков ; превод: Любомира Жакоте. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 540-549. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2. – Рецензия на книгата: Вклад России в подготовку болгарской интеллигенции в 50-70-е гг. XIX в. ; под редакции Е. М. Русева / Лилия Степанова. Кишинев : Штиинца, 1981. 214 с.
- 618. Светлана Капанжи. Гагаузы и болгары Бессарабии в первой мировой войне 1914-1918 гг.** Кишинев: Б. и., 2017. 636 с. / Николай Червенков. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 585-591. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-139-47-2. – Рецензия на книгу: Гагаузы и болгары Бессарабии в первой мировой войне 1914-1918 гг. / Светлана Капанжи. Кишинев : [Б. и.], 2017. 636 с. ISBN 978-9975-139-18-2.

2020

619. Книга за бесарабските българи / Николай Червенков. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2020. – № 10. – С. 110-112. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419. – Рецензия на книгата: Българите от Украйна и Молдова: минало и настояще / Иван Грек, Николай Червенков. София : [Б. и.], 1993. 296 с. – ISBN 954-445-201-X.

2022

620. Безспорен принос към изследването на бесарабските българи и гагаузи в Бразилия и Уругвай / Николай Червенков. – Text : nemediat // Дриновски сборник = Дриновський збірник. – София : [Б. и.], 2022. – Т. 10. – С. 202. – În lb. bulg. – Рецензия на книгата: Имиграцията в Бразилия и Уругвай. Бесарабските българи и гагаузи / Жорже Косиков. София : [Б. и.], 2021. 416 с. – ISBN 978-954-92896-3-3.
621. Бесарабският българин Александър Малинов – политик и държавник / Николай Червенков. – Text : electronic // Научно общество българстов Републики Молдова : [site]. – 2022. – 3 май. – În lb. bulg.. – URL: <http://tinyurl.com/mr35e7ta> (accesat : 21.01.2024). – Рецензия на книгата: Александър Малинов / Стоян Райчевски. София : Издателство „Захарий Стоянов”, 2022. 375 с.

2023

622. O carte despre casa tradițională a bulgarilor din Republica Moldova : [prefață] / Nicolai Cervencov, Ivan Duminica. – Text : nemediat // Omul în casă – casa în viața omului: Casa tradițională a bulgarilor din Republica Moldova ca parte a patrimoniului cultural / Marina Miron ; redactor științific: Diana Nicoglo ; recenzenti științifici: Nicolai Cervencov, Ivan Duminica. – Chișinău : [S. n.], 2023. – P. 10-12. – ISBN 978-5-36241-064-3.

2024

623. А. М. Шевченко. Господарський комплекс Буджака у ХІХ – на початку ХХ ст.: історія регіональної економіки. Ізмаїл: ІРБІС, 2021. 460 с. / Nicolai Cervencov. – Text : nemediat // Revista de

Etnologie și Culturologie. – 2024. – Vol. 36. – P. 149-150. – ISSN 1857-2049. – În lb. bulg. – Рецензия на книгата: Господарський комплекс Буджака у XIX – на початку XX ст.: історія регіональної економіки / Шевченко Андрей. Ізмаїл : ІРБІС, 2021. 460 с.

**INTERVIURI REALIZATE CU ȘI DE NICOLAI CERVENCOV /
ИНТЕРВЮТА С НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ
И ОТ НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ**

1985

- 624. Вокруг смеха... и габровцев :** [интервью с Н. Червенковым о болгарском городе Габрово и габровском Доме юмора – храме поклонников смешного] / записал: корреспондент журнала «Штиинца». – Text : nemediat // Штиинца. – 1985. – 28 марта. – С. 11. – În lb. rusă.

1987

- 625. Centrul acțiunilor – Bulgaria :** [interviu cu Nicolai Cervencov, șef interimar al secției de istorie a țărilor socialiste europene și legături internaționale RSSM a Institutului de istorie „Ia. S. Grosul” al Academiei de Științe a RSSM] / interviu realizat de corespondentul ziarului. – Text : nemediat // Chișinău. Gazeta de seară. – 1987. – 10 aug. – P. 5.
- 626. Русия и съдбата на българския народ :** [интервью с Н. Н. Червенков към 150-годишнината от рождението на Апостола на свободата Васил Левски] / интервюто взе Съби Алтимиров. – Text nemediat // Нова светлина. – 1987. – 18 юли. – С. 3. – În lb. bulg.
- 627. Центр действия – Болгария :** [интервью с Н. Н. Червенковым о роли Василя Левского в болгарском освободительном движении] / записал: корреспондент газеты «Вечерний Кишинев». – Text : nemediat // Вечерний Кишинев. – 1987. – 10 авг. – С. 5 ; Штиинца. – 1987. – 20 июля. – С. 3. – În lb. rusă.

1988

628. **Навечно в памяти народной** : [интервью с Николаем Червенковым о Национальном празднике Болгарии – Дне освобождения от турецкого ига] / записал: Р. Западинский. – Text : nemediat // Советская Молдовия. – 1988. – 4 марта. – С. 5. – În lb. rusă.

1991

629. **Конференция на българистите** : [интервью с Николай Червенков за Втората всесъюзна конференция на българистите в град Харков] / взе интервью кореспондентът на вестника „Родно слово“. – Text : nemediat // Родно слово. – 1991. – 17 февр. – С. 5. – În lb. bulg.
630. **У меня здесь много добрых друзей** : [интервью с Н. Н. Червенковым о деятельности в направлении единения болгар, живущих за рубежом, и праздновании Дней славянской письменности] / записала: Калина Канева. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1991. – № 6. – С. 3. – În lb. rusă.

1992

631. **Българите в Приднестровието живеят с надежда за мир и гледат към България** : [интервюто с Н. Н. Червенков за съвременния живот на бесарабските българи в Приднестровието] / интервюто взе Иван Василев. – Text : nemediat // Знаме. – 1992. – 16 юли. – С. 1-3. – În lb. bulg.
632. **Гост от Молдова** : [интервюто с Н. Н. Червенков за научно-историческите връзки между Молдова и България] / интервюто взе Жеко Попов. – Text : nemediat // Порт Силистра. – 1992. – 24 септ. – С. 9. – În lb. bulg.
633. **Желев, Желю**. Интервю с президента на Република България Желю Желев : [за съвременните проблеми в България разказва президентът на страната] / интервюто взе Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 24 май. – С. 1. – În lb. bulg.
634. **Желев, Желю**. На вопросы «СГ» отвечает Президент Республики Болгария Желю Желев : [президент страны о

- современных проблемах Болгарии] / интервью взял Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1992. – № 6. – С. 1. – În lb. rusă.
- 635. Конференция на българистите :** [интервюто с Н. Н. Червенков за Втората всесъюзна конференция на българистите в град Харков] / интервюто взе кореспондентът на вестника „Родно слово“. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 10 ян. – С. 5. – În lb. bulg.
- 636. Кръстопътно време за българите в Молдова и Украйна :** [интервюто с Н. Н. Червенков на бесарабските българи се залага от резултата на разрешението на днешните политически проблеми в региона] / интервюто взе Иван Василев. – Text : nemediat // Земя. – 1992. – 15 ноем. – С. 5-6. – În lb. bulg.
- 637. Павлюк, Микола.** «Вся моя кариера свързана с украинским языком и литературой» : [интервю с професором-украинцем из Канады Миколой Павлюком] / записал: Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1992. – № 6. – С. 5. – În lb. rusă.
- 638. Попов, Жеко.** Да си знаем родната история : [разговор с научен сътрудник от Института за история на Българската Академия на науките Жеко Попов] / интервюто взе Николай Червенков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 8 дек. – С. 1. – În lb. bulg.
- 639. Стремежът към родния език се е третираше като национализъм :** [интервюто с Н. Н. Червенков за големите проблеми в изучаването на родния език през съветския период] / интервюто взе Калина Канева. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – № 31/32. – С. 1-2. – În lb. bulg.

1993

- 640. Бесарабските българи с надежда за помощ :** [Н. Н. Червенков за историческите връзки между България и българите в Молдова] / интервюто взе Антоанета Запрянова. – Text : nemediat // Дружба. – 1993. – 23 март. – С. 4. – În lb. bulg.
- 641. Изчезнал ли е споменът за Левски :** [Н. Н. Червенков отговаря на въпроси за памет за Васил Левски, като представя в България новата си книга за Апостола] / интервю взе кореспондент на

- вестника „Свободен народ”. – Text : nemediat // Свободен народ. – 1993. – 4-10 ноем. – С. 5. – În lb. bulg.
- 642. Радев, Бранимир.** «Строить свои отношения, сохранив то хорошее, что складывалось веками» : [интервью с временно Управляющим посольством Болгарии в Молдове Бранимиром Радевым] / записал: Николай Червенков. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1993. – № 1. – С. 1-2. – În lb. rusă.
- 643. Цанев, Димитр.** «Реализация хороших договоренностей...» : [интервью с заместителем министра Иностранных дел Болгарии Димитром Цаневым] / записал: Николай Червенков. – Text : nemediat // Молдова и мир. – 1993. – № 2. – С. 10-11. – În lb. rusă.

1994

- 644. Бесарабските българи заплашени от гагаузка република** : [интервюто с Н. Н. Червенков за специално на вестника „Нощен Труд”] / интервюто взе Пламен Драгостинов. – Text : nemediat // Нощен Труд. – 1994. – 30 юли. – С. 5. – În lb. bulg.
- 645. Бесарабските българи откриват Васил Левски** : [интервюто с Н. Н. Червенков за излизане в света на своята книга „Васил Левски”] / интервюто взе Калина Канева. – Text : nemediat // Дума. – 1994. – № 41. – 18 февр. – С. 8 ; Роден край. – 1994. – 9 юни. – С. 2. – În lb. bulg.
- 646. Бесарабските българи са неделими от съдбата на България** : [интервюто с Н. Н. Червенков за своята книга във България „Българите от Украйна и Молдова: минало и настояще”] / интервюто взе Иван Василев. – Text : nemediat // Земя. – 1994. – 11 апр. – С. 5 ; Свет. – 1994. – 11 апр. – С. 4. – În lb. bulg.
- 647. Болгаристика: интерес всеобщий** : [на вопросы корреспондента газеты «Независимая Молдова» отвечает Н. Червенков, председатель вновь зарегистрированного Научного общества болгаристов]. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1994. – 23 апр. – С. 3. – În lb. rusă.
- 648. Болгаристика Молдовы: традиция жить!** : [Н. Н. Червенков о вновь созданном Научном обществе болгаристов Молдовы] / интервью взял корреспондент «Славянской газеты». – Text :

- nemediat // Славянская газета. – 1994. – № 5/6. – С. 1-2. – În lb. rusă.
- 649. Гост от Молдова :** [Н. Н. Червенков гостува в Кюстендил и разказва за възраждането на бесарабските българи в Молдова] / интервюто взе Жеко Попов. – Text : nemediat // Пауталия. – 1994. – 1 юли. – С. 6. – În lb. bulg.
- 650. Едно родолюбиво дело. Принос към историята на българския народ :** [интервюто с Н. Н. Червенков за своята книга – „Българите от Украйна и Молдова: минало и настояще”] / интервюто взе Калина Канева. – Text : nemediat // Антени. – 1994. – 6 апр. – С. 4. – În lb. bulg.
- 651. Историкът като златотърсач на истината :** [интервюто с Н. Н. Червенков за историята на българи в Молдова и Украйна] / интервюто взе Петър Лозанов. – Text : nemediat // Зора. – 1994. – 19 юли. – С. 4. – În lb. bulg.
- 652. Кой спечели, кой загуби?: Н. Червенков по молба на редакцията за парламентарните избори в България /** интервюто взе Афанасий Гайдаржи. – Text : nemediat // Роден край. – 1994. – 31 дек. – С. 2. – În lb. bulg.
- 653. Конев, Илия.** «Нужно духовное общение» : [интервю с известным болгарским литературоведом д-р Илией Коневым] / записал: Николай Танев. – Text : nemediat // Славянская газета. – 1994. – № 11/12. – С. 2. – În lb. rusă. – Николай Танев: Pseudonimul autorului Николай Червенков (Nicolai Cervencov).
- 654. Политическое противостояние продолжается :** [интервю с Н. Н. Червенковым о социально политическом положении современной Болгарии] / записал: корреспондент журнала «Молдова и мир». – Text : nemediat // Молдова и мир. – 1994. – № 7/8. – С. 15-16. – În lb. rusă.

1995

- 655. Состояние и функционирование болгарского языка в Республике Молдова :** Интервю с Н. Червенковым / интервю взял корреспондент газеты «Независимая Молдова». – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1995. – 5 дек. – С. 4. – În lb. rusă.

1996

656. **День величия и надежды Болгарии** : [интервью с Н. Н. Червенковым о национальном празднике Болгарии – Дне освобождения (3 марта)] / записал: корреспондент газеты «Независимая Молдова». – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1996. – 1 марта. – С. 1-3. – În lb. rusă.
657. **За българщината няма географски граници** : [интервюто с Н. Н. Червенков за своите български корени и възраждане на бесарабските българи в Молдова] / интервюто взе Христо Цеков. – Text : nemediat // Българска армия. – 1996. – 4 март. – С. 10. – În lb. bulg.
658. **Ние търсим своето място** : [интервюто с Н. Н. Червенков за Дружеството на историци-българи в Молдова] / интервюто взе Наталия Малченко. – Text : nemediat // Роден край. – 1996. – 5 май. – С. 2. – În lb. bulg.

1997

659. **Има много неизвестни неща за историята на бесарабските българи** : [интервюто с Н. Н. Червенков на редакцията на вестника „Дума“ за интересни факти в историята на бесарабските българи] / интервюто взе Галина Антонова. – Text : nemediat // Дума. – 1997. – 28 авг. – С. 3. – În lb. bulg.
660. **Кръвта вода не става** : [интервюто с Н. Н. Червенков за живота на бесарабските българи в Молдова] / интервюто взе Христо Цеков. – Text : nemediat // Български пенсионери. – 1997. – 21-27 юли. – С. 6. – În lb. bulg.
661. **На гости на „Българска зорница“** : [интервюто с Н. Н. Червенков за своята дейност като председател на Научното дружество на българистите в Р. Молдова] / интервюто взе Леонид Такев. – Text : nemediat // Българска зорница. – 1997. – № 2. – С. 8. – În lb. bulg.
662. **Намерихме своето място** : [интервюто с Н. Н. Червенков за Дружество на историци-българи в Молдова] / интервюто взе Димитър Боримечков. – Text : nemediat // Родно слово. – 1997. – № 8. – С. 3. – În lb. bulg.

- 663. Ние търсим своето място :** [интервюто с Н. Н. Червенков за Дружеството на историци-българисти в Молдова] / интервюто взе Димитър Боримечков. – Text : nemediat // Български глас. – 1997. – 15 юни. – С. 1. – În lb. bulg.

1998

- 664. Дружество на българистите и неговата дейност :** [интервюто с Н. Н. Червенков като председател на Научно дружество на българистите в Академия на науките в Молдова за много години на дейността] / интервюто взе Светлана Драгнева. – Text : nemediat // Родно слово. – 1998. – 8 авг. – С. 3. – În lb. bulg.
- 665. Родил съм се случайно, но се стремя да живея пълноценно :** [интервюто с Н. Н. Червенков за съвременния живот на бесарабските българи в Молдова] / интервюто взе Жеко Попов. – Text : nemediat // Нова България. – 1998. – 21 окт. – С. 7. – În lb. bulg.
- 666. Сложившееся равновесие на юге республики должно сохраниться :** [интервю с Н. Н. Червенковым по поводу сохранения Тараклийского района как территориально-административного сектора Молдовы] / интервю взял корреспондент газеты «Glasul Moldovei». – Text : nemediat // Glasul Moldovei. – 1998. – 10 noiem. – P. 3. – În lb. rusă.

2000

- 667. Трябва да има програма за българите в чужбина :** [интервюто с Н. Н. Червенков защо счита, че България трябва да има програма за българите в чужбина] / интервюто взе Розалина Евдокимова. – Text : nemediat // Русия днес. – 2000. – 21 дек. – С. 6. – În lb. bulg.

2001

- 668. „Български хоризонти” – нов път на българското Възраждане в Молдова :** [интервюто с Н. Н. Червенков за новото издание на български език] / интервюто взе Аня Терзивец. – Text : nemediat // Роден край. – 2001. – 29 септ. – С. 12. – În lb. bulg.

2003

669. **Бедността разделя българите и в чужбина** : [интервюто с Н. Н. Червенков за дружества и организации на бесарабските българи в Молдова] / интервюто взе Донка Христова. – Text : nemediat // Черно море. – 2003. – 8 юли. – С. 12. – În lb. bulg.
670. **Роден в Украйна, гражданин на Молдова, българин по произход и същност** : [интервюто с Н. Червенков към 125-та годишнина от Освобождението на България от турско робство] / интервюто взе Аня Терзиев. – Text : nemediat // Роден край. – 2003. – 12 апр. – С. 12. – În lb. bulg.

2004

671. **Бессарабия и освобождение Болгарии** : [интервю с Николаем Червенковым о вышедшем сборнике «Бессарабия и освобождение Болгарии»] / записал: корреспондент газеты «Независимая Молдова». – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 2004. – 18 марта. – С. 6. – În lb. rusă.
672. **Трудности преодолимы** : [интервю с Николаем Червенковым о первом наборе студентов в Тараклийский госуниверситет] / записал: корреспондент газеты «Свет». – Text : nemediat // Свет. – 2004. – 29 июля. – С. 1. – În lb. rusă.

2005

673. **Дружеството на българистите и неговата дейност** : [интервюто с Н. Червенков за дейността и проблемите на българистите в Молдова] / беседа води Светлана Драгнева. – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы : Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов Республики Молдова, Тараклийский государственный университет ; составитель: Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Chişinău : [SŞB], 2005. – С. 209-212. – În lb. bulg.. – ISBN 9975-9588-6-6.
674. **Позади год...** : [интервю с ректором Тараклийского Университета им. Гр. Цамблака д.и.н. Николай Червенковым о функционировании университета, созданного год назад] /

- записал: В. Могилко. – Text : nemediat // Коммунист. – 2005. – № 41. – С. 11 ; Свет. – 2005. – 29 сент. – С. 2. – În lb. rusă.
- 675. Сложившееся равновесие на юге республики должно сохраниться :** [интервью с Н. Н. Червенковым по поводу сохранения Тараклийского района как территориально-административного сектора Молдовы] / записал: корреспондент газеты «Glasul Moldovei». – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы : Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов Республики Молдова, Тараклийский государственный университет ; составитель: Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Chişinău : [SŞB], 2005. – С. 224-226. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9588-6-6.
- 676. Состояние и функционирование болгарского языка в Республике Молдова :** Интервью с Н. Червенковым / записал: корреспондент газеты «Независимая Молдова». – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы : Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов Республики Молдова, Тараклийский государственный университет ; составитель: Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Chişinău : [SŞB], 2005. – С. 197-199. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9588-6-6.
- 677. Стремежът към родния език се е третираше като национализъм :** [интервюто с Н. Н. Червенков за проблемите и опитите за разрешаване на националните проблеми на бесарабските българи в съветския период] / интервюто взе Калина Канева. – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы : Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов Республики Молдова, Тараклийский государственный университет ; составитель: Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Chişinău : [SŞB], 2005. – С. 126-129. – În lb. bulg.. – ISBN 9975-9588-6-6.

2006

- 678. Университет встъпает в новую фазу :** [интервю с Н. Н. Червенковым, ректором Тараклийского Университета им. Гр. Цамблака, о делах и планах нового высшего учебного заведения в Молдове] / записала: кореспондент Галина Дмитриева. – Text : nemediat // Свет. – 2006. – 8 сент. – С. 3. – În lb. rusă.

2007

- 679. България ще загуби бесарабските българи :** [интервю с ректора на Тараклийския държавен университет Н. Н. Червенков за положението на бесарабската българска диаспора от Молдова] / интервюто взе Петър Марчев. – Text : nemediat // Роден край. – 2007. – 27 окт. – С. 2. – În lb. bulg.
- 680. Николай Червенков: „България ще загуби бесарабските българи” :** [интервю с ректора на Тараклийския държавен университет Н. Н. Червенков за създаването на българския университет в град Тараклия, Молдова] / интервюто взе Петър Марчев. – Text : nemediat // Българско обозрение. – 2007. – 15 септ. – С. 3. – În lb. bulg.
- 681. С готовностью к сотрудничеству :** [интервю с ректором Тараклийского университета Н. Н. Червенков о трехлетнем функционировании учебного заведения] / записала: кореспондент Галина Дмитриева. – Text : nemediat // Свет. – 2007. – 12 апр. – С. 3. – În lb. rusă.

2008

- 682. „Нашата цел е да се укрепи българският език” :** [Н. Н. Червенков разказва за Университета в град Тараклия] / интервюто взе Светлана Карличук. – Text : nemediat // Роден край. – 2008. – 16 авг. – С. 4. – În lb. bulg.
- 683. Ние търсим своето място :** (Разговор с Николай Червенков) / записал: Димитър Боримечков. – Text : nemediat // LiterNet : [портал]. – 2008. – 16 авг. – În lb. bulg.. – URL: https://litternet.bg/publish20/d_borimechkov/granice/n_chervenkov.htm (accesat : 25.09.2023).

2009

684. **Първите пет години на университета: постижения и проблеми** : [интервю с Н. Н. Червенков – ректора на Тараклийския държавен университет в Р. Молдова] / интервюто взе Иван Симеонов. – Text : nemediat // Роден край. – 2009. – 31 окт. – С. 6. – În lb. bulg.

2015

685. **[Историята на параклиса на площад Шипка в град Кишинев]** : [интервю с Николай Червенков на Телерадио Републики Молдова, предавани от „Буджакска вълна” (Unda Bugeacului)] / записано от Евелина Швидченко. – Imagine (în mișcare, bi-dimensională) : video // Владимир Халата : [canal YouTube]. – 2015. – 6 oct. – În lb. bulg. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=P1mhsUyqaoI> (accesat : 22.11.2023).

2016

686. **[За честването на Деня на народните будители – 29 октомври]** : [интервю с Николай Червенков на Телерадио Републики Молдова, предавани от „Буджакска вълна” (Unda Bugeacului)] / записано от Евелина Швидченко. – Imagine (în mișcare, bi-dimensională) : video // Владимир Халата : [canal YouTube]. – 2016. – 1 noem. – În lb. bulg.. – URL: <https://ok.ru/video/231233229281> (accesat : 22.11.2023).

2018

687. **[За 70-годишнината на доктора на историческите науки Николай Червенков в Българската библиотека „Христо Ботев”]** : [интервю с Николай Червенков на Телерадио Републики Молдова, предавани от „Буджакска вълна” (Unda Bugeacului)] / записано от Евелина Швидченко. – Imagine (în mișcare, bi-dimensională) : video // Владимир Халата : [canal YouTube]. – 2018. – 2 ian. – În lb. bulg.. – URL: www.trm.md/ro/unda-bujeacului/unda-bugeacului-emisiune-din-2-ianuarie-2018/ (accesat : 22.01.2023).

688. [По случай на 70-годишнината на проф. Николай Червенков представянето на книга „Историческа българистика в Република Молдова” в Молдовската академия на науките] : [интервю с Николай Червенков на Телерадио Републики Молдова, предавани от „Буджакска вълна” (Unda Bugeacului)] / записано от Евелина Швидченко. – Imagine (în mișcare, bi-dimensională) : video // Владимир Халата : [canal YouTube]. – 2018. – 3 апр. – În lb. bulg.. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=54LLQK-R0A> (accesat : 22.04.2023).

2019

689. [„Есть только миг...” книгата-спомени за Владимир Иванов (1954-2016)] : [интервю с Николай Червенков на Телерадио Републики Молдова, предавани от „Буджакска вълна” (Unda Bugeacului)] / записано от Евелина Швидченко. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video // Владимир Халата : [canal YouTube]. – 2019. – 19 февр. – În lb. bulg.. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IXUXgeoc7MY> (accesat : 20.05.2023).
690. [За 30-та Републиканска олимпиада по български език и литература] : [интервю с Николай Червенков на Телерадио Републики Молдова, предавани от „Буджакска вълна” (Unda Bugeacului)] / записано от Евелина Швидченко. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video // Владимир Халата : [canal YouTube]. – 2019. – 21 май. – În lb. bulg.. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ueN8Z1E998g> (accesat : 20.09.2023).
691. Интервю с проф. д.и.н. Николай Червенков / интервюто взе Даниела Йорданова. – Text : nemediat + Text : electronic // Българка. – 2019. – 11 ян. – С. 9. – În lb. bulg. ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://tinyurl.com/2s3prnpx> (accesat : 03.01.2024).
692. Проф. Николай Червенков – между Молдова и България, между науката и обществения живот / интервюто взе Райна Манджукова. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video // Телевизия СКАТ : [canal YouTube]. – 2019. – 22 март. – În lb. bulg.. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=R-InUDzIGl4> (accesat : 03.01.2024).

2023

- 693. Живите легенди на „Родолубец”: Николай Червенков. Част 1 : За семейната история и детството си :** [Н. Червенков за своите предци, за перипетиите, през които преминава семейството му, за своето детство, за родното си село Чийший в Бесарабия, основател е и председател на Научното дружество на българистите в Молдова, първи ректор на Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак”] / интервю взе др. Галин Георгиев. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video // Дружество Родолубец : [canal YouTube]. – 2023. – 17 юни. – În lb. bulg.. – URL: https://www.youtube.com/watch?v=6_UtL1ysFbo (accesat : 12.01.2024).
- 694. Радвам се, че моите изследвания мотивираха откриването на бюст-паметник на Васил Левски в Молдова :** [интервю с Николай Червенков] / интервю взе Светлана Драгнева. – Text : nemediat // ЛИК: Литература. Изкуство. Култура. – 2023. – № 2. – С. 21-23. – În lb. bulg.

2024

- 695. Живите легенди на „Родолубец”: Николай Червенков. Част 2 : Българистиката и връзките с България /** интервю взе др. Галин Георгиев. – Imagine (în mișcare, bidimensională) : video // Дружество Родолубец : [canal YouTube]. – 2024. – 4 февр. – În lb. bulg.. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aVxny7REmgo> (accesat : 04.02.2024).

VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI NICOLAI CERVENCOV / ЖИВОТЪТ И ДЕЙНОСТТА НА НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ

CĂRȚI / Книги

1997

- 696.** Болгарист Николай Червенков : Библиография / ответственные за выпуск: Г. Георгиев, Е. Челак. – София : [Б. и.], 1997. – 15 с. – În lb. rusă. – Text nemediat.

2013

- 697.** България: метрополия и диаспора : Сборник по случай 65-годишнината на д.и.н. Николай Червенков / Научно дружество на българистите в Република Молдова, Институт за културно наследство към Молдовска Академия на науките, Тараклийски държавен университет „Григорий Цамблак” ; редактор: Надежда Кара ; редколегия: Иван Думиника, Калчо Калчев, Георге Гонца и др.. – Chișinău : SȘB, 2013. – 480 p. – Text: lb. rom., bulg., rusă. – ISBN 978-9975-9577-2-4. – Text : nemediat.

Съдържание: Предговор / Калчо Калчев. – С. 7-10. I. Николай Червенков – човек и учен. Николай Червенков: човек, учен, родолюбец / Е. Челак (Русия). – С. 13-27 ; Savantul Nicolai Cervencov – omul istoriei / Iv. Duminica (Молдова-България). – С. 28-37 ; Председатель Научного общества болгаристов Республики Молдова / Н. Кара , Е. Радеева (Молдова). – С. 38-45 ; Николай Червенков – първият ректор на Тараклийския държавен университет „Гр. Цамблак” / М. Паслар (Молдова). – С. 46-50 ; Библиография на трудове на д.и.н. Николай Червенков / И. Думиника. – С. 51-71. II. Изследвания. Болгарский гусарский поселений полк (1776-1783) / В. Мильчев (Украйна). – С. 74-81 ; Болгарский переселенец Бессарабии первой половины XIX в.: историко-демаграфический портрет / А. Пригарин, М. Кляус (Украйна). – С. 82-91 ; Первая перепись задунайских переселенцев в Бессарабии как исторический источник / Л. Реулец, Г. Кышлалы (Молдова). – С. 92-106 ; К вопросу о переселении болгар и гагаузов в Российскую империю и Бессарабию / А. Шабашов (Украйна). – С. 107-117 ; Etapele și specificul colonizării regiunilor de sud ale Basarabiei și Ucrainei cu coloniști transdanubieni în secolul al XIX-lea / V. Tomuleț (Република Молдова). – С. 118-130 ; Моșierii Țanco-Chilcic / D.

Poștarencu (Молдова). – С. 131-136 ; Няколко бележки за Индже Войвода / П. Павлов (България). – С. 137-144 ; Църквата „Света Параскева” в село Твърдица (Република Молдова): основаване и дейност / Е. Челак (Русия). – С. 145-158 ; Архивные и исторографические сведения о распространении апокрифических текстов у бессарабских болгар и гагаузов / Е. Квилинкова (Молдова). – С. 159-171 ; Георги Раковски за нашите български сънародници гагаузи / Н. Караиванов (България – Молдова). – С. 172-182 ; Христо Ботев и българите в Бесарабия : (към вопроса за българското етническо пространство) / Р. Манджукова (България). – С. 183-189 ; Проблема массового переселения болгар в Таврическую губернию 1861-1863 годов в историографии / С. Пачев (Украйна). – С. 190-199 ; Една българофренска инициатива от 1868-1869 г. в защита на българската кауза / И. Стоянов (България). – С. 200-222 ; Политическая деятельность Васила Левского в освещении профессора С. И. Сидельникова / А. Сайпанова (Украйна). – С. 223-232 ; Кишиневското общество за разпространение на грамотност, Търновският революционен комитет и българското национално-освободителното движение през 1876 г. / Е. Хаджиниколова (България). – С. 233-242 ; Българската православна църква и първата парламентарна мисия в Русия през 1879 г. / П. Ст. Петков (България). – С. 243-247 ; Някои наблюдения върху биографията на Олимпий Панов / К. Калчев (България). – С. 248-256 ; Измайлский болгарин Георгий В. Шопов: возвращение из забвения / Н. Русев (Молдова). – С. 257-266 ; Из ранней истории болгарской общины Кубани / С. Ктиторов, Г. Аствацатуров (Русия). – С. 267-278 ; Болгарское этническое меньшинство в Румынии как фактор внутривполитической жизни Болгарии (август 1913 – июль 1914 г.) / Г. Шкундин (Русия). – С. 279-294 ; Румънската и съветската политика за българите в Бесарабия в период 1918-1944 г. / Е. Хатлас (Полша). – С. 295-300 ; Бессарабские болгары и гагаузы во взглядах румынского писателя и политика Георге А. Куза / Ив. Думиника (Молдова – България). – С. 301-318 ; Розвиток освити в болгарських селах пивдня України та Молдови (1944-1948 рр. XX ст.) / И. Грекова (Украйна). – С. 319-325 ; Диссидентство и оппозиция в социалистической Болгарии: зарождение и развитие / Е. Валева (Русия). – С. 326-338 ; Серый кардинал (о родоначальнике атомной и водородной бомб в СССР Н. А. Дмитриеве) / М. Станчев (Украйна). – С. 339-347 ; Териториалната автономия в Европа и опитът на бесарабските българи / Б. Нягулов (България). – С. 348-368 ; Археологическое наследие Украины как фактор развития болгарской диаспоры страны

в конце XX – начале XXI вв. / О. Каковкина (Украина). – С. 369-377 ; Наблюдения върху ролята и значението на етноложките изследвания сред българите от Украйна и Молдова в наши дни / Г. Георгиев (България). – С. 378-389 ; Образът на българката на страниците на „Кишиневските епархиални ведомости” / Е. Водинчар (България). – С. 390-393 ; Особенности календарной обрядности болгар села Парканы (Слободзейский район, Республика Молдова) / А. Ковалов (Молдова). – С. 394-407 ; Пролетни празници на бесарабските българи / Е. Сорочану (Молдова). – С. 408-420 ; Етнокултурна идентичност болгар Республики Молдова / Е. Рацеева (Молдова). – С. 421-431 ; Религиозният мироглед на младите хора от Тараклийския район / О. Неделчева-Водинчар (Република Молдова). – С. 432-435 ; Традиции гостеприимства у болгар Республики Молдова / Е. Банкова (Молдова). – С. 436-440 ; Болгарские и гагаузские заимствования в традициях питания молдаван Буджака (на примере лексико-этнографических реалий) / Д. Никогло (Молдова). – С. 441-450 ; Още веднъж към въпроса за българските заемки в говора на гагаузите от с. Конгаз, Комратско / В. Кондов (Молдова). – С. 451-454 ; Кортенско фолклорно наследство / С. Новаков, Н. Гургуров (Молдова). – С. 455-458 ; Семантика фитонимических символов песенного фольклора болгар Молдовы и Украины / Н. Кара (Молдова). – С. 459-480.

ÎN CULEGERI ȘI PERIODICE / В сборници и периодични издания

1981

- 698.** *Pe veacuri împreună* : [menționarea cu premiul întâi pentru articolul „Prietenie cu literă mare” a lui Nicolai Cervencov la concursul dedicat jubileului „1300 de ani de la înființarea statului bulgar”]. – Text : nemediat // *Femeia Moldovei*. – 1981. – Nr 11. – P. 7.

1987

- 699.** *Сергиенко, С.* По законам дружбы : [о выступлении Н. Н. Червенкова с докладом «Россия и освобождение Болгарии от османского ига» на научно-теоретической конференции, посвященной 110-й годовщине Освободительной войны] / С. Сергиенко. – Text : nemediat // *Штиинца*. – 1987. – 29 июня. – С. 1. – În lb. rusă.

700. Славчева, Цанка. Червенков Николай Николаевич : [биография] / Цанка Славчева. – Text : nemediat // Историческата българистика в чужбина, 1980-1985 : Библиографически справочник. – София : [Б. и.], 1987. – Т. 2. – С. 157-158. – În lb. bulg.

1992

701. Вся моя кариера свързана с езиком и литературой : [творчески път историка Николая Червенкова]. – Text : nemediat // Славянска газета. – 1992. – № 10. – С. 3. – În lb. rusă.
702. Дихан, Михаил. Един от скромните апостоли : [за Николай Червенков – историк и човек] / Михаил Дихан. – Text : nemediat // Родно слово. – 1992. – 12 авг. – С. 4. – În lb. bulg.

1993

703. Лозанов, Петър. Чийшия или Росна Долина : родова памет на семейството Червенкови / Петър Лозанов. – Text : nemediat // Сливен днес. – 1993. – 13 авг. – С. 4. – În lb. bulg.

1994

704. Костова, Дора. Минало. Настояще. Бъдеще : [за презентацията на книгата „Българи от Украйна и Молдова. Минало и настояще” на Иван Грек и Николай Червенков] / Дора Костова. – Text : nemediat // Роден край. – 1994. – 8 окт. – С. 1. – În lb. bulg.
705. Лозанов, Петър. Историкът като златотърсач на истината : [за Николай Червенков] / Петър Лозанов. – Text : nemediat // Зора. – 1994. – 19 юли. – С. 5. – În lb. bulg.
706. Николаев, Ради. Чествуване на юбилей : [о научно-практична конференцията „Любен Каравелов : обществен деятел, писател и публицист” в селото Кортен Чадыр-Лунгския район проведена на докторът по история Николай Червенков] / Ради Николаев. – Text : nemediat // Роден край. – 1994. – 31 дек. – С. 4. – În lb. bulg.

1995

707. Лозанов, Петър. Чийшия или Росна Долина : [за семейството Червенкови – родът от български преселници продължава до

- днес] / Петър Лозанов. – Text : nemediat // Родно слово. – 1995. – 15 май. – С. 4. – În lb. bulg.
708. Попов, Жеко. Николай Червенков – вдъхновен изследовател на българщината / Жеко Попов. – Text : nemediat // Зора. – 1995. – 7 февр. – С. 10. – În lb. bulg.
709. Червенков Николай Николаевич : [биографични данни]. – Text : nemediat // Славяноведение в СССР : Биобиблиографический словарь. – New York : [Б. и.], 1995. – С. 114. – În lb. rusă.

1996

710. Марченко, Н. Ние търсим своето място : [за Николай Червенков] / Н. Марченко. – Text : nemediat // Роден край. – 1996. – 5 май. – С. 6. – În lb. bulg.
711. Цеков, Христо. За българщината няма географски граници : [родолюбива дейност на Николай Червенков] / Христо Цеков. – Text : nemediat // Българска армия. – 1996. – 4 март. – С. 5. – În lb. bulg.

1997

712. Русо, Юлия. „Величието на Васил Левски” : [за участието на Николай Червенков в научната конференция 18-19 февруари в гр. Кишинев] / Юлия Русо. – Text : nemediat // Родно слово. – 1997. – 17 май. – С. 2. – În lb. bulg.
713. Такев, Л. На гости на „Българска зорница” : [среща на Николай Червенков с колегите в редакцията на българския вестник в гр. Букурещ] / Л. Такев. – Text : nemediat // Luceafărul bulgar. – 1997. – Nr 2. – С. 5. – În lb. bulg.
714. Челак, Екатерина. Предговор : [за деятелност на Николай Червенков] / Екатерина Челак. – Text : nemediat // Болгарист Николай Червенков : Библиография. – София : [Б. и.], 1997. – С. 5-6. – În lb. bulg.
715. Челак, Екатерина. Предисловие : [о научной деятельности Николая Червенкова] / Екатерина Челак. – Text : nemediat // Болгарист Николай Червенков : Библиография. – София : [Б. и.], 1997. – С. 3-4. – În lb. rusă.

1998

716. Аствацатуров, Георгий. Носталгия по другу : [к 50-летию Н. Червенкова] / Георгий Аствацатуров. – Text : nemediat // Независимая Молдова. – 1998. – 13 янв. – С. 3. – În lb. rusă.
717. Дихан, Михаил. Служение на своя народ : [приносят и мястото на Николай Червенков в историческата наука в Молдова и България] / Михаил Дихан. – Text : nemediat // Роден край. – 1998. – 10 ян. – С. 4. – În lb. bulg.
718. Попов, Жеко. Родил съм се случайно, но се стремя да живея пълноценно : [целенасочена дейност на Николай Червенков] / Жеко Попов. – Text : nemediat // Нова България. – 1998. – 21 окт. – С. 9. – În lb. bulg.
719. Хаджиниколова, Елена. Николай Николаевич Червенков и българската историческа наука : [към 50-годишния юбилей и 25-годишнината на научната му дейност] / Елена Хаджиниколова. – Text : nemediat // Исторически преглед. – 1998. – № 3/4. – С. 205-208. – În lb. bulg.
720. Честито : [редакцията на вестникът „Роден Край” чества на 50-годишен юбилей Николай Червенков]. – Text : nemediat // Роден край. – 1998. – 3 ян. – С. 2. – În lb. bulg.

1999

721. Канева, Калина. И никога не туря в брашното пепел : [активното участие в културния живот на българите за Николай Червенков] / Калина Канева. – Text : nemediat // Жарава. – 1999. – 19 февр. – С. 8. – În lb. bulg.
722. Чолов, П. Червенков, Николай Николаев : [биографични данни на учен-историк] / П. Чолов. – Text : nemediat // Български историци : Биографично-библиографски справочник. – 2-е издание. – София : [Б. и.], 1999. – С. 332-333. – În lb. bulg.

2001

723. Калчев, Калчо. Червенков Николай / Калчо Калчев. – Text : nemediat // Исторически календар за бесарабските българи / Калчо Калчев ; редактор: Велин Аргатски. – Велико Търново : ИК „Витал”, 2001. – С. 6. – În lb. bulg.. – ISBN 954-8259-58-3.

724. [Николай Червенков] : [биографични данни]. – Text : electronic // Уикипедия : Свободната енциклопедия : [site]. – 2001. – 30 окт. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/4nh63jz6> (accesat : 31.01.2024).
725. Николай Червенков започна ново издание : [„Български хоризонти” в Молдова]. – Text : nemediat // Българско обозрение. – 2001. – 15 септ. – С. 1. – În lb. bulg.
726. Рацеева, Елена. XII Републиканска олимпиада по български език и литература : [за специалната награда „За най-творчески отговор” от председателя на Научното дружество на българистите в Молдова д-р Николай Червенков] / Елена Рацеева. – Text : nemediat // Български хоризонти. – 2001. – № 1. – С. 8-9. – În lb. bulg.
727. Червенков, Николай Николаевич : [биография]. – Text : electronic // Википедия : Свободная энциклопедия : [site]. – 2001. – 25 июня. – În lb. rusă. – URL: <https://tinyurl.com/yzwe8uz5> (accesat : 31.01.2024).

2003

728. Бодруг, И. Николаю Николаевичу Червенкову – 55 лет / И. Бодруг. – Text : nemediat // Ежегодник Института межэтнических исследований Академии наук Молдовы. – Кишинев : [Б. и.], 2003. – Т. 4. – С. 217-218. – În lb. rusă.
729. Драгнева, Светлана. 190 години Чийшия : [за родното село на Николай Червенков] / Светлана Драгнева. – Text : nemediat // Роден край. – 2003. – 11 окт. – С. 3. – În lb. bulg.
730. Терзивец, Аня. Роден в Украйна, гражданин на Молдова, българин по произход и същност : [за Николай Червенков като учен-историк] / Аня Терзивец. – Text : nemediat // Роден край. – 2003. – 12 апр. – С. 5. – În lb. bulg.
731. Червенков, Николай. – Text : nemediat // Съвременна българска енциклопедия. – Велико Търново : Gaberoff, 2003. – С. 432. – În lb. bulg.. – ISBN 954960781X.
732. Честване на 3 Март в Одеса : [участието на Николай Червенков в конференцията с темата „Одеското опълчение

в Освободителната война”]. – Text : nemediat // Роден край. – 2003. – 8 март. – С. 2. – În lb. bulg.

2005

733. **Абрамов, В.** К национальному возрождению : [об истории заселения Бессарабии болгарскими поселенцами в выступление Н. Червенкова на научно-исторической конференции в Болграде 3 марта 1991 г.] / В. Абрамов. – Text : nemediat // По пути национальной духовности болгар Молдовы: Документы и материалы (конец 80-х – 90-е гг. XX в.) / Научное общество болгаристов Республики Молдова, Тараклийский государственный университет ; составитель: Татьяна Шикирлийская ; научные редакторы: Иван Грек, Николай Червенков. – Chişinău : SŞB, 2005. – С. 90-91. – În lb. rusă. – ISBN 9975-9588-6-6.
734. **Стойанов, Нико.** Първа световна среща на българските медии : [за участието на Николай Червенков в журналистски форум в София 23-25 май 2005 г.] / Нико Стойанов, Здравка Горанова. – Text : nemediat // Родно слово. – 2005. – 5 апр. – С. 2-3. – În lb. bulg.
735. **Червенков Николай Николаевич** : [биографические данные ученого-историка]. – Text : nemediat // Чийшия: очерки истории и этнографии болгарского села Городнее в Бессарабии ; редакционная коллегия: А. В. Шабашов, Н. Н. Червенков, Г. Г. Алавацкий, И. Д. Генев и др.. – Одесса : «Асгропринт», 2005. – С. 746-748. – În lb. rusă. – ISBN 966-949-993-9.

2006

736. **Дихан, Михаил.** Професор Николай Червенков – ректор на Тараклийския държавен университет / Михаил Дихан. – Text : nemediat // Роден край. – 2006. – 10 юни. – С. 4. – În lb. bulg.
737. **Дмитриева, Галина.** Позади – два года : [о деятельности Николая Червенкова на посту ректора Тараклийского госуниверситета] / Галина Дмитриева. – Text : nemediat // Свет. – 2006. – 13 окт. – С. 1-2. – În lb. rusă.

2007

738. **Гайдаржи, Афанасий.** Есть первый выпуск : [ректор Тараклийского университета Николай Червенков вручает дипломы выпускникам учебного заведения] / Афанасий Гайдаржи. – Text : nemediat // Свет. – 2007. – 12 июля. – С. 2. – În lb. rusă.
739. **Симеонов, Иван.** За духовното безсмъртие на Васил Левски : [за научната конференция в Тараклийския университет под ръководството на ректора Николай Червенков] / Иван Симеонов. – Text : nemediat // Свет. – 2007. – 12 юли. – С. 3. – În lb. bulg.
740. **Симеонов, Иван.** Пред 60-годишния юбилей на д.и.н. Николай Червенков / Иван Симеонов. – Text : nemediat // Роден край. – 2007. – 29 дек. – С. 4. – În lb. bulg.
741. **Червенков Николай Николаевич** : [краткая биография]. – Text : nemediat // Русин. – 2007. – № 1. – С. 191. – În lb. rusă.
742. **Юровская, Галина.** Встреча с послем Румынии в нашем Госуниверситете : [о встрече ректора Тараклийского университета Николай Червенкова с послем Румынии Филиппом Теодореску] / Галина Юровская. – Text : nemediat // Свет. – 2007. – 5 апр. – С. 2. – În lb. rusă.

2008

743. **Волева, Анжелика.** Николай Червенков: „История отдавна е станала голяма част от моя живот...” : [творческата вечер на историк-българист Николай Червенков в Българския културен център в гр. Одеса] / Анжелика Волева. – Text : nemediat // Българско обозрение. – 2008. – 26 апр. – С. 4. – În lb. bulg.
744. **Гарановска, Инна.** Достоен юбилей на достоен българист : [поздравителен адрес на Николай Червенков към 60-годишнината] / Инна Гарановска. – Text : nemediat // Българско обозрение. – 2008. – 5 ян. – С. 4. – În lb. bulg.
745. **Грек, Иван.** Слово о Николае Червенкове : [о жизненном и творческом пути историка-българиста Молдовы] / Иван Грек. – Text : nemediat // Свет. – 2008. – 31 янв. – С. 2. – În lb. rusă.

746. **Николай Червенков чества 60-годишен юбилей.** – Text : nemediat // Държавна агенция за българите в чужбина. – 2008. – 1 март. – С. 3. – În lb. bulg.
747. **Поздравляем!** : [поздравление с 60-летним юбилеем Н. Н. Червенкова от лица Научного общества болгаристов, ассоциации «Русь» и коллектива Тараклийского госуниверситета]. – Text : nemediat // Analytique неделя. – 2008. – 3 янв. – С. 4. – În lb. rusă.
748. **Расширяване на взаимните контакти между университетите в Шумен и Тараклия** : [среща на ректорите проф. Маргарита Георгиева и проф. Николай Червенков]. – Text : nemediat // Шуменска заря. – 2008. – 14 ноем. – С. 1-2. – În lb. bulg.
749. **Червенков Николай Николаевич** : [биографични данни на учен-историк]. – Text : nemediat // Чуждестранна българистика през XIX век : Енциклопедичен справочник / главный редактор: А. Милтенова. – София : АИ „Проф. Марин Дринов”, 2008. – С. 611-612. – În lb. bulg.

2009

750. **Делибалтова, Виорика.** Встреча президентов В. Воронина и Г. Пырванова в г. Тараклия : [о встрече высоких гостей с ректором Тараклийского университета Н. Червенкова в стенах учебного заведения] / Виорика Делибалтова. – Text : nemediat // Свет. – 2009. – 25 март. – С. 2. – În lb. rusă.
751. **Паслар, Мария.** Юбилейната XX Республиканска олимпиада по български език и литература в гр. Тараклия : [за участие на ректора Николай Червенков в олимпиадата] / Мария Паслар. – Text : nemediat // Свет. – 2009. – 21 май. – С. 2. – În lb. bulg.
752. **Симеонов, Иван.** С грижа за образователните проблеми на българската общност в Република Молдова : [за Республиканската научна конференция „Развитие на просвета на българската общност в Молдова: проблеми и перспективи” и участието на професор Николай Червенков] / Иван Симеонов. – Text : nemediat // Свет. – 2009. – 29 ян. – С. 1 ; Роден край . – 2009. – 14 февр. – С. 2. – În lb. bulg.

2010

753. Костова, Дора. Откриване на мемориална плоча на Хан Аспарух в Запорожие : [участието на Николай Червенков в общобългарско празнуване] / Дора Костова, Татяна Чиканчи. – Text : nemediat // Роден край. – 2010. – 18 дек. – С. 4. – În lb. bulg.
754. «Круглый стол» в университете : [Николай Червенков принял участие в дискуссии по теме «Состояние и перспектива изучения болгарского языка в Молдове»]. – Text : nemediat // Свет. – 2010. – 20 мая. – С. 4. – În lb. rusă.
755. Чолов, П. Червенков, Николай Николаев : [биографични данни на учен-историк] / П. Чолов. – Text : nemediat // Български истории : Биографично-библиографски справочник. – 3-то издание. – София : [Б. и.], 2010. – С. 360-361. – În lb. bulg.

2011

756. «Гроздобер – 2011» в Твардице : [почетный гость болгарского праздника председатель Научного общества болгаристов Николай Червенков]. – Text : nemediat // Свет. – 2011. – 3 нояб. – С. 2. – În lb. rusă.
757. Червенков, Николай Николаевич : [биография]. – Text : electronic // wikiwand : [site]. – 2011. – 10 янв. – În lb. rusă. – URL: <https://tinyurl.com/y3pansdn> (accesat : 18.01.2024).

2012

758. День бессарабских болгар – день нашего объединения : [почетный гость праздника в г. Тараклия Николай Червенков]. – Text : nemediat // Свет. – 2012. – 1 нояб. – С. 1. – În lb. rusă.
759. Научно-практическая конференция «200 години Тараклия» : [об участие Николая Червенкова в юбилейной конференции, прошедшей в Тараклийском университете]. – Text : nemediat // Свет. – 2012. – 17 мая. – С. 1. – În lb. rusă.

2013

760. Duminica, Ivan. Savantul Nicolai Cervencov – omul istoriei / Ivan Duminica. – Text : nemediat // България: метрополия и диаспора : Сборник по случай 65-годишнината на д.и.н. Николай

- Червенков / Научно дружество на българите в Република Молдова, Институт за културно наследство към Молдовската академия на науките, Тараклийски държавен университет „Григорий Цамблак” ; редколегия: Иван Думиника, Калчо Калчев, Георге Гонца и др.. – Кишинев : SŞB, 2013. – С. 28-37. – ISBN 978-9975-9577-2-4.
761. **Генов, Иван.** Профессор Николай Червенков – «Человек года – 2012» : [всеукраинский конкурс «Человек года» чествует представителей болгарской диаспоры Украины] / Иван Генов. – Text : nemediat // Свет. – 2013. – 28 февр. – С. 1. – În lb. rusă.
762. **Калчев, Калчо.** Предговор : [за Николай Червенков като учен-историк] / Калчо Калчев. – Text : nemediat // България: метрополия и диаспора : Сборник по случай 65-годишнината на д.и.н. Николай Червенков / Научно дружество на българите в Република Молдова, Институт за културно наследство към Молдовската академия на науките, Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак” ; редколегия: Иван Думиника, Калчо Калчев, Георге Гонца и др.. – Кишинев : SŞB, 2013. – С. 7-10. – ISBN 978-9975-9577-2-4 ; Роден край. – 2013. – 16 март. – С. 8. – În lb. bulg.
763. **Кара, Надежда.** Председатель Научного общества болгаристов Республики Молдова : [Николай Червенков] / Надежда Кара, Елена Рацеева. – Text : nemediat // България: метрополия и диаспора : Сборник по случай 65-годишнината на д.и.н. Николай Червенков / Научно дружество на българите в Република Молдова, Институт за културно наследство към Молдовската академия на науките, Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак” ; редколегия: Иван Думиника, Калчо Калчев, Георге Гонца и др.. – Кишинев : SŞB, 2013. – С. 38-45. – În lb. rusă. – ISBN 978-9975-9577-2-4.
764. **Костова, Дора.** Тараклии – 200 лет : [за книгата на Николай Червенков и Иван Думиники, посветена на двухвековната история на града] / Дора Костова. – Text : nemediat // Роден край. – 2013. – 14 дек. – С. 9. – În lb. bulg.

765. [О подготовке к печати первого тома монографии «Тараклии – 200 лет», авторы Николай Червенков, Иван Думиника]. – Text : nemediat // Свет. – 2013. – 28 марта. – С. 4. – În lb. rusă.
766. Паслар, Мария. Николай Червенков – първият ректор на Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак” / Мария Паслар. – Text : nemediat // Роден край. – 2013. – 16 март. – С. 10 ; България: метрополия и диаспора : Сборник по случай 65-годишнината на д.и.н. Николай Червенков / Научно дружество на българите в Република Молдова, Институт за културно наследство към Молдовската академия на науките, Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак” ; редколегия: Иван Думиника, Калчо Калчев, Георге Гонца и др.. – Кишинев : SŞB, 2013. – С. 46-50. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9577-2-4.
767. Челак, Екатерина. Николай Червенков: човек, учен, родолюбец / Екатерина Челак. – Text : nemediat // България: метрополия и диаспора : Сборник по случай 65-годишнината на д.и.н. Николай Червенков / Научно дружество на българите в Република Молдова, Институт за културно наследство към Молдовската академия на науките, Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак” ; редколегия: Иван Думиника, Калчо Калчев, Георге Гонца и др.. – Кишинев : SŞB, 2013. – С. 13-27. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-9577-2-4.

2014

768. Боримечков, Дмитрий. Презентация книги о нашем земляке : [высказывания Николая Червенкова и Ивана Думиника о книге краеведа Петра Кайряка «Тараклия и тараклийцы»] / Дмитрий Боримечков. – Text : nemediat // Свет. – 2014. – 27 февр. – С. 4. – În lb. rusă.
769. Государственные награды : [о присуждении звания «Om Emerit» профессору Тараклийского университета Н. Н. Червенкову]. – Text : nemediat // Свет. – 2014. – 28 авг. – С. 1. – În lb. rusă.
770. Президент Николае Тимофти вручил государственные награды группе граждан : [Николай Червенков удостоен Почетного звания «Om Emerit»]. – Text : electronic // Президентура Республики Молдова : [site]. – 2014. – 21 авг. – În

lb. rusă. – URL: <https://presedinte.md/rus/comunicate-de-presa/presedintele-republicii-moldova-nicolae-timoftei-a-inmnat-distinctii-de-stat-unui-grup-de-cetateni> (accesat : 19.01.2024).

2016

771. Станчев, Михаил. Червенков, Николай Николаевич : [биография историка-болгариста] / Михаил Станчев. – Text : nemediat // Болгары в Российской империи, СССР, странах Балтии и СНГ. – Харьков : ИПП «Контраст», 2016. – Т. 2. – С. 527-528. – În lb. rusă. – ISBN 978-617-7405-01-5.

2017

772. Думиника, Иван. Посещение при сънародниците в Бразилия : [пътуване на Николай Червенков в Бразилия] / Иван Думиника. – Text : nemediat // Свет. – 2017. – 6 юли. – С. 3. – În lb. bulg.
773. Константинова, Анна. Николай Червенков – нашата гордост : [към 70-годишния юбилей] / Анна Константинова. – Text : nemediat // Роден край. – 2017. – 30 дек. – С. 3. – În lb. bulg.
774. Конференция „Борба за Освобождението и независимостта на България” : [участието на Николай Червенков в научно-историческата конференция]. – Text : nemediat // Свет. – 2017. – 21 септ. – С. 3. – În lb. bulg.
775. Презентация на поредната книга на д-р Иван Думиника : [Николай Червенков презентира в Библиотеката „Христо Ботев” новата монография „Coloniile bulgarilor în Basarabia (1774-1856)”]. – Text : nemediat // Свет. – 2017. – 7 дек. – С. 3. – În lb. bulg.
776. Проф. Николай Червенков: Българският език е обединяващ фактор на българите в Молдова. – Text : electronic // Научно Дружество на Българистите в Република Молдова : [site]. – 2017. – 25 май. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/5axhtj2j> (accesat : 06.07.2023).

2018

777. Duminica, Ivan. Bulgar de la naștere, bulgarist prin vocație : [despre savantul bulgarist Nicolai Cervencov] / Ivan Duminica. – Text :

- nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 21-32. – ISBN 978-9975-139-47-2.
778. **Olărescu, Angela.** Nicolai Cervencov – la jubileul de 70 de ani / Angela Olărescu. – Text : electronic // Biblioteca „Hristo Botev” : Filiala BM „B.P. Hasdeu” Chisinau : [blog]. – 2018. – 2 ian. – URL: <https://tinyurl.com/mvsf736e> (accesat : 06.07.2023).
779. **Olărescu, Angela.** Nicolai Cervencov – om al științei / Angela Olărescu. – Text : nemediat // BiblioPolis. – 2018. – Vol. 68, Nr 1. – P. 127-129. – ISSN 1811-900X ; Revista de Etnologie și Culturologie. – 2018. – Vol. 23. – P. 133-134. – ISSN 1857-2049.
780. **Дешева, Станини.** Най-голямата награда : [за награждаване с орденът „Св. Св. Кирил и Методий” на Република България на проф. Н. Червенков] / Станини Дешева. – Text : nemediat // Родолубец : Алманах. – 2018. – № 9. – С. 186-188. – În lb. bulg.
781. **Думиника, Иван.** Българин по рождение, българист по призвание : [за историк-българист Николай Червенков] / Иван Думиника. – Text : nemediat // Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* / Николай Червенков ; съставител: Иван Думиника ; Институт за културно наследство към Академия на науките на Молдова, Научно дружество на българистите в Република Молдова. – Кишинэу : [Б. и.], 2018. – С. 8-20. – În lb. bulg.. – ISBN 978-9975-139-47-2.
782. **Иванова, Миглена.** Бессарабские болгары в Бразилии: Как далеки болгарские корни? : [встречи Николая Червенкова в Бразилии с потомками бессарабских болгар-эмигрантов] / Миглена Иванова. – Text : electronic // БНР Новини : [site]. – 2018. – 5 май. – În lb. rusă. – URL: <https://bnr.bg/ru/post/100967232/bessarabskie-bolgari-v-brazilii-kak-daleki-bolgarskie-korni> (accesat : 02.01.2024).
783. **Калчев, Калчо.** Бележитият българист и приятелят на Великотърновския университет Николай Червенков – на 70

- години / Калчо Калчев. – Text : nemediat // Епохи. – 2018. – № 26. – С. 284-285. – În lb. bulg.
784. Константинова, Анна. Величие человека определяется по его делам : [Николай Червенков отмечает 70-летие] / Анна Константинова. – Text : electronic // Кур'єр тижня : [site]. – 2018. – 2 янв. – În lb. rusă. – URL: <http://izmail.es/article/31090/> (accesat : 23.01.2024).
785. Предложиха проф. Николай Червенков за удостояване с Орден „Св. Св. Кирил и Методий”. – Text : nemediat + Text : electronic // Труд. – 2018. – 21 ян. – С. 3 ; Труд news : [site]. – 2018. – 21 февр. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/52dnn99w> (accesat : 12.01.2024).
786. Проф. Николай Червенков е награден с Орден „Св. Св. Кирил и Методий I Степен”. – Text : electronic // Научно Дружество на Българистите в Република Молдова : [site]. – 2018. – 11 май. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/57ehu5fs> (accesat : 12.01.2024).
787. Указ № 57 от 27.02.2018 г. за награждаване на проф. Николай Николаевич Червенков с Орден „Св. Св. Кирил и Методий” Първа степен. – Text : electronic // ciela : Справочен и правен софтуер : [site]. – 2018. – 9 март. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/57ehu5fs> (accesat : 03.01.2024).
788. Янев, Симеон. Радев удостои с висши държавни отличия петима учени : [с Орден „Св. Св. Кирил и Методий” първа степен президент на България удостои проф. Николай Червенков] / Симеон Янев. – Text : electronic // news.bg : [site]. – 2018. – 10 май. – În lb. bulg.. – URL: <https://news.bg/politics/radev-udosti-s-visshi-darzhavni-otlichiya-petima-ucheni.html> (accesat : 05.01.2024).

2019

789. Научная конференция : [участие Николая Червенкова в конференции, посвященной судьбе эмигрантов – бессарабских болгар в Бразилии]. – Text : nemediat // Свет. – 2019. – 12 сент. – С. 1. – În lb. rusă.
790. Юбилейна Олимпиада по български език в Молдова : [парични награди от Научното дружество на българистите учредени

лично от Николай Червенков]. – Text : nemediat // Светлина. – 2019. – 18 апр. – С. 3. – În lb. bulg.

2021

791. **Первый ректор Тараклийского государственного университета** : [Николай Червенков – руководитель высшего учебного заведения]. – Text : nemediat // Свет. – 2021. – 22 янв. – С. 3. – În lb. rusă.

2022

792. **Из Болгарии в Бессарабию** : [о работе Н. Червенкова по теме переселения болгар на бессарабские земли]. – Text : electronic // NewsMaker.md : [site]. – 2022. – 5 ноем. – În lb. rusă.. – URL: <https://newsmaker.md/rus/novosti/bolgarskoe-vodvorenje-kak-moldova-stala-obschim-domom-dlya-raznykh-narodov-chast-shestaya/> (accesat : 18.01.2024).
793. **Николай Червенков на 75 години** : [поздравителен адрес]. – Text : nemediat // Родолюбец : Алманах. – 2022. – № 10. – С. 139. – În lb. bulg.. – ISSN 1312-5419.
794. **Николай Червенков, професор, д.и.н., почетен председател на Научното дружество на българистите в РМ, почетен гражданин на гр. Тараклий, гр. София** : [поздрави с Коледа]. – Text : nemediat // Свет. – 2022. – 30 дек. – С. 2. – În lb. bulg.

2023

795. **Богоева, Ирина. 75 години навърши виден бесарабски учен Николай Червенков / Ирина Богоева.** – Text : electronic // Глас Пресс : [site]. – 2023. – 4 ян. – În lb. bulg.. – URL: <http://tinyurl.com/yyz28awh/> (accesat : 18.01.2024).

2024

796. **Драгнева, Светлана. Проф. Николай Червенков: Свързан съм с България, Украйна и Молдова, на трите държави съм предан и благодарен / Светлана Драгнева.** – Text : electronic // Глас Пресс : [site]. – 2024. – 2 ян. – În lb. bulg.. – URL: <https://tinyurl.com/yc4s5a9x> (accesat : 11.01.2024).

АПРЕЦИЕРИ ŞИ ДЕДИКАЦІИ ЇН VERSURI / ПРИЗНАТЕЛНОСТ И БЛАГОДАРНОСТ В СТИХОВЕ, ПОСВЕТЕНИ НА НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВИЧ ЧЕРВЕНКОВ

*Надежда КАРА, д-р. филологии, научный сотрудник
Института Научного Наследия при Академии Наук Молдовы*

Познавам Николай Николаевич Червенков около тридесет години, преди всичко като един от основателите на Научното дружество на българистите в Р. Молдова и като безсменен дългогодишен Председател на това общество, което е много важното за цялата интелигенция в нашата страна. Работейки в НДБ покрай Николай Николаевич, имах възможност през тези три десетилетия да го позная отблизо като учен, ръководител, организатор и като човек. Мога да кажа, че съм щастлива от подарената ми в живота възможност да общувам с Николай Николаевич – историк с висока научна степен, необикновен родолюбец, запален изследвач, човек с великолепно чувство за хумор, позитивен, неуморен, широко образован.

Винаги съм се възхищавала как той умее във всекидневието на нашия тукашен български живот да открие дълбоко етническото, свързано с традицията и етническите ни ценности, да улучи проявата на народопсихологията на българина.

Трябва да имаш голяма нагласа за жертвеност в името на възраждане на бесарабското българско, че от кабинетната си научна дейност смело да се втуриш в организационна, социална и икономическа дейност и от нула да тръгнеш да създаваш Български университет в Тараклия.

Но това чудо стана. Николай Николаевич като първият ректор на университета не само поведе напред преподавателския и

студентския състав на новото учебно заведение, но и продължи да се занимава с научната си и научно-организационна дейност, а и с просветителска и популяризаторска. Последното е важно, за да може всеки българин в Молдова, и от най-малкото българско село, да научи за своя произход, за българската история, за прародината си и за Бесарабия като своята родина.

Доктор хабилитат Николай Червенков е човек, който стои в началото на нашето българско Възраждане в Молдова в края на XX век. Да му благодарим за най-важното дело в живота на един български учен и родолюбец от Молдова.

НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ: СЛОВО О СТАРШЕМ КОЛЛЕГЕ

*Виталий СЫРФ, доктор филологических наук,
старший научный сотрудник Института
культурного наследия (Кишинев, Республика Молдова)*

Каждый человек как существо социальное связан с окружающими его людьми многочисленными нитями контактов и отношений, а если он к тому же занимается общественными науками, преподавательской и общественной деятельностью, то число таких связей вырастает в геометрической прогрессии. Именно такой образ жизни присущ, на наш взгляд, старшему коллеге по бывшему Институту национальных меньшинств Академии наук Молдовы (ныне Институт культурного наследия) доктору хабилитат исторических наук, автору и соавтору более 200 научных трудов, профессору, почетному председателю Научного общества болгаристов Республики Молдова Николаю Николаевичу Червенкову.

Опыт общения с Николаем Николаевичем позволяет сказать, что он открыт миру и людям, и, несмотря на вечную занятость, всегда находит хоть немного времени, чтобы поинтересоваться, как обстоят дела у тебя самого или у твоих коллег, у наших общих знакомых; если надо, всякий раз может прийти на

помощь, посоветовать, проконсультировать не только по линии науки, но и по околонучным вопросам.

В моей памяти на всю оставшуюся жизнь сохранятся такие важные моменты нашей научной жизни, как помощь со стороны Николая Николаевича в подготовке моей диссертации, совместное участие в научных конференциях, на которых он часто выступал не только как организатор, но и как ответственный редактор сборников материалов проведенных конференций, его требовательность к последовательному освещению историографии вопроса и к научному аппарату готовящихся статей.

Николай Николаевич Червенков, даже живя в Болгарии, продолжал радовать и удивлять нас активным участием в различных мероприятиях, а также публикациями, так или иначе связанными с историей, культурологией, болгаристикой и отчасти – с гагаузоведением. Со своей стороны хочется пожелать, чтобы труды его и личность, отразившаяся в трудах, как и память о нашем общении, как можно дольше помогали нам оставаться в поле влияния его необыкновенной личности – человека и ученого.

**ПРОФЕСОР Д.И.Н. НИКОЛАЙ ЧЕРВЕНКОВ:
ЕМАНАЦИЯ НА ЗДРАВИА БЪЛГАРСКИ ДУХ, НА
НЕПРЕКЛОННИИ СТРЕМЕЖ НА БЕСАРАБСКИТЕ
БЪЛГАРИ ЗА ОЦЕЛЯВАНЕ И СЕБЕДОКАЗВАНЕ**

Галин ГЕОРГИЕВ, доктор по етнология, научен сътрудник на Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей към Българската Академия на Науките, съпредседател на Културно-просветно Дружество за връзки с бесарабските и таврийските българи „Родолюбец“

Познанство ми с историка, общественика и човека Николай Червенков датира отпреди дведесетина години – период, в който той още не се бе установил да живее трайно в България, но много често идваше тук, изнасяше лекции, общуваше с колеги и

приятели. Запозна ни неговата землячка Елена Водинчар – моята колежка от Националния етнографски музей в София.

По-натам, когато проф. Червенков се премести да живее постоянно в България, срещите ни станаха регулярни, сбlijихме се в рамките на Дружеството за връзки с бесарабските и таврийските българи „Родолубец”. Докато той беше ректор на Тараклийския държавен педагогически университет, през 2009 г. заедно с Елена Водинчар и с Валентин Лазаров, другия наш колега от музея, проведохме теренно етнографско проучване в Молдова със съдействието на хората от днешния град Тараклия и на самия Н. Червенков.

Времето на нашето активно общуване съвпада с установяването на сем. Червенкови в България – един от редицата случаи на обратно мигриране, някои го определят дори като завръщане на бесарабски българи в метрополията през последните десетилетия. Действително за Н. Червенков преместването в прародината е своеобразно вглъбяване в родовата история и корените му. Преди всичко обаче то се изразява в подпомагането и укрепването на връзките между хората от Бесарабия и България. Лично той, неговият дом и близките му се превърнаха в жив мост за многобройни посещения, гостувания, срещи и разговори, за инициативи, свързани с каузата на българите зад граница. Освен с родния Бесарабски край, проф. Червенков се втурна в осъществяване на контакти между българи и от по-далечни дестинации. Тези негови пориви го отведоха чак до Бразилия, където той предприе едни от първите професионални крачки в изучаването на имиграцията на бесарабските българи и гагаузи зад океана.

Невероятно енергичен, винаги целеустремен, въодушевен и забързан, професорът може да бъде видян на почти всички събития в столицата, свързани с българите зад граница – и в МОН, и в ИАБЧ, и в дружество „Родолубец”. Той е неповторим разказвач, които умее да ситуира личните си истории като значими моменти от цялостния наратив на „голямата” история. Десетки пъти, най-вече в компанията на нашата обща приятелка и съмишленик в дружество „Родолубец” Кирилка Демирева,

сме се наслаждавали на пространните му и увлекателni бесede за тежката съдба на семейството му по време на репресиите и депортацията през 1948-1949 г., за късната, според местните бесарабски разбирания, но успешна женитба със съпругата му Мария, за първите контакти с България праз 70-те години на XX в., за изявени личности, случки и събития от родния му Буджак.

Като потомък на онези наши сънародници, които преди 200 години напускат „свидните Балкани”, заселвайки се при изключително неблагоприятни условия в степите на тогавашна Южна Русия, сменяйки няколко политически режима и запазвайки до днес своите език, култура и идентичност, проф. Николай Червенков е своеобразна еманация на здравия български дух, на непреклонния и постоянен стремеж на бесарабските българи за оцеляване, себедоказване и отстояване на род и традиции.

ÎNTÂLNIRI CARE SCHIMBĂ DESTINE: OMAGIUL MEU PENTRU N.N. CERVENCOV

*Marina MIRON, dr. în istorie,
Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova*

Am avut onoarea de a-l cunoaște pe omul și savantul N.N. Cervencov vreme de treizeci și trei de ani. Numerologii ar spune, poate, că este o cifră încărcată de simboluri și semnificații tainice; eu însă spun doar că am fost norocoasă. Norocoasă că, în diferite etape ale vieții mele, de-a lungul atâtor decenii, drumurile mele s-au împletit cu ale cunoscutului cercetător bulgarist, neobositul promotor al istoriei și culturii bulgarilor basarabeni.

Pentru prima dată am auzit – doar am auzit – numele lui Nicolai Nicolaevici în anul 1990, când părinții mei, profesori la școala medie incompletă din satul Stoianovca, raionul Cantemir, au plecat la cursuri de perfecționare în Bulgaria, într-un grup condus de domnul Cervencov.

L-am cunoscut în persoană doi ani mai târziu, în toamna lui 1992, pe când eram studentă în anul al doilea la Facultatea de Istorie

și Etnopedagogie a UPS „Ion Creangă”. Atunci i-am cerut ajutorul pentru redactarea primei mele teze de an, dedicate dreptului nescris al bulgarilor în perioada medievală. De atunci, sprijinul său mi-a fost mereu aproape: sugestii prețioase, cărți rare, îndrumări metodologice – toate oferite cu generozitatea și răbdarea care îl caracterizau.

Și primele mele amintiri din Bulgaria se leagă tot de numele lui N. Cervencov. De la el am primit invitația de a participa, în 1994, la lucrările concursului internațional „Бесарабските българи за себе си”. Emoțiile acelei prime călătorii și descoperirea patriei mele istorice rămân și astăzi printre cele mai vii și mai necuprinse în cuvinte.

Prin intermediul lui Nicolai Nicolaevici, am avut prilejul să-i cunosc și pe alți colegi bulgărești – S.Z. Novacov, I.F. Grec, P. Stoianov, N.V. Cara, E.VI. Rațeva, E.St. Soroceanu, Ec. Celac, Al. Cavalov și mulți alții – toți legați, într-un fel sau altul, de Sectorul de bulgaristică al Academiei de Științe a Moldovei. Întâlnirile cu aceste personalități și susținerea constantă a domnului Cervencov au cântărit enorm în decizia mea de a continua studiile după absolvire și de a-mi încerca puterile pe tărâmul cercetării. Odată cu admiterea la doctorat, în 1996, la Institutul de Etnografie și Folclor al AȘM, m-am apropiat și mai mult de toți acei oameni pentru care istoria și cultura bulgarilor din spațiul basarabean constituiau un domeniu nu doar de cercetare, ci și de vocație.

Deși în propriile mele investigații am ales să mă concentrez asupra aspectelor etnologice ale culturii bulgarilor din actuala Republică Moldova, am urmărit întotdeauna cu atenție aparițiile științifice din domeniul bulgaristicii. În acest sens, valoarea operei lui N. Cervencov este greu de cuprins în cuvinte. Cercetător neobosit, el a contribuit la numeroase monografii și volume colective dedicate problemelor generale ale bulgaristicii, studii bibliografice, lucrări dedicate istoriei locale și unor teme cu totul inedite. Țin să evoc aici doar subiectul migrației bulgarilor basarabeni în America Latină în perioada interbelică – un domeniu pe care l-a scos la lumină cu perseverență și rigoare.

Ultima mea întâlnire cu profesorul N.N. Cervencov, deși doar virtuală, a avut loc în primăvara anului 2024, cu prilejul prezentării

cărții *Omul în casă – casa în viața omului*, publicată pe baza tezei mele de doctorat, al cărei recenzent a fost chiar Nicolai Nicolaevici.

Cum rămâne profesorul Nicolai Cervencov în amintirea mea? Ca o prezență luminoasă: un om care se grăbea mereu să vină în ajutor, care știa să descifreze sensurile, să aprecieze munca altora la justa ei valoare și să încurajeze fără ostentație, dar cu o noblete autentică. Un om rar, pe care îl port cu recunoștință în memoria mea afectivă și profesională.

*Татьяна ЗАЙКОВСКИ, доктор филологических наук,
ведущий научный сотрудник Института культурного
наследия (Кишинев, Республика Молдова)*

С Николаем Николаевичем Червенковым мы долгое время, вплоть до его назначения ректором Тараклийского университета, работали в Институте национальных меньшинств, впоследствии переименованном в Институт межэтнических исследований. Для меня было большим благом общаться с этим замечательным человеком. У него можно было многому научиться, несмотря на то что мы, хотя и являлись коллегами, все же принадлежали к разным научным направлениям – он занимался исследованиями в области истории, а мои интересы лежат в сфере культурологии, этнологии.

Он был замечательным рассказчиком, любил вспоминать своих коллег из Института истории, в котором работал прежде, рассказывал о том, как он еще в школе заинтересовался исторической наукой, как учился на историческом факультете Одесского университета, как пришел работать в Институт истории Академии наук Молдовы. Было много моментов, о которых Николай Николаевич рассказывал с самобытным юмором, особенно это касалось его детства и юности, студенческой жизни. Эти его рассказы были такими яркими и образными, что до сих пор остаются в памяти. В них каким-то непостижимым образом отражалось сочетание обретенной с годами мудрости с изначально присущей его характеру непосредственностью.

Николай Николаевич очень активно участвовал в научной жизни нашего института, особенно отдела болгаристики, в котором работал, и постоянно был занят: писал статьи, монографии, рецензии и др., участвовал в конференциях, в том числе в Болгарии, кому-то помогал советом, кому-то оказывал и материальную помощь – и таких людей немало. У него всегда было много дел: всегда надо было что-то сдать в печать, что-то организовать, с кем-то срочно встретиться, что-то обсудить. И каким-то чудом ему удавалось все успевать.

Сумел очень много сделать для болгаристики – и как ученый, и как общественный деятель, как руководитель Научного общества болгаристов. Создавалось впечатление, что он не то чтобы считал это своим долгом... Он просто этим жил. Нашел свой путь и шел по нему, не сворачивая, всей своей деятельностью оставляя преданным своему народу.

Николай Николаевич был талантливым историком, прекрасным организатором и общественным деятелем, замечательным коллегой, светлым, отзывчивым человеком. Он оставил богатое наследие в болгаристике и добрую память в душах своих коллег.

ЗЕРКАЛО ПАМЯТИ

*Надежда ДАМЬЯН, старший преподаватель,
Государственный Педагогический Университет им. Иона
Крянгэ (Кишинев, Республика Молдова)*

1994 г. – год, когда впервые Н. Н. Червенков начал свою педагогическую деятельность в КГПУ им. Иона Крянгэ, на филологическом факультете, в качестве преподавателя истории и этнографии болгарского народа. Уже на первом занятии студенты поняли, что перед ними умный, талантливый человек, до мозга костей историк.

Николай Николаевич был и строгим, и требовательным, но справедливым педагогом. Он сразу стал образцом для подражания как для студентов, так и преподавателей. Его называли

трудоголиком. Когда он только успевал писать научные работы, заниматься педагогической и общественной деятельностью? Именно по его инициативе была организована и проведена Международная научная конференция «Молдавско-болгарские отношения в средние века и новое время» (21-23 октября 1996 г.). Она была проведена кафедрой Истории румын исторического и этнографического факультета КГПУ им. И. Крянгэ и Научным обществом болгаристов Республики Молдова, при участии Института национальных меньшинств и Института истории АН Молдовы.

Одним из самых интересных выступлений было выступление Николая Николаевича. На самом высоком научном уровне была раскрыта тема «Деятели болгарского национально-освободительного движения в Бессарабии (1856-1877 гг.)». В выступлении прозвучали имена известных болгарских просветителей: Ивана Селимински, Ивана Иванова, Павла Калянджи, Георгия Раковского, Христо Ботева и других, чья деятельность стала важной вехой в развитии молдавско-болгарских связей. Следует подчеркнуть, что Н.Н. Червенков был известной личностью не только в КГПУ им. И. Крянгэ, но и далеко за его пределами. Ученый, педагог, гуманист, общественный деятель – он пользовался всегда большим авторитетом, уважением среди коллег и студентов.

Студентам он оказывал большую помощь в написании курсовых и дипломных работ. Хочется отметить и его личные качества – скромность, интеллигентность, отзывчивость, доброту и честность. С ним всегда было интересно общаться, он умел находить увлекательные темы для обсуждения.

Переворачивая страницы биографии филологического факультета, понимаешь, что нам крупно повезло, что с нами работал Николай Николаевич Червенков, специалист высокого профессионального уровня, у которого многому можно было научиться.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВИЧ ЧЕРВЕНКОВ – ГОЛЕМИЯТ УЧЕН И ЧИЙШИЕЦ

*Олга ВОДИНЧАР-НЕДЕЛЧЕВА,
доктор по теология, град Одеса, Украйна*

За Николай Николаевич Червенков може и трябва много да се каже. За него вече има доста написано и ще бъде още и още отразено. Прекрасен човек и голям учен. Рядко се срещат днес такива хора като него. Неговата научна дейност за нас, бесарабските българи, е твърде значима и фундаментална.

За нас, чийшиите, той е голям човек с дълбок морал и същевременно – наша гордост. За нас, по-младите изследователи от неговото родно село, той най-напред беше наставник, пример, образец и светило в науката, с когото имаме добрата възможност да се познаваме и от него да научаваме и надграждаме. Всички знаят, че професор Червенков винаги беше открит и простодушен. Той никого не връщаше, когато го търсехме за консултация, или питахме за съвет. Той винаги се отзоваваше.

Лично за мен, с неговата кончина, стана ясно, че вече нямам такъв човек, с когото мога леко да говоря по различни направления и който винаги ме подкрепяше и наставляваше. От самото начало на моите научни търсения той беше насреща, даваше ми идеи и мисли. Благодарение на него имах честта, макар и за кратко, да преподавам в Тараклийския университет, на който той се явява един от основоположниците. От него научих много, не само относно научни, а и чисто човешки неща.

Безкрайно съжалявам, че не успях да го попитам по доста въпроси и да чуя неговото мнение по редица изследователски теми. Знам, че ще има и занапред моменти, когато ще искам да му се обадя, за да го чуя или да му напиша. Той можеше и още можеше да напише за всички нас и да ни подсказе как и ние да действаме. Безкрайно му съм благодарна за приятелството и добрините.

Нисък поклон пред паметта му!

Екатерина ЧЕЛАК, доктор по история

Николай Николаевич Червенков е най-прочутия историк от българската диаспора. Името на българиста Николай Червенков е известно далеч зад пределите на мъничката република Молдова. Той е автор и съавтор на над 150 научни трудове, в това число монографии, различни сборници документи, учебници и помагала, а също така и над 200 научно-популярни статии. Имах голяма сполука в живота да се запозная с него отначало на лекциите му по нова история в Кишиневския държавен университет, а след това в Академията на науките на Република Молдова, където той оглавяваше Отдел „История на Юго-Източните държави”. Но най-голямо удоволствие беше от общуването с Николай Николаевич, когато работих под негово непосредствено ръководство в Института за междуетническите отношения в отдела по българистика. Споменавам за прекрасната творческа атмосфера, царяща тук, където в момента се бе събрал колектив съмишленици с високо интелектуално и професионално ниво. Докторът на историческите науки Николай Червенков през годините на своята научна и преподавателска дейност дава съществен принос в развитието на българистиката. Неговите трудове се отличават с пълнота и дълбочина в изследванията, ерудиция и широки знания по изучаваните проблеми, прецизен анализ. Със своя талант, творчески порив и щедрост на душата ученият Николай Червенков заслужено спечели авторитета и уважението на всички, които с него се работили на нивата на българистиката. Заслугите на Николай Николаевич и пред науката, и пред диаспората са огромни. Мисля, че ще са тема на многобройни изследвания занапред. Освен това, особено искам да отбележа човешките качества на първия ректор на Тараклийския университет. Именно благодарение на неговата личност българският университет започва своята дейност. Добър, любезен, светъл човек, в който нямаше и намек на някакво високомерие и формализъм. Православен

човек. Много ни липсва Николай Николаевич. Дори и не ми се вярва, че го няма вече сред живите...

Януари 2026 г.

*Снежана НИКИФОРЦЕВА, учител висша категория,
Български Лицей „Васил Левски”, град Кишинев*

Кръстник Кольо. Така с бате Асен го наричахме. Така го наричаха татко, мама и баба. Много се радвахме, когато идваше на гости ни. Още един наш роден българин в град Кишинев. За нас, децата, беше приятелче – с него можехме да се веселим (сега родителите поощряват децата да се веселят шумно, в нашето строго детство баба казваше, че «беснеем»). Чувствахме, че ни обича – сякаш ставаше наш връстник, «уйдисваше ни на акъла», както казваше баба ми Марина.

Беше аспирант в Москва. Знаеше, че обичам да чета – четох всичко поред, дори вестници, макар че нищо не разбирах каквото пишеше там (научих се да чета рано, преди да тръгна на училище). С нетърпение чаках, че когато дойде кръстник Кольо от Москва, ще ми донесе за подарък някоя интересна българска книжка с приказки, или със стихчета и с много чудни картинки. Бяха с български колорит. Такива нямаше в другите книжки, които имаше у дома. По тези картинки откривах света на българския народен свят в образи, облекло, предмети, стил и символика. Книжките ме запознаваха с детски български поети и писатели, с хубавите народни български приказки. Опознавах литераурната българска реч. Чудно и мелодично звучаха имената на Леда Милева, Калина Малина, Ангел Каралийчев и др. Дори първата ми книжна азбука беше българската, благодарение на кръстник Кольо – с портретите на двама брадати старци Кирил и Методий. До сега пазя сборника *Златни зрънца* със стихотворенията от класиците на българската поезия – голяма книжка с твърди корици стана моето приятелче завнаги. Оттам научих и рецитирах *Малък Пенчо, Орел, рак и щука*. Попивах българската история и българския дух от *Тих бял Дунав...*,

Върви народе възродени..., Даваш ли, даваш, Балканджи Йово... и много други творби, вълнуващи и подхранващи за дълги години моето желание да науча този „свещен език”. Така, благодарение на моят кръстник Кольо, в нашата къща се събра прекрасна библиотека от детски книжки на български език. Сега разбирам, че той подбираше книгите така, да са от български автори, от най-добрите представители на българската поезия и проза за деца. Тогава беше още ерген и нямаше свое семейство. Бях на десет години, когато се ожени, имах детското ревностно чувство, че сега не ще е само наш, ще е и за някой друг.

Вече след като завърших българска филология в Софийски университет и се дипломирах, и Кръстник Кольо ме покани в отдел „Българистика” към молдовската Академия на науките, продължи неговото водене из българщината, но вече на друго равнище. Станах научен сътрудник, писах статии... За цял живот ми останаха неговите наставления, съвети как става научната дейност, как да си верен на научното дело в своето ежедневие. Неговият пример на щедър, неутомим учен изследовател-българист, пълен с творчески замисли и идеи, готов да забележи и подкрепи всеки млад развиващ се талант, е уникален и оставащ златни зърна в душите и умовете за да прораснат в бъднината. Светла ти памет, скъпи кръстник Кольо!

ТАКЪВ ГО ВИДЯХ...

*Кирилка ДЕМИРЕВА, член на редакционна колегия
на Алманаха „Родолубец”, България*

За проф. Николай Николаевич Червенков не може да се пише, нито дори да се мисли в минало време. Защото животът му бележи онова човешко присъствие, в което поколенията ще се вглеждат с благодарност и ще откриват достойния пример. За Николай Николаевич историческата наука е не просто призвание, което осмисля живота му. Тя е служене на българския род, в което и кътче на света да се е поселил. Един бегъл поглед върху библиографията на неговите научни трудове ни убеждава

в това. За тяхната теоретична дълбочина и приносен характер в науката говорят и ще говорят специалистите. Но следва да се отбележи, че тематичната им широта не е само удовлетворяване на академични амбиции, а осъзната отговорност пред единородните, родолюбив порив да осветли тяхното минало в името на пребъждането им. И ученият извършва нужното в точното време. За него трудът на историка е непрекъснато търсене и откриване на плодотворна изследователска нишка, която трябва да се следва безотказно.

Проф. Червенков разбира, че научната дейност е резултатна само когато е свързана с обществената. Научното дружество на българистите в Кишинев и Дружество „Родолюбец” в София са естествените трибуни, където научното знание да стане общодостъпно и не само да образова, но и да възпитава. Десетки представяния на книги, честване на исторически дати и личности – ето част от широката научнопопулярна дейност на Николай Николаевич. За всяка аудитория е удоволствие да слуша онази само негова българска реч, леко прибягваща между книжовна норма и чийшийски говор – своеобразен репер на българското оцеляване във времето.

Проф. Червенков умее да създава контакти и да ги поддържа не за лична изгода, а на ползу роду. Посещава прародината още в социалистическо време, а след 1989 г. е един от първите, който подпомага идейно и организационно новите демократични институции в Молдова и България.

Николай Николаевич е всеотдаен приятел за тези, които са успели да спечелят приятелството му. Добър, отзивчив и безкористен. Като човек, който знае цената на своето честно завоювано място, той отстоява авторитета си на учен и общественик, без да ревнува от чуждите успехи. Затова е и всепризнат учител на благодарни следовници.

Професорът е сладкодумен разказвач на истории, в които оживяват Чийшийското му детство и юношество, Одеската младост, академичната зрелост в Кишинев и Тараклия, семейството с мъжката челяд и внуците. България, Европа, Бразилия – пътища и хора, пребродени светове и тих Панчаревски пристан

за завърналия се в прародината потомък – многообразието на един живот, който не дочака своите мемоари.

През последните години, във връзка със съвместната ни работа върху някои негови текстове, имах възможност да се уверя в етичното отношение на проф. Червенков към всяка личност, заслужила за българската кауза. Безкористно и настойчиво пишеше и публикуваше статия за всяка личност, за всяка важна дата, които трябваше да бъдат съхранени в народната памет. Гледаше на тези текстове като на свой дълг и бързаше, сякаш за да изпревари съдбата...

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВИЧ ЧЕРВЕНКОВ – НАУЧНЫЙ НАСТАВНИК

Виктор ДАМЪЯН, доктор исторических наук

Мое знакомство с Николаем Николаевичем Червенковым состоялось в 2000 году. Тогда я был студентом 5-го курса и заканчивал исторический факультет Кишиневского государственного университета им. И. Крянгэ. В последующем году, как и все студенты, должен был написать и защитить дипломную работу, над которой работал, начиная со 2-го курса университета. Тема исследования звучала так: «Османское вторжение на Балканы и завоевание Болгарии (XIV в.)».

Я решил обратиться за консультацией по моей дипломной работе к Николаю Николаевичу. Он согласился со мной встретиться. Мы с ним обсуждали на протяжении нескольких часов содержание моей дипломной работы: какую литературу использовать в работе, чему уделить больше внимания и т.д. В конце нашей встречи я получил несколько книг по истории Болгарии, которые в дальнейшем использовал в своем студенческом исследовании. Мои первые впечатления о нем сложились как о человеке добром, улыбчивом, остроумном и в то же время глубоко и вдумчивом исследователе.

Спустя полгода, после успешной защиты дипломной работы, я поступил в аспирантуру КГПУ им. И. Крянгэ. В течение

нескольких месяцев мне предстояло определиться с направлением моего дальнейшего диссертационного исследования. Находясь в поиске, в ноябре-декабре 2001 г. я решил посоветоваться с Николаем Николаевичем и позвонил ему. Мне было важно выслушать его советы, ознакомиться с его видением того, какой научной темой я бы мог заняться в ближайшие несколько лет. Мне это было очень важно, так как на тот период времени у меня еще не было научного руководителя, а совет старшего наставника был очень важен в момент творческого поиска. В итоге я выбрал тему, которую утвердил мой научный руководитель.

Хочу отметить, что одно из первых моих участия в научных конференциях, уже в качестве аспиранта, было по приглашению Николая Николаевича. Это была конференция «Бессарабия и освобождение Болгарии» (2003 г.). В сборнике, выпущенном по итогам данной научной конференции, была опубликована одна из первых моих научных статей.

Отмечу, что данное приглашение для меня в каком-то смысле стало пророческим. Конференция была организована в Институте межнациональных исследований, в дальнейшем Институт культурного наследия, где позже я стал работать.

Четыре года спустя, в 2007 году, я узнал на своей защите, что Н. Н. Червенков будет входить в комиссию, которой будет представлена моя докторская диссертация. В результате Николай Николаевич участвовал в составе данной комиссии. На защите диссертации он задавал мне вопросы и был доволен моими ответами.

Спустя несколько месяцев я стал научным сотрудником Института культурного наследия АНМ, где на протяжении многих лет трудился Н. Н. Червенков в группе «Этнология болгар». Хотелось бы подчеркнуть, что он не переставал поддерживать тесные связи с нашим Институтом, когда стал ректором Тараклийского университета.

Работая в Институте культурного наследия, я неоднократно встречался с Николаем Николаевичем на различных научных мероприятиях. Так, например, хотелось бы отметить его участие в юбилейной конференции посвященной 20-летию группы

«Этнология евреев», которая проходила в конце марта 2012 г. Являясь руководителем данного научного подразделения, я обратился к Николаю Николаевичу с просьбой выступить на открытии данной конференции и подготовить выступление на пленарное заседание. Он среди первых выступил с научным докладом.

Его выступление было одним из ключевых, так как было посвящено основателю и первому руководителю еврейского отдела – Изяславу Левиту. На протяжении многих лет Николай Николаевич работал вместе с ним в Институте истории АНМ. Изяслав Левит для него был не только коллегой, но и старшим наставником, под руководством которого он, в свое время, работал.

Последний раз мы пересеклись с Николаем Николаевичем на научном мероприятии, которое было связано с защитой автореферата на научную степень доктора хабилитат В. Цвиркуна. Она проходила в Государственном университете Молдовы.

Хотелось бы отметить, что уход из жизни Николая Николаевича Червенкова стал для меня большой утратой, как и для всего научного сообщества Республики Молдова.

OMUL ȘI SAVANTUL NICOLAI CERVENCOV

*Emilia TARABURCA, doctor în filologie,
conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova*

Simt o profundă tristețe atunci când vorbesc la timpul trecut despre acel care a fost, dar și, desigur, continuă să fie Nicolai Nicolaevici Cervencov: o persoană extraordinară prin bunătatea și cumsecădenia sa, dar și un savant de excepție, care a dezvoltat și a consolidat cercetările din domeniul bulgaristicii prin studii legate de etnogeneza, istoria, cultura și tradițiile comunităților bulgare din Moldova și Ucraina, care a descoperit, actualizat, împărtășit și comentat pagini importante din trecutul și prezentul bulgarilor basarabeni. Cu precizarea că, în personalitatea sa, omul și savantul au coexistat într-o

armonie firească, că nu a suferit niciodată de boala posturilor înalte (pe care le-a avut cu prisosință), că întotdeauna a fost receptiv, deschis să ajute, să pună suflet în tot ceea ce face. Pentru Domnia sa, bulgaristica nu a fost doar o meserie, ci și felul său de a fi, de a se raporta la lume, o necesitate spiritual-ereditară, moștenită prin sânge de la strămoșii săi bulgari, căreia i-a răspuns cu inspirație și pasiune.

Domnul N. Cervencov a fost acel care mi-a sugerat că, prin Hotărârea nr. 103 a Consiliului de Miniștri al Republicii Bulgare privind realizarea activității educaționale în rândul bulgarilor din străinătate, aș putea aplica pentru un doctorat în Bulgaria, mi-a explicat cum să fac acest lucru, m-a ajutat cu sfaturi pe tot parcursul aceluia timp, iar atunci când candidatura mea a fost acceptată, a făcut tot posibilul pentru ca prima perioadă de trai la Sofia să fie cât mai comodă, vorbindu-mi despre unele particularități ale felului de a fi al bulgarilor, explicându-mi ce este „orașul studențesc” și cum acesta funcționează.

La propunerea domnului Cervencov, am devenit membru al Societății Științifice a bulgariștilor din Republica Moldova, pe care a fondat-o și al cărei președinte a fost mai mult de 20 de ani, după care, până la sfârșitul vieții, ca semn de înaltă apreciere, pentru merite deosebite, fiind președintele ei onorific. În măsura posibilităților, prin activitatea în cadrul conferințelor științifice, a diverselor întruniri tematice, mese rotunde, lansări de carte, prin publicații ale articolelor științifice, inclusiv în almanahul *Български хоризонти*, organul ei literar, al cărui redactor principal a fost pe tot parcursul apariției lui, am participat la activitatea acestui for științific. Astfel, domnul Cervencov a fost acel care a contribuit decisiv la orientarea intereselor mele profesionale și în direcția cercetării relațiilor literare moldo-bulgare.

În acea perioadă, cu mare plăcere ajutam în cazurile când era nevoie de traducerea în scris a unor documente sau traducerea orală a unor articole, fragmente/rezumate ale unor teze de licență/master și chiar doctor cu care domnul Cervencov lucra. Îmi amintesc cu nostalgie, de parcă a fost nu demult, chiar dacă au trecut peste 20 de ani, susținerea tezei sale de doctor habilitat, la care am fost invitată (și) în calitate de traducător (neoficial) din limba română în cea bulgară.

Este cunoscut faptul că domnul Nicolai Cervencov a fost unul dintre principalii fondatori ai unicei instituții de învățământ superior bulgare din afara Bulgariei. Prin intermediul său, am asistat, inițial, la ideea/visul de a avea o universitate a bulgarilor în Republica Moldova, mai apoi – la eforturile de a realiza acest proiect, până când visul a căpătat contur real: Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia, deschisă în anul 2004, al cărei prim-rector a fost până în anul 2010, predând, în același timp, ca doctor habilitat, profesor universitar, cursuri de istorie. În toți acești ani, locuind la Chișinău, în fiecare săptămână, pentru câteva zile, făcea naveta la Taraclia, rămânând acolo într-un cămin. Toate acestea sunt detalii care vorbesc despre omul Cervencov: modest, accesibil, calm, dedicat, cu un puternic simț al datoriei față de oameni și cultură, persoană care a promovat respectul reciproc între comunități, care a susținut și a încurajat pe alții, care a deschis drumuri, care a crezut sincer în rolul universității ca formator de oameni, nu doar de diplome, care a avut un respect deosebit pentru tradiție, pentru care educația nu a fost o formalitate, ci o misiune. Iar eu, în special prin intermediul domnului Cervencov, am participat la mai multe conferințe, organizate de Universitatea din Taraclia, după care am publicat articole în volumele cu materialele acestor manifestări științifice. Sub conducerea domnului Cervencov, Universitatea de Stat din Taraclia a devenit un centru important de educație în regiunea cu populație bulgară mai densă, un nucleu de unitate interculturală și dialog.

În anii când nu mai locuia în Moldova, ci în Bulgaria, a rămas la fel de implicat, întotdeauna în centrul multiplelor activități de cercetare și promovare a bulgaristicii. De câte ori venea la Chișinău, avea o agendă supraîncărcată cu diverse proiecte științifice și comunitare, dar găseam timp să ne întâlnim și vedeam aceeași persoană pasionată, un fel de centru de gravitație pentru mulți alții, „cu mâna pe pulsul” mai multor evenimente academice și culturale, mereu printre cărți (multe dintre care mi le împrumuta cu diferite ocazii) și oameni.

Domnul Nicolai Cervencov, omul și savantul, a fost una dintre acele personalități care a știut să îmbine rigurozitatea științifică cu bunătațea, erudiția cu modestia, vocația academică cu responsabilitatea față de comunitate. Prin studiile sale despre istoria, limba și cultura

bulgarilor din Republica Moldova și din Ucraina, a contribuit decisiv la păstrarea și afirmarea memoriei colective și a identității culturale a bulgarilor basarabeni, iar pentru mine, unul dintre aceștia, a fost și un savant de o înaltă omenie, autenticitate și cultură, un adevărat intelectual care a reușit să împace extremele, care nu s-a impus prin autoritate distantă, ci prin demnitate, deschidere și exemplu personal.

Angela OLĂRESCU, șefa Bibliotecii „Hristo Botev”

Fiecare om este original, unic și de neînlocuit în felul său. De-a lungul întregii sale vieți, de regulă, orice personalitate se realizează prin idei mărețe și fapte concrete. Nicolai Cervencov, dr. hab. în istorie, bulgarist, face parte din galeria personalităților marcante de origine bulgară din Chișinău, este bine cunoscut printre oamenii de știință din Republica Moldova, deoarece toată viața și-a dedicat-o studierii istoriei bulgarilor basarabeni, scriind și elaborând multe lucrări, culegeri și monografii științifice.

Născut în stepa Bugeacului, savantul Nicolai Cervencov permanent scoate în evidență personalitățile cunoscute cu care a crescut și a prietenit din copilărie. Din anul 2016, de când activez la Biblioteca „Hristo Botev”, filiala Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, îl cunosc pe dr. hab. în istorie Nicolai Cervencov, cu care colaborăm până în prezent. Împreună, am organizat și desfășurat multiple activități de amploare: mese rotunde, conferințe științifice, lansări și prezentări de carte cu tematică bulgară, ce reflectă importante evenimente istorice, care au marcat de-a lungul timpului destinul și evoluția bulgarilor, acestea generând întotdeauna discuții aprinse pentru noile generații.

Savantul Nicolai Cervencov este omul faptelor concrete, este responsabil, modest, un bun organizator, un om de cultură înaltă, un spirit enciclopedic. Prezența dumnealui la toate evenimentele asigura un nivel înalt și de calitate în ceea ce privește conținutul și sfera de reflectare a temelor istorice. Adesea, aceste întâlniri au un caracter internațional, datorită participării reprezentanților țărilor vecine – Bulgaria, Ucraina, Rusia, precum și a colegilor de știință a lui Nicolai Cervencov.

*Лариса БАРАБАШ, зав. отделом
Болгарской библиотеки им. Христо Ботева*

Николай Николаевич Червенков – выдающийся человек, ученый, историк, которого мне посчастливилось знать в процессе работы в болгарской Библиотеке им. Христо Ботева. Первые мои познания об историческом процессе переселения болгар на южные просторы Российской империи я приобрела, присутствуя на научно-практических конференциях и заседаниях Научного общества болгаристов-историков, которые проходили в стенах библиотеки. Глубокие знания в этой области Николая Николаевича бесспорны, а изложение материала всегда детально и интересно. Историк с большой буквы, он всю жизнь посвятил исследованию и разработке исторических процессов в двух странах – Болгарии и Молдовы, двух республиках, ставших для него равнозначными под одним понятием – Родина.

Всегда было открытым и доброжелательным и личное общение с семьей Червенковых, которые оказывали незамедлительную и разностороннюю помощь в деятельности нашей библиотеки. Настоящие Родолюбцы, как называют болгары патриотов, они оказывали содействие в приобретении книг на болгарском языке, в подготовке и проведении различных мероприятий. С такими надежными помощниками легче жить и делать общее дело. Благодаря присутствию таких друзей наша жизнь становится светлей и ярче!

СПОМЕН ЗА Н. Н. ЧЕРВЕНКОВ

Агафия НИКИФОРЦЕВА, докторант

Николай Николаевич ми беше познат още от детството. Спомням си как майка ми работеше заедно с него върху научни статии. Когато станах студентка в Софийския университет и пристигнах в София, именно Николай Николаевич беше

човекът, който в първите дни ми показва важните места в града и ми помогна да се ориентирам в новата среда. Той постоянно си спомняше как, когато самият той е бил студент, моят дядо Стефан Стоянов го е приемал в дома ни в Кишинев, а баба ми винаги се е грижела да сготви храна. Той се отнасяше към мен с топлина и ме приемаше както родна внучка.

По време на обучението ми в София Николай Николаевич и Мария Константиновна често ме каниха на гости, ми помагаша с храна, ме поддържаха с топли разговори и ми даваха наставления. Грижата на Николай Николаевич беше за мен като грижа на родния ми дядо.

Когато реших да поема по пътя към академичната дейност и историческата наука, именно към него се обърнах с най-важните си въпроси: какво е най-същественото в научното изследване, как се става учен и как човек може да бъде добър учен. Тогава не знаех, че се виждаме за последен път. След по-малко от година той почина.

В последния ни разговор го разпитвах за историята на бесарабските българи и за историята на моя род. Мое вътрешно, душевно търсене намери отговори в неговите думи. Тогава осъзнах, че той е човек, който съхранява и носи силата, заключена в историята на един народ. Следвайки неговия пример, разбрах, че мисията на историка е не само да изследва миналото, а да предаде на следващото поколение знанието, паметта и традициите, които предците са натрупвали и съхранявали, да се запази и развие духовната сила на един народ.

С топлина и благодарност си спомням за Николай Николаевич. От сърце му благодаря за това, че пазеше и споделяше това знание, че предаваше силата, съхранена в историята и традициите на нашите предци. Благодаря на съдбата за този последен разговор, който ми помогна да осмисля дълбоко своето българско начало и да разбера, че съдбата ми подари среща с Човек, който щедро сподели с мен своето знание и мъдрост.

РОДОЛЮБИЕ КАТО СЪДБА

Татиана ШИКИРЛИЙСКА, вестник „Logos Press”
(Кишинев, Република Молдова)

Ако ми предложеха да опиша Николай Николаевич Червенков с една дума, бих посочила целостта на неговата личност. Тя се проявяваше във всичко – в професионалните му интереси, възгледи и ценности.

Тази черта му помогна в сложното време на промените да не се отклони от избрания път. Винаги уважавах хора, които не сменят посоки и задачи и бият в една точка. Само така човек може да постигне целите си.

Заради промените на 90-те от миналото столетие някои от нас смениха професии и нагласи и опитаха сили си в политиката, бизнеса и дори в религията. Но не и Николай Николаевич, който продължи по своя път. Промените не поколебаха основната му нагласа в живота – българщината.

При това не си спомням, да съм усетила поне мъничък намек на патос или политизиране от негова страна. За Николай Николаевич българщината беше не само работа или обществена дейност, а база, начин на живот. Той не произнасяше дълги речи, не изтъкваше ролята си, а както към всичко в живота, отнасяше се към себе си с малко хумор. Говорейки за него, всички цитират шегите му, а не силни или рязки изказвания.

Зад привидната им простота се криеше дълбочина. Досега си спомням една от неговите шегички, която и днес ме кара да се замисля. Когато аз започнах работа като журналист и пишех много за няколко вестника, той веднъж във връзка с това цитира един от своите руски колеги: «Вы все пишете, пишете, а когда же вы думаете?».

Въпреки че не обичаше да говори много за дейността си, той постоянно беше зает с нови проекти и срещи, поддържаше много връзки и въвличаше не само своето семейство и приятели в тази своя дейност, но и всички около себе си.

При това беше дипломатичен, мъдър и мек към хората. Но не и мекошав. Целият му жизнен път говори за твърд и последователен характер. Ако за повечето от нас родолюбието дойде с промените, за Николай Николаевич то стана съдба много преди това, когато той се ориентира към историята на бесарабските българи и преселването им поначало професионално, а после като общественик и един от организаторите в процеса на възраждането.

По време на последната ни среща през август 2024 г. в София се договорихме за интервю. Той планираше да дойде в Кишинев през есента, но вече не успя. Остана един въпрос, на който исках да чуя отговора му. Много от нещата, за които той мечтаеше, се случиха. В Молдова се преподава български език и дори има български университет. Властите обещават да запазят Тараклийския район като автономна единица след планираната административно-териториална реформа. Исках да го попитам: какво следва?

За съжаление, това вече е невъзможно. Обаче, в едно от интервюта пред радио «Фокус» в България той отговори на подобен въпрос. Според думите му, в Молдова днес има условия да се учи родния език. „Сега задачата е да се задълбочава връзката ни с България, да се съвършенства методиката на преподаване на българския език и все повече българи да го използват.” Остава ние да следваме тази задача.

ПОСВЯЩАЕТСЯ Н. Н. ЧЕРВЕНКОВУ

*Людмила НОВАКОВА, зав. Библиотекой
Тараклийского государственного университета
им. Григория Цамблака*

Как первый ректор ТДУ
В истории останетесь вовек!
Еще пред всеми я сказать могу:
Не просто ректор – Человек.

Когда Вам было трудно – Вы шутили,
Стараясь сгладить острые углы.
Мы не всегда послушными Вам были,
Нас понимали и прощали Вы.
Толерантными были, терпимыми,
Как отец понимали Вы нас.
И за эту любовь и внимание
Благодарность примите от нас.
Может, были обиды – простите.
На работе – как на войне,
Не всегда бывает затишье.
Понимаем – прощаем вдвойне.
Дай Бог здоровья и удачи,
Любви от Бога и родных!
Вы жили так, как не могли иначе,
С любовью к людям, понимая их.
Друзья, коллеги Вам желают
Достичь такой Вам высоты,
Когда вершины покоряют
И исполняются мечты.

04.01.2010

DESTINUL VIEȚII

Angela OLĂRESCU, șefa Bibliotecii „Hristo Botev”

Cervencov Nicolai s-a născut în secolul trecut,
La început de an, în anotimp de iarnă,
Frumoasă copilărie a avut
Cu prietenii la joacă, la izvor și pe toloacă.
Fiind cel mai chipeș băiat din sat,
Cu fata Maria s-a însurat
Și au un jurământ între ei –
Orice va fi, împreună vor îmbătrâni.

La Academia de Științe când a activat
Secția de Bulgaristică a organizat,
Rădăcinile bulgarilor cercetând,
Dragostea de neam promovând.
 Primul Rector al Universității din Taraclia când era,
 Lectori competenți, profesioniști invita,
 Parteneriate durabile a dezvoltat,
 Cu Ordinul Republicii Bulgariei este decorat.
Societatea Științifică a Bulgariștilor a format,
Reușitele ei sunt de nenumărat,
Volume de cărți în editare a sponsorizat,
Simpozioane, conferințe științifice a organizat.
 Chiar dacă e sever în toate,
 Știe a râde și a glumi,
 Anii frumos a-i trăi
 Și cu prietenii a se întâlni.
Părinții cu drag îi cinstește,
Des de tinerețe-și amintește,
De colegii de școală ce prieteni îi sunt,
De cotiturile vieții ce le-a avut.
 Draga soție doi feciori i-a născut –
 Un sprijin de nădejde îi sunt.
 Deja a devenit bunic,
 Mare bucurie a năvălit.
Domnule profesor, sunteți un om deosebit!
În viață, multe ați reușit.
Păstrați pe parcursul vieții,
Doar energia tinereții.

09.01.2019

INDEXURI AUXILIARE / СПОМАГАТЕЛНИ ИНДЕКСИ

Index de nume / Индекс на имената

A

Agache, A. 63

B

Bacalov, Sergiu 93

Bacinski, A.D. (600)

Bodrug, Ion 63

Botev, Hristo (136)

C

Calceva, Maria 87, 424

Cara, Nadejda 91

Celac, Ecaterina 293

Cereteu, Igor 100, 492

Chicuș, Nicolae 305, 307, 525

Cojocaru, Gheorghe 38, 492

Condov, Vasil 78, 384, 424

Condriticova, Liliana 93

Constantinov, Valentin 93

Corlăteanu-Granciuc, Silvia 38

D

Damian, Victor 91

Derescu, Petru 78, 87, 384

Derlițki, Ia. 91

Dimitrov, S 10

Dimitrova, Valentina 424

Dragnev, Demir 29, 63, 373, 492, 525,
(602)

Duminica, Ivan 29, 91, 93, 96, 102,
(427, 436, 462), 543, 615, 622, 697,
760, 777

E

Eșanu, Andrei 100

G

Ghilaș, Victor 484

Gonța, Gheorghe 29, 50, 68, 78, 79, 87,
281, 360, 373, 384, 385, (407), 409,
521, (525), 528, (537, 546), 609

Grec, Ivan 6

Gumenâi, Ion 96, 427

H

Hilendarski, Paisii (Paisii din Hilendar)
108

J

Jucenco, Alexandru 136-138

K

Kondov, Vasil 87, 409

Kutuzov, M.I. 63

L

Levandovskaia, Tatiana 318

M

Miron, Marina 102, 622

Mitev, P.E. 293

Mlecico, Tatiana 318

N

Nicoglo, Diana 102, 622

O

Olărescu, Angela 31, 778, 779

P

Parasca, Pavel 525

Paslar, Maria 68, 78, 87, 360, 384, 409, 424, 521

Pavlov, Plamen 68, 360, 521

Poștarencu, Dinu 93, 697

R

Rusev, Rusi 68, 360, 521

Russev, Nicolai 50, 68, 78, 87, 281, 360, 384, 409, 424, 521

S

Samoilov, A. 2

Simeonov, Ivan 78, 79, 384, 385, 528, 609

Siupiu, Elena (581)

Stanev, Emilian 93

Stoianov, Petru 29, (538, 547)

Stoianov, Stepan 29, (539, 548)

Stoianova, Tatiana 346, 376

Ș

Șalari, Marin 100

T

Taraburca, Emilia 93

Tomuleț, Valentin 93, 697

Ț

Țamblac, Grigorii 78, 79, 87, 93, 385, 424, 528, 543, 609, 615, 409, 486

Țvircun, Victor 100, 485

V

Vulpe, Ivan Nicolaevici (138)

Z

Zabolotnaia, Lilia 100, 485

Zaicovschi, Tatiana 428

A

Абрамов, В. 733

Алавацкий, Георгий Г. 62, 324-326, 329, 332, 518, 519, 735

Александров, Александър 71

Алексеев-Попов, Вадим Сергеевич 29, (571)

Алтимиров, Съби 626

Аникин, В. 86, 536

Антонова, Галина 659

Анцупов, Иван Антонович 29, (406, 455, 522, 565, 603, 607)

Априлов, Васил (363, 397)

Аргатски, Велин 723

Архиепископ Павел (253)

Аспарух, Хан 753

Аствацатуров, Георгий 697, 716

Б

Балан, Е. 394

Банкова, Емилия 697, 88

Барабаш, Лариса 95

Барбарова, Анна 46

Бачинская, Елена 74

Бачинский, А. Д. (601)

Беров, Иван Петрович (580)

Беровы, бессарабский род болгар (585, 586)

Билга, Мария 29, (458)

Билунов, Б. Н. 34

Бирман, М. А. 57

Богоева, Антонина 29, (616)

Богоева, Ирина 795

Бодруг, И. 728
Бодур, Фьодор 46
Боканчо, Пантелеймон Семенович
29, (524, 532, 567, 570)
Бондар, Василий 46, 265
Боримечков, Димитър (Дмитрий)
662, 663, 683, 768
Ботев, Христо 71, 111, (125, 185, 284,
504, 576, 775)
Бульмага, Л. С. 1
Буруков, Федор 46, 266
Бусилин, Георги (224)
Бъчваров, Михаил 142, (568)

В

Вазов, Иван 63, 71
Валев, Л. Б. (423, 453)
Валева, Елена Л. 29, 171, 320, 321, 334,
(423, 554), 697
Ванга, пророчица (213)
Варбанский, Альберт 93
Варванов-Варвановых-Варбанских,
род 93
Василев, Иван 631, 636, 646
Викторова, Татьяна 53, 56
Виноградов, В. Н. 54
Водинчар, Елена 93, 99, 697
Волева, Анжелика 743
Воронин, Владимир 63
Воронцов, М. С. (363)
Възвъзова, К. 39
Вълков, Иван 46

Г

Гайдаржи, Афанасий 652, 738
Гайдаржи, Г. А. 42, (607)
Ганчев, Александър (579)
Ганчев, Петр (521)
Ганчева, Домника 46
Гарановска, Инна 744
Генов, Иван Д. 518, 519, 735, 761
Генчев, Савва (485)

Георгиев, Галин 506, 693, 695-697
Георгиев, Евлоги 29, (599)
Георгиев, Лазар 48,
Георгиев, Христо 29, (599)
Георгиева, Маргарита 748
Гигов, Тодор 48
Гинчев, Цани (511)
Гирс, Н. (122)
Глушков, Христо 29, (599)
Гоженко, Вероника 93
Головина, Анастасия 169, (183)
Гоможа, Е. И. 32
Гонца, Георге В. 29, 35, (525, 553), 697,
760, 762, 763, 766, 767
Горанова, Здравка 734
Грек, Иван 8, 9, 29, 48, 52, 59, 63, 65-
67, 71, 83, 85, 93, 140, 157, 160, 163,
173-175, 181, 182, 193, 195, 196,
210, 240, 244, 245, 287, 288, 312,
322, 328, 335, 342, (343), 344, 348,
349, (489, 510), 515, 521, 555, (563,
575, 603, 606, 607, 619), 673, 675-
677, 697, (704), 733, 745
Гришин, З. П. 29
Гришина, Р. П. (609)
Гросул, В. Я. 5
Гургуров, Н. 697

Д

Дамьян, Виктор 63
Дарадур, Н. 86, 536
Даскалова, Мая 411
Деде, Илия 46
Делибалтова, Виорика 750
Демина, Е. И. 227
Демирева, Кирилка 71
Дериволков, Петр Петрович (584)
Дериволкова, Е. 60
Дерменджиев, Атанас 73
Дешева, Станини 780
Джавезов, Стоян 71, (608)
Димитров, Илчо (343)

Димитров, Сташимир 48
 Димитрова, Надежда 97, 429
 Димов, Дмитрий 46
 Дихан, Михаил 29, 46, 93, (542), 702, 717, 736
 Дмитриев, Н. А. (697)
 Дмитриева, Галина 678, 681, 737
 Добровский, Иван (407)
 Дойнов, Стефан 48, (408)
 Докина, Светлана 93
 Долинский, Борис 46
 Достян, И. С. 7
 Драгнева, Светлана 664, 673, 694, 729, 796
 Драгостинов, Пламен 644
 Дринов, Марин 29, 93, 378
 Дубинина, Г. 63
 Дуйловская, Мария 46
 Думиника, Иван 26, 28, 29, 30, 84, 88, 90, 92-94, 97, 98, 101, 103, 104, (401), 410, 412-417, (420), 424, 429, 430, 434-438, 440-442, 444-447, (448), 449-462, (463, 464), 465-473, 475, 477-479, 485, 490, 493, 496, 497, 509, 540, 543, 546-548, 550, 551, 553-563, 565, (566), 567, 569-574, (575), 578, 582-586, 588, 589, (610, 612, 613), 615-618, 697, 760, 762, 763, (764, 765), 766, 767, (768), 772, (775), 777, 781
 Дыхан, Михаил 29, 210, 349, (616)

Е

Евдокимова, Розалина 667

Ж

Жакоте, Любомира 29, 93, 462, 616, 617
 Желев, Желю (633, 634)
 Жечев, Н. 39, 236

З

Заболотная, Лилия 63, 93
 Забунов, Иван 63, 71, 93, 290, 387, (608)
 Загоруйский, Э. М. 156
 Зайковская, Татьяна 52, 67, 93, 287
 Западинский, Р. 628
 Запрянова, Антоанета 640
 Златев, Христо (122)
 Златов, Фьодор 46
 Зуева, Н. В. 57

И

Иванов, Владимир 29, (573, 689)
 Иванов, П. 11, 19
 Иванова, Миглена 782
 Инзов, Иван 101, (493, 496, 497)

Й

Йорданова, Даниела 691

К

Кавалов, Иван 46
 Казанжи, Виталий 93, 94
 Кайряк, Петър (Петр) 29, 46, 53, 56, 90, (291, 297), 314, (412, 414-417, 457, 466, 468, 469, 768)
 Каковкина, О. 697
 Калчев, Калчо 26, 63, 403, 420, (480, 577), 697, 723, 760, 762, 763, 766, 767, 783
 Калянджи, Павел 152, (228, 239, 517)
 Канева, Калина 9, 20, 48, 630, 639, 645, 650, 677, 721
 Канева, Лидия 48
 Капанжи, Светлана 29, 434, (618)
 Кара, Надежда 29, 64, 88, 93, 340, 478, (540, 560), 697, 763
 Каравелов, Любен (249, 250, 254), 706
 Караджа, Стефан (149, 153, 178)
 Караджова, Марина 46
 Каразин, В. Н. 29

Караиванов, Никола 71, (564), 697
Караиванова, Татьяна 74
Карасев, В. Г. 170
Карличук, Светлана 682
Касапова, Зоя 29
Касым, Я. 75
Катранов Николай (179)
Квилинкова, Елизавета 29, 93, (446), 697
Кирмикчи, Николай 29, (555)
Кишкилев, Юрий 46, 61, 327, 331, 333
Ключинская, Зинаида 46
Кляус, М. 697
Ковалов, А. 697
Коев, Геннадий 29, (611)
Колев, С. 106
Колесник, Валентина 66, 83, 85
Кондов, Васил 71, 93, (507, 543), 697
Конев, Илия (653)
Константинова, Анна 773, 784
Копанский, Я. М. 58, 131
Коробко, Л. М. 59
Косева, И. 60
Косиков, Жорже 29, (411, 447, 500, 505, 620)
Костаки, Г. 86, 536
Костов, Владимир 46
Костова, Дора 704, 753, 764
Краева-Кикименова, Соня 71, (369)
Криштафор, Ирина 46
Ктиторов, С. 697
Куза, Георге А. 697
Кунев, Валентин 290
Кустрябова, С. 86, 536
Кушева, Румяна 74
Кышлалы, Г. 697

Л

Левит, Изяслав 29, 37, 163, (527, 536, 551, 557)
Левски, Васил 8, 71, (144, 145, 148, 241, 274, 279, 280, 285), 316, (362,

369, 371, 443), 608, (626, 627, 641, 645, 694), 697, (712), 739

Лесникова, Анна 93

Лозанов, Петър 651, 703, 705, 707

М

Маждракова-Чавдарова, О. 280

Майсторов, Алексей 46, 270

Малинов, Александър 63, (594, 621)

Маломен-Русева, Мария 46

Малченко, Наталия 658

Мамарчев, Георги (400)

Мандаджиева, Лиляна 270

Мандажиев, Николай 396

Манджукова, Райна 692, 697

Манолов, Иван 76

Маринов, Димитър 70

Маринова, Л. 63

Марсова, З. 39

Марчев, Петър 679, 680

Марченко, Н. 710

Машков, Петър 71

Мельцер, Д. Б. 156

Мечников, И. И. 325, 326, 329, 332, (571)

Мещерюк, Иван 29, 52, (287), 288, (424, 444, 514, 542, 556)

Миланов, Александър 13, 14, 21

Миланов, Емил 29, (425, 471, 544, 550)

Милтенова, А. 749

Мильчев, В. 697

Митев, Петър-Емил 46, 47, 237, 265, 266, 269, 270, 272

Митителов, Димитри (234)

Младенов, Олег 142

Млявая, А. 63

Могилко, В. 674

Мошану, А. К. 37

Мучинов, Венцислав 93

Н

Налбантова, Елена 93
 Нарочницкий, А. А. 33, 133
 Неделчева-Водинчар, Олга 93, 697
 Недов, Петър 29, 210, 349, (533, 534, 545, 569, 590)
 Некит, болгарский род (578)
 Никогло, Диана 30, 93, 697
 Николаев, Данаил 63
 Николаев, Ради 706
 Николай I, российский император (407)
 Николов, Г. 15
 Николов, Славчо 316
 Новаков, Савелий 1, 29, 45, 63, 88, 256, (515, 561), 563, 510, (587), 697
 Нягулов, Благовест (595), 697

О

Орлов, Н. А. 32
 Охридски, Натанаил (172)

П

Павлов, Пламен 64, 66, 73, 81, 83, 85, 340, 356, 395, 397, 398, 400, 555
 Павлова, Вера 106
 Павлюк, Микола (637)
 Палангурски, Милко 104, 509
 Паничков, Димитър (116)
 Панов, Олимпий (583, 697)
 Пасков, Иван 29, 80, 93, (391, 465)
 Паслар, Мария 89, 93, 418, (487), 507, 697, 751, 766
 Пачев, С. 697
 Пейкова, Евтия 46
 Петков, Петко Ст. 71, 400, 697
 Петренку, Анатолий 573
 Пимпирева, Женья 396
 Пиндикова, Галина 57
 Пиронко, Василий 46
 Плачков, Дмитрий 46, 272

Поглубко, Константин А. 29, 32, 48, 105, (292, 513, 523, 529-531, 549, 558, 576, 591, 592)
 Погорелски, Николай 46
 Полевой, Лазарь Львович 29, (559)
 Попов, Жеко 16, 17, (593), 632, (638), 649, 665, 708, 718
 Попов, Рачко 99
 Попович, К. 515
 Пригарин, А. А. 359, (535), 697
 Прохин, Андрей 93
 Пушкин, Александр 176, (252)
 Пушков, Игор 48, 93, 236, 351
 Пырванов, Георги 63

Р

Радев, Бранимир (642)
 Радев, Стоян 29, (606)
 Радева, Яница 99
 Райчевски, Стоян (621)
 Раковски, Георги Стойков 29, (115, 193, 494, 495, 503, 597), 697
 Рацеева, Вероника 93
 Рацеева, Елена 71, 93, (552), 697, 726, 763
 Реулец, Лиана 93, 697
 Рубашкин, Борис (512)
 Рунтов, Стефан (588)
 Русев, Е. М. 29, (598, 617)
 Русев, Руси (422, 541)
 Русо, Юлия 712
 Руссев, Николай 63, 66, 83, 85, 71, 240, 697
 Рябкова, Е. 63

С

Савельев, Ю. 61, 327, 331, 333
 Сайпанова, Алла 29, (614), 697
 Сапожников, И. В. 103
 Сергиенко, С. 699
 Сидельников, Степан И. 29, (526, 572, 614), 697

Симеонов, Иван 71, 684, 739, 740, 752
Скворцова, А. Ю. 58
Славчева, Цанка 700
Солярский, Алексей (589)
Сорочану, Ф. М. 32
Сорочяну, Евдокия 93, 697
Сосна, Б. 86, 536
Спиридонов, Спиридон 364
Станко, Владимир Н. 29, 286, 356, 359, (535, 574)
Станчев, Михаил 29, 66, 83, 85, 93, (615), 697, 771
Степанов, Вячеслав 86, 295, 449, 536
Степанова, Лилия 29, 57, 154, (598, 617)
Стефанов, Димитър (502, 507)
Стоев, Атанас (337)
Стоянов, Афанасий 46
Стоянов, Васил 71, 316
Стоянов, Иван 71, 697
Стоянов, Нико 312, 316, 734
Стоянов, Петр Федорович 29, 42, (422, 518, 520, 541)
Стоянов, Степан (Стефан) Федорович 29, (516, 519, 562, 582)
Стоянова, Галина 46
Страшнюк, С. Ю. 29, 72, (614)
Сухинина, Мария 93
Сырф, Виталий 63, (575)

Т

Такев, Леонид 661, 713
Танасова, Татьяна. 22
Танов, Георгий 29, 98, (430, 467)
Теодореску, Филип 742
Терзивец, Аня 668, 670, 730
Тимофти, Николае (770)
Тодоров, Виталий 93
Тодоров, Н. 236
Тодоров, Петър 64, 340
Топал, Георгий 46
Топузлу, Григорий 3

Трайков, Веселин 29, 48
Тренчев, Георги 71
Тригуб, А. П. 103
Трынски, Славчо (135)
Тургенев, Иван (179)

У

Улунян, Акоп А. 48, 49, 126

Ф

Фитов, Петър 71, (369)

Х

Хаджи, Димитър (149, 153, 178)
Хадживълков, Васил (398)
Хаджийски, Мишо 93
Хаджи-Минчеви, болгарский род 46
Хаджиниколова, Елена 18, 27, 29, 48, 93, (604), 697, 719
Хайдарлы, Д. 63
Халата, Владимир 685-690
Хатлас, Ежи 93, 697
Хилендарски, Паисий 93, (207)
Христов, Асен В. 29, 110, (616)
Христова, Донка 669

Ц

Цанев, Димитр (643)
Цеков, Христо 364, 657, 660, 711

Ч

Чакир, Михаил 93
Чаушева, Дора 71
Челак, Екатерина 28, 48, 52, 59, 88, 93, 287, 322, 696, 697, 714, 715, 767
Чиканчи, Татьяна 753
Чимпоеш, Л. 52, 287
Чолов, П. 722, 755

Ш

Шабашов, А. В. 62, 324-326, 329, 332, 518, 519, 697, 735
Швидченко, Евелина 93, 685-690

Шевченко, Андрей М. (623)
 Шикирлийская, Татьяна 65, 342-344,
 348, 349, 673, 675-677, 733
 Шкундин, Г.Д. 320, 334, 697
 Шопов, Георгий В. (528), 697
 Шпак, И. 59, 322

Э

Экзарх, Александр (163)

Ю

Юровская, Галина 742

Я

Яковенко, И. 63

Янев, Симеон 788

Янков, Митро (605)

Index de titluri (autor, coautor) / Индекс на наименованият (автор, съавтор)

- Botev Hristo 136
 Bulgarii basarabeni în mișcarea de eliberare a grecilor 305
 Bulgarii din RSSM 137
 Centenar slăvit: 100 de ani de la Răscoala din aprilie în Bulgaria 109
 Congresul al VI-lea Internațional pentru studierea Țărilor Sud-Est Europene 29, 168, 435
 Din partea redactorilor științifici (Ivan Duminica. *Coloniile bulgarilor în Basarabia [1774-1856]*) 427, 436
 Eliberarea Bulgariei: contribuția Basarabiei 492
 Ethnic dialogue in Moldova: the place of the younger generation 336
 Formarea ideilor de statalitate la bulgari (mijlocul sec. al XVIII-lea – anii 70 ai sec. al XIX-lea) 23
 Frăția de arme ruso-moldovenească 143
 Gheorghe Gonța (1948-2015) 29, 537, 546
 Inițiativele noastre sunt susținute 318
 Interethnic relationships in Republic of Moldova 319
 International Seminar in Moldova 263
 În familia unită 600
 Luptători pentru o cauză nemuritoare 117
 Muzician și patriot – Stepan Stoianov : (la 80 de ani de la naștere) 29, 548
 National Minority Youth of Republic of Moldova 306
 O carte despre casa tradițională a bulgarilor din Republica Moldova 622
 Opțiunea s-a produs, opoziția continuă 219
 Paisii din Hilendar : [ieromonah] 108
 Pe cale nouă 132
 Petru Stoianov – cercetător al folclorului muzical moldovenesc și bulgar 29, 538, 547
 Prefață [la cartea *Бесарабските българи: История, култура и език* (Кишинев, 2014)] 612
 Prietenie cu literă mare 124
 Prietenie de veacuri 118
 Recunoștință eternă: Centenarul eliberării Bulgariei de sub jugul otoman 119
 Soldat al trei revoluții (Михаил Дыхан, Антонина Богоева. *Солдат трех революций [А. В. Христов]*. Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1972. 130 с.) 29, 596

Stepan Stoianov – muzician și patriot 539

The bessarabian Bulgarians in the liberation movement of the Greeks 307

Un valoros aport la istoriografia relațiilor ruso-bulgare (Лилия Степанова. Вклад России в подготовку болгарской интеллигенции в 50-70-е гг. XIX в. Под ред. Е. М.

Русева. Кишинев: Штиинца, 1981. 214 с.) 29, 598

Universitatea din Taraclia – important focar al învățământului bulgar în Moldova 368

Vulpe Ivan Nicolaevici 138

Young Bulgarians in Moldova: Value Attitudes 293

110 лет со дня основания Тараклийской волости 485

VI Международен конгрес по изучаване на страните от Югоизточна Европа 29, 437

A

A. M. Шевченко. *Господарський комплекс Буджака у XIX – на початку XX ст.: історія регіональної економіки*. Ізмаїл: ІРБІС, 2021. 460 с. 623

A. C. Пушкин и бессарабские болгары 252

Административно-териториално устройство на българските преселници в Бесарабия 408

Актуальный вопрос 299

Апостолът и Русия : [Васил Левски] 144

Априлската епопея 220

Априлското въстание в България през 1876 г. и бесарабските българи 385

Априлското въстание и бесарабските българи 264

Архиепископ Павел: «Привет вам со славным миром...» 253

Асен Христов 110

Б

Балканские войны 320

Безспорен принос към изследването на бесарабските българи и гагаузи в Бразилия и Уругвай 620

Бесарабия го помни... Селяните от Чийшия пеят „На прощаване” 111

Бесарабия – федеративна самостоятелна държава 184

Бесарабска българка – първа българска лекарка 169

Бесарабски българи в Бразилия: състояние на проучванията 29, 438, 480

Бесарабските българи в освободителната борба на българския народ 439, 501

Бесарабските българи в състава на Румъния през 1918-1940 г. 9

Бесарабските българи: история, проблеми, перспективи 240

Бесарабските българи откриват Васил Левски 241, 274

Бесарабският българин Александър Малинов – политик и държавник 621

Бесарабският българин Димитър Стефанов – борец за освобождението на Македония 502, 507

Бесарабският българин професор Петър Стоянов – изследовател на молдовската и българската музикална фолклористика 29, 422, 541

- Библиотека имени Христо Ботева 185
- Биография Петра Ганчева: неизвестные страницы 521
- Болгаристика в Институте междисциплинарных исследований: состояние и перспективы 29, 300, 440
- Болгаристика: интерес всеобщий 242
- Болгаристика Молдовы: традициям жить 243
- Болгария: Выборы состоялись, проблемы остаются : к итогам парламентских выборов 275
- Болгарская эмиграция в Румынии и национально-освободительное движение в Болгарии (вторая половина 50-х – 60-е гг. XIX в.) 4
- Болгарская Ясная Поляна 186
- Болгарские подданные в Бессарабии 294
- Болгарские политические программы накануне Освобождения 170
- Болгарский революционный комитет в Болграде 128
- Болгарское общество на рубеже веков. Политическая система 321
- Болгары Бессарабии в русско-турецких войнах XIX в. 393
- Болгары в русско-турецкой войне 1806-1812 гг.: политические идеи 386
- Болгары и гагаузы в Бессарабии: страницы истории 160
- Болгары Молдовы: Взаимоотношения с Болгарией 308
- Болгары Молдовы и Украины в библиографии: 250 лет достижений и проблем 29, 322, 441
- Болгары Молдовы: идентичность и интеграция 301
- Болгары Молдовы: связь с метрополией – Болгарией 359
- Болгары Молдовы: состояние и проблемы 354
- Болгары – музыкальные деятели Республики Молдова 481
- Болгары Республики Молдова: состояние и проблемы 394
- Болград и Апрельское восстание 112
- Болградский болгарский революционный комитет 286
- Болградский революционный комитет в период Апрельского восстания в Болгарии 1876 г. 141
- Болградская филиал на БРЦК и БЦБО 409
- Болградский комитет и Апрельского восстание в Болгария 187-189
- Большой праздник : [день славянской письменности] 107
- Борис Рубашкин – знакомый и незнакомый 512
- Ботев в нашето село 125
- Ботеветъ Константин Поглубко 29, 523, 549
- Бразильские потомки Тараклийского рода Некит 578
- Бухарестский комитет и национально-церковная борьба болгарского народа 5
- Българистични прояви 29, 387, 442
- Българистът Александър Ганчев от Одеса – нов доктор на историческите науки 579
- Българите в Молдова и Украина през 1918-1944 г. 9
- Българите в Молдова и Украина през годините на Втората световна война 9
- Българите в Молдова и Украина през периода 1945-1991 г. 9
- Българите в Молдова: историческа памет и идентичност (постановка на въпроса) 360

Българите в Молдова: национално-културни тенденции и прояви 302
 Българите в някогашна Бесарабия 157
 Българите в Приднестровието живеят с надежда за мир и гледат към България 221
 Българите живеят с надежда и тревога 190
 Българите от Украйна и Молдова: Минало и настояще 9, 244
 България ще загуби бесарабските българи 361
 Български градинари в Бесарабия 323
 Български историк Жеко Попов – интересът му към бесарабски българи 593
 Български национални организации в Молдова 309
 Български политик и държавник Александр Малинов 594
 Български просветителски прояви в Комрат 310
 Българските опълченци 395
 Българските преселници в Русия 158
 Българския език, история и култура в образованието на българите в Молдова 396
 Българският възрожденец от Болград Петър Фитов 369

В

В братском содружестве 129
 В границах Российской империи 324
 В Западном филиале РАНХиГС прошла научно-практическая конференция с международным участием 508
 В зората на българско Възраждане 191
 В поисках правды 159

В семье единой: книжная полка ученого 601
 В составе Советского Союза 325
 В Тараклийском университете 370
 В чьих руках судьба реформ в Болгарии 222
 Важнейшая дата болгарской истории : [3-е марта – день Освобождения Болгарии] 233
 Васил Априлов 397
 Васил Левский 8
 Васил Левски: връзките му с бесарабските българи 71, 371
 Васил Хадживълков – организатор на Браилските бунтове 398
 Введение : [к монографии Чийшия] 326
 Верен приятел на българите в чужбина : [Емил Миланов] 550
 Вехи истории Успенской церкви 610
 Вехи совместной работы: об Изяславе Левите 29, 527, 551
 Винаги с народа си 603
 «Виножник их благоденствия...» 493
 Вклад России в формирование болгарского ополчения в Кишиневе и Брэиле 428
 Внешнеполитическая ориентация «Добродетельной дружины» и ТЦБК 5
 Внешнеполитическая ориентация Тайного центрального болгарского комитета 114
 Войник на три революции (Михаил Дыхан, Антонина Богоева. *Солдат трех революций* [А. В. Христов]. Кишинев: Картия Молдовеняскэ, 1972. 130 с.) 29, 616
 Вокруг смеха... и габуровцев 139
 Воспоминания болгарского переселенца в Бразилии о родном селе в Бессарабии 486

- Воспоминания Геннадия Коева (Геннадий Коев. *Моя родня. Воспоминания*. Одесса: Печатный дом, 2012. 432 с.). 29, 611
- Воспоминания и документы о русско-турецкой войне 1877-1878 гг. 327
- Връзки на българи, учещи се в Русия, с руското революционно движение (50-70-те години на XX в.) 105
- Връзките на Васил Левски с българи-те в Молдова и Украйна 280
- Връзките на Георги Раковски с бесарабските българи 503
- Връзките на Левски с Българите от Молдова и Украйна 362, 443
- Все о Любене Каравелове 254
- Всеотдайна на българската кауза – Елена Рацеева 552
- Встреча через тридцать лет : [гостя из Болгарии – Вера Павлова] 106
- „Вторият златен век” 192
- Възпитаник на Одеската и Кишиневската семинария: 170 години от рождението на Натанаил Охридски и Пловдивски : [митрополит] 172
- Върти се кълбото на нашия живот... 266
- Выбор сделан, противоборство продолжается 223
- Г
- Г. С. Раковски и подготовка на Втория браилски бунт 1841-1842 г. 193
- Генерал любил и тонко понимал рускую литературу : [Димитри Митителов] 234
- Георге Гонца (1948-2015) 29, 553
- Георги Бусилин – автор на московския „Български буквар” 224
- Георги Раковски и сънародниците в Бесарабия 494
- Георги Раковски разчита на живеещите в Бесарабия сънародници 495
- Георги Шопов: политическая деятельность в 1867 г. 528
- Гибелта на Българската държава 194
- Главные критерии – дружба, сотрудничество и взаимопонимание 341
- Год прошел и, хотя он был нелегким, хочется вспомнить о хорошем 276
- Годишнина на проф. Петър Недов (1926-2009) 590
- Голяма морална подкрепа 267
- Д
- Да опазим историческа си памет 345
- „Да се биеш не на живот, а на смърт”: 120 години от героичния поход на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа 149
- Да сръбна малко вино, да попея български песни и да потанцувам... 272
- Движение в защиту евреев Болгарии во время Второй мировой войны 404
- Делото на славянските първоучители : [за Св. св. Кирил и Методи] 197
- Демографические аспекты в работах И. И. Мещерюка 29, 287, 444
- День бессарабских болгар и 200-летие «Инструкции» Инзова 496
- День величия и надежды Болгарии 268
- Деятели болгарского национально-освободительного движения в Бессарабии 281
- Деятельность Научного общества болгаристов как фактор развития

национального образования болгар республики 29, 346, 445

Динамика на развитието на българското население в Молдова и Украйна 255

Дипломатическият гамбит 372

«Добродетельная дружина» и национально-церковная борьба болгарского народа 126

Документални извори за бесарабските българи в Бразилия 487

Достигане на предишното могъщество 198

Доцент д-р Благовест Нягулов – изследовател на бесарабските българи 595

Дружба, проверенная веками 127

Е

Един ценен принос в историографията на руско-българските връзки (Лилия Степанова. *Вклад России в подготовку болгарской интеллигенции в 50-70-е гг. XIX в.* Под ред. Е. М. Русева. Кишинев: Штиинца, 1981. 214 с.) 29, 617

Елена Валева – незабравима колежка и приятелка 29, 554

Елена Хаджиниколова. *Българските преселници в южните области на Русия. 1856-1877.* София: Наука и изкуство, 1987. 176 с. 29, 604

Елизавета Квилинкова. *Региональные особенности традиционной духовной культуры гагаузов.* Кишинев, 2008 29, 446

Етноложки занимания на Николай Кирмикчи 29, 555

Еще одна страница 121

Ж

Животоописание на българите в Бразилия (Жорже Косиков. *Имиграцията в Бразилия. Бесарабски българи и гагаузи*) 29, 411, 447

З

За българите в Молдова е важно да съхранят институциите, които имат – Тараклийски район, университет, училища 388

За колегите. Неуморният изследовател (Иван Грек на 50 години) 29

За плодотворное сотрудничество 347

Заедно с „Родолюбец“ 488

Заклучение : [к монографии Чийшия] 329

Записки Василя Априлова М. С. Воронцову 363

Запознаване с Ботев 504

Заре – 160 лет 200

Земя на древни култури 202

И

...И взяли Балканы 278

...И загудел набат гнева 130

Иван Грек – изследовател на Българското възраждане 575

Иван Думиника. *Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX век в историографията.* Велико Търново, 2014 29, 448

Иван Мещерюк: к 100-летию со дня рождения 288

Иван Петрович Беров – первый старшина Тараклийской волости 580

Идеи будущего государственного устройства Болгарии в эпоху

- Болгарского национального Возрождения 133
- Идеи дуализма в болгарском национально-освободительном движении 282, 373
- Идеи турецко-болгарского дуализма в болгарском национально-освободительном движении 161
- Идем от древността, отиваме в бъдещето 199
- «Иди, народ возрожденный...» 355
- Из истории Комрата периода 50-х – 70-х гг. XIX в. 330
- Из кореспонденцията на българския просветител Христо Златев с руския консул в Букурещ Н. Гирс 122
- „Избухна въстание и в нашата осиротела България” 389
- «...Известно больше как Кишиневское общество» 303
- Известный молдавский ученый (И. И. Мещеряков) 29, 514, 556
- Известный молдавский ученый (С. Новаков) 515
- Изводът е направен, противостоянието продължава 225
- Издаден е нов труд за българите и гагаузи в Бразилия 505
- Изтъкнат учен-българист [Константин Поглубко] 529
- Изучение истории болгар Молдовы и Украины: основные этапы 29, 256, 449
- Изучение проблем болгарского населения Молдовы как фактор их национального возрождения 289
- Изучение проблем национальных меньшинств как фактор интеграции народа Республики Молдова 29, 295, 450
- Изяслав Левит – организатор академической науки в Республике Молдова 29, 536, 557
- «Инструкция» Инзова для болгарских колонистов в Бессарабии = „Инструкция” на Инзов за българските колонисти в Бесарабия 497
- Интересът към българското минало 150
- Историографски проучвания. Изучение истории болгар Молдовы и Украины: основные этапы 29
- Историческа българистика в Република Молдова : Сборник = *Bulgaristica istorică din Republica Moldova* 29
- Историческата българистика в Молдова днес (2001-2005) 29, 356, 451
- Историческая болгаристика в Републике Молдова (2006-2011) 29, 399, 452
- Историческая болгаристика в Републике Молдова 423, 453
- Исторически поглед 46, 269, 278, 296
- Исторически преглед : (Бесарабските българи за себе си) 454
- Историческите традиции на Кирило-Методиевото дело в Бесарабия 390
- К
- Как я ездил к болгарам-соотечественникам в Венгрию 246
- Камчия, Камчик, Заря 201
- Капитан Георги Мамарчев 400
- Каприянский монастырь в процессе болгарского возрождения 405
- Киприянский манастир и българи 337

Киприяновският манастир и Българското възрождане 374
 Книга за бесарабските българи 489, 619
 Книга за българистиката (Стоян Радев. *Българистика, българознание, наука за България (Опит за теория на българистиката)*). София: БАН, 1989. 271 с.) 29, 606
 Кой спечели, кой загуби? 247
 Колко са българите в Съветския Съюз? 173
 Коллекция документи И. Анцупова – важен източник по изучению Буджака 29, 406, 455
 Константин Поглубко – выдающийся ученый-болгарист 530
 Константин Поглубко – изследовател и популяризатор на живота и делото на Христо Ботев 576
 Константин Поглубко – изтъкнат учен-българист 531
 Константин Поглубко: човек и учен 29, 513, 558
 Конференция на българистите (Втора всесоюзна конференция на българистите, гр. Харков) 29, 203, 456
 Кръвта вода не става 364
 Кръстопътно време за българите в Молдова и Украйна 226
 Където да ме хвърля съдбата, все си оставах българин 265
 Към изучаването на роден език от бесарабските българи през XX век 581
 Към историята на въоръженото въстание в България през първата половина на 30-те години на XIX в. 140
 „Кърджалията е бил българин...” 176

Л

Лазарь Львович Полевой 29, 559
 Летопись поколений Тараклии 297, 412
 Летопись поколений Тараклии (Петр Кайряк. *Родословные древа Тараклии*) 29, 291, 457

Л

Люлка на средновековна славянска култура 204

М

Мария Билга. *България и българите от Молдова и Украйна (60-те – началото на 90-те години на XX век)*. София, 2007 458
 Международен съезд по изучению стран Юго-Восточной Европы 177
 Меморандуми Ивана Добровского к российскому императору Николаю I (1835) 407
 Место национально-церковной и национально-культурной борьбы в программах «старых» и «молдых» 5
 Место Тараклийского университета в развитии просвещения болгар 377
 Мир и култура на българите 257
 Митро Янков. Революция – Диалектика – Социализъм (Октоврийската революция и съвременната идейно-философска борба) 605
 Михаил Станчев. *Болгары в Российской империи, СССР, странах Балтии и СНГ. Том 1 (1711-2006). Статистический сборник*. София: Академическое издательство им. Проф. М. Дринова, 2009. 619 с. 29

- Мой национален и семеен празник 382
- Мой национальный и семейный праздник 235
- Мой учитель: болгарист Константин Поглубко 591
- Молдавско-болгарские связи. Основные этапы развития 375
- Молдовската българистика днес: 2001-2005 година 378
- Молдовската българистка Надежда Кара на 65 години 29, 540, 560
- Монографическое исследование о болгарском революционере Г. Раковском* (Веселин Трайков, Георги Стойков Раковски. Биография. София: БАН, 1974. 408 с.) 29, 115, 597
- Монография о профессоре Степане Сидельникове* (Алла Сайпанова. Историк-болгарист С. И. Сидельников: научная и педагогическая деятельность. Науч. ред. С. Ю. Страшнюк. Харьков: ХНУ им. В. Н. Каразина, 2016. 232 с.) 29, 614
- Моят колега Сава (Савелий) Новиков 29, 561
- Моят учител: българистът Константин Поглубко 592
- Музъканти и родолюбци Стефан Стоянов 29, 516, 562
- Музикант и родолюбец Степан Стоянов 582
- Мы «Солидарны с Тараклийцами» 290
- Н**
- Навечно в памяти народной 151
- Най-голямата награда 780
- «Нам есть о чем рассказать» 258
- Наравно с богатири. Участието на руските жени в Освободителната война 1877-1878 г. 162
- Научни българистични центрове в Молдова 29, 304, 459
- Научно дружество на българистите в Република Молдова – двадесет години 29, 413, 460
- „...Находили приют и возможность помочь народу своему” 283
- Националните искания на българите от Украйна и Молдова (в края на 50-те – 60-те години) 236, 259
- Националният празник на България 3 Март в Молдова 311
- Национално-духовно развитие на бесарабските българи 312
- Национално-культурные ценности болгар Молдовы на современном этапе 298
- Начало размежевания в среде эмиграции по вопросам национально-освободительного движения. Создание «Добродетельной дружины» 5
- Нашата прародина – България 205
- Не столько победа социалистов, сколько поражение демократов 248
- Незавършената история на Камчик 206, 498
- «Неизгладимое усердие, ваша любовь к общему делу...» 260
- Необходима е модернизация на връзките с българите в емиграция 313
- Неуморният изследовател [Иван Грек] 510, 563
- Неуморният просветител [Павел Каланджи] 152
- Ние търсим своето място 271
- Никола Караиванов на 70 години 564

- Носитель научной традиции (И. А. Анцупов) 29, 522, 565
- Нужна община 245, 342
- Нужно духовное общение 249
- О**
- О политических целях восставших болгар в 1850 г. 383
- О русско-молдавском боевом братстве (Demir Dragnev. *Rusia și lupta poporului moldovenesc împotriva jugului otoman*. Chișinău: Lumina, 1986. 72 p.). 29, 146, 602
- О создании болгарского училища в Галаце (40-50 гг. XIX в.) 113
- Об организационном становлении течения «молодых» в болгарском национально-освободительном движении во второй половине 60-х гг. XIX в. 123
- Обращение от Н. Червенков и И. Грек до държавни и обществени институции на Република България 348
- Обръщение към участниците в създаването на животоописание на бесарабските българи: знай свой род и език 237
- Обсуждение рукописей трудов И. И. Мещерюка (по материалам архива Тараклийского государственного университета им. Гр. Цамблака) 29, 424
- Обучение на български език в Република Молдова: исторически предпоставки 429
- Общественно-политическая деятельность Александра Экзарха (40-50-е гг. XIX в.) 163
- Общественный деятель, писатель и публицист [Любен Каравелов] 250
- „Одески вестник” за четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа 153, 178
- Одеското българско настоятелство – защо престава да съществува? 238
- Одесское болгарское настоятельство после освобождения Болгарии 227
- Олимпий Панов: уточнения к биографии 583
- Он просвещал болгар 228
- Организационное становление «мо-
лодых» 5
- Освобождение Болгарии в молдавской историографии 29, 63, 338, 357, 461
- Освобождение Болгарии: вклад Бессарабии 331
- Основането на Българската академия на науките и бесарабските българи 482
- От научните редактори (Ivan Dumini-
nica. *Coloniile bulgarilor în Basara-
bia [1774-1856]*) 462
- От научните редактори (Иван Думиника. *Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на XIX век в историографията*) 29, 420, 463
- От научните редактори [на книгу *Църковният живот на българите в Бесарабия (1812-1918)* (Chișinău, 2023)] 509
- От научного редактора (Иван Думиника. *Храм Успения Божией Матери села Кирсово. Исторические аспекты*) 29, 401, 464
- От научного редактора (Иван Пасков. *Колибабовка. Болгарское село на севере Буджака*) 29, 391, 465

- От научного редактора [на книгу *Тараклия и тараклийци* Петра Кайряка (Кишинев, 2014)] 414
- От научного редактора (Петр Кайряк. *Родословные древа Тараклии [Книга вторая]*) 29, 314, 466
- От научных консультантов (Георги Танов. *Восстановление собора Святого Великомученика Георгия Победоносца города Тараклия [Краеведческие заметки]*) 29, 430, 467
- От составителей (Петр Кайряк. *Тараклия и тараклийци*) 29, 415, 468
- От съставителите (Петър Кайряк. *Тараклия и тараклийци*) 29, 416, 469
- Отбелязване юбилея на професор Петър Недов 543
- Още млад, но вече изтъкнат учен [д-р Ив. Думиника] 566
- П**
- П. С. Боканчо – агроном Чадыр-Лунгской волости Бессарабии 29, 524, 570
- Павел Калянджи: имена, които трябва да знаем 517
- Паисий [Хилендарски] и българското Възраждане 207
- Памятники Кириллу и Мефодию 229
- Пантелеймон Семенович Боканчо: «Гагаузы – редкий и своеобразный народ Бессарабии» 29, 532, 567
- Первая мировая война в судьбе бессарабских болгар 410
- Первая страница биографии 339
- Первая страница биографии: (из воспоминаний Николая Червенкова) 499
- Перспективы болгаристики в Молдове и задачи Тараклийского государственного университета 29, 365, 470
- Петр Петрович Дериволков – педагог и организатор 584
- Петро-Павловская церковь села Чийшия (Городнее) 25
- Петър Тодоров Стоянов – на 70 години 520
- Писмо от Н. Червенков и И. Грек до академик Илчо Димитров 343
- По новому пути 134
- По следам партизанского отряда 135
- По следам родственников волостного старшины Тараклии 585, 586
- Под властью Королевства Румынии 332
- Поддръжка на народите на Русия в Освободителната война 154
- Поетът Михаил Бъчваров завинаги остава в България 568
- Поздравителен адрес до професор Калчо Калчев 577
- Познавач и приятел на бесарабските българи (Емил Миланов. *Да не угасват българските огнища извън България*) 29, 425, 471
- Познавач и приятел на бесарабските българи [Емил Миланов] 544
- Покана за разговор 208
- Полезна научна среща (Симпозиум, посветен на международните отношения и културните процеси в Югоизточна Европа през XIX-XX век, гр. Букурещ) 29, 230, 472
- Политические организации болгарского национально-освободительного движения во второй половине 50-х – 60-е гг. XIX в. 5
- Политическое противостояние продолжается 251

- Пора вспомнить. Просветитель Павел Калянджи 239
- Поредна книга на Жорже Косиков за бесарабската имиграция в Бразилия и Уругвай на български език 500
- Поредна среща на българистите (XII Международна конференция „Българите в Северното Причерноморие“, гр. Судак) 29, 392, 473
- «Посетил Кишинев... Наши дела идут хорошо» : [Христо Ботев] 284
- Посещение при сънародниците в Бразилия 431
- Праздник, который подарили нам болгары 315
- Празднование в г. Кишиневе тысячелетия со дня блаженной кончины св. Мефодия, 6 апреля 1885 года 209
- Предговор [на книгата *Безсмъртието на Васил Левски* (Chişinău, 2008)] 608
- Предговор [на книгата *Бесарабските българи: История, култура и език* (Кишинев, 2014)] 613
- Предговори от научен редактор и консултант. Исторически преглед (Бесарабските българи за себе си) 29
- Преселване, устройство, социално-правно положение. Миграция на населението от българските земи до средата на XVIII век 9, 328
- Преселването на българите в Русия: опит за обобщение на събития и факти 174
- Преселението на българи в Русия 195
- При бесарабските българи в Бразилия 432, 474
- При сънародниците ни в Бразилия 433
- Приветствие председателя Научного общества болгаристов Республики Молдова Н. Червенкова 333
- Пример на патриотизъм и мъжество 120
- Приятелите на „Антени“ 273
- Проблемы болгар СССР 210, 349
- Провозглашение независимости и объявление Болгарии царством 334
- Програма за средните общообразователни училища по история на българския народ 211
- Просветната дейност на Кишиневските българи 316
- Противоборство коррупции в системе образования Молдовы: опыт Тараклийского госуниверситета 379
- Прототип Инсарова : [Николай Катранов] 179
- Проучвания на български родове в Република Молдова 29, 402, 417, 475
- Проф. Петър Недов – 85 години от раждането 533
- Професор Петър Недов 545
- Професор Петър Недов – световно известен учен, общопризнат лидер на бесарабските българи 29, 569
- Профессор Г. Гонца: содействие молдавской болгаристике 525
- Прошлое и настоящее села Кирютня 1
- Публикации на Научното дружество на българистите в Молдова 426
- Първи незабравими крачки 418
- Първите пет години на университета: постижения и проблеми 380

Първите три века на Османското иго 212

Пътят към истина 164

Р

Развитие идей българской государственности в первой половине XIX века 165

Развитие на идеите за възраждане на българската държава през първата половина на XIX в. 142

Размисли за професор Михаил Ди-хан (към 90-годишнината от рождението му) 29, 542

Революционная деятельность болгарских политических организаций в Румынии во второй половине 60-х годов XIX в 5

Реформата от 1871 и 1874 г. в Русия и Румъния и преустройство на българските колонии в края на XIX и началото на XX век 9

„Роден край“ – летописец на съвременния живот на българите в Украйна 350

Российско-болгарские связи в новое и новейшее время: новые аспекты и подходы исследователей (*Россия – Болгария: векторы взаимопонимания. XVIII-XXI вв.: Российско-болгарские научные дискуссии.* Отв. ред. З. П. Гришина. Москва: Ин-т славяноведения РАН, 2010. 636 с.) 29, 609

Рядом с удивительной Вангой 213

С

С благодарностью к Вадиму Сергеевичу Алексееву-Попову 29, 571

С готовностью к сотрудничеству 366

С един въпрос сред участниците 166

С името и делото на Петър Недев можем и трябва да се гордеем 534

С името на Левски 279

С нами празник Кирила и Мефодия 490

С поуките от миналото, да вървим към бъдещето 175, 344

С. И. Сидельников – исследователь болгарского Возрождения 29, 526, 572

Светлана Капанжи. *Гагаузы и Болгары Бессарабии в Первой мировой войне 1914-1918 гг.* Кишинев: Б. и., 2017. 636 с. 29, 618

Святая и чистая республика 285

Секция «Българистика» при Молдовската академия на науките в Кишинев 317

Семь раз отмерь... 155

Сестры милосердия 214

Славянские просветители в России 180

Создание национально-просветительных организаций в среде болгарской эмиграции в дунайских княжествах на рубеже 50-60-х гг. XIX в 5

Создание церквей в болгарских колониях в Бессарабии в первой половине XIX в. 351

Сохранять и развивать духовное наследство 352

Списък на българи-опълченци от Бесарабия, взели участие в Руско-турската Освободителна война 1877-78 г. 403

Споделяхме участта на всички кримски българи 270

Среща със сънародниците в Бразилия 476

- Срещи, концерти, богослужения (Първи конгоес на славянската култура, гр. Москва) 29, 231, 477
- Становища и отзиви за дисертационни работи. Мария Билга. *Българи и българите от Молдова и Украйна (60-те – началото на 90-те години на XX век)*. София, 2007 29
- Становление и развитие просвещения 607
- Становление исследователя-краевода: к 85-летию Савелия Новакова (1935-2013) 587
- Станчев Михаил. *Болгары в Российской империи, СССР, странах Балтии и СНГ. Том 1 (1711-2006). Статистический сборник*. София: „АИ проф. Марин Дринов“, 2009. 619 с. 615
- Стефан Рунтов – уроженец Тараклии, железнодорожник в трех государствах 588
- Стоянов Петр Федорович 518
- Стоянов Степан (Стефан) Федорович 519
- Стремеж към духовно сближаване 167
- Стремежът към родния език се третираше като национализъм 232
- Съветски истории за Димитър Паничков 116
- Съветските българи 181, 182
- Създаване на черквите в българските колонии в Бесарабия през първата половина на XIX в. 261
- Създаването на Българската държава 215
- Състояние на историческата българистика в Република Молдова 483
- Т**
- Тайна одного захоронения [священника Алексея Солярского] 589
- Так сколько же болгар в Советском Союзе? 196
- Таким он для меня остался (Владимир Иванов) 29, 573
- Таким я знал профессора Владимира Станко 29, 535, 574
- Тараклии – 190 лет 335
- Тараклии – 200 лет : (1813-1940) 26
- Тараклийски държавен университет: състояние и перспективи 381
- Тараклийският университет – очакване на българското просвещение в Молдове 376
- Тараклийският държавен университет – нов център на българщината в Молдова 367
- Тараклийският държавен университет „Григорий Цамблак”: състояние и перспективи 384
- Тараклия в годы первой мировой войны 434
- Тема «Пребывание Христо Ботева в Одессе и Бессарабии в трудах болгариста К. А. Поглубко» 292
- Трудный путь к рыночной экономике 171
- У**
- Увод към сборника *Език, литература и култура на българите в Молдова (Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали. Том осми)* 29, 340, 478
- Укрепването на българската държава 216
- Университет встъпва в новата фаза 358
- Упадък на Българската държава 217

Уроженка Кишинева – первая болгарская женщина-врач : [Анастасия Головина] 183

Участие в коментирането на материалите за национално-освободително движение 147

Учител и фолклорист [Цани Гинчев] 511

Ф

Формирование академического подразделения болгаристики в Республике Молдова: предпосылки и задачи 484

Формирование идей Болгарской государственности (середина XVIII – 70-е гг. XIX вв.) 24, 156

Формирование национальных независимых государств на Балканах: конец XVIII – 70-е годы XIX в. 7

Формирование республиканских идей на заключительном этапе болгарского национального освободительного движения (70-е годы XIX в.) 218

Х

Хората от Бесарабия, Таврия, Приднестровието... навлязоха трайно в сърцето и ума ми 506

Христо Глушков. *Христо и Евлоги Георгиеви. Живот и дейност*. София: Наука и изкуство, 1982. 220 с. 29, 599

Ц

Центр болгарской культуры Приднестровского госуниверситета пополнился новой литературой 419

Центр действия – Болгария 148

Церкви в болгарских колониях Бессарабии первой половины XIX века 262

Церковь во имя Святых Петра и Павла в селе Чийшия 353

Ч

Четническое движение 1866-1868 гг. и болгарские политические организации 131

Ш

Шести международен форум „Българско наследство” в Балчик 491

Ю

Юбилей молдавских болгаристов 29, 421, 479

Index de interviuri / Индекс на интервюта

- Centrul acțiunilor – Bulgaria / realizat de corespondentul ziarului „Chișinău. Gazeta de seară”** 625
- Бедността разделя българите и в чужбина / интервюто взе Донка Христова** 669
- Бесарабските българи, заплашени от гагаузка република / интервюто взе Пламен Драгостинов** 644
- Бесарабските българи откриват Васил Левски / интервюто взе Калина Канева** 645
- Бесарабските българи с надежда за помощ / интервюто взе Антоанета Запрянова** 640
- Бесарабските българи са неделими от съдбата на България / интервюто взе Иван Василев** 646
- Бессарабия и освобождение Болгарии / записал: кореспондент газети «Независимая Молдова»** 671
- Болгаристика: интерес всеобщий / записал: кореспондент газети «Независимая Молдова»** 647
- Болгаристика Молдовы: традициям жить! / записал: кореспондент «Славянской газеты»** 648
- Българите в Приднестровието живеят с надежда за мир и гледат към България / интервюто взе Иван Василев** 631
- „Български хоризонти” – нов път на българското Възраждане в Молдова / интервюто взе Аня Терзивец** 668
- България ще загуби бесарабските българи / интервюто взе Петър Марчев** 679
- Вокруг смеха... и габровцев / записал: кореспондент журнала «Штиинца»** 624
- «Вся моя карьера связана с украинским языком и литературой» : [интервью с профессором-украинцем из Канады Миколой Павлюком] / записал: Николай Червенков** 637
- Гост от Молдова / интервюто взе Жеко Попов** 632, 649
- Да си знаем родната история : [разговор с научен сътрудник от Института за история на Българската Академия на науките Жеко Попов] / записал: Николай Червенков** 638
- День величия и надежды Болгарии / записал: кореспондент газеты «Независимая Молдова»** 656
- Дружество на българистите и неговата дейност / интервюто взе Светлана Драгнева** 664, 673
- Едно родолюбиво дело. Принос към историята на българския народ / интервюто взе Калина Канева** 650
- [«Есть только миг...» книгата-спомени за Владимир Иванов (1954-2016)] / записано от Евелина Швидченко** 689
- Живите легенди на „Родолюбец”: Николай Червенков. Част 1 : За семейната история и детството си / интервю взе др. Галин Георгиев** 693
- Живите легенди на „Родолюбец”: Николай Червенков. Част 2 : Българистиката и връзките с България / интервю взе др. Галин Георгиев** 695

- [За 30-та Републиканска олимпиада по български език и литература] / записано от Евелина Швидченко 690
- [За 70-годишнината на доктора на историческите науки Николай Червенков в Българската библиотека „Христо Ботев“] / записано от Евелина Швидченко 687
- За българщината няма географски граници / интервюто взе Христо Цеков 657
- [За честването на Деня на народните будители – 29 октомври] / записано от Евелина Швидченко 686
- Има много неизвестни неща за историята на бесарабските българи / интервюто взе Галина Антонова 659
- Интервю с президента на Република България Желю Желев / интервюто взе Николай Червенков 633
- Интервю с проф. д.и.н. Николай Червенков / интервюто взе Даниела Йорданова 691
- Историкът като златотърсач на истината / интервюто взе Петър Лозанов 651
- [Историята на параклиса на площад Шипка в град Кишинев] / записано от Евелина Швидченко 685
- Изчезнал ли е споменът за Левски / интервю взе кореспондент на вестника „Свободен народ“ 641
- Кой спечели, кой загуби?: Н. Червенков по молба на редакцията за парламентарните избори в България / интервюто взе Афанасий Гайдаржи 652
- Конференция на българистите / записал: кореспондентът на вестника „Родно слово“ 629, 635
- Кръвта вода не става / интервюто взе Христо Цеков 660
- Кръстопътно време за българите в Молдова и Украйна / интервюто взе Иван Василев 636
- На вопросы «СТ» отвечает Президент Республики Болгария Желю Желев / интервю взел Николай Червенков 634
- На гости на „Българска зорница“ / интервюто взе Леонид Такев 661
- Навечно в памяти народной / записал: Р. Западинский 628
- Намерихме своето място / интервюто взе Димитър Боримечков 662
- „Нашата цел е да се укрепи българският език“ / интервюто взе Светлана Карличук 682
- Ние търсим своето място / интервюто взе Димитър Боримечков 663, 683
- Ние търсим своето място / интервюто взе Наталия Малченко 658
- Николай Червенков: „България ще загуби бесарабските българи“ / интервюто взе Петър Марчев 680
- «Нужно духовное общение» : [интервю с известным болгарским литературоведом д-р Илией Коневым] / записал: Николай Червенков 653
- [По случай на 70-годишнината на проф. Николай Червенков представянето на книга „Историческа българистика в Република Молдова“ в Молдовската академия на науките] / записано от Евелина Швидченко 688

- Позади год... / записал: В. Могилко 674
- Политическое противостояние продолжается / записал: корреспондент журнала «Молдова и мир» 654
- Проф. Николай Червенков – между Молдова и България, между науката и обществения живот / интервюто взе Райна Манджукова 692
- Първите пет години на университета: постижения и проблеми / интервюто взе Иван Симеонов 684
- Радвам се, че моите изследвания мотивираха откриване на бюст-памятник на Васил Левски в Молдова / интервюто взе Светлана Драгнева 694
- «Реализация хороших договоренностей...» : [интервю с заместителем министра Иностранных дел Болгарии Димитром Цаневым] / записал: Николай Червенков 643
- Роден в Украйна, гражданин на Молдова, българин по произход и същност / интервюто взе Аня Терзивец 670
- Родил съм се случайно, но се стремя да живея пълноценно / интервюто взе Жеко Попов 665
- Русия и съдбата на българския народ / интервюто взе Съби Алтимиров 626
- С готовностью к сотрудничеству / записала: корреспондент Галина Дмитриева 681
- Сложившееся равновесие на юге республики должно сохраниться / записал: корреспондент газеты «Glasul Moldovei» 666, 675
- Состояние и функционирование болгарского языка в Республике Молдова / интервью взял корреспондент газеты «Независимая Молдова» 655, 676
- Стремежът към родния език се е третирил като национализъм / интервюто взе Калина Канева 639, 677
- «Строить свои отношения, сохранив то хорошее, что складывалось веками» : [интервю с временно Управляющим посольством Болгарии в Молдове Бранимиром Радевым] / записал: Николай Червенков 642
- Трудности преодолимы / записал: корреспондент газеты «Свет» 672
- Трябва да има програма за българите в чужбина / интервюто взе Розалина Евдокимова 667
- У меня здесь много добрых друзей / записала: Калина Канева 630
- Университет вступает в новую фазу / записала: корреспондент Галина Дмитриева 678
- Центр действия – Болгария / записал: корреспондент газеты «Вечерний Кишинев» 627

Index geografic / Индекс на географските наименования

- Balcani (Peninsulă Balcanică) 407
 Basarabia 29, 96, 100, 427, 436, 462, 492
 Briceni, raion (Republica Moldova) 368
 Bulgaria 63, 109, 118, 119, 124, 132, 219, 492, 625
 Chişinău, capitală (Republica Moldova) 93, 368
 Comrat, raion (Republica Moldova) 368
 Paris, oraş (Franţa) 117
 Taraclia, oraş (Republica Moldova) 28, 368
 Ucraina 10
 Александрия, село (Румъния) 122
 Балканы (Балканский полуостров) 7, 54, 62, 63, 114
 Балтия (страны Прибалтики) 29, 93, 615
 Балчик, град (България) 491
 Бановка, село (Бразилия) 486
 Бэлць (Республика Молдова) 295
 Бесарабия 9, 63, 92, 93, 99, 104, 111, 152, 157, 184, 261, 323, 390, 403, 408, 420, 432, 434, 439, 448, 463, 474, 494, 495, 497, 501, 506, 509, 693
 Бессарабия 29, 58, 62, 63, 67, 93, 146, 160, 228, 262, 277, 281, 283, 292, 294, 324, 325, 326, 329, 331, 332, 351, 393, 410, 486, 519, 524, 532, 567, 570, 618, 671, 733, 735, 794
 Болгария 4, 8, 29, 63, 93, 106, 114, 126, 130, 133, 134, 135, 141, 148, 151, 171, 222, 223, 227, 233, 234, 253, 260, 268, 275, 282, 283, 285, 286, 294, 308, 331, 334, 338, 341, 343, 355, 357, 359, 372, 373, 404, 461, 583, 627, 628, 634, 642, 643, 654, 656, 671, 699, 794
 Болград, град (Одеса, Украина) 93, 112, 120, 121, 128, 210, 369, 733
 Бразилия 26, 29, 411, 431, 432, 433, 438, 447, 474, 476, 480, 486, 487, 500, 505, 578, 620, 772, 782, 789
 Брэила, город (Ромыния) 428
 Будапешт, город (Венгрия) 246
 Будапешта, град (Венгрия) 255
 Буджак (Одеса, Украина) 29, 46, 80, 103, 391, 406, 455, 465, 575, 623
 Букурещ, град (Ромъния) 29, 122, 230, 472, 713
 Бургас, город (Болгария) 186
 България 9, 29, 57, 93, 140, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 198, 200, 204, 205, 207, 212, 217, 221, 225, 247, 257, 267, 274, 279, 280, 311, 348, 361, 385, 389, 425, 458, 471, 480, 482, 544, 568, 577, 631, 632, 633, 640, 641, 646, 652, 667, 670, 679, 692, 695, 697, 717, 774, 780, 788, 796
 Викторовка, село (Кантемир, Република Молдова) 70
 Габрово, город (Болгария) 624
 Гагаузия, АТО 330
 Галац, город (Румыния) 113
 Городнее, село (Украина) 62, 324, 325, 326, 329, 332, 519, 735
 Гюлмян-Дюльмен-Яровое, село (Украина) 67
 Европа 29, 33, 37, 177, 230, 255, 437, 472
 Задунаевка, село (Одеска област, Украина) 111, 125
 Запорожие, город (Украина) 753
 Кавказ 46
 Кайраклия, село (Тараклия, Република Молдова) 76
 Калчево, село, (Одеска област, Украина) 93
 Камчик-Заря, село (Одеска област, Украина) 199, 202, 206, 498

- Канада 637
- Карлово, град (България) 280
- Кирсово, село (Гагаузия, АТО) 29, 84, 401, 464, 610
- Кирутня, село (Тараклия, Република Молдова) 1, 3
- Кишинев, столица (Република Молдова) 63, 106, 176, 183, 185, 209, 241, 252, 262, 274, 279, 281, 284, 295, 316, 317, 428, 685, 712
- Колибабовка, село (Леовски район, Република Молдова) 29, 80, 93, 391, 465
- Комрат, город (Република Молдова) 295, 310, 330
- Кортен, село (Тараклия) 249, 706
- Кюстендил, град (България) 649
- Македония 502, 507
- Москва, град (Россия) 29, 231, 477
- Нови Троян, село (Одеска област, Украина) 93
- Одеса, град (Украина) 238, 579, 732, 743
- Одесса, город (Украина) 292, 363, 571
- Преслав, столица на България от времето на Първото българско царство (България) 204
- Приднестровието (Transnistria, Republica Moldova) 221, 506, 631
- Причерноморие 29, 64, 66, 73, 83, 85, 261, 356, 473, 555
- Российская империя 26, 29, 93, 324, 607, 615, 697, 771
- Россия 29, 33, 121, 133, 146, 180, 393, 428, 497, 598, 609, 617, 699
- Румыния 4, 5, 9, 332, 697, 742
- Русия 9, 29, 39, 57, 105, 144, 147, 154, 158, 174, 195, 604, 626
- СНГ (Содружество Независимых Государств) 29, 93, 615, 771
- София, град (България) 19, 166, 734, 793
- Судак, град (Украина) 29, 392, 473
- Таврия (*старое название степной области Днепро-Молочанского междуречья*) 506
- Тараклия, град (Република Молдова) 26, 27, 29, 53, 56, 77, 90, 93, 98, 290, 291, 297, 314, 335, 370, 412, 414, 415, 416, 430, 434, 457, 466, 467, 468, 469, 493, 499, 583, 585, 586, 588, 589, 680, 682, 748, 750, 751, 759, 765, 793
- Тараклия, волость 485, 580
- Тараклия, район (Република Молдова) 666, 675
- Твардица, село (район Тараклия, Република Молдова) 756
- Украина 9, 13, 16, 17, 18, 22, 29, 42, 45, 47, 52, 59, 62, 63, 74, 93, 181, 182, 226, 236, 244, 255, 256, 259, 273, 280, 286, 288, 322, 343, 348, 350, 351, 362, 381, 441, 443, 449, 458, 489, 506, 619, 636, 640, 646, 650, 651, 670, 704, 730, 761, 796
- Уругвай 500, 505, 620
- Харков, град (Украина) 29, 203, 456, 629, 635
- Чадыр-Лунга, волость (Молдова) 29, 524, 570
- Чийшия, село (Одеска област, Украина) 25, 62, 93, 111, 324, 325, 326, 329, 332, 353, 519, 693, 703, 707, 729, 735
- Шикирли-Китай, Бессарабская болгарская колония 63
- Шипка, град (България) 63, 685
- Шумен, град (България) 748
- Южна Америка 431
- Ясная Поляна, болгарское село под Бургасом (Болгария) 186

Index de ediții periodice / Индекс на периодичните издания

- Analytique неделя 372, 747
 BiblioPolis : Revistă de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură (Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău) 779
 Bulgarian Historical Review (Sofia, Bulgaria) 16
 Chișinău. Gazeta de seară 600, 625
 Comunistul Moldovei 132
 Etudes Balkaniques (Paris, Franța) 9, 10
 Europe. The young. The Balkans 263
 Femeia Moldovei 124, 698
 Glasul Moldovei 666
 Învățământul public 143
 Luceafărul bulgar (București, România) 713
 Moldova Socialistă 6, 109, 119, 596
 Moldova și lumea 219
 Nistru 598
 Revista de Etnologie și Culturologie : Revista Institutului Patrimoniului Cultural, Centrul de Etnologie (Academia de Științe a Moldovei) 30, 31, 94, 537-539, 587, 591, 623, 779
 Revista de istorie a Moldovei 168, 177
 Stratum Plus. Археология и культурная антропология. (Санкт-Петербург, Россия; Кишинев; Одесса; Бухарест) 532
 Tinerimea Moldovei 117, 118
 Viața satului 2
 Антени (София, Bulgaria) 20, 110, 125, 181, 182, 267, 273, 603, 650
 Аргументы и факты 171
 Болгарское обозрение (Одесса, Украина) 611
 Будител (София, България) 494
 Българин (София, България) 22
 Българистика (България) 304
 Българка (България) 689
 Българска армия (България) 657, 711
 Българска зорница (България) 661
 Български глас (България) 663
 Български език (София, България) 540
 Български пенсионери (България) 660
 Български хоризонти (Republica Moldova) 309, 311, 317, 323, 367, 517, 520, 726
 Българско обозрение (Одеса, Украина) 680, 725, 743, 744
 Векове (София, България) 122, 140
 Вести Гагаузии (Комрат, Республика Молдова) 610
 Вечерний Кишинев 106, 121, 129, 130, 148, 601, 627
 Военноисторически сборник (София, България) 259
 Глас прес (София, България) 501
 Дриновський збірник = Дриновски сборник (Одесса, Украина) 614, 620
 Дружба (Москва, Россия) 111, 112, 149, 157, 158, 162, 640
 Дума (София, България) 15, 241, 645, 659
 Дунавско дело (България) 116
 Държавна агенция за българите в чужбина 746
 Електронно списание LiterNet 361, 683
 Епохи (Велико Търново, България) 240, 783
 Жарава (България) 721
 Земля и люди 258
 Земя (София, България) 188-190, 221, 226, 636, 646
 Знаме (България) 631
 Зора (България) 651, 705, 708

- Известия Академии наук МССР. Серия общественных наук 113, 115, 123, 141, 597, 599, 605
- Исторически преглед (София, България) 89, 105, 153, 154, 719
- Кишиневские новости 290
- Кишиневский обозреватель 514, 515
- Коммунист 134, 674
- ЛИК: Литература. Изкуство. Култура (София, България) 694
- Молдова и мир 19, 222, 223, 251, 643, 654
- Молодежь Молдавии 107
- Моя Молдова 299
- Мысль : Общественно-политический журнал (Москва) 375
- Народное образование 146, 602
- Население (София, България) 18
- Наш выбор 285
- Наша школа (Одесса, Украина) 292
- Независимая Молдова 11, 242, 245, 250, 260, 268, 275-277, 283, 284, 303, 315, 335, 607, 647, 655, 656, 671, 716
- Нова България 665, 718
- Нова светлина (България) 626
- Новая и новейшая история (Москва, Россия) 145
- Нощен Труд (България) 644
- Отечествен фронт (София, България) 120
- Пауталия (Кюстендил, България) 17, 649
- Педагогический журнал 254
- Порт Силистра 632
- Работническо дело (София, България) 144, 166, 167
- Роден край (Одесса, Украина) 13, 27, 47, 169, 172-176, 178, 188, 189, 191, 192, 194, 195, 197-199, 201, 202, 204-207, 212, 215-217, 237, 244, 247, 271, 278, 287, 296, 297, 362, 389, 403, 482, 523, 529, 534, 544, 545, 645, 652, 658, 668, 670, 679, 682, 684, 704, 706, 710, 717, 720, 729, 730, 732, 736, 740, 752, 753, 762, 764, 766, 773
- Родно слово 152, 164, 184, 203, 208, 210, 211, 220, 224, 225, 230-232, 257, 274, 279, 345, 510, 511, 606, 629, 633, 635, 638, 639, 662, 664, 702, 707, 712, 734
- Родознание (София, България) 402
- Родолубец : Алманах (София, България) 12, 264, 425, 476, 488, 489, 516, 550, 552, 564, 566, 568, 595, 619, 780, 793
- Русин. Международный исторический журнал (Кишинев, Молдова) 386, 405, 406, 410, 522, 524, 741
- Русия днес (България) 667
- Свет (Тараклия, Молдова) 341, 347, 352, 355, 358, 366, 367, 370, 377, 382, 485, 490, 493, 499, 501, 505, 578, 580, 582-586, 588, 589, 594, 646, 672, 674, 678, 681, 737-739, 742, 745, 750-752, 754, 756, 758, 759, 761, 765, 768, 769, 772, 774, 775, 789, 791, 794
- Светлина 431, 790
- Свободен народ (България) 641
- Синергетика образования (Армавир, Россия) 357, 383
- Славянская газета 21, 180, 183, 185, 186, 196, 209, 213, 214, 229, 233-235, 243, 246, 249, 253, 512, 630, 634, 637, 642, 648, 653, 701
- Славянски вестник (България) 14
- Сливен днес (България) 703
- Словесник Молдовы : Учебно-методический журнал Министерства народного образования Молдовы 239

- Советская Молдавия 135, 151, 155, 160, 628
Советская новь 200
Советское славяноведение (Москва, Россия) 604
Телеграф 248
Трибуна 159
Труд (София, България) 785
- ТУК : Вестник на Тараклийския държавен университет „Григорий Цамблак” 392, 531
Форум. Forum (Балчик, България) 443, 474, 495, 504
Черно море (България) 669
Шипка (Хасково, България) 150
Штиинца 3, 127, 135, 139, 624, 627, 699
Шуменска заря (България) 748

ALBUM FOTOGRAFIC / ФОТОАЛБУМ

Masă rotundă consacrată
Zilei Eliberării Bulgariei
de sub dominația otomană,
desfășurată în incinta
Bibliotecii „Hristo Botev”
(3 martie 2000).

Biblioteca „Hristo Botev”
a găzduit distinși oaspeți
bulgari din Polonia: Petr
Sotirov (Universitatea
„Maria Kiuri-
Skłodowska” din Liublin),
Kamila Kveatkovska (de
origine bulgară, lector la
Universitatea de Stat din
Moldova), Maria Paslar
(rector al Universității de
Stat „Grigorii Țamblak”
din Taraclia) (16 aprilie
2015).

Masă rotundă dedicată Aniversării a 80 de ani de la naștere a muzicologului și pedagogului Stepan Stoianov, personalitate remarcabilă a culturii bulgare, la Biblioteca „Hristo Botev” (24 noiembrie 2015).

Lansarea volumului *Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII – първата половина на век XIX в историографията*, semnat dr. Ivan Duminica, moderată dr. hab. Nicolai Cervencov, la Biblioteca „Hristo Botev” (2016).

Emoțiile unui nou început de an școlar la Școala duminicală (Serviciul „Limba bulgară”) la Biblioteca „Hristo Botev” (16 septembrie 2016).

Lansarea volumului *Relațiile moldo-bulgare: istorie și cultură*, în prezența unor personalități academice și diplomatice: Boian Iordanov, dr. Ivan Duminica, dr. hab. Nicolai Cervencov și Victor Ghilaș, la Biblioteca „Hristo Botev” (18 martie 2016).

În vizita la Biblioteca „Hristo Botev” (mai 2016).

Lansarea volumelor *Язык болгар Молдовы: история и современность* de dr. Nadejda Cara și *Преподаване на българския език в Република Молдова: опит и перспективи*, la Biblioteca „Hristo Botev” (2017).

Participanți la lansarea volumului *Язык болгар Молдовы: история и современность* de dr. Nadejda Cara, în cadrul unui eveniment dedicat limbii și identității culturale a bulgarilor din Republica Moldova, desfășurat la Biblioteca „Hristo Botev” (2017).

Conferința științifică „Ziua Eliberării Bulgariei”, care a reunit personalități marcante ale mediului academic: dr. Ivan Zabunov, dr. hab. Nicolai Cervencov și dr. Ivan Duminica (6 martie 2017).

Deschiderea noului an de studii la Școala duminicală în cadrul Serviciului „Limba bulgară”. În imagine: Angela Olărescu, Gheorghi Iovkov, dr. hab. Nicolai Cervencov și dr. Elena Rațeeva (17 septembrie 2017).

Masa rotundă consacrată aniversării a 90-a de la nașterea profesorului Petr Nedov, organizată la Biblioteca „Hristo Botev” (20 ianuarie 2017).

Participare la ceremonia dedicată Zilei Independenței Bulgariei, cu depunere de flori la Memorialul Voluntarilor Bulgari din Chișinău (22 septembrie 2017).

Lansarea volumului *Coloniile bulgarilor în Basarabia (1774-1856)* de dr. Ivan Duminica, moderată dr. hab. Nicolai Cervencov, la Biblioteca „Hristo Botev” (29 noiembrie 2017).

Procesul de digitalizare
a imaginilor pentru
volumul omagial
consacrat aniversării
a 70-a de nașterea
savantului Nicolai
Cervencov
(decembrie 2017).

Nicolai Cervencov
decorat cu Ordinul „Sf.
Chiril și Metodiu”, gradul
I, conferit de președintele
Bulgariei, Rumen Radev
(5 mai 2018).

Biblioteca „Hristo Botev”
a celebrat 26 ani de
activitate prin organiza-
rea Mesei rotunde „140
de ani de la eliberarea
Bulgariei” (7 martie
2018).

Un nou început de an școlar la Școala duminicală, în cadrul Serviciului „Limba bulgară”, la Biblioteca „Hristo Botev” (16 septembrie 2018).

Masa rotundă consacrată Zilei Independenței Bulgariei, eveniment dedicat memoriei istorice și identității naționale (20 septembrie 2018).

Împreună cu membrii Societății Științifice a Bulgariștilor din Republica Moldova, la Biblioteca „Hristo Botev” (septembrie 2018).

Participare la Festivalul Republican al Etniilor, împreună cu Gheorghe Iovkov de la Ambasada Bulgariei în Republica Moldova (2019).

Ședința Asociației profesorilor de limbă bulgară din Republica Moldova, desfășurată într-un spirit de colaborare academică și pedagogică la Biblioteca „Hristo Botev” (16 februarie 2019).

Cea de-a V-a aniversare a Școlii duminicale, sărbătorită într-o atmosferă festivă, unde după discursurile oficiale a urmat tradiționala baniță ritualică (mai 2019).

În excursie cu soția Maria Cervencova la Mănăstirea de maici „Acoperământul Fecioarei Maria” din orașul Samokov, regiunea Sofia, parte a mun. Samokov, Bulgaria (2022).

Participare, în Bulgaria, la lansarea volumului *Сто приятели на двора чакат сутрин баба Дора: детски стихове* și la celebrarea aniversării a 80-a de la nașterea scriitoarei și pictoriței Anna Maleșcova (7 noiembrie 2023).

La aniversarea a 80-a de la nașterea scriitoarei și pictoriței Anna Maleșcova, în Bulgaria, alături de Emil Milanov, Angela Olărescu și dr. Tatiana Karaivanova (7 noiembrie 2023).

Alături de pictorul și
poetul bulgar Dimitri
Peicev, la Ambasada
Bulgariei în Republica
Moldova (24 mai 2023).

Un moment de dialog
cultural la Ambasada
Bulgariei în Republica
Moldova, împreună
cu Victor Țvircun și
Excelența sa Eugen
Stoicev, ambasadorul
Bulgariei (24 mai 2023).

Participare la ceremonia de dezvelire a plăcii comemorative dedicate
lui Gheorghe Rakovski și Hristo Botev, la Mănăstirea Căpriana,
Republica Moldova (27 mai 2023).

Emoțiile ultimului sunet la Școala duminicală, în cadrul Serviciului „Limba bulgară”, la Biblioteca „Hristo Botev” (26 mai 2024).

O nouă donație de carte oferită Bibliotecii „Hristo Botev”, gest de continuitate culturală și susținere a lecturii în limba bulgară (2024).

Colecția **Bibliographica**

Colecțiile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”

● Colecția **Antologii**
● Colecția **BiblioEseu**
● Colecția **Bibliographica**

● Colecția **de buzunar**
● Colecția **Chișinăuiana**
● Colecția **Dialoguri**

● Colecția **Exegeze literare**
● Colecția **Inedite**
● Colecția **Professional**